

Bundel van de Algemeen Bestuur webversie van 13 september 2017

Agenda bijlagen

agenda vergadering algemeen bestuur 13 september 2017

technische vragen en antwoorden algemeen bestuur 13 september 2017

- 1 Opening
- 1.a Spreekrecht
Er hebben zich nog geen sprekers aangemeld.
- 2 Notulen en besluitenlijst
 - notulen vergadering algemeen bestuur 28 juni 2017
 - notulen vergadering algemeen bestuur 12 juli 2017
 - actie- en toezeggingenlijst vergadering algemeen bestuur 12 juli 2017
 - besluitenlijst vergadering algemeen bestuur 12 juli 2017
- 3 Nota's ter besluitvorming
- 3.a Kandidaatstelling en Benoeming nieuw DB-lid
 - mededeling kandidaatstelling en benoeming DB-lid
 - conclusie en aanbeveling
- 3.b Werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen
 - adviesnota werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen
 - wijzigingen verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
 - verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
 - besluit mandatering verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
 - besprekingsverslag van de Voorbereidingscommissie Financiële Zaken 5 september 2017
 - presentatie sturen op hoofdlijnen (achtergronddocument)
- 3.c Plan van aanpak 2e toetsing regionale keringen
 - adviesnota aanvraag uitvoeringskrediet voor 2e ronde toetsing regionale keringen
 - investeringsbesluit aanvraag uitvoeringskrediet voor 2e ronde toetsing regionale keringen
 - plan van aanpak toetsing regionale keringen (achtergronddocument)
- 3.d Aanvraag uitvoeringskrediet project reparatie luchtleiding rwzi Bath
 - aanvraag uitvoeringskrediet project reparatie luchtleiding rwzi Bath
 - investeringsbesluit aanvraag uitvoeringskrediet project reparatie luchtleiding rwzi Bath
- 3.e Projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg
 - adviesnota projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg
 - projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg
 - tekening retentie Poort Staakberg
 - aanlegtekening riolering duikers Poort Staakberg
- 4 Mededelingen
- 4.a Vergoedingen interne leden commissies
 - mededeling vergoedingen interne leden commissies
- 4.b Verslag commissie geloofsbrieven nevenfuncties 2017
 - mededeling verslag commissie geloofsbrieven nevenfuncties 2017
- 5 Ingekomen stukken
- 5.a Brief gemeente Geertruidenberg 'Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak' met DB-reactie
 - brief van gemeente Geertruidenberg 'Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak'
 - DB-reactie aan gemeente Geertruidenberg 'Dijkversterking Geertruidenberg en Amertak'
 - brief provincie Noord Brabant 'Dijkversterking Geertruidenberg en Amertak'

- 5.c Brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu 'Rivierverruiming Overdiepse Polder, décharge project'
brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu 'Rivierverruiming Overdiepse Polder, décharge project'
- 5.d Brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu Benoeming voorzitter waterschap Brabantse Delta
brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu Benoeming voorzitter waterschap Brabantse Delta.pdf
- 6 Rondvraag
- 7 Sluiting

Agenda vergadering algemeen bestuur 13 september 2017

Datum: 13-09-2017
Tijd: 19:30 – 22:00
Locatie: Kapel
Voorzitter: Kees Jan de Vet
Toelichting:

Punt	Omschrijving
1	Opening
1.a	Spreekrecht <i>Er hebben zich nog geen sprekers aangemeld.</i>
2	Notulen en besluitenlijst <i>Besluit: Het algemeen bestuur stelt de notulen (inclusief de actie- en toezeggingenlijst) en de besluitenlijst van 28 juni en 12 juli 2017 vast.</i>
3	Nota's ter besluitvorming
3.a	Kandidaatstelling en Benoeming nieuw DB-lid <i>Portefeuillehouder: Kees Jan de Vet</i> <i>Besluit Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.</i>
3.b	Werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen <i>Notificatie: De adviesnota wordt voorafgaand aan het AB behandeld in de voorbereidingscommissie financiële zaken van 5 september a.s.</i> <i>Portefeuillehouder: Theo Schots</i> <i>Er worden voorstellen gedaan voor de nieuwe werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot de kredietvoting voor investeringen. Jaarlijks wordt bij de begroting de uitvoering van de investeringen gemandateerd aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgestelde bandbreedte per project. Voorgesteld wordt het algemeen bestuur een keuze te laten maken uit twee mogelijke procedures in geval de bandbreedte wordt overschreden. Het dagelijks bestuur adviseert hierbij te kiezen voor procedure 2: in geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming.</i> <i>Besluit: Het algemeen bestuur stemt in met:</i> <i>1. de voorgestelde werkwijze en besluitvorming bij het mandateren van investeringen aan het dagelijks bestuur;</i>

- 2. het uitbreiden van de planperiode van het investeringsplan tot 10 jaar en het aanbieden van het investeringsplan aan het algemeen bestuur tegelijk met de Kadernota;*
- 3. het dagelijks bestuur jaarlijks bij de begroting te mandateren tot het verlenen van uitvoeringskredieten voor de investeringen van het eerstvolgende begrotingsjaar. Daarvan zijn uitgezonderd de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de gemandateerde uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte per project. In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming;*
- 4. het vaststellen van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta;*
- 5. het vaststellen van het besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie.*

3.c Plan van aanpak 2e toetsing regionale keringen

Portefeuillehouder: Kees de Jong

Volgens de Verordening Water Noord-Brabant moet de waterkeringbeheerder periodiek verslag uitbrengen over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale waterkeringen.

In 2012/2013 zijn de regionale waterkeringen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en Dommel voor het eerst getoetst. In 2017 start de 2e toetsronde die aanvullend is op de 1e ronde.

De Brabantse waterschappen hebben besloten om ook de 2e toetsronde gezamenlijk op te pakken. Het bijgevoegde plan van aanpak beschrijft de onderling afgestemde Brabantbrede aanpak van de 2e toetsronde.

De waterschappen hebben met Gedeputeerde Staten van Brabant (GS) afgesproken dat de resultaten van de 2e toetsronde, samen met een periodiek verslag over de waterstaatkundige toestand van de waterkeringen, uiterlijk eind 2019 aan GS worden aangeboden.

Het algemeen bestuur wordt gevraagd het benodigde budget vrij te geven om de 2e ronde toetsing te kunnen uitvoeren.

Besluit: Het algemeen bestuur stemt in met toekenning van € 1.600.000,- ten behoeve van het uitvoeren van de 2e ronde toetsing voor de regionale keringen, conform bijgevoegd plan van aanpak.

3.d Aanvraag uitvoeringskrediet project reparatie luchtleiding rwzi Bath

Portefeuillehouder: Theo Schots

Beluchting van het afvalwater is onderdeel van het zuiveringsproces. Op rwzi Bath wordt de benodigde lucht aangevoerd via een ondergrondse luchtleiding waarin kleine luchtlekages zijn geconstateerd. Om ook de komende 10 jaar de beluchtingstanks van een bedrijfszekere luchttoevoer te voorzien, dient de leiding te worden gerepareerd.

Besluit: Het algemeen bestuur stemt in met:

- 1. de uitvoering van reparatiewerkzaamheden aan de huidige luchtleiding op rwzi Bath;*
- 2. toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van € 650.000,-.*

3.e Projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg

Projectplannen worden alleen behandeld als u dat vóór maandagochtend 09.00 uur, voorafgaand aan de AB-vergadering, aangegeven heeft.

Portefeuillehouder: Kees de Jong

Het IPM project Maatregelen Stedelijke wateropgave (fase 2 en 3) omvat diverse maatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten wateroverlast. Het onderhavige projectplan heeft betrekking op de aanleg van de waterretentie in het plangebied Poort Staakberg in de gemeente Bergen op Zoom. In samenwerking met de gemeente is gekomen tot een technische inrichting waarbij drie wateropgaven gelijktijdig worden opgelost. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren dient het projectplan door het Algemeen Bestuur te worden vastgesteld. De gemeente Bergen op Zoom neemt de uitvoering op zich. Van het waterschap wordt een bijdrage verwacht van € 58.987,50. Voor uitvoering van de maatregelen is al eerder een uitvoeringkrediet beschikbaar gesteld. Het ontwerp-projectplan heeft ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Het projectplan is daarom niet gewijzigd.

Besluit: Het algemeen bestuur stemt in met het projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg en de uitvoering ervan.

4 Mededelingen

De mededelingen worden alleen behandeld als u dat vóór maandagochtend 09.00 uur, voorafgaand aan de AB-vergadering, aangegeven heeft.

4.a Vergoedingen interne leden commissies

Portefeuillehouder: Kees Jan de Vet

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

4.b Verslag commissie geloofsbrieven nevenfuncties 2017

Portefeuillehouder: Kees Jan de Vet

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5 Ingekomen stukken

De ingekomen stukken worden alleen behandeld als u dat vóór maandagochtend 09.00 uur, voorafgaand aan de AB-vergadering, aangegeven heeft.

5.a Brief gemeente Geertruidenberg 'Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak' met DB-reactie

Portefeuillehouder: Louis van der Kallen

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de brief en de DB-reactie voor kennisgeving aan.

5.b Brief Van Dongen 'Dijkversterking Geertruidenberg Amerak "Verbazingwekkende gang van zaken" met DB-reactie

Portefeuillehouder: Louis van der Kallen

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de brief en de DB-reactie voor kennisgeving aan.

5.c Brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu 'Rivierverruiming Overdiepse Polder, décharge project'

Portefeuillehouder: Louis van der Kallen

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de brief voor kennisgeving aan.

5.d Brief Ministerie van Infrastructuur en Milieu 'Benoeming voorzitter waterschap Brabantse Delta'

Portefeuillehouder: Kees Jan de Vet

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de brief voor kennisgeving aan.

5.e Brief voorzitter Ginneken=Ginneken 'Waterrecreatie op de Mark' en DB-reactie

Portefeuillehouder: Kees Jan de Vet

Besluit: Het algemeen bestuur neemt de brief en de DB-reactie voor kennisgeving aan.

6 Rondvraag

Mondeling

7 Sluiting

Punt	Vragen
2	Notulen AB vergadering 12 juli 2017 Fractie Natuurterreinen <u>Vraag</u> Naar aanleiding van: pag 9. In de beantwoording van dhr. Van der Kallen noemt hij het feit dat er twee belangrijke overeenkomsten met de provincie worden getekend over de westelijke Langstraat. Graag zou ik de teksten van deze belangrijke overeenkomsten ontvangen. <u>Antwoord</u> Dit is een bestuurlijke vraag die u tijdens de vergadering kunt stellen. Actielijst Fractie Water Natuurlijk <u>Vraag</u> Wij hebben op 14 juni een bespreekpunt op de agenda gehad over doorvaarbaarheid Laakse Vaart. Dit n.a.v. inspreker de heer Poots. De afspraak die hierover op 14 juni is gemaakt, zien wij niet terug in de lijst en we verzoeken u dan ook deze toe te voegen. <u>Toelichting:</u> Een aantal partijen, CDA/VVD/WN/PvdA/AWP hebben aangegeven meekoppelkansen en draagvlak op dit punt heel belangrijk te vinden. N.a.v. hiervan is vervolgens besloten dat de doorvaarbaarheid als optie meegegeven zou worden aan de aannemers die hierbij betrokken zijn, of gaan worden. Hier moest een kostendoorrekening bij gemaakt worden. Als de doorvaarbaarheid substantieel meerwerk met zich mee zou brengen, zou dit punt terugkomen in het AB. <u>Verzoek:</u> Toevoegen aan actielijst dat meerwerk en stand van zaken al dan niet doorvaarbaar maken teruggekoppeld wordt aan AB. Als er inderdaad sprake is van meerwerk, dan dit meerwerk binnen AB agenderen ter besluitvorming. <u>Antwoord</u> De actie zal worden toegevoegd aan de actielijst. Fractie Water Natuurlijk N.a.v. eerdere afspraken: Doorvaarbaar maken Mark en aanpassing Krooshek bij de Duivelsbrug Breda. De toezegging is gedaan om dit Krooshek voor eind zomer '17 aangepast te hebben. De meteorologische zomer ligt inmiddels achter ons. Lukt het nog om voor het eind van de astrologische zomer, nl. 22 sept. '17, het Krooshek gereed te hebben? <u>Antwoord</u> De werkzaamheden zullen eind deze week/ begin volgende week afgerond zijn. (Krooshek kanopasseerbaar maken + afsluiten van meanders) Op dit moment is er overleg over een gezamenlijke opening met de kanovereniging.
3	Nota's ter besluitvorming
3.b	Werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen Fractie CDA <u>Vraag</u> In hoeverre tellen de opgenomen marges (bandbreedte) mee in het bepalen of bereiken van het investeringsplafond. Telt de marge naar boven/beneden wel of niet mee in de opsomming van projectkredieten voor dat investeringsplafond? <u>Antwoord</u> Bij het bepalen van het investeringsplafond wordt geen rekening gehouden met de onzekerheidsmarges. Er wordt van uitgegaan dat dat bij de aanvragen van de kredietaanvragen zowel afwijkingen naar boven als naar beneden zullen optreden en

over het geheel gezien uitmiddeling zal plaatsvinden.

Vraag

In de toelichting bij artikel 9 sub 5 worden genoemd een onzekerheidsmarge en een bandbreedte. Zijn dat dezelfde grootheden of percentages per investering, of zo niet, wat is dan de relatie hiertussen?

Antwoord

Onzekerheidsmarge en bandbreedte zijn dezelfde grootheden.

Vraag

In de adviesnota en ook in Besluit mandatering verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (artikel 2) wordt procedure 1 genoemd en ook procedure 2. Niet duidelijk is wat precies de verschillen zijn. Onder 2 staat dat het besluit tot kredietvoting voorlopig wordt aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming.

Wij lezen door het woord "aangehouden", dat in elk geval een verschil is, dat het DB in procedure 2, alsnog, na een separaat mandaat, het krediet kan voteren.

Is dat juist en wat zijn andere verschillen in praktische zin?

Is er een verschil in doorlooptijd tussen procedure 1 en procedure 2 voor een bepaalde investering waarin een bandbreedte wordt overschreden?

Antwoord

Procedure 1

Wanneer bij de aanvraag van het uitvoeringskrediet de onzekerheidsmarge wordt overschreden vindt de besluitvorming over de kredietaanvraag altijd plaats in een vergadering van het algemeen bestuur.

Procedure 2

Wanneer bij de aanvraag van het uitvoeringskrediet de onzekerheidsmarge wordt overschreden wordt door het dagelijks bestuur het besluit voorlopig aangehouden. Het algemeen bestuur wordt hierover geïnformeerd en kan een van de volgende besluiten nemen:

- a. het mandaat van het dagelijks bestuur wordt verruimd en het besluit tot het verlenen van het krediet wordt door het dagelijks bestuur genomen.
- b. Het algemeen bestuur wil zelf de adviesnota beoordelen en het uitvoeringskrediet verlenen.
De adviesnota wordt dan alsnog geagendeerd voor een vergadering van het algemeen bestuur.

Wat de tijddoorlooptijd betreft het volgende. In de vergadering van de Voorbereidingscommissie werd als mogelijke werkwijze bij procedure 2 (actieve informatieplicht) besluitvorming per email door het algemeen bestuur genoemd. In dat geval zou bij verruiming van het mandaat aan het dagelijks bestuur procedure 2 sneller zijn dan procedure 1. Tijdens de vergadering ontstond echter twijfel over de rechtmatigheid van schriftelijke besluitvorming door het AB. Gemeld kan worden dat de wet niet toestaat dat het algemeen bestuur schriftelijk vergadert en besluit. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn in beginsel openbaar. Voor de doorlooptijd betekent dit dat procedure 1 korter zal zijn procedure 2.

Fractie P.v.d.A

vraag

Kan worden afgesproken om de stukken voor de voorbereidingscommissie Financiële zaken standaard beschikbaar te stellen via iBabs voor alle AB leden en fractieondersteuners?

Antwoord

In het begin van de bestuursperiode is afgesproken in het fractievoorzittersoverleg dat de voorbereidingscommissies hier zelf over moeten beslissen on overleg met de voorzitter van de commissie. Deze vraag kan dan ook worden geagendeerd voor het fractievoorzittersoverleg van 20 september 2017.

Toevoeging en wijziging op verzoek van de Voorbereidingscommissie Financiële Zaken bij agendapunt 3b adviesnota Werkwijze Sturen op hoofdlijnen kredietvoting

Toevoeging

1.2. Opties voor besluitvorming

Op verzoek van de Voorbereidingscommissie Financiële zaken wordt een 4^e optie toegevoegd.

Optie d

Bij het indienen van de technische vragen geven de fracties op een lijstje aan welke investeringsvoorstellen zij willen zien terugkomen in een vergadering van het algemeen bestuur. De lijstjes van de fracties worden samengevoegd tot een totaalijst. Aan de hand van deze lijst wordt in de AB- vergadering na debat bij meerderheid besloten welke investeringsvoorstellen tot kredietvoting voorbehouden blijven aan het algemeen bestuur en niet worden gemandateerd aan het dagelijks bestuur.

Wijziging

Pagina 3 Argumenten voor het vaststellen van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta

Definitie instandhoudingsinvestering:

In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen *ook een stukje ontwikkeling meelift*. Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.

Op verzoek van de Voorbereidingscommissie Financiële zaken wordt dit gewijzigd in:

In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen *ook een deel ontwikkeling wordt meegenomen*. Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.

In de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (17IT017068) wordt op pagina 2 artikel I definities sub I de definitie overeenkomstig aangepast. De volledige definitie van instandhoudingsinvesteringen wordt;

I. instandhoudingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van het niet-jaarlijks (groter) onderhoud dan wel de vervanging van een (oud) bestaand actief als gevolg van economisch veroudering of slijtage. De vastgestelde functionaliteit van de assets wordt in stand gehouden.

In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen ook een deel ontwikkeling wordt meegenomen. Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.

3.c Plan van aanpak 2e toetsing regionale keringen

Fractie VVD

Vraag

1. a) Bij tabel 5. wordt gesproken over overschrijdingsfrequenties, bijvoorbeeld 1/100 per jaar en 1/50 per jaar. Betekent dat per saldo 1 keer in de 100 jaar, respectievelijk 1 keer in de 50 jaar?

Antwoord

Nee, 1/100 per jaar betekent dat de kans dat de ontwerp waterhoogte van een kering wordt overschreden 0,01 (1%) in een jaar is.

Vraag

b) Waarom is de overschrijdingsfrequentie bij WBD 1/100 per jaar en bij de anderen 1/50 per jaar?

Antwoord

In de provinciale Verordening water (2009) zijn de regionale waterkeringen aangewezen en genormeerd. Voor geheel Brabant wordt voor alle keringen een norm van 1/100 gehanteerd, met uitzondering van de regionale waterkeringen rondom Den Bosch. Deze keringen hebben een norm hebben van 1/150 vanwege mogelijk hogere vervolgschade. Een normering op een regionale kering van 1/50 komt in Brabant niet voor.

Vraag

2. In de respectievelijke tabellen 7, 8, 10, 11 en 12 komen veel schattingen voor en/of

onbekende gegevens. Hoe is dat vertaald naar de bijbehorende begroting en hoe nauwkeurig en betrouwbaar is (zijn) dan die vertaling(en) en daarmee de begroting?

Antwoord

Het waterschap toetst van grof naar fijn. Dat wil zeggen dat er wordt gestart met eenvoudige toetsen en pas als daar een afkeuring uit blijkt, wordt verder getoetst naar een gedetailleerd niveau. Ervaringen uit de eerste ronde toetsing en aanvullende toetsing in 2017 leren dat deze werkwijze verstandig is. Nadeel van deze werkwijze is dat aan de voorkant onzekerheid bestaat over hoeveel kunstwerken en kilometers dijktraject in de toetsing gedetailleerder 'doorgetoetst' moeten worden. Dit is in het Plan van Aanpak ingeschat. Omdat de voorkeur bestaat dat met 1 krediet de volledige toetsing kan worden afgerond, is er in de begroting van uit gegaan dat 75% van het aantal kunstwerken en dijktrajecten 'worden doorgetoetst' tot een gedetailleerd niveau.

Fractie CDA

Vraag

Onder financiële dekking staat bij "Effect op de exploitatiekosten en – opbrengsten" vermeld "n.v.t.". Kan dat toegelicht worden?

Antwoord

Het komt soms voor dat een investering na uitvoering jaarlijks exploitatielasten of – opbrengsten met zich meebrengt, bijvoorbeeld omdat een onderhoudscontract wordt afgesloten. Daarvan is in dit project (toetsing van regionale dijken) geen sprake.

Fractie P.vd.A.

Vraag

- Welke belemmeringen zijn er om de permanente toetsing onderdeel te laten zijn van het reguliere werk en daarmee onderdeel van de reguliere begroting? M.a.w. waarom is er sprake van een investering in plaats van "beheer".

Antwoord

De intentie is om de toetsing van de regionale keringen in de toekomst als een continue proces in te richten (exploitatie). De rapportage van de eerst volgende toetsing betreft echter de eerste volledige veiligheidstoetsing van alle genormeerde regionale keringen in ons beheersgebied.

Hiervoor is veel onderzoek nodig, wat lastig in een continu proces te vatten is, mede gezien de deadlines. Daarom wordt het verkrijgen van een eerste volledig veiligheidsoordeel van de regionale keringen nu als (investerings)project aangestuurd.

Vraag

- Hoe is de verdeelsleutel van de gezamenlijke kosten verdeeld over de deelnemende waterschappen/provincie? Graag inzichtelijk maken.

Antwoord

De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van in welke mate moet worden 'doorgetoetst', maar de verhouding in opgave is ongeveer WSBD : WSA&M : WSDD = 8 : 2 : 1

Fractie Ons Water / Waterbreed

Vraag

1. Kunt u de genoemde kostenbesparing door samenwerking kwantificeren?

Antwoord

Het financiële voordeel wordt verwacht in een aanbestedingsvoordeel. Dit is nu echter nog niet bekend.

Vraag

2. De kosten worden naar rato verdeeld. Welke verdeelsleutel wordt hierbij gehanteerd?

Antwoord

De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van in welke mate moet worden 'doorgetoetst', maar de verhouding in opgave is ongeveer WSBD : WSA&M : WSDD = 8 : 2 : 1

Vraag

3. Kunt u aangeven hoe en op welk moment het werk wordt aanbesteed?

Antwoord

Het werk wordt meervoudig onderhands aanbesteed onder de deelnemende partijen in de raamovereenkomst ingenieursdiensten. Bij toekenning van het gevraagde krediet wordt de aanbesteding in september opgestart.

De Dommel is geen deelnemer in de raamovereenkomst. Zij besteden de

werkzaamheden direct zelf uit.

Vraag

4. Kunt u aangeven hoe hoog de kosten voor de eerste toetsingsronde waren?

Antwoord

Gevoteerd krediet was 1,1 miljoen. Netto-kosten voor Brabantse Delta € 576.000,-. Er is echter in 2016 en 2017 aanvullend getoetst binnen het project "Verbetering Regionale Keringen". De kosten hiervan liggen rond 1,5 miljoen.

3.e Projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg

Fractie Natuurterreinen

Vraag

Adviesnota, onderdeel financiële dekking: Waterschap betaalt 50 % van de kosten die gemaakt zouden zijn bij de goedkopere variant, nl vergroting van duikers. Dit is een bedrag van bijna € 60.000,- Ik zie in het projectplan geen begroting opgenomen. Wat dragen andere financiers bij in de kosten? Bijvoorbeeld de gemeente en de bedrijven in en om het plangebied Staakbergen?

Antwoord

In het plangebied liggen drie verschillende wateropgaven:

1. Voldoen aan retentie eisen;
2. Oplossen knelpunt waterkwaliteit;
3. Verminderen wateroverlast.

De gemeente wil bestaand verhard oppervlak afkoppelen én uitbreiden door aanleg van nieuw verhard oppervlak (door het bedrijventerrein Poort Staakberg). Dit wil men gaan ontwikkelen nabij locaties met wateroverlast. Het waterschap wilde de wateroverlast in eerste instantie verminderen door het vergroten van duikers (vergroten afvoercapaciteit). De gemeente heeft in het plan Poort Staakberg een optimalisatie voorgesteld; het aanleggen van een waterberging, waardoor het vergroten van duikers, volgens de huidige normen, niet meer aan de orde is. Doordat de gemeente de opgaven integraal gaat oppakken, is de scope van het project voor de gemeente enorm toegenomen en daarmee eveneens de kosten. De bijdrage van het waterschap is gelijk gebleven en daarmee zijn de kosten een fractie geworden van de kosten waar de gemeente voor staat. In het Voorontwerp waren de totale kosten van de retentie geraamd op ca. € 400.000,=. De kosten worden gedeeld door de gemeente, een bedrijf en het waterschap in de verhouding 40, 50 en 10%.

4 Mededelingen

4.a Vergoedingen interne leden commissies

Fractie bedrijven verzoekt om agendering van deze mededeling.

4.b Verslag commissie geloofsbrieven nevenfuncties 2017

Fractie P.v.d.A.

Vraag

Hoe wordt er omgegaan met de bestuursleden die de geloofsbrief niet inleveren? Zijn er consequenties? Agenderen!

Antwoord

Dit zijn bestuurlijke vragen. De mededeling wordt geagendeerd.

Fractie Natuurterreinen

Opvallend dat slechts de helft van de AB-leden het formulier heeft ingevuld. Verzoek om in de vergadering te bespreken wat de redenen hiervan zijn en welke consequenties dat kan hebben voor integriteit van het Algemeen Bestuur.

Fractie bedrijven

Graag deze mededeling agenderen.

5 Ingekomen stukken

5.a Brief gemeente Geertruidenberg 'Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak' met DB-reactie Fractie P.v.d.A.

Graag de brief van provincie Noord-Brabant over deze materie aan het agenda dossier worden toegevoegd

AGENDEREN ter bespreking

Fractie Water Natuurlijk

Fractie Water Natuurlijk verzoekt agendapunten 5a en 5b te agenderen.

Tevens begrijpen wij dat het Dagelijks Bestuur van Brabantse Delta n.a.v. het DB-besluit over de Dijkversterking Geertruidenberg/Slikpolder van 16 mei j.l., onlangs een brief heeft ontvangen van de provincie Noord Brabant hierover.

Voor een goede en zo volledig mogelijke bespreking van de agendapunten 5a en 5b verzoeken wij u deze brief van de provincie mede te agenderen en dus toe te voegen aan de agenda.

Fractie Natuurterreinen

Verzoek deze beide brieven en de antwoorden van het waterschap te agenderen voor de AB-vergadering van 13 september 2017.

Antwoord

Beide brieven 5.a en 5.b worden geagendeerd ter bespreking. De betreffende brief van de provincie wordt tegelijkertijd met de technische vragen en antwoorden op Ibabs gezet.

5.b Brief Van Dongen 'Dijkversterking Geertruidenberg Amerak "Verbazingwekkende gang van zaken" met DB-reactie Fractie PvdA

AGENDEREN ter bespreking.

5a en 5b tegelijkertijd bespreken!

Fractie Water Natuurlijk

Agenderen.

Fractie Natuurterreinen

Verzoek deze beide brieven en de antwoorden van het waterschap te agenderen voor de AB-vergadering van 13 september 2017.

Antwoord

Zie het antwoord bij agendapunt 5.a

5.e Brief voorzitter Ginneken=Ginneken 'Waterrecreatie op de Mark' Fractie PvdA

AGENDEREN ter bespreking.

Antwoord

De brief wordt geagendeerd.

Zaaknr. : 17.ZK04479

Kenmerk : 17IT018621

Barcode :

Vergadering algemeen bestuur op 12 juli 2017, agendapunt 2

Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta te Breda d.d. 28 juni 2017 om 21.00 uur, kapel, Bouvigne (geen volledige geluidsopname door een storing in de apparatuur).

Aanwezig:

De voorzitter: H.B. Hieltjes

De leden: M.J.C.M. Arts, K. van den Berg, W.J.H. de Boer, W. Bonthuis, J. van Dam, C.B.M.E. Franssen, J.J.M. van der Heijden, C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, K. Knook, J.J. Kocx, W.W.J.F. de Koning-Bogers, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, F.C.J. van Noord, P.H.T. Raedts, Th. Schots, H.C.A.M. Schouwenaars, J.A.M. Slenders, C.A.G. Snee, W. Spierings, J.P.W.A.A.M. Taks, M.C. Velthoen, J.A.P.G. Verhulst, H.P. Verroen, J.J.M. Voets

Afwezig met kennisgeving: J.J.M. van der Aa, H.C.A.M. Schouwenaars, J.A.M. Slenders, H.P. Verroen, A.A.F.M. Wijnen

De secretaris-directeur: H.T.C. van Stokkom

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, goedenavond. Wij hebben zojuist een goede bijeenkomst gehad. Wij hebben extern gecommuniceerd dat wij deze vergadering zouden beginnen om 21.15 uur, maar ik stel voor het Brabants kwartiertje zo te doen dat wij nu beginnen. Alle algemeen bestuursleden die zich niet hebben afgemeld, zijn aanwezig en hebben plaatsgenomen. Berichten van verhindering zijn ontvangen van de heren Slenders, Van der Aa, Wijnen, Verroen en Schouwenaars. Dit is een doorgeschoven vergadering en mochten wij op de geplande eindtijd van 22.15 uur concluderen dat wij om 22.30 uur niet klaar zijn, dan komen wij vrijdagmiddag om 16.00 uur bijeen. Het is maar dat u het weet.

1.a Spreekrecht

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers gemeld.

2. Notulen en besluitenlijst d.d. 14 juni 2017

De voorzitter: De notulen van 14 juni jl. zijn bijgevoegd. Iemand over de tekst van de notulen? Die stellen wij vast, evenals de actie- en toezeggingenlijst. Dan de besluitenlijst.

De heer Kocx: Bij de besluiten in de lijst van 14 juni staat onder 4.a. het besluit dat het algemeen bestuur de managementletter 2017-02 voor kennisgeving heeft aangenomen, maar wij hebben besloten om die uit te stellen tot vanavond.

De voorzitter: Dat is een terecht punt, wij passen het zo aan dat het besluit is doorgeschoven naar de vergadering van 28 juni.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de notulen (inclusief de gewijzigde besluitenlijst) en de actie- en toezeggingenlijst van 14 juni 2017 vast.

3. Nota's ter besluitvorming

3.a Versnellingsplan duurzaamheid

De voorzitter: Het is een onderwerp waarover in de algemene beschouwingen door deze en gene al iets gezegd is, onder andere om wat extra communicatie eraan te besteden. Wij hebben een presentatie voorbereid die online komt en daarvan laten wij een blok zien over het thema bioplastics en ook het advies van de jeugdbestuurders die tweeëneenhalve week geleden op een zaterdag op Keizersveer zijn gekomen en een advies over duurzaamheid hebben voorbereid. Dat komt nu in beeld. (*filmpje*) Dat is de inspiratie die wij krijgen van de jeugd die dat op een zaterdagochtend in elkaar gedraaid heeft, waarom duurzaamheid van belang is. Ik moet zelf bekennen dat ik van plan ben om over twee weken die zielige ijsbeer op een ijsschots te gaan waarnemen, maar dat motiveert vast niet. Dan moet ik snel zijn. En er is ook een film die door de eigen organisatie is gemaakt die wij gebruiken voor communicatie over duurzaamheid. Die laten wij ook zien. (*filmpje*) Wie wil het woord over het versnellingsplan duurzaamheid?

De heer Van Noord: Voorzitter. In de eerste plaats vindt mijn fractie het een goed plan. Zoals ook in het bestuursakkoord aangegeven, moeten wij duurzaamheid en innovatie in balans brengen met elkaar. Het voorbeeld van de windmolens geeft aan dat duurzaamheid heel goed hand in hand kan gaan met iets wat geld oplevert. Wij moeten er verder mee aan de slag, maar mijn fractie vindt dat dat wel op doordachte wijze moet gebeuren met een positieve businesscase. In de drie beroemde people, planet en profit staat niet voor niets profit, niet alleen in de betekenis van winst, maar ook in de betekenis van het uitgeven van publiek geld. De uitgewerkte voorstellen zullen door onze fractie telkens worden beoordeeld op deze balans.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. De VVD kan instemmen met duurzaamheid. Wij willen er wel op wijzen dat duurzaamheid niet alleen energie is. U zet vooral in op windenergie, daarom zeggen wij, denk ook eens aan andere vormen en methoden om energie te winnen, zoals zonne-energie, want windenergie is in Nederland alleen te realiseren met heel veel subsidiegeld. Wij denken dat er op het gebied van zonne-energie grote stappen gezet kunnen worden.

Mevrouw De Koning: Voorzitter. Wij zijn voorstander van het plan duurzaamheid. Gaan wij zelf investeren in windmolens of sluiten wij aan bij projecten van burgers? Het verschil van – uit mijn hoofd gezegd – zevenhonderdduizend euro (€ 700.000). Komen er extra kosten bij? Meer naar de toekomst kijkend. Daarnaast vinden wij het ook heel belangrijk dat wij ons doel als waterschap niet voorbijgaan. Aanvullend op mevrouw Franssen, juist op watergebied innovaties pakken, je kunt ook vanuit het water energie opwekken. Daar moet je in investeren en bij andere initiatieven aansluiten.

De heer De Boer: Het voorstel is dan ook zonder meer goed te noemen. Wij hebben de oogst van de oordeelsvormende bijeenkomst gezien en daar staan wij volledig achter. Dit is vertaald in een versnellingsplan en daar kunnen wij als fractie mee instemmen. Er staat wel een fout in. Er wordt gesproken over windmolens die Gigawatt produceren, maar dat is niet juist, dat moet Megawatt zijn.

Mevrouw Raedts: Het is iets dat past bij het waterschap, dat een overheidsorganisatie is met een maatschappelijke verantwoordelijkheid en daar hoort de duurzame verantwoordelijkheid bij. Ook in de eigen bedrijfsvoering liggen kansen en dat zien wij gelukkig terug in deze notitie. Een kleine aantekening. Wij kunnen als waterschap menskracht en geld inzetten en daarbij een faciliterende en initiërende rol vervullen. Wij moeten voorzichtig zijn om een rol in de markt te gaan spelen, om als overheidsorganisatie marktpartij te willen zijn.

De heer Van Dam: Voorzitter. Er wordt een aantal besluiten gevraagd. De AWP is voor punt 3, het faciliteren van initiatieven van derden waarbij de taakstelling van het waterschap niet wordt belemmerd. De ambitie om zelf te investeren in windmolens, daar zijn wij als waterschap niet voor, dat is niet onze taak. Faciliteren, honderd procent (100%) groene stroom afnemen. Voor zonneparken geldt hetzelfde, wij kunnen dat faciliteren, maar de investeringen moeten wij aan anderen overlaten. Dit past beter bij de taken en doelstellingen van het waterschap. Wanneer men instemt met het besluit, dan houdt dit in dat wij in windmolens gaan investeren en daar is de AWP op tegen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, en dat is een richting waarin wij straks met industriële partners aan de slag moeten, wij moeten op zoek gaan. Ik denk dat het belangrijk is, people, planet, profit, het is belangrijk tot een win-winsituatie te komen zonder daarbij economische doelen te hebben, maar binnen de regio West-Brabant partners te zoeken om elkaar te versterken.

De heer Taks: Dit hele voorstel bevat de oordeelsvormende discussie. Soms is het niet te vermijden, maar ik denk dat wij de discussie niet moeten overdoen. Daar past de grootst mogelijke terughoudendheid.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter, Water Natuurlijk is blij verrast, dus complimenten in de eerste plaats, deels aan onszelf en deels aan de ambtenaren die het zo hebben verwoord. De doelen die wij als waterschap hebben. Dat gaan wij hier vrij gemakkelijk mee behalen, lijkt het, zeker met zonne- en windenergie, want die leveren zelfs een positieve businesscase op. Windenergie wel of niet met subsidiegeld betalen is achterhaald. Met crowdsourcing is het in een paar dagen geregeld, er zijn zoveel mensen die erin willen beleggen dat wij ons daar geen zorgen meer over hoeven te maken.

De heer De Boer: Bij interruptie, ook bij crowdsourcing is nog sprake van subsidie.

Mevrouw Bonthuis: Een ander punt is of wij moeten investeren in dit soort vormen van energieopwekking. Maar zeker zelf moeten pakken. Misschien kent u iets van de werkwijze waarop geld wordt geïnvesteerd in verduurzaming. Dat moet je wel verdisconteren. Dat kan nog steeds een prachtige businesscase geven en Water Natuurlijk denkt dat je daar wel degelijk een bijdrage aan zou kunnen geven. Hiermee gaan wij onze doelstellingen versnellen en dat is mooi. En juist daar wordt weinig gedaan, maar daar gaat wel driekwart van ons geld in om. Daar zouden wij een tandje extra op willen zetten.

De voorzitter: Dank voor de reacties en feedback. De heer Van Noord noemt profit als concreet geld, dat is wat wij als dagelijks bestuur voor ons zien. Mevrouw Franssen geeft aan dat duurzaamheid breder is dan energie. Dat komt terug in de nota Inkoop circulaire economie en qua energie, zegt zij, kijk niet alleen maar naar wind. Het waterschap kan een beroep kan doen op SDE-subsidies, daar gaan wij gebruik van maken als wij investeren in molens. Zonder deze subsidie is er een veel groter risico en onzekerheid of het winstgevend zal zijn op de lange duur. Een goede rendabele investering die voldoet en daarbij gaat het primair om het investeren in windmolens voor eigen energieproductie en dan ben je niet marktverstoring bezig. Het feit dat anderen minder kunnen verkopen omdat wij het zelf produceren, kan niet als marktverstoring worden gezien. Voor zonne-energie kiezen wij de strategie van faciliteren op ons grondgebied, particulieren op onze terreinen, ook omdat de subsidieregelingen. Het risico is lager, de upside kans op grote opbrengst is ook minder. Mevrouw De Koning vraagt of je zelf moet investeren of aansluiten bij projecten. Bij windmolens gaat het niet om solitaire molens maar om molens in lijnopstelling. In Waalwijk is Eneco al bezig en daar is ruimte om bij aan te sluiten. De heer De Boer vindt de ambitie zonder meer goed. Hij geeft een kanttekening over Megawatt. De heer Van den Berg gaat dit even toelichten. We gaan geen windmolens in de stad zetten maar bij ons terrein samen met anderen. De heer Van Dam is het meest terughoudend op windmolens, moeten wij dat zelf doen of net als zonneparken windmolens faciliteren. Bij biogas geeft hij aan dat dit niet ten koste mag gaan van thermische energieopwekking. Dat aandachtspunt hebben wij goed gehoord. Mevrouw Korst roept op om met partners te werken. Het grootste risico bij windmolens is dat je investeert in de aanloopkosten. Als je uiteindelijk geen planologische goedkeuring krijgt, dan ben je wel een paar ton verder. Mevrouw Bonthuis is blij en ziet de positieve businesscase en doet suggesties om verder te denken.

De heer Van den Berg: Het verschil tussen vermogen en opgewekte energie. Het vermogen van windmolens is 2 of 3 Megawatt.

Tweede termijn

Mevrouw De Koning: Voorzitter, duidelijke uitleg over de windmolens. Ik wil wel meegeven dat er belangenorganisaties, vooral natuurorganisaties. Hebben wij wel goed nagedacht of wij hergebruik van grondstoffen waar kunnen maken als wij aandeelhouder zouden zijn van slibverwerking SNB en wat wij realiseren bij fosfaat? Dat kwam in een keer bij mij op, hoewel het meer een technische vraag is.

De heer Van Dam: Voorzitter, wij zijn voorstander van het faciliteren, maar zijn tegen een eigen investering. Het is niet onze taak om te investeren in windmolens, wij doen het met een doel en daarom blijven wij voorstander van faciliteren. Als het voorstel zo blijft, dan zullen wij tegenstemmen. U zegt, wij moeten het met een aantal windmolens doen. Gaat u energie opslaan in hele grote batterijen? Het is alleen voor eigen gebruik. Als er geen wind is, dan moet je weer energie inkopen.

Mevrouw Bonthuis: Daar moet je iets voor doen.

De heer Van Dam: Ik ben het niet eens met mevrouw Bonthuis. Als wij straks auto's krijgen die op waterstof gaan rijden, dan hebben wij niet de taak om energie op te wekken.

Mevrouw Bonthuis: Wij hebben wel degelijk de taak gekregen van de Rijksoverheid. Dat is vastgesteld, 2025-2050 hebben wij daar een ambitie te halen.

De voorzitter: Mevrouw De Koning spreekt over en dat zullen wij zeker meenemen. Hergebruik van grondstoffen en privatisering van SNB. Over de privatisering van SNB is nog niet besloten. Daar zien wij nog steeds mogelijkheden. De heer Van Dam markeert helder faciliteren maar niet investeren. Net zoals wij

investeren in biogasterugwinning willen wij ook een investeringsvoorstel doen om te investeren in een windmolen die per saldo grosso modo in de eigen energiebehoefte voorziet. Is er behoefte aan stemming of een stemverklaring? De heer Van Dam heeft een stemverklaring.

De heer Van Dam: Wij zijn voor het voorstel, het faciliteren van initiatieven maar tegen zelf investeren in windmolens. Daarom zal ik tegen het voorstel stemmen.

De voorzitter: Wie is voor het voorstel? Dat zijn de PvdA, Bedrijven, VVD, Ons Water/Waterbreed minus de heer De Neve, Natuurterreinen, CDA, 50plus en Water Natuurlijk. Wie zijn tegen? De fractie ongebouwd, de heer De Neve en AWP. Het voorstel is aangenomen.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met de volgende ontwikkelrichtingen:

Energie opwekken:

- 1. De ambitie om als waterschap het eigen energieverbruik in 2025 volledig duurzaam op te wekken;**
- 2. Hiertoe te investeren in het realiseren van vier tot vijf windmolens;**
- 3. Het faciliteren van initiatieven van derden om duurzame energie te produceren op eigendommen van het waterschap, waarbij de taakuitvoering van het waterschap niet wordt belemmerd;**
- 4. Verkenningen uitvoeren naar concrete kansrijke innovaties op het gebied van warmtewinning uit water en energieopslag.**

Grondstoffen hergebruiken:

- 5. Te streven naar grondstoffenneutraal in 2050 conform het nationaal grondstoffenakkoord van 24 januari 2017;**
- 6. Hiertoe te innoveren in terugwinning van metalen uit afvalwater;**
- 7. Succesvolle innovaties verder op te schalen, zoals productie van bioplastics zonder milieuschade en benutting van biomassa in diverse toepassingen.**

Duurzaam inkopen:

- 8. Het vertalen van de ambities voor energie en circulair in het eigen opdrachtgeverschap, zoals afgesproken in het Manifest Verantwoord inkopen op 8 december 2016;**
- 9. Hiertoe samen met andere overheden stapsgewijs strengere inkoop-eisen aan de markt te gaan stellen.**

3.b. Bioplastics uit zuiveringsslib – overgang naar demonstratie

De heer Van Dam: Wij zijn voorstander van het voorstel maar met als kanttekening alle grondstoffen die mogelijk zijn voor de productie van bioplastics maar dat laten wij over aan het bedrijfsleven.

De heer Mureau: Wij zijn van harte voor dit sympathieke voorstel. Complimenten daarvoor.

De heer Van Noord: Voorzitter. Mijn fractie constateert dat partners uit het bedrijfsleven zich hebben teruggetrokken, maar gelukkig zijn er nieuwe partners gevonden en wat wij positief vinden, is dat meer waterschappen betrokken zijn. Het project past prima. Mijn fractie is het zeker eens met deze notitie en zeker met de onderzoeksvragen om die gedegen uit te zoeken, want het gaat om geld voor een onderzoek. Een van de onderzoeksvragen is de rol van het waterschap in de exploitatiefase. Wij kijken er positief naar, dus het is goed dat dit uitgezocht wordt. Wij worden penvoerder van dit project, er staat in dat iedereen een bijdrage levert. **Wanneer dat laatste onverhoopt niet het geval zou zijn, dan willen wij dat graag horen van het dagelijks bestuur.**

De heer Schots: Ik ben blij met de brede instemming met het projectvoorstel en dat wij op deze manier een stap verder kunnen zetten. U hebt kunnen lezen dat wij het belangrijk vinden om er in die fase voor te zorgen partners te vinden om uiteindelijk de opschaling naar industrieel niveau vorm te geven. Dat is onze ambitie niet, wij zijn niet op deze wereld om plasticfabrikanten te worden. De terugtrekking van Veolia betreuren wij uiteraard. Wij zijn echter gerustgesteld omdat Veolia zich niet heeft teruggetrokken omdat zij niet in bioplastics gelooft, maar vanwege een strategische koerswijziging om geen verdere investeringen (tijd en geld) te doen in nieuwe technologische zuiveringsontwikkelingen zoals bioplastics. .

Tweede termijn

De heer De Boer: Voorzitter. Een punt is in de eerste termijn niet aan de orde geweest en dat betreft de communicatie. Van dit project kan voor ons Waterschap een belangrijke exposure uitgaan bij een breed publiek. Ik lees daar niks over in de communicatieparagraaf. Ik zou het een gemiste kans vinden als hieraan door ons Waterschap, als koploper in dit duurzaamheidsproject, geen aandacht wordt besteed.

De heer Schots: Verder kan ik u melden dat het project nadat wij in april in Utrecht een presentatie van de pilotresultaten gehad hebben, veel publiciteit heeft gehad.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

- 1. De deelname van Waterschap Brabantse Delta in PHARIO 1.5, de vervolgfase van het PHARIO-project;**
- 2. De rol van Waterschap Brabantse Delta als penvoerder van deze vervolgfase (PHARIO 1.5);**
- 3. Het ter beschikking stellen van een uitvoeringskrediet ter grootte van tweehonderdvijfennegentigduizend euro (€ 295.000) voor deze vervolgfase met een nettobijdrage van Waterschap Brabantse Delta van vijftigduizend euro (€ 50.000);**
- 4. Het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met de deelnemers in het PHARIO-project.**

3.c. Spelregels algemeen bestuur 2017

De voorzitter: Na de vorige vergadering toen dit op de agenda stond maar niet is besproken, heb ik als voorzitter contact gezocht met de voorzitter van de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing. De wijzigingen zijn aangegeven in geel. Ik stel voor om de verbeterde versie in bespreking te nemen.

De heer Taks: Deze spelregels zijn een aanvulling op het reglement van orde. Het is geruststellend in de nota te lezen dat de spelregels niet dwingend van aard zijn en dat het mogelijk is om hiervan af te wijken.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, onze fractie kan instemmen met dit voorstel. Wij willen een compliment maken.

Mevrouw Raedts: Voorzitter, ook complimenten voor de werkgroep van fractie Natuurterreinen voor dit verhaal. Deze set van spelregels is gebaseerd op het BOB-traject dat wij doorlopen hebben. Ik zou willen voorstellen dat wij dit over een jaar evalueren, werkt het zoals wij gedacht hadden dat het zou worden. Ik signaleer dat dit een belangrijke stap is in het traject bestuurlijke vernieuwing. Komt er een vergoeding voor steunfracties, de bestuurscultuur, hoe gaan wij om met burgerinitiatieven, et cetera? Ik zou het op prijs stellen wanneer de werkgroep Bestuurlijke vernieuwing zich met deze onderwerpen gaat bezighouden.

De heer Van Dam: Voorzitter, ook van ons de complimenten aan de stuurgroep en de ambtelijke ondersteuning. Wij kunnen instemmen met de spelregels, maar wel vragen wij aandacht voor een paar onderwerpen. Dat wij er de tijd voor nemen en dat er tijd voor ingeruimd wordt. Het is van ons allen de taak om aan de hele trits mee te werken. Het is heel belangrijk dat wij allemaal proberen daar aanwezig te zijn. Het voorstel van mevrouw Raedts om te kijken wat duo-leden kunnen bijdragen, ondersteun ik.

De heer Van Noord: Voorzitter, ik was even in verwarring gebracht door de heer Taks en vroeg mij af of ik de dingen die ik wilde zeggen, nog wel zou moeten zeggen. Op een aantal punten staan er vaagheden ingebouwd en gekoppeld aan wat de heer Taks zegt, pleit mijn fractie ervoor om nog eens in de spelregels te kijken. Ik geef een voorbeeld. Op pagina 1 staat "Het algemeen bestuur vergadert in beginsel eenmaal per maand". Dan denk ik 'in beginsel'? Volgens mij moet je in de spelregels zetten maximaal of hoogstens een keer per maand.

Verder een bemerking op pagina 4 van 5 "Mededelingen en ingekomen stukken piepsysteem voor beraadslaging", zijn de woorden **bij voorkeur** ingevoegd. Dit vinden wij erg vaag. Wij stellen voor: Spreek nu duidelijk af wat de regels zijn.

De voorzitter: Bijzonder zoals de discussie zich ontwikkelt. Het zijn spelregels die wij werkende weg samen ontwikkelen. Wij hebben met elkaar een aantal dingen gemarkeerd en dat past bij het traject dat wij samen doorlopen hebben. Het is geen voorstel voor aanpassing van het reglement van orde. Wij weten met elkaar wat wij bedoelen. Dat past ook bij spelregels, tenzij wij werkende weg iets tegenkomen waarvan wij zeggen, dit moet meteen worden aangepast. Duo-lidmaatschap. Laat ik voor die vraag de werkgroep het woord geven.

Mevrouw Bonthuis: Evalueren is een belangrijk woord. Ook om onszelf leertijd te geven. Wij hebben in de werkgroep afgesproken dat wij dit najaar een eerste reflectie willen geven. Gelijktijdig hebben wij ons afgevraagd of wij verder willen gaan. Wij lassen een pauze in tot in ieder geval na de zomer en dan komt de werkgroep bij elkaar om de tussenevaluatie voor te bereiden en te bepalen wat wij nog willen aanpakken. Daar is wel belangstelling voor en daar komen wij graag een keer bij u op terug.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met Spelregels algemeen bestuur (versie juni 2017).

4. Mededelingen

4.a Managementletter 2017-2

De heer Kocx: Voorzitter, Fors lager resultaat, lees tegenvallers, welke wij reeds in de financiële commissie hebben besproken. Gelukkig wordt de tegenvaller van de switchtransactie conform de nieuwe kadernota niet in de exploitatierekening 2017 opgenomen zodat het fors lagere resultaat dan al een stuk beter wordt.

Wat ons wel zorgen baart zijn 2 zaken:

Wederom is het aantal VE's van bedrijven veel te laag ingeschat dan dat er werkelijk zijn, met als gevolg dat er door het bedrijfsleven bijna 1 miljoen euro meer belasting wordt betaald dan op basis van de begroting noodzakelijk is.

Dan de SNB! Zie bijlage 3. Deze uitkomst kan wat onze fractie betreft nooit de bedoeling zijn geweest. Zoals nu beschreven wel een heel slechte deal voor ons waterschap. Dit rekenmodel kost ons ruim 800.000 euro terwijl de oorzaken juist niet bij ons liggen. Het zijn juist de andere waterschappen die veel meer slib aanleveren dan waarvoor ze zelf voor dit jaar hebben ingetekend.

Mevrouw Raedts: Voorzitter, wij hechten veel waarde aan de watersysteemanalyses als basis van kennis over data, maar ook kennis van het gebied en de partners in het gebied. Mijn opmerking betreft een klein aspect van de managementletter. De zorg is dat er staat drie watersysteemanalyses. Daar komt de grote opgave voor 2017 nog bij. Bovendien heeft een aantal projecten vertraging opgelopen omdat vacatures niet zijn ingevuld. Is mijn conclusie juist dat dit weleens een moeilijk traject kan worden?

Mevrouw Van den Berg: Ik ondersteun de bijdrage van Bedrijven.

De heer Schots: Voorzitter. Het zorgpunt van de heer Kocx betreft met name de vervuilingseenheden bedrijven. Wij schatten in samenwerking met BWB de vervuilingseenheden zo goed mogelijk in. De ervaring van de afgelopen jaren leert echter dat hier nog steeds verdere aanscherping nodig is om tot nauwkeuriger schattingen te komen. Maar er zullen altijd onzekerheden blijven bestaan vanwege de moeilijke voorspelbaarheid van kwijschelding en oninbaar. Verder spelen bij de zuiveringsheffing van bedrijven de variaties mee tussen de voorlopige en definitieve aanslagen, waarvan de afwikkeling in veel gevallen een periode van 3 jaar bestrijkt. Van de onverwachte kostenoverschrijding bij SNB hebben wij melding gemaakt in het aandeelhoudersoverleg, waarmee het punt daarmee natuurlijk nog niet is opgelost. Wel is onderkend dat de bestaande kostentoerekening onvoldoende robuust is voor hele extreme situaties. Wij proberen dat nu als argument te gebruiken om deze kwestie binnen de aandeelhouders SNB besproken te krijgen. De vraag over watersysteemanalyses wil ik vragen om de heer Meuleman te laten beantwoorden.

De voorzitter: Dat zal ik eerst zelf proberen te doen en als ik de heer Meuleman zie knikken, dan weet ik dat ik een goed antwoord geef. Er staat vermeld dat wij er negen afronden dit jaar en daarmee halen wij de achterstand in.

De heer Schots: Er is nog een vraag van mevrouw Van den Berg.

De voorzitter: Daar is net antwoord op gegeven.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de managementletter 2017-2 voor kennisgeving aan.

4.b. Eerste wijziging gemeenschappelijke regeling AQUON

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5. Ingekomen stukken

De voorzitter: Er zijn geen ingekomen stukken.

6. Rondvraag

De heer Van Noord: Ik had een vraag naar aanleiding van een e-mail die aan ons allemaal toegestuurd is. Die gaat over een Wob-verzoek. Wat moeten wij als algemeen bestuursleden daarmee doen?

De heer Van Dam: Naar aanleiding van uw reactie in tweede termijn dat een lid van onze vergadering niet het woord mag voeren in tweede termijn, vind ik niet juist.

De voorzitter: Er is een Wob-verzoek binnengekomen over mailwisseling van bestuurders bij het waterschap en u bent ook bestuurder. Om een goed antwoord te kunnen geven, is het verzoek aan u om te kijken welke

e-mails u verstuurd hebt in dit kader. De heer Van Dam heeft een punt van orde dat iemand in tweede termijn het woord mag voeren ook als hij in eerste termijn niet gesproken heeft. Als een onderwerp niet in eerste termijn aan de orde is gekomen, dan mag daar in tweede termijn niet op ingegaan worden. Vandaar mijn interventie. Daarmee de toezegging dat ik het Wob-verzoek nader zal duiden. Ik ben zelf op 12 juli verhinderd vanwege een vakantie in het buitenland. Dan zal de heer Schots de vergadering leiden.

7. Sluiting

De voorzitter: Ik sluit deze openbare vergadering om 22.15 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 13 september 2017.

De waarnemend dijkgraaf

De secretaris-directeur

H.B. Hieltjes

H.T.C van Stokkom

Zaaknr. : 17.zk04641

Kenmerk : 17IT020211

Barcode :

Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta d.d. 12 juli 2017 om 19.30 uur te Breda, kapel, Bouvigne.

Aanwezig:

De voorzitter: Th. Schots

De leden: M.J.C.M. Arts, K. van den Berg, W. Bonthuis, J. van Dam, C.B.M.E. Franssen, J.J.M. van der Heijden, C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, K. Knook, J.J. Kocx, W.W.J.F. de Koning-Bogers, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, F.C.J. van Noord, P.H.T. Raedts, H.C.A.M. Schouwenaars, J.A.M. Slenders, C.A.G. Sneep, W. Spierings, J.P.W.A.A.M. Taks, M.C. Velthoen, J.A.P.G. Verhulst, H.P. Verroen, J.J.M. Voets, A.A.F.M. Wijnen

Afwezig met kennisgeving: J.J.M. van der Aa, W.J.H. de Boer, H.B. Hieltjes

De secretaris-directeur: H.T.C. van Stokkom

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, ik open de algemene bestuursvergadering. Welkom allemaal. De volgende leden hebben zich afgemeld: de heren Van der Aa, De Boer en Hieltjes. De heer Verhulst komt iets later. Vanwege de afwezigheid van de vicevoorzitter, de heer Hieltjes, leid ik vanavond de vergadering. Welkom aan de heer Wijnen, wij vinden het fijn dat u vanavond weer in ons midden bent, want uw stoel is een aantal malen leeg geweest. Enkele mededelingen over de orde van de vergadering. Water Natuurlijk heeft voorgesteld om agendapunt 3.e. te behandelen voordat wij aan de achterliggende projectvoorstellen beginnen, dat komt dan meteen na de kadernota. Ik zie niemand protesteren, dus dat gaan wij zo doen. Dan de behandeling van de kadernota.

Mevrouw Franssen: Wat is de reden dat dat agendapunt naar voren verschoven wordt?

De voorzitter: Water Natuurlijk heeft daarom verzocht omdat het een soort algemeen verhaal over projectontwikkelingen bij zuiveringsbeheer is en de achterliggende agendapunten betreffen individuele projecten die in dat bewuste punt naar voren komen. De volgorde is ook logischer om het zo te doen. Op de agenda ziet u dat elke fractie vier minuten tijd heeft voor de algemene beschouwingen over de kadernota. Daarna reageert het dagelijks bestuur en daarna kunt u met elkaar in debat gaan en met het dagelijks bestuur. Deze werkwijze hebben wij vorig jaar gevolgd als eerste stap naar bestuurlijke vernieuwing die wij dit jaar ook willen toepassen. Bij de mededelingen aan het einde van de agenda zal heel kort de Slikpolder toelicht worden. De secretaris-directeur geeft een toelichting op de afhandeling van de Wob-verzoeken waarover u de vorige vergadering geïnformeerd bent en kort hierna een mail over heeft ontvangen en de heer Van der Kallen zal het proces toelichten in het licht van de afspraken die wij daarover in de vorige vergadering gemaakt hebben.

1.a Spreekrecht

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers aangemeld.

2. Notulen en besluitenlijst d.d. 28 juni 2017

De voorzitter: Bij de notulen is een groot aantal correcties en aanvullingen voorgesteld omdat de techniek ons de vorige keer in de steek gelaten heeft. Daarnaast hebben wij een aantal notulen gerelateerde opmerkingen van de heer Van Noord ontvangen die nog niet met u gedeeld zijn. Ik stel voor om deze notulen aan te houden en de wijzigingen te verwerken en in de volgende vergadering definitief hierover te besluiten. Kunt u daarmee instemmen?

Mevrouw Franssen: Wilt u de wijzigingen in een andere kleur weergeven? Dan hoeven wij niet te zoeken.

De voorzitter: Wij zullen de wijzigingen zichtbaar maken zodat u zich daarop kunt concentreren. Dan de actie- en toezeggingenlijst. Heeft daar iemand opmerkingen bij?

Mevrouw Bonthuis: Ik had daarover een technische vraag gesteld maar dat bleek een bestuurlijke vraag te zijn, dus ik stel hem hier opnieuw even. In de actielijst staat een punt bij het algemeen bestuur van 18 januari en 10 mei, een verzoek om met de gemeente Hoogstraten afspraken te maken over het elkaar informeren over vergunningaanvragen. Die terugkoppeling mag meer smart anders blijft het een open einde en weten wij nog niet wanneer wij wat kunnen verwachten. Ik stel voor om een half jaar na het schrijven van mei – dat is in november – een terugkoppeling te geven over de voortgang op het dossier liefst inclusief de meldingen van wat de OMWB in die tijd heeft binnengekregen.

De heer De Jong: Voorzitter. Dit is een verhaal wat misschien een wat langer staartje gaat krijgen omdat het een langer traject is. Wij zijn bezig om de vergunningaanvragen te scannen vanuit de afdeling Vergunningen. Er worden werkzaamheden verricht. Met Hoogstraten moeten wij weer in overleg om er een eindtermijn aan te koppelen en hierover verslag te doen zes maanden na 10 mei, daar kan ik mij in vinden. Dan kunnen we kijken hoe wij het proces vervolgen.

Besloten: Het algemeen bestuur stelt de actie- en toezeggingenlijst en de Besluitenlijst van 28 juni 2017 vast. De notulen worden in de volgende vergadering ter besluitvorming voorgelegd.

3. Nota's ter besluitvorming

3.a Kadernota 2018-2027

De voorzitter: In het voortraject hebben wij daarover met elkaar gesproken en dat heeft geleid tot de voorliggende nota. U heeft schriftelijke reacties aan het dagelijks bestuur gestuurd waarop wij antwoord hebben gegeven en dat vindt u terug bij de stukken. Het is nu het moment voor de algemene beschouwingen.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Een hele hoop leeswerk hebben wij gekregen, en veel huiswerk ook. Wat ons daarin opviel, was de eensgezindheid die eruit sprak. Een aantal thema's voert de boventoon en daarmee mogen wij ons gelukkig prijzen, want dat maakt de besluitvorming over een aantal zaken erg plezierig. Naar aanleiding van alle verhalen en de reactie van het dagelijks bestuur wil ik een paar dingen naar voren halen, namelijk participatie, klimaatadaptatie en financiën. Wij zijn blij dat er een thema-avond komt waarin participatie en samenwerking worden besproken. Wij staan daar heel positief tegenover, want wij denken dat dat een belangrijk iets is wat wij in en met dit bestuur zouden moeten doen. Wat mij dan wel van het hart moet, is dat er over het onderwerp participatie en samenwerking heel veel geschreven en gepraat wordt, maar de enige manier om verder te komen is om het echt te doen. De participatie en samenwerking worden nog onvoldoende professioneel vormgegeven en wij vragen het dagelijks bestuur en onze collega's daarop te letten. Klimaatadaptatie is niet specifiek een onderwerp van de VVD, maar wij hebben daar wel een mening over. Dat betreft de rollen en verantwoordelijkheden, die zouden transparanter moeten worden. Wie is waar verantwoordelijk voor en wanneer? Het waterschap is de waterautoriteit en wij weten dat er allerlei veranderingen in ons klimaat gaan plaatsvinden en wij zouden het goed vinden dat wij als waterschap daar proactiever in zijn. Je moet niet de put gaan dempen als het kalf verdrongen is. Er is eigenlijk al een kalf een beetje verdrongen en wij hopen niet dat er nog meer kalveren gaan verdrinken. Wij vragen het dagelijks bestuur om daar concrete acties aan te verbinden voor burgers, agrariërs en gemeenten. Dan financiën. De fractie Bedrijven zegt hier iets over in de algemene beschouwingen, maar daar is de VVD het niet helemaal mee eens. Wij zijn het meer eens met de reactie van het dagelijks bestuur, namelijk dat de reserve Duurzaam financieel beleid niet ingezet mag worden voor andere doelen. Wij vinden dat dat doel gehandhaafd moet worden en dat moeten wij niet veranderen en verschuiven. Wel is de VVD voorstander van tariefsmatiging en stabilisering en dat wij alle kansen die wij daarbij hebben, optimaal moeten benutten.

De heer Verroen: Voorzitter, uit de kadernota blijkt dat onze koers koersvast blijft, natuurlijk verschuiven er accenten, maar de kern blijft mooi overeind. Ook zijn goede proactieve maatregelen uitgezet richting de toekomst, geheel in lijn met onze koers en in samenspraak met het algemeen bestuur, zoals extra investeringsruimte ter verbetering van de waterkwaliteit, extra reserveren klimaatadaptatie en een goede richting is ingeslagen voor duurzaamheid en innovatie. Graag wil ik op dat punt de prioriteit van het CDA uitspreken voor een BOB-traject over welke rol kiest het waterschap in samenwerking op duurzaamheid en innovatie. Juist bij de kadernota vinden wij het tijd om daarover na te denken, procedureel kan dat in een fractievoorzittersoverleg worden afgetikt, maar ik vraag andere fracties nadrukkelijk hoe zij tegenover de keuze staan voor een BOB-traject over de rol van het waterschap in de samenwerking op duurzaamheid en innovatie. Dat alles ook nog een keer zonder onze schuldenlast ongebreideld te laten groeien, wij zijn

voorwaar tevreden. Daarnaast vindt het CDA dat wij de koers steeds beter uitleggen in woord en in beeld. De nieuwe samenvatting 'Kadernota in een oogopslag' laat zien dat het waterschap gericht en met creativiteit en met plezier aan communicatie werkt en dat doet ons deugd. Communicatie is belangrijk en wij wachten dan ook met spanning op de resultaten van de uitvoering van onze communicatiestrategie, met name qua aantallen en in grote groepen zullen de inwoners van het stedelijk gebied moeten worden betrokken en participatie krijgt dan ook een goede rol en hand in hand met goede communicatie is van groot belang. Gesterkt door de aandacht van het dagelijks bestuur in haar schriftelijke beantwoording, vraagt het CDA het dagelijks bestuur hier met voortvarendheid op te acteren zodat aan het algemeen Bestuur in de themabijeenkomst in december een flinke voortgang gepresenteerd kan worden. Wij vragen het dagelijks bestuur toe te zeggen waar mogelijk tot maximale voortgang te komen en dit onderwerp te prioriteren de komende tijd, dan kunnen wij tastbare en in gang gezette voorbeelden meer dan plannen alleen tegemoetzien. Vertellen wat je hebt gedaan is een sterker verhaal dan vertellen wat je van plan bent te gaan doen. Dat motto is ook sterk van toepassing op het volgende kernpunt. Het waterschap moet in control zijn. Twee vergaderingen geleden hebben wij de portefeuillehouder gevraagd naar de plannen om beter in control te komen bij projecten, wie doet wat en wanneer is het klaar. Wij willen het dagelijks bestuur en de staf een compliment geven, helder en tijdig is gepresenteerd hoe de problemen zijn ontstaan, wat er de afgelopen tijd is gedaan, welke maatregelen getroffen zijn, maar wanneer het klaar is, is nog niet helemaal bepaald. Maar dat is ook lastig. Denkt het dagelijks bestuur dat alle goede initiatieven die zij aangekondigd hebben, voor de volgende kadernota klaar zullen zijn, en dat dan alle projecten door de herevaluatie heen zijn zodat het sein 'brandmeester' gegeven kan worden? Het CDA herkent zijn speerpunten in het bestuursakkoord en ik wil afsluiten met de vaststelling dat de voortekenen gunstig zijn. Het waterschap heeft het afgelopen jaar niet alleen hard aan haar taken gewerkt, maar ook aandacht gehad voor de vergroting van taakbekendheid, wij hebben nog tijd gevonden voor een gestage en geborgen voortgang op het vlak van bestuurlijke vernieuwing en dat doet ons deugd. En de samenwerking tussen dagelijks bestuur, algemeen bestuur en staf ervaren wij als heel goed, wij voelen ons heel goed ondersteund. Last but not least, mogen wij ons verheugen in de benoeming van de nieuwe dijkgraaf en wij wensen hem en onszelf daarmee een hele goede waterschapstoekomst toe.

De heer Mureau: Voorzitter, de kadernota, samen komen we steeds verder, zo hebben wij de titel gelezen, dat slaat ook op ons als algemeen bestuur. Ik wil beginnen met een compliment want de eensgezindheid die net door de VVD genoemd is, ervaren wij ook en die ervaren wij als prettig. Het waterschap is een functionele democratie, we zetten samen de schouders onder het waterbeheer zonder in politiek gekissebis te vervallen, compliment aan ons allen. De drie kernpunten, klimaatadaptatie, waterkwaliteit, participatie en samenwerking. Twee punten wil ik er uitlichten, niet dan nadat ik gezegd heb dat wij erg tevreden zijn met de beantwoording door het dagelijks bestuur van onze overige punten. Suggesties van ons en andere fracties worden over het algemeen overgenomen. Waterkwaliteit, de medicijnresten baren ons zorgen. Het probleem groeit en zal de komende tijd groter worden. Het lijkt ons nodig dat het dagelijks bestuur daar een langetermijnscenario voor opstelt, waarbij een open blik voor innovatieve zuiveringstechnieken gehanteerd wordt. Het tweede punt is personeel. Wij hebben grote ambities, bestuurlijk en als organisatie en die kunnen alleen werkelijkheid worden als het personeelsbestand van hoge kwaliteit is en blijft. Wij vragen met name aandacht voor technische kennis in de organisatie. Er lijkt een verschuiving plaats te vinden van de ouderwetse techniek naar mensen die meer financieel en organisatorisch onderlegd zijn, maar wij pleiten ervoor om de technische kennis intern op peil te houden. Ons derde punt is van buiten naar binnen werken. Wij roepen dat elk jaar, de organisatie heeft daar goede stappen in gezet, maar het kan altijd nog beter. Er is ontzettend veel gebiedskennis voorhanden bij medewerkers, gebiedspartijen, benut die kennis, zorg dat je die kennis ontsluit. Een van onze speerpunten zijn de huiskamergesprekken die hebben onder andere plaatsgevonden naar aanleiding van de wateroverlast in 2015. De geluiden die wij daarover terug horen, zijn wisselend. Dus wij vragen het dagelijks bestuur om de huiskamergesprekken met betrokkenen te evalueren op de inhoud en het proces en leer daarvan.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter, Water Natuurlijk blikte terug op een werkzaam jaar. Wij kunnen onderschrijven wat hier gedeeld is dat wij als algemeen bestuur samen verder komen en samen met de organisatie. Wij hebben goede voortgang geboekt bij duurzaamheid en bestuurlijke vernieuwing en daar zijn wij heel positief over. Toch willen wij een paar accenten aanbrengen en wij sluiten ons aan bij de collega's die gesproken hebben over participatie en van buiten naar binnen wat een variant daarop is. Op dit onderdeel hebben wij nog wel wat te leren, dat geldt zowel bestuurlijk als ambtelijk. Wat hebben wij te leren? Wij hebben te laten zien dat wij merken dat de samenleving de laatste tien jaar wezenlijk is veranderd. Wij moeten ons daarin anders opstellen. Er is heel veel initiatiefkraft bij inwoners en bedrijven. Men wil niet meer afwachtend toekijken maar samen nadenken en waar mogelijk cocreëren, samen doen. Dat geldt voor allerlei partners. Wij kunnen daar niet op de bank blijven zitten, wij moeten tweerichtingsverkeer in dialoog naar buiten. Hoe werkt dat dan? Eigenlijk werkt participatie als een vorm van zichtbaarheid creëren, maak duidelijk waar je voor staat en dat je echt iets te bieden hebt en dat betekent ook dat je iets weg moet kunnen geven zo nu en dan. Kleine acties die van groot belang kunnen zijn voor inwoners van een bepaald gebied. Denk aan een stukje natuur inrichten of een operatie Steenbreek toch aan meedoen, omdat het bijdraagt aan

klimaatadaptatie maar toch in een stad is. Dat heet in waterschapstermen een spiering uitgooien om een kabeljauw te vangen. Dan denkt een inwoner, aan dit waterschap heb ik echt iets, het doet iets voor mij en het haalt niet alleen mijn belastinggeld op, want zo willen wij zeker niet alleen te boek staan. Participatie is geen doel op zich maar wel een onontbeerlijk middel om onze doelen te halen. Wij zouden heel graag hier vaker mee willen trainen, oefenen, gerichte evaluaties willen hebben die terugkomen in het algemeen bestuur. Dat voorstel brengen wij daarbij in. Participatie heeft een ander voordeel, namelijk het inhalen van de achterstand bij het herstel van natte natuurschapen en beek- en kreekherstel. Dat is niet een kwestie van alleen maar zorgen voor voldoende financiering of cofinanciering, dat is in onze ogen zeker ook de manier waarop je dat doet, en dan hebben wij het weer over de participatie, samen. Ik heb teruggezocht in verslagen en wij hebben op 9 maart 2016 al een opdracht gegeven om de kaders voor participatie uit te werken. Wij hechten er allemaal veel belang aan en dan begrijpen wij niet zo goed dat wij pas in december 2017 nog een keer een themabijeenkomst hebben. Dat kan niet als wij het zo belangrijk vinden. Ons verzoek is om dat naar voren te halen en laten zien dat wij het belangrijk vinden. Een heel ander punt is, zijn wij in control? In maart dit jaar toen de eerste extra kredieten werden gevraagd voor in mijn ogen schroefjes en moeren en andere onvoorziene reparaties – het waren geloof ik letterlijk schroeven – hebben wij gevraagd, zijn wij wel in control? Onze portefeuillehouder beweerde dat dat echt zo is, maar de stukken die vandaag op de agenda staan, doen ons opnieuw achter de oren krabben. Er is veel in de planning wat nog niet voorzien is als het gaat om prognoses van onderhoud, er is veel achterstallig onderhoud. Hoezo kunnen wij daarvoor eindverantwoordelijk zijn als er nu allerlei getallen boven tafel komen die wij veel eerder hadden willen hebben? De vraag is, hoe kan dat nu? Wij hebben er straks ook een agendapunt over. Het betekent dat wij als algemeen bestuur de eindverantwoordelijkheid hebben voor onze inwoners, dat de zaken op orde zijn en dat wij garant kunnen staan voor de gezondheid en veiligheid van onze inwoners. Ik merk dat ik nu wat begin te twijfelen aan de eindverantwoordelijkheid. Wat betekent duurzaam financieel beleid? Precies, het betekent in ieder geval niet te krap begroten, want dan schieten wij onszelf in de voet. Hoe kunnen wij dit nog meer op orde krijgen in een tempo dat wij daar met elkaar met een gerust hart in staan?

De heer Schouwenaars: Voorzitter, allereerst dank voor ieders inbreng in eerste termijn van de algemene beschouwingen en de reactie van het dagelijks bestuur daarop. Geen schokkende nieuwe inzichten, maar dat was ook niet te verwachten, maar wel een goed moment voor het opmaken van de balans halverwege de bestuursperiode. Wij signaleren in eerste inbreng een zekere koerswijziging. In de schriftelijke beschouwingen van collega's vinden wij daarvoor steun. In financiële zin voorsorteren op klimaatadaptatie, verbeteren waterkwaliteit wordt door alle partijen min of meer omarmd. Een hoge mate van consensus dus, mooi zo. Niet alleen een beperkte wijziging in koers. Wij hebben met elkaar een flinke slag gemaakt in het kader van anders besturen. Een deel vertaalt zich in de besluiten zoals genomen in het kader van bestuurlijke vernieuwing. Wij blijven met elkaar werken aan een andere bestuurscultuur. De verhoudingen tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur zijn aanmerkelijk verbeterd. Wij doen verwoede pogingen om iedereen op zijn eigen heldere positie te krijgen. Het algemeen bestuur betrekken aan de voorkant maar wel op hoofdlijnen, dat is het uitgangspunt. Dat lukt regelmatig maar het blijft een gezamenlijke zoektocht. Wij constateren dat wij het tij niet mee hebben. Vandaag worden wij geconfronteerd met de derde aanpassing in het dagelijks bestuur tijdens deze bestuursperiode. Dat remt ontwikkelingen maar dat overkomt ons, jammer. De heer Taks sprak vorige maand wijze woorden – dat doet hij wel vaker – toen hij het had over de toonzetting en de aanbieding van de jaarrekening. Een goed jaar, had hij gelezen, hij vond dat een te bedrijfsmatige formulering. Zo zeg je dat niet als overheid, was zijn conclusie. Daarmee sloeg hij de spijker op zijn kop. Wij zijn als waterschap te weinig overheid en benaderen de vragen te veel vanuit een bedrijfsmatige optiek en te weinig vanuit de maatschappelijke vraagstelling. Dat vreet zich op een hoofdthema van discussie, namelijk samenwerking en participatie. De VVD stelt dat participatie geen doel op zich is maar een middel om de taken uit te voeren. Voor de PvdA is participatie juist een middel om te achterhalen wat de taken werkelijk zijn. Wat is de maatschappelijke opgave waar wij voor staan? De fractie ongebouwd noemt in haar inbreng 'lading die je erbij hebt gekregen'. Het is niet een lading die erbij gekomen is, maar een lading die er allang was maar die wij door goed te luisteren nu manifest hebben gekregen. Van waterbedrijf naar wateroverheid in termen van de heer Taks. Het SODO-project maakt duidelijk dat wij als wateroverheid, hoeder van het algemeen belang onze taak bij handhaven flink hebben verzaakt. SODO biedt nu een mooie kans om ons contact met de samenleving te herstellen en te bouwen aan een nieuwe relatie. Bij handhaving moeten wij de regie herpakken en samen met de omgeving de vraagstelling definiëren en samen met de omgeving problemen voorkomen en oplossen. Wat ons betreft, geven wij vanavond nader invulling en richting aan het thema participatie en schuiven wij dat niet nog een jaar vooruit. Bij onze inbreng over waterkwaliteit willen wij de verenging die het dagelijks bestuur eraan geeft, breder houden. Het dagelijks bestuur stelt dat wij pleiten voor extra inzet voor akkerrandenbeheer, maar dat is wel te beperkt ingestoken. Wij duiden op het vijf voor twaalfsignaal van het Planbureau Leefomgeving als het gaat om de evaluatie meststoffenbeleid. Het Deltaplan agrarisch waterbeheer is te vrijblijvend. Wij geven het akkerrandenbeheer slechts als voorbeeld om daar meer uit te halen. Wij willen nogmaals wijzen op het advies van ACW van mei vorig jaar. Het gebiedsgericht voeren van emissiebeleid is een van de adviezen. De discussie waterkwaliteit loopt. Wij zijn heel benieuwd naar het vervolg en lezen in de inbreng van de collega's dat er kansen zijn om op dit gebied een paar flinke slagen te maken. Meerdere

tandjes erbij, lijkt een gedragen insteek. Kort even terugkomen op onze zorgen. In een soort schrikreactie zien wij vandaag agendapunt 3.e. op de agenda verschijnen. Op zich een helder signaal van het dagelijks bestuur om onze zorg te herkennen, maar dat is maar een deel van het verhaal. Onze zorg is breder en gaat niet alleen over het bestuderen van projecten in de zuiveringskolom. Het gaat over de vraag over onderbouwing van onze opgave voor de komende jaren. In het najaar 2016 moesten wij vaststellen dat wij nauwelijks zicht hebben op de investeringsopgave voor gemalen, het gaat dus niet alleen over zuivering. Een verdubbeling van het krediet was nodig. Bij 3.e. zien wij een mooi schema, de zogenaamde fuik, waarin duidelijk aangegeven wordt waar wij regelmatig de mist in gaan. Wij zitten te snel in de uitvoering, te snel in de oplossing en wij besteden veel te weinig tijd aan het ophalen en definiëren van de vraagstelling. Daar kunt u winst maken door aan de startup van projecten beter vorm te geven. De kadernota heeft onze steun.

De heer Taks: Voorzitter. De schriftelijke algemene beschouwingen van 50plus hebben het dagelijks bestuur weinig of nauwelijks aanleiding gegeven tot nadere bemerkingen in onze richting. Dat is op zich geen teleurstelling, wij vinden het eigenlijk heel geruststellend, zeker omdat er weinig ruimte zit tussen de opvattingen van het dagelijks bestuur en van de kleine partner zonder zetel in het dagelijks bestuur. Die samenwerking is uitstekend en dat is in het belang van ons allen. Mevrouw Franssen en de heer Mureau wezen op de goede samenwerking en dat komt ten gunste aan alle belanghebbenden in het gebied van Brabantse Delta, burgers, bedrijven en boeren. Ik vind dat de goede samenwerking ook gesignaleerd kan worden in het algemeen bestuur en de verhouding tussen de coalitie en oppositie is uitstekend. Daar gaf de heer Schouwenaars blijk van, dat er goede discussie bestaat tussen partijen over de grenzen van de coalitie heen. De oppositie bestaat eigenlijk alleen in theorie, het is een team, althans daar gaan wij vanuit. Voor 50plus ligt de nadruk op een goed evenwicht tussen taken, schulden en tarieven. Het duurzaam financieel beleid wordt met deze kadernota voor de komende jaren gegarandeerd. Onze benadering lijkt misschien wat minder ambitieus dan de bevlogen aanpak en wijze visies van andere fracties, maar als het zo zou worden opgevat, is dat een misverstand. Wij hebben in de laatste oordeelsvormende vergadering over de verbetering van de waterkwaliteit duidelijk blijk gegeven bij diverse bestuurlijke ambities een tandje meer te willen, maar daar geldt voor ons wel een voorwaarde bij, geen extra lasten voor de ingezetenen, dus de voorwaarde iserschikking van middelen of externe financiering. Wij vinden dat deze kadernota de nodige creativiteit toont. Er wordt duidelijk ingezet op intensivering van de waterkwaliteit en duurzaamheid. Dat betekent dat alles mogelijk is wat wij wenselijk vinden binnen het huidige financiële beleid. De aanscherping van de ambities bij duurzaamheid heeft onlangs onderwerp van gesprek uitgemaakt in het algemeen bestuur. Toen hebben wij nog even gesproken over de verhouding tussen het bedrijfsleven en de overheid bij de circulaire economie. Daar wordt een BOB-traject voor aangekondigd de komende tijd, dat is een welkome boodschap, om daar principieel over te debatteren. Ook bij een BOB-traject gewenst door het CDA over duurzaamheid, sluiten wij ons aan, want het is van belang dat wij daar uitgebreid over gaan praten. Tot slot een opmerking over duurzaamheid in meer politiek verband en landelijk gezien. Ik doel op de investeringsagenda in het kader van 'Naar een Duurzaam Nederland' van de Unie van Waterschappen, die doet voorstellen om te komen tot versnelling van de energietransitie en klimaatadaptatie. Dat wordt door de gezamenlijke waterschapsbestuurders van 50plus onderschreven, maar met een notitie met een iets andere titel, 'Naar een Duurzaam Nederland zonder lastenverzwaring'. Wij hebben daar een andere benadering en in dat verband is het belangrijk dat binnenkort de rapporten komen van de werkgroep Belastingherziening. Dat wachten wij in spanning af. Als er meer beleidsruimte komt voor de waterschappen om veranderingen aan te brengen in de verdeling van lasten tussen diverse categorieën, dan is dat een interessant politiek thema wat tot politiek debat aanleiding gaat geven. De kwestie die de fractie Bedrijven heeft aangesneden over de evaluatie van het kwijscheldingsbeleid wachten wij in spanning af, want ook dat zou een politiek debat kunnen opleveren, want daar denken wij niet allemaal gelijk over.

De heer Knook: Voorzitter, de kadernota is een helder, duidelijk en goed leesbaar stuk en de inhoud ligt in lijn met de verwachtingen en ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Het waterschap is redelijk op koers gebleven, maar heeft de laatste jaren zoals de heer Schouwenaars ook aangaf, er wel wat lading bijgekregen. Ook de effecten van klimaatontwikkeling gaan sneller dan verwacht en hebben grote invloed op het waterschap. Vanuit onze achtergrond roepen wij dan ook op om vast te houden aan de uitvoering van de kerntaken van het waterschap, kerntaken zijn beheer en onderhoud en beheer van het watersysteem en het zuiveren van het afvalwater. Het waterschap dient dit te doen op een doelmatige en sobere wijze. Op die manier kan de tariefontwikkeling nu en in de toekomst beperkt gehouden worden. Extra inspanningen op het gebied van natuurontwikkeling en waterkwaliteit zijn altijd mogelijk indien de kosten worden weggelegd bij degenen waar de vraag vandaag komt. Onze zorgen voor de tariefontwikkeling zijn gericht op de komende jaren maar zeker op de lange termijn. De komende twee jaren stijgen de tarieven voor Ongebouwd met maar liefst veertien een tiende procent (14,1%) bovenop de stijging van de afgelopen twee jaar van elfeneenhalf procent (11,5%). Op basis van de huidige kadernota hebben wij tot 2022 een buffer met duurzaam financieel beleid. Daarna zal het afhankelijk zijn van de resultaten en meevallers van het jaar ervoor of er nog een buffer is om kostenstijgingen of tegenvallers op te vangen, zodat die niet meteen leiden tot tariefsverhoging. Watersystemen, een robuust watersysteem is voor iedereen binnen het waterschap van belang. Voor de landbouw is het extra van belang omdat ons inkomen afhankelijk is van de opbrengsten van

grond. Het doet ons deugd dat meerdere fracties van mening zijn dat een hoger organisch stofgehalte in de grond bijdraagt aan een robuuster watersysteem. Een bijkomend voordeel van een hoger organisch stofgehalte in de grond is dat er binding plaatsvindt van nutriënten en andere stoffen zodat die minder snel uitspoelen. Wij zien akkerranden als een goed middel om de waterkwaliteit te verbeteren en ondersteunen de oproep van andere fracties om het extra geld dat is gereserveerd voor waterkwaliteit, hiervoor in te zetten. Daarnaast bieden akkerranden voor het waterschap ook nog mogelijkheden om het onderhoud van de waterlopen beter uit te voeren en beter voorbereid te zijn op extreme weersituaties. Het extra geld kan ook gebruikt worden om grondgebruikers te stimuleren om het organisch stofgehalte van hun gronden te verbeteren. Dit kan door bijvoorbeeld ondernemers die hiermee actief aan de slag gaan, een korting te geven op de waterschapslasten. Wij zijn blij dat het dagelijks bestuur het met ons eens is bij de constatering dat bij het aanleggen van bedrijventerreinen en de uitbreiding van stedelijke gebieden vaak eerst de bebouwing wordt gerealiseerd en pas later de waterberging zoals opgenomen in de plannen. Wij vragen het dagelijks bestuur hoe zij er in de toekomst voor gaat zorgen dat in deze plannen eerst de waterberging wordt aangelegd en daarna pas de bebouwing, zodat tijdens de uitvoeringsfase in nieuwe gebieden het huidige watersysteem niet extra wordt belast. Duurzaamheid is ook voor Ongebouwd een belangrijk punt, maar duurzaamheid heeft niet alleen betrekking op minder milieubelasting en betere waterkwaliteit, maar betekent ook dat de kerntaken van het waterschap nu en in de toekomst tegen acceptabele kosten uitgevoerd moeten worden. Hierbij dienen wij ons te richten op de kerntaken. Wij moeten zeker niet alle ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam waterschap, in eigen beheer willen uitvoeren of exploiteren, zoals het zelf bouwen en exploiteren van windmolens. Tot slot concluderen wij dat wij de kadernota op hoofdlijnen ondersteunen. Ten aanzien van de financiële vertaling naar de tarieven voor Ongebouwd hebben wij wel onze zorgen. Het waterschap dient te focussen op de kerntaken en door creatiever te kijken naar samenwerkingsmogelijkheden kunnen tariefstijgingen worden beteugeld. Op die manier kan het waterschap als functionele overheid haar functie en taken naar behoren uitvoeren voor alle belanghebbenden.

De heer Kocx: Voorzitter. Dank voor het feit dat de kadernota wederom een prima leesbaar en overzichtelijk stuk is geworden en voor het opnemen in bijlage 5 van diverse kaartjes die heel overzichtelijk aangeven welke projecten wij al hebben gedaan, waar wij mee bezig zijn en waar wij in de toekomst aan gaan werken. Deze kaartjes geven heel duidelijk aan dat wij als waterschap zeker niet stilzitten. De derde kadernota van de huidige bestuursperiode sluit nog steeds prima aan op het lopende bestuursakkoord en is een logisch en prima vervolg op de vorige kadernota. Ondanks de genomen maatregelen voor duurzaam financieel beleid alsmede het vrijmaken van extra middelen voor klimaatadaptatie en een verdere verbetering van de waterkwaliteit, scoren wij op de meeste criteria gemiddeld genomen ongeveer gelijk aan de vorige kadernota. Alleen het risicoprofiel scoort iets minder gunstig dan voorheen, maar dat komt mede door een verhoogde inschatting van die risico's. Maar tegenover dit iets minder gunstige risicoprofiel staat door de inzet van duurzaam financieel beleid gelukkig wel een forse schuldafname en tevens ontwikkelt het weerstandsvermogen zich gunstiger dan voorheen. Kortom, op hoofdlijnen kunnen wij zeer tevreden zijn met de kadernota. Bij de 'kadernota in een oogopslag' – waarvoor complimenten – staan vier accenten genoemd. Uitvoering van de kerntaken, veiligheid prioriteit, samen vernieuwen en acceptabele belastingtarieven. Een prima samenvatting, wij hadden het zelf niet beter kunnen wegzetten en wij ondersteunen deze accenten van harte. Onze fractie is verder verheugd met het feit dat de zuiveringstarieven in 2018 voor het vierde jaar op rij gelijk worden gehouden. Voor de toekomst moeten wij wel waken dat er geen jojo-effect met de zuiveringstarieven optreedt. Het bedrijfsleven is namelijk zeer gebaat bij een stabiel tarief. Gelukkig neemt het dagelijks bestuur de door ons genoemde opties daarvoor mee bij de volgende kadernota inclusief het kijken naar het verloop van de reserve Duurzaam financieel beleid van het zuiveringsbeheer. Een ander punt is het verloop van de egalisatiereserve Zuiveringsbeheer. Ik heb daar schriftelijk al iets over gevraagd. Naar onze mening is nog steeds niet goed berekend c.q. niet goed weergegeven hoe het precies zit. Wij hebben volgens de jaarrekening tien miljoen achthonderdduizend euro (€ 10.800.000) daarin staan. In de kadernota wordt een starttarief gehanteerd van negen miljoen vierenzestigduizend euro (€ 9.064.000) ofwel een miljoen achthonderdduizend euro (€ 1.800.000) minder. Vervolgens wordt berekend dat ook in 2017 nog vier miljoen euro (€ 4.000.000) wordt onttrokken wat volgens ons veel te hoog is. Ik zal u de details besparen maar ik zal deze binnenkort een-op-een met de portefeuillehouder doorspreken en mogelijke effecten kunnen wij dan wellicht in de volgende kadernota meenemen. Wat ons wel erg verontrust is het oplopende bedrag van kwijschelding van de waterbelasting. Ondanks het feit dat wij als maatschappij uit de financiële crisis zijn gekomen en dat het met de economie stukken beter gaat, lopen deze kosten helaas toch nog steeds op. Voor 2018 wordt inmiddels rekening gehouden met een bedrag van ruim drie miljoen tweehonderdduizend euro (€ 3.200.000) aan kwijscheldingen. Onze fractie is blij van het dagelijks bestuur te vernemen dat nog dit jaar de uitkomsten van het onderzoek naar de effecten van versobering van het kwijscheldingsbeleid op de agenda zullen komen. Een vast punt bij onze beschouwingen is altijd de SNB en de NWB. Ik zal dit keer niet in details treden, het is in ieder geval positief dat bij de strategiestudie naar slijbverwerking de optie privatisering wordt meegenomen. Wat betreft de NWB zal het een kwestie van hele lange adem zijn, wie weet gaan de andere aandeelhouders op termijn de mogelijkheden en dan vooral de financiële mogelijkheden hiervan inzien. Tot slot een laatste punt met een knipoog. Bij de beantwoording van

de technische vragen ontdekten wij een nieuwe partij in ons midden, de algemene waterchaospartij. Wij hopen niet dat die naam de lading gaat dekken.

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Ook de fractie Natuurterreinen kan instemmen met de inhoudelijke koers van de kadernota. Naar ons idee worden de meest relevante waterthema's behandeld en signaleren wij dat op alle bestuursniveaus deze waterthema's aan de orde zijn. Wij zijn als waterschap partij in de beleidsontwikkelingen en in het veld om met deze thema's iets te doen. Ten aanzien van beleidsontwikkelingen vraag ik het dagelijks bestuur om het algemeen bestuur steeds vroegtijdig te betrekken bij richtinggevende beleidsontwikkelingen, zowel op Rijks- als provinciaal niveau over de thema's waterkwaliteit, duurzaamheid, et cetera. Er heerst grote eensgezindheid in het algemeen bestuur over het belang van extra investeringen in klimaatadaptatie, waterkwaliteit en duurzaamheid, al is er volgens mij nog geen overeenstemming over de snelheid en de mate waarin investeringen gedaan moeten worden en wie die gaat betalen indien de kosten worden weggelegd waarin de investeringen gedaan moeten worden en over wie dat gaat betalen. Zo ben ik enigszins verbaasd over wat de fractie Ongebouwd zegt over extra inspanningen op het gebied van natuurontwikkelingen en waterkwaliteit. De fractie is van mening dat die inspanningen altijd mogelijk zijn indien de kosten worden weggelegd waar de vraag vandaan komt. Interessante stelling, maar hoe moet ik dat begrijpen? Dus de groep die een vraag heeft, gaat zelf meebetalen? De vraag naar schoon zoet water, gaat dan de landbouwsector de maatregelen betalen om verzilting tegen te gaan? Wie betaalt er dan nog meer? Op de vraag naar oppervlaktewater zonder medicijnresten, gaan de recreatiesector en de landbouw extra betalen voor waterzuivering? Ik heb niet de antwoorden, maar het zijn vragen die bij mij opkomen rond deze stelling. Samenwerking. De aandacht in de samenleving voor waterbeheer en waterkwaliteit zal toenemen, niet alleen bij bestuurders, ook bij inwoners, het onderwijs, bedrijfsleven en gezondheidszorg, want water raakt ons allemaal en raakt vele aspecten van de samenleving. Bij de aanpak van watervraagstukken staat het waterschap dan ook niet alleen aan de lat. Samenwerken met soms onbekende partners is niet altijd gemakkelijk. Hoe doen wij dat als waterschap, zowel bestuurlijk als tussen medewerkers van verschillende organisaties en met burgergroepen? Ik vraag het dagelijks bestuur om alles in het werk te stellen dat gebiedsprocessen goed verlopen vanaf de start tot en met het eind. Niet aan het eind van het proces om een reactie vragen aan gebiedspartners, want dan laten wij kansen liggen. Gebiedspartners hebben vaak veel gebiedskennis en kunnen dat bij de start van een traject goed inbrengen. Ook niet met een verrassend besluit komen na een participatietraject, wel samen problemen benoemen en samen oplossingen bedenken die recht doen aan te onderscheiden belangen. Alle fracties zien het belang van een goede samenwerking. Sommige fracties geven zelfs concrete voorbeelden van wat er zou kunnen. Laten wij dan ook prioriteit geven aan het leerproces en ontwikkelproces. Mijn fractie pleit ervoor om het thema-algemeen bestuur over samenwerking en participatie niet in december te doen, maar naar voren te halen in september. Tot slot nog wat aandacht voor het herstel van natte natuurplek. Het herstel van de natte natuurplek zit in de gevarenzone, u hebt het allemaal gezien, code rood. Wij moeten flink aan de slag om de eigen programmering in herstel natte natuurplek waar te maken. Het vinden van een eindbeheerder is op sommige plekken moeilijker geworden, nu bij verkoop van natuurgrond sprake is van gelijkberechtiging, maar het is zeker niet onmogelijk en het hoeft niet altijd vertragend te werken. Ook hier is samenwerking tussen diverse partners in een gebied het sleutelwoord plus het inzetten van verschillende instrumenten, bijvoorbeeld kavelruil. Wij hebben nog niet zo lang geleden in het algemeen bestuur daar een goede notitie over gehad. Kortom, gebiedsgericht en proactief op zoek naar eindbeheerders.

De heer Van Dam: Voorzitter. Een reactie van de Algemene Waterschapspartij. Ik had niet voorzien dat mijn vraag tot zoveel chaos zou leiden. Complimenten over de kadernota, een helder stuk en goed leesbaar. Dank aan het dagelijks bestuur en meer specifiek aan de medewerkers. Positief dat de financiën op orde zijn en dat met een goede uitvoering van onze wettelijke taken. Klimaatadaptatie. Positief om te werken naar energieneutraal, wat niet inhoudt zelf investeren in windmolens. Dit is geen taak van het waterschap. Denk meer aan zonnepanelen, op de zuivering met biogas elektriciteit opwekken, ook energiebesparing levert een bijdrage aan meer klimaatneutraal. Waterkwaliteit. De AWP heeft op de oordeelsvormende bijeenkomst gekozen voor een klompje erbij. Positief dat er extra financiële ruimte wordt vrijgemaakt om kansrijke kansen op te pakken. Communiceer deze extra maatregelen, laat het zien aan de ingezetenen en doe het samen met partners, zoals de agrarische ondernemers en beheerders van natuurterreinen. Wij zijn positief over het duurzaam financieel beleid en het trendmatig verlagen van de schuldenlast, niet doorschuiven naar onze kleinkinderen. Wij hebben zorgen voor de toekomst over de medicijnresten in ons effluent. Positief dat volgend jaar in pilots wordt gewerkt aan het verwijderen van medicijnresten uit het effluent. Onderzoek of kosten maar ook kennis van producenten kan worden verkregen. Ook bronnenaanpak niet uit de weg gaan. Als verwijdering op de rioolzuivering kansrijk blijkt te zijn in de pilots die wij volgend jaar starten en kosten in beeld zijn, onderzoek dan de mogelijkheden op de zuivering in Bath om zuiver water niet op de Westerschelde te lozen maar bijvoorbeeld te leveren aan Waterschap Scheldestromen en hiervoor een bijdrage te vragen. Ik wil reageren op het CDA om een BOB-traject te starten over duurzaamheid. Ik ben positief over hoe de BOB-trajecten tot op heden zijn verlopen, ik zou wel een voorstander zijn om in de discussies niet weer allerlei rondjes te gaan gebruiken waarvan je eigenlijk van tevoren al weet waar de

collega's gaan staan, maar laten wij inhoudelijk diep op de materie ingaan en niet een kloktijd van een kwartier hanteren, maar neem er de tijd voor om met elkaar te discussiëren en zo inhoudelijk tot betere bijdragen te komen. Tot slot, de AWP steunt de inhoudelijke lijn van de kadernota op hoofdlijnen. Dank aan alle medewerkers van het waterschap voor hun inzet en betrokkenheid in de afgelopen periode.

De voorzitter: Dank aan alle sprekers voor hun inbreng en het goed respecteren van de tijd die u was toegekend. Ik zal proberen op hoofdlijnen een reactie namens het dagelijks bestuur te geven. Ik bedank u voor de complimenten en lovende woorden die u over de kadernota hebt uitgesproken, zowel over de vormgeving, leesbaarheid als over de inhoud. Dat laatste is belangrijk maar zonder het eerste kun je het niet goed overdragen, dus ik ben blij dat wij op die twee punten bij u als algemeen bestuur goed gescoord hebben. Wij zijn ook blij dat u lovende opmerkingen heeft over de manier van samenwerking tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en richting de ambtelijke organisatie. Dat wordt ook aan onze kant nadrukkelijk zo beleefd. Ook het dagelijks bestuur heeft een goed gevoel bij de contacten met het algemeen bestuur, zowel in deze vergadering als in contacten in commissieverband of bilateraal. Dat is de basis van het voortgaande succes dat wij mogen vaststellen. Velen van u spreken over een verder accent op participatie, het openstaan voor de omgeving, het proactief acteren naar de omgeving, het onvermijdelijke geven en nemen in dat proces om te kijken of men met elkaar tot synergie kan komen om onze maatschappelijke opgave wat beter te realiseren. Het dagelijks bestuur staat achter de opmerkingen. Ook wij vinden dat wij op dat gebied stappen gemaakt hebben, maar er nog niet zijn en uit de diverse plannen voor participatie zowel inhoudelijk als qua evaluatie van het proces kunt u zien dat wij het onderwerp serieus nemen. Wij hebben dit onderwerp in het Waterbeheerplan genoemd en als ik kijk naar hoe wij ervoor stonden toen wij met dit plan begonnen en waar wij nu staan, dan denk ik dat wij behoorlijk wat meters gemaakt hebben. Ik begrijp dat het u niet snel genoeg kan gaan. Dat kan het ons ook niet, maar goed werk heeft tijd nodig en die zullen wij elkaar af en toe moeten geven. Dat geldt ook voor de communicatie met onze omgeving. Wij hebben een communicatiestrategie ontwikkeld in samenspraak met u en u heeft de afgelopen periode op een aantal vlakken gezien dat wij daar veel actiever in zijn, zoals bij de belastingcommunicatie. Uit de tussentijdse mails aan u kunt u zien dat wij verdergaan maar er nog niet zijn en er is een evaluatie aangekondigd om dat samen tegen de meetlat te leggen. Velen van u maken opmerkingen over in control zijn onder verwijzing naar agendapunt 3.e. verderop in deze vergadering. Ik wil benadrukken dat het absoluut niet de beleving van het dagelijks bestuur is dat wij op het financiële vlak bij projecten niet in control zijn. Wij hebben nog wel wat verbeterpunten te gaan en in de nota bij 3.e. zult u zien wat wij eraan doen en er al aan gedaan hebben. Het is niet zo dat wij volledig stuurloos zijn en de boel in brand staat, zoals het CDA een beetje suggereerde. Dat vind ik overaccentuering. Wij zijn hard bezig om op dat gebied de touwtjes aan te halen, het beheer van projecten in te richten naar hedendaagse normen en de organisatie daarop aan te passen. Dat kost tijd en misschien meer tijd dan ons lief is, maar ik ben ervan overtuigd dat wij voortgang maken op dat gebied en de verbeteringen zijn een continu proces op zichzelf maar wij moeten voordat de volgende kadernota aan de orde is, daar een hele grote punt achter hebben kunnen zetten, hoewel het een continu proces van verbetering blijft. U refereert aan de zoektocht op het gebied van bestuurlijke vernieuwing, als ik het in mijn eigen woorden zeg. Daar hebben wij het afgelopen jaar best het nodige aan gedaan met diverse BOB-trajecten en andere dingen die wij voor de onderbouwing van de besluiten aan de voorkant gedaan hebben. De diverse trajecten die wij gelopen hebben, zijn heel constructief geweest. Je kunt altijd vragen stellen bij de werkvormen, maar het dagelijks bestuur heeft de indruk dat deze aanpak er borg voor staat dat wij in korte termijn van zo'n BOB-sessie tot uitspraken en keuzes gebracht worden waar de ambtelijke organisatie mee verder kan bij het invullen van de plannen en uiteraard de fases beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming geven de mogelijkheid om uw nuanceringen daarin op tijd aan te brengen. Op het vlak van klimaatadaptatie en duurzaamheid hebben wij de nodige stappen gezet. U pleit er in grote getalen voor om actiever te zijn in de samenwerking met andere partijen en dat staan wij als dagelijks bestuur ook voor en dat doen wij ook, maar dat zijn leerprocessen waarin je door vallen en opstaan langzaam verder komt. Bij de energietransitie om een voorbeeld te noemen, participeren wij aan een regionaal project en ik kan u verzekeren dat het een helse toer is om daar de lijnen scherp te houden als het gaat om de samenwerkingspatronen, wie is verantwoordelijk voor wat en wie staat voor wat aan de lat. Daar zullen wij met onze participanten verdere stappen moeten zetten en afspraken maken om dat tot heldere kaders te krijgen. Wij neigen naar werkvormen tussen overheden en niet-overheden die eigenlijk tot op heden niet vertoond zijn, die de grenzen van eigen verantwoordelijkheid lijken te raken en op te rekken, die aan de andere kant omwille van maatschappelijk draagvlak en verantwoordelijkheid wel nodig zijn. Daar komen wij met vallen en opstaan langzaam verder. De hoofdlijnen van de financiële positie en lastenontwikkeling geven aan dat u vertrouwen hebt in het duurzaam financieel beleid van het waterschap dat wij sinds vorig jaar actief aan het volgen zijn en dat voornamelijk gericht is op beperking van de groei van de schuldenpositie en daarmee het beperken van de rentelasten. U heeft in de financiële onderbouwing van de kadernota gezien dat wij daar nog steeds op het plan zitten dat wij vorig jaar aan u voorgelegd hebben en dat zullen wij de komende periode verder voortzetten. Dat is belangrijk om de lastenontwikkeling naar de toekomst binnen beheersbare proporties te houden. Wij hebben in het bestuursakkoord daarover normen afgesproken, deels in maximale stijging op jaarbasis, deels in maximale stijging in gemiddeld over de gehele planperiode en het dagelijks bestuur denkt dat wij daar in grote lijnen

aan voldoen en dat wij proberen om de tariefontwikkeling binnen acceptabele grenzen te houden. Medicijnresten is een aantal keren genoemd, dat is een actueel onderwerp waarmee wij in regionaal verband bezig zijn, evenals het Rijk en RWS. Het is een complex thema, dat hebt u in de thema-avond kunnen zien en dat is bij uitstek een traject dat belangrijk is, zowel qua bestrijding aan de bron als aan de zuiveringskant. Daar zullen wij de komende jaren de nodige aandacht aan moeten besteden om dat samen met de participanten verder te kunnen brengen. Het is een illusie te menen dat wij dat als waterschap alleen kunnen, want daarvoor is de problematiek te complex en te breed. U heeft gevraagd om een BOB-traject over de samenwerking op duurzaamheidsgebied. Ik denk dat wij daar in het dagelijks bestuur naar zullen kijken en nadenken over hoe wij dat vorm kunnen geven. Zoals u weet kennen BOB-trajecten een lange doorlooptijd, dat komt ten goede aan de kwaliteit aan de achterkant, maar wanneer wij samenwerken met andere partners bij duurzaamheid, zoals bij de energietransitie, dan kunnen wij ons niet jarenlang tijd veroorloven om intern na te denken over hoe wij met partners zullen omgaan. Daar zullen wij misschien de trein missen als wij niet uitkijken, dus wij zullen kijken hoe wij dat bij de kop moeten pakken. Een aantal van u heeft gevraagd om het thema-algemeen bestuur over participatie en samenwerking eerder te organiseren, dat is een punt dat in de kalender stond maar dat door de verschuiving van algemeen bestuursvergaderingen in het gedrang kan komen. Het dagelijks bestuur begrijpt de vraag dat u dat sneller wilt en wij zullen kijken of wij dat in samenhang met extra BOB-trajecten vorm waar u om gevraagd heeft, op de een of andere manier vorm kunnen geven.

De heer Van der Kallen: Even een paar reacties. De VVD sprak over de rollen van klimaatadaptatie, wie wat en ik voeg er zelf 'waar' aan toe. Het zal helder zijn dat het dagelijks bestuur zich bewust is van klimaatadaptatie in brede zin, dus niet alleen water maar ook hittestress en combinaties daarvan. Wij doen dat met alle denkbare partijen, van scholen in de vorm van een LEGO Challenge die het komend jaar over water zal gaan, de actie Steenbreek werd genoemd en zelfs met de gemeente Geertruidenberg is het gelukt in deze moeilijke tijd om dat gezamenlijk te doen. Wij doen dat met de voorbeeldkist, wij doen dat zelfs in samenwerking met tuincentra. Er is geen grondeigenaar die wat dat betreft aan onze aandacht ontsnapt en ook geen enkele overheid. Wij doen dat breed en dat is ook nodig om klimaatadaptatie echt vorm te geven. Het is niet alleen een internationaal, nationaal maar ook een lokaal en regionaal probleem en het is alleen in samenwerking met alle partijen op te lossen. Het blijkt dat het gaat leven en dat er steeds meer sprake is van dat gemeenten de Week van ons water serieus gaan nemen. Deze portefeuillehouder met zijn politieke achtergrond is daar heel blij mee, maar ook het dagelijks bestuur. Richting de fractie Natuur, bij de natte natuurparels is echt code rood. Dat ziet de provincie ook in met name door de PAS-opgave waarvoor zij gesteld staat, want wel rechten uitgeven en geen rechten of ruimte creëren is een probleem. Het doet mij deugd dat wij morgen twee belangrijke overeenkomsten met de provincie gaan tekenen over de westelijke Langstraat. Dan wordt dat gebied effectief aangepakt met een duidelijke tijdlijn, want de PAS-druk is groot. Dat soort dingen kost veel voorbereidingstijd, maar we gaan er echt voor.

De heer De Jong: Een aantal zaken is al benoemd als je derde in lijn bent. De reactie van Ongebouwd over waterberging op het moment dat bebouwing plaatsvindt, op het moment dat er zaken gaan spelen in een gebied, dan hebben wij overleg met de vergunningverlenende gemeente en daarin wordt aandacht gevraagd om de waterberging te realiseren voordat de ontwikkelingen gaan plaatsvinden, zodat er geen calamiteiten kunnen ontstaan tijdens de bouw aanvang. Er zijn in het verleden inderdaad een paar zaken misgegaan, dat is een leermoment geweest om daar accurater op te reageren.

De voorzitter: Dit waren de reacties van het Dagelijks bestuur op de beschouwingen van de fracties. Ik geef u de gelegenheid om met elkaar in discussie te gaan.

De heer Van Noord: Voorzitter. Het was mijn bedoeling om met collega's in debat te gaan in dit geval over participatie. De voorzitter heeft aangegeven dat het door meerdere fracties genoemd is. Sommige fracties kan het niet snel genoeg gaan, maar andere fracties melden dat wij nog veel moeten leren als waterschap. Ik dacht hierover na tijdens de beschouwingen en toen kreeg ik een soort beeldspraak. Ik dacht, leren? Als je naar kinderen kijkt, die gaan van de lagere school naar de brugklas en de middelbare school. Er zijn dan ouders die zeggen, wat zou het gaaf zijn als mijn zoon of dochter straks naar het voortgezet onderwijs gaat, misschien wel de universiteit, misschien meester in de rechten kan worden, ze dromen wat aan. Als je bedenkt dat het heel mooi is om daarnaar te streven maar iemand zit in de brugklas, het is een puber en die moet tijd krijgen om te leren en die moet stapsgewijs ook af en toe een fout kunnen maken maar wel in een beschermde omgeving. Als je dan kijkt naar participatie, ik weet niet precies waar wij als waterschap in deze beeldspraak zitten, maar als ik hoor dat wij nog heel veel moeten leren, dan moeten wij wel stappen blijven maken, maar wij moeten niet verwachten dat wij meteen eind lagere school kunnen doorstromen en klassen kunnen overslaan naar de universiteit toe. Wij zijn als fractie enorm voor participatie, maar wij moeten dat goed doen en leren van de stappen die wij maken, omdat er namelijk ook negatieve kanten aan kunnen zitten als wij dingen fout doen en dat kan imago schade en onbegrip opleveren bij burgers en bedrijven of wat je ook doet. Mijn start van het debat is, hoe denken jullie daarover en hoe zouden wij wel die progressie

kunnen maken waar wij allemaal wat voor voelen, maar oppassen dat wij niet te overhaast van het dal bovenop de berg willen springen.

De heer Verroen: Voorzitter. Ik denk inderdaad dat er gevaren zijn wanneer je overhaast aan participatie gaat werken. Ik wil het voorbeeld aanhalen dat de heer Schouwenaars inbracht. Hij zei participatie en het doel, misschien is het doel nog niet helder en moeten wij dat doel nog ontdekken. Ik denk dat er aspecten zijn waar wij subdoelen kunnen bedenken, maar het kerndoel moet helder zijn want dat zit in de taakportefeuille en dat moeten wij in ieder geval realiseren en aan de voorkant moeten wij heel helder dat er qua participatie niet aan te tornen is, wat zijn de randvoorwaarden voor participatie en dat je niet moet doen alsof alles ter discussie staat in participatie, dat zou in mijn ogen een verkeerde communicatie zijn. Kunt u daar eens op reageren?

Mevrouw Bonthuis: Ik wil ook graag iets inbrengen op de reactie van de heer Van Noord die aansluit bij die van u. Ik vond het een mooi beeld dat geschetst wordt en leren gaat gepaard met vallen en opstaan en af en toe au, maar wij kunnen ons niet permitteren om niet nu te leren en te doen. Dat zei de VVD zo mooi, wij moeten het nu gaan doen. De hele samenleving loopt tien passen voor ons uit, want elke overheid breekt zich het hoofd over participatie. Men moet het maar men weet nog niet precies hoe. Wij vinden al doende uit hoe het moet, dus in feite loopt het leren naast het doen samen op. Het is belangrijk om te zoeken naar hoe wij die leercirkel hier terug kunnen krijgen.

De heer Slenders: Ik sluit mij in grote lijnen aan bij de heer Van Noord. Als voorbeeld de Slikpolder, dat was op papier een perfect participatieproject maar het werd op den duur een discussie van belangengroeperingen. Het lijkt mij als ik dat zo mag destilleren uit het verhaal van de heer Van Noord, je moet het doen en blijven doen, je moet een masterplan hebben want het is maar zeer beperkt van opzet en reikwijdte. Je moet het blijven doen en goed evalueren. Bij de Slikpolder kijken en evalueren wat er mis is gegaan, want er is veel energie en geld ingestoken en op papier was het perfect, maar de uitkomsten waren het tegenovergestelde. Dat is uiteraard te betreuren.

Mevrouw Franssen: Ik wil hier heel graag op reageren. Ik vind niet dat wij van onszelf het beeld moeten hebben dat wij een puber zijn die nog een heleboel moet leren. Wij weten een heleboel, wij zijn de waterautoriteit en wij hebben hier echt een rol in. Dat het een keer verkeerd gaat, dat kan gebeuren, daar moeten wij van leren, maar wij moeten onze kennis niet onder de korenmaat steken. Wij weten een heleboel en wij kunnen veel betekenen voor andere overheden en moeten daar echt mee aan de slag. Dat kun je niet door nog langer te praten of plannen te schrijven, je moet het gewoon gaan doen en bij elk project zul je het op de een andere manier moeten doen. Het is een heel flexibel proces waarmee wij met vallen en opstaan en af en toe een fout kan ook, als wij er maar alert op zijn dat wij het fout hebben gedaan en dat wij het beter kunnen doen, dan lijkt mij dat heel belangrijk. Bovendien is het een belangrijk middel om de zichtbaarheid van het waterschap veel beter te maken en om daaraan te blijven werken, zodat mensen inderdaad een idee krijgen van wat wij als waterschap allemaal doen. Wij zijn echt fervent voorstander van het nu inzetten van het participatieproces en er beter aan werken dan wij tot nu toe gedaan hebben.

Mevrouw Raedts: Twee dingen. Als wij terugkijken naar vijf, zes jaar geleden, dan zijn er al heel veel stappen gezet, dus wij hoeven niet alleen te leren van dingen die fout gaan, maar ook dingen en ontwikkelingen die goed gegaan zijn. Ik hoor in het veld dat er op verschillende plekken heel goed samengewerkt wordt en dat er een goed participatietraject is. Er zijn ook situaties waarin het beter kan en ik denk dat wij niet alleen moeten focussen op de mensen, medewerkers en bestuurders die dat participatieproces aan den lijve doen en meemaken, maar dat wij ook moeten kijken of de organisatie daarop ingericht is. Hebben mensen verantwoordelijkheden en bevoegdheden gekregen om het participatieproces te begeleiden? Met de huidige organisatiestructuur zou je net dat ene stapje niet kunnen zetten, terwijl je met wat aanpassingen daar flexibeler in kunt zijn.

De heer Van der Heijden: Ik wil hier even op reageren. Wij doen net of we vijf, zes jaar geleden niet participeerden of dat wij toen nog niet wisten hoe wij samen moesten werken. Er zijn altijd verbetertrajecten, maar toen deden wij dat ook al. Toen werden er ook EVZ's aangelegd met andere terreinbeheerders en er werd ook met landbouwers samengewerkt. Het kan altijd beter en wij zetten er steeds beter op in, maar we moeten niet net doen of wij nu het wiel uitvinden, dat hadden wij toen ook al.

De heer Schouwenaars: Als je kijkt naar de organisatie en de ontstaansgeschiedenis, dan zie je een organisatie die heel sterk gericht is op doen en oplossen en bij participatie moet je juist proberen te zoeken naar de mogelijkheden om zo vroeg mogelijk partijen erbij te betrekken. Dan heb je het over de fase van probleemdefinitie, agenda ophalen, dat is wat wij als organisatie nog niet in de genen hebben en waar wij sterk naartoe moeten werken. Dat is niet wat de heer Verroen suggereerde, want moet je dan met lege handen staan? Nee, je mag goed de beelden die je hebt, naar voren brengen maar dat moet niet zozeer zijn in de oplossing, maar veel meer in welke problemen wij signaleren. Dat is een mindset, de van buiten naar

binnen-gedachte, die wij handen en voeten moeten geven. Als algemeen bestuur moeten wij op korte termijn de kaders daarvoor scherper stellen, anders sturen wij een heleboel mensen het bos in en die weten niet goed waar de randen liggen van hun handelen. Daar zijn wij als algemeen bestuur aan zet om het dagelijks bestuur en de organisatie wat meer handen en voeten te geven.

De heer Mureau: Wij pleiten voor een praktische insteek. Het lijkt nu of participatie een tovermiddel is, waarmee alles goed komt. Het is verworden tot een containerbegrip waarin ook samenwerken en van buiten naar binnen werken en nog meer termen onder geschaard worden. Participatie is geen doel maar het kan een middel zijn. Per project moeten wij als organisatie kijken op welke manier wij gebiedspartijen gaan betrekken, hoe gaan wij samenwerken, welke rol geven wij mensen. Als het participatie heet, prima, maar houd het praktisch. Learning by doing.

Mevrouw Bonthuis: Ik merk dat wij ongeveer dertig verschillende definities van participatie hanteren en het lijkt mij belangrijker om de themasessie naar voren te halen om het er eens goed over te hebben, want inderdaad doen wij al veel, maar heet het nou samenwerken of wat is het verschil met communicatie en is er een verschil en hoe praktisch wil je het? Het lijkt mij alleen maar uitnodigen tot meer gesprek met elkaar, dus wat mij betreft, hoe eerder hoe beter.

De voorzitter: Ik denk dat er voor het thema-algemeen bestuur geweldig veel ingrediënten liggen en de lijnen liggen nog lang niet parallel aan elkaar. Uw boodschap om dat sneller te doen hebben wij goed gehoord en dat zullen wij meenemen. Ik stel voor om het thema participatie af te sluiten en te kijken of er over waterkwaliteit nog een discussie gevoerd wordt ter afsluiting van de interactie op de kadernota. Ik heb verschillende partijen horen zeggen dat men bij waterkwaliteit vindt dat actief akkerrandenbeheer voldoende is, anderen zeggen daar moeten wij veel meer aan doen. Wij hebben daar ook een BOB-traject op lopen, dus ik wil vragen wie op dat punt wil inhaken.

De heer Mureau: Als ik zo vrij mag zijn, zou ik graag iets anders willen benoemen omdat ik tijdens het betoog van het dagelijks bestuur in de beantwoording van de tweede termijn constant instemmend geknik heb bespeurd bij mijn collega-algemeen bestuursleden, behalve toen het ging over de tariefontwikkeling. Toen werd er aan de overkant van de tafel driftig nee geschud en als de percentages die de heer Knook noemde van elf procent (11%) en veertien procent (14%) kloppen en daar ga ik zonder meer vanuit, dan snap ik dat nee-geschud wel. Misschien kunt u daar nog even op terugkomen of heeft de fractie Ongebouwd daar zelf ook nog een aanvulling op?

De heer Van der Heijden: Wij hebben daar wel een aanvulling op. Wij zitten daar in principe bij de kadernota altijd op. De eerste jaren was het voor ons altijd te verkroppen dat wij eerst een tariefstijging van zeseneenhalf (6,5), zeven (7) en dan wordt voorgesteld, steeds verder naar beneden en volgend jaar schuift het weer een beetje op en dan is dat weer voorgesteld. Wij hebben nu uitgerekend, ten minste de heer Knook, dat wij elfeneenhalf procent (11,5%) de laatste twee jaar en de komende twee jaar veertien een tiende procent (14,1%) omhooggaan. Als wij die percentages cumulatief optellen, dan zitten wij op dertig procent (30%) stijging over de laatste vier jaar. Dan komen wij niet het bestuursakkoord na, want daarin staat tweeëneenhalf procent (2,5%) plus de inflatiecorrectie of de inflatie voor Ongebouwd moet heel hoog zijn, ik weet niet hoe ze het berekenen. Daar waren wij het niet mee eens en daarom knikten wij nee.

De voorzitter: Op het gevaar af dat wij in een technische discussie over de tariefontwikkeling terechtkomen. Als ik kijk naar bijlage 3, de voorbeeldaanslagen in de kadernota, dan kunnen wij daar de percentages die de heer Knook noemt, niet in terugvinden. Het kan een verschil zijn dat u puur naar de percentages watersysteemheffing kijkt, terwijl de voorbeeldaanslagen natuurlijk gaan over het totaal van de rekening die het bedrijf of de burger van het waterschap krijgt en dat is een optelsom van de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing.

De heer Schouwenaars: Ik zou eraan toe willen voegen, wij hebben in onze beschouwing niets over tarieven gezegd, niet omdat het ons niet interesseert, maar wij zijn in dit land bezig met CAB's met een klus die nog anderhalf jaar duurt. Het lijkt mij veel verstandiger om die discussie op dat moment te voeren en niet nu vanwege het incident van tariefsverandering, maar veel meer van, hoe gaan wij op lange termijn het totale belastingstelsel op het gebied van water verder inrichten.

De heer Van der Heijden: Ter interruptie, ik vind dat heel mooi, maar de fractie Ongebouwd wil wel kenbaar maken dat wij het er niet mee eens zijn. Als dit bij ingezetenen had gespeeld, dan had u heel anders gepraat.

De heer Schouwenaars: Ik ben het met de voorzitter eens dat ik de percentages die u noemt, niet kan herkennen in de kadernota.

Mevrouw Bonthuis: Dit wordt een technische vraag, mogen wij die dan op een ander moment laten beantwoorden?

De voorzitter: Ik vind dat prima, maar uit de voorbeeldaanslagen in bijlage 3 bij de kadernota blijkt in elk geval duidelijk dat wij daar een heel ander beeld van hebben. Wij hebben in de voorbereiding van de kadernota bij de scenario's die doorberekend worden, bij de tarieven sterk gekeken naar de normen die wij daarvoor hebben en naar de beleving van het dagelijks bestuur voldoen wij daaraan. Voor sommige categorieën is dat gedefinieerd als voor elk jaar, voor andere categorieën is dat gedefinieerd als gemiddelde over de planperiode van tien jaar. Mogelijk zit daar een misverstand. Ik wil u toezeggen buiten de vergadering om, om verder te kijken naar de getallen die door Ongebouwd genoemd worden, deze te bekijken en te beoordelen. Wat u zegt, mijnheer Schouwenaars, over de CAB, dat is op zich een juiste opmerking. Dat is een ingewikkeld traject en zoals u weet hebben wij in het vorige algemeen bestuur de voortgang gerapporteerd die de commissie CAB heeft voorgesteld en daar wordt u als algemeen bestuur nadrukkelijk bij betrokken. U constateert dat dat een langjarig traject is en ik ben dat met u eens, want zodra de waterschappen het met elkaar over CAB eens zijn, dan zal daar nog een traject van wetgevingsaanpassing moeten volgen en dat zal nog wel wat voeten in de aarde hebben.

De heer Kocx: Bij interruptie, ik denk dat wij moeten uitkijken dat wij geen appels met peren aan het vergelijken zijn. Ik denk dat Ongebouwd bedoelt de tariefstijging sec alleen voor het watersysteem Ongebouwd, terwijl de anderen het hebben over de totale voorbeeldprofielen, dat is een samenstel van een aantal tarieven en die vallen binnen de afspraken in het bestuursakkoord. Als je kijkt naar alleen het tarief van Ongebouwd voor alleen het watersysteem, dan heb je gelijk, dan vallen die erbuiten, maar wij hebben in het bestuursakkoord afgesproken dat het over voorbeeldprofielen gaat en die vallen inderdaad binnen de afspraken.

De voorzitter: Wij zullen de organisatie vragen dit punt uit te werken en richting fractie Ongebouwd en het gehele algemeen bestuur daarop terug te komen.

De heer Verroen: Voorzitter, mag ik nog een vraag aan mijn collega's stellen? Ik heb namelijk te berde gebracht dat de samenwerking met marktpartijen op het gebied van innovatie en duurzaamheid ons een BOB-traject waard leek. Wij hebben het misschien niet duidelijk geformuleerd, blijkens de reactie van onder andere de heer Van Dam. Het gaat ons niet om duurzaamheid an sich, maar juist om die fijne afscheiding, is het waterschap wel of niet een participant als wij nieuwe duurzame plastics ontwikkelen en moeten wij wel of niet participeren in de verkoop daarvan. Dat was de achtergrond van mijn vraag.

Mevrouw Bonthuis: Ik wil hier graag op reageren. Het is de vraag naar de rol die wij pakken, die geldt veel breder, die werd ook bij klimaatadaptatie gesteld. Wat ik lastig vind is dat wij net de duurzaamheidsvisie hebben vastgesteld. Ik vind het wat ingewikkeld om die opnieuw over te doen als het ware. Ik kan mij wel voorstellen want wij hebben innovatie nog op de agenda staan, dat die daar wel terugkomt en misschien ook bij de rol van klimaatadaptatie. Overigens vond ik de opmerking over het BOB-traject van de heer Van Dam heel waardevol. Hij zegt en dan denk ik dat hij met name refereerde aan de oordeelsvormende fase, we moeten wel zorgen dat we voldoende verdieping kunnen aanbrengen, want dat is de intentie van het hele traject, terwijl inderdaad sommige oordeelsvormende sessies toch een ritueel stoelendansje lijken te worden en dan schieten wij ons doel voorbij. Een mooie evaluatieve opmerking tussentijds, dus laten wij die meenemen in deze vraag.

De heer Van Noord: Als ik nog even mag ingaan op de heer Verroen, vanuit het bedrijfsleven als wij kijken naar duurzaamheid, dan zie je steeds meer dat behoorlijk wat bedrijven binnen het bedrijf zelf al redelijk wat aan duurzaamheid doen en er zijn een aantal koplopers en je ziet een ontwikkeling bij die koplopers, dat ze zeggen, binnen de perceelsgrenzen zijn wij klaar met verduurzaming en de volgende slag kan alleen maar met participanten in de meest brede zin van het woord, zoals omwonenden, gemeenten, provincies, andere bedrijven in de keten maar ook met het waterschap. Er zal zeker in de komende jaren vaker op de deur van het waterschap geklopt worden met de vraag hoe wij daar als een belangrijke partij in zitten, zeker met het oog op natuur gerelateerde duurzaamheidsaspecten. Vanuit het bedrijfsleven zal zeker de vraag komen om samen op te trekken bij grote maatschappelijke opgaven, lees energie of bodem.

De voorzitter: Ik kom bij de afronding. Ik wil nog twee woordvoeringen toekennen.

Mevrouw Raedts: Het onderwerp waterkwaliteit kwam even op tafel maar vervolgens is dat weer verdwenen. Ik wil hier graag op terugkomen. Ik heb een vraag op tafel gelegd richting Ongebouwd. Als het gaat over waterkwaliteit en natuurontwikkeling, dan ziet u dat het wel kan maar de inspanningen moeten betaald worden door degene die de vraag naar waterkwaliteit en natuurontwikkeling heeft. Zo vertaal ik dat dan. Kunt u wat voorbeelden geven, want ik kan er niet goed aan uit, dat hebt u straks wel gemerkt.

De heer Van der Heijden: U had het over medicijnresten, dus de landbouw moet dan maar zorgen dat het water gezuiverd wordt. Nee, je hoort het weg te leggen bij de veroorzaker, dat doe je bij de landbouw ook. Je bent daar aan het korten op het bemestingsbeleid en zelfs de provincie gaat qua milieu al verder, kijk maar naar de veehouderij. Als je daarop rijpt, dan zul je bij de farmaceutische industrie en de gebruikers ook moeten rijpen. Het kan niet zo zijn dat de landbouw of de visserij of de recreatie het gelag betalen van de farmaceutische industrie. Dat kan toch niet? Wij zien het meer bij de veroorzaker.

De voorzitter: Ik denk dat dat een thema is dat bij de CAB terugkomt als het gaat over de vervuiler betaalt of oplossen aan de bron.

Mevrouw Franssen: Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op de discussie over klimaatadaptatie. Wij weten veel over water en waterberging en hoe wij met water moeten omgaan en hoeveelheden water en dergelijke en waterkwaliteit. Wij weten allemaal dat er redelijk wat andere dingen staan te gebeuren met het klimaat, meer water op een moment en minder water op een ander moment. Wij vinden dat wij daar echt proactiever in moeten zijn en dat wij van tevoren na kunnen denken over welke rol wij willen spelen in dat proces. Dat is de oproep die ik in eerste termijn heb gedaan. Misschien is dat nu iets duidelijker.

Mevrouw Van den Berg: Ongebouwd gaf daar een mooi voorbeeld van, om de bodem te verbeteren en weer als een spons te laten functioneren en boeren die dat doen, weten te belonen. Dat zijn initiatieven die wij in de rolopvatting van klimaat kunnen meenemen. Dit vond ik een concreet voorbeeld, het dagelijks bestuur heeft niet gereageerd, maar dat zijn de dingen waar wij het over moeten hebben en dan heb je de rolopvatting die je daar kunt doen. Ik zou zeggen, dagelijks bestuur pak je kansen, er zijn een aantal initiatieven. Wij doen een aantal dingen wel en een aantal dingen niet, maar de rolopvatting die wij daarbij nemen. Ik vond het voorbeeld van Ongebouwd want die kwam ook terug op de bestuurdersdag, juist iets wat wij als voortrekker kunnen opnemen en dan ook de pilot die zij aangeven, kunnen wij iets doen in de belastingtarieven voor boeren die dat gaan doen, dat vind ik participatie, creatief zijn en samen cocreëren. Dat zijn de voorbeelden die wij moeten aanpakken.

De heer Verhulst: Bij interruptie, ik wil dat van harte ondersteunen, juist de oproep van Ongebouwd om er op die manier mee om te gaan, de voorlopers die in de bodem willen investeren, klimaat adaptief bezig zijn, om die te ondersteunen.

De voorzitter: Wij sluiten dit agendapunt af met de vraag of u kunt instemmen met de voorliggende kadernota. Is dat het geval? Zelfs unaniem. Dan bedank ik u daarvoor en wil ik de ambtelijke organisatie complimenteren voor alles wat gebeurd is en hen verzekeren dat er een heleboel vervolg komt waar zij hun tijd ook weer aan kunnen besteden. Ik schors de vergadering voor een korte pauze.

Besloten: Besloten: Het algemeen bestuur stelt de Kadernota 2018-2027 (samen komen we verder) vast.

3.b Aanvraag uitvoeringskrediet slibrooster en slibstudie Bath

De heer Velthoen: Voorzitter. De noodzaak van het vervangen van het rooster lijkt ons evident. U wilt een studie gaan starten en dat is uitstekend, daaruit blijkt zorgvuldig handelen. In Nederland hebben wij heel veel rwzi's en wat maakt de rwzi in Rilland anders dat u daarvoor een studie nodig heeft, vroeg ik mij af. Uit de tekst en foto's blijkt dat andere waterschappen met vergelijkbare zaken bezig zijn, dus daar moet toch veel kennis en ervaring zijn. Goed dat u alle deskundigheid en ervaring in uw eigen organisatie inzet om tot een goed oordeel te komen. Heeft u al enig inzicht in de vervolgstappen van mogelijke investeringen? U meldt bij de uitvoering op pagina 2 dat het onderzoeksplan in de voorbereidingsfase al is opgesteld. Wij wachten de uitkomst van de studie met interesse af.

De heer Schouwenaars: Mijn vraag sluit hier heel sterk bij aan. Wij hebben een budget onder project 1519 staan van negenhonderdduizend euro (€ 900.000). Wij gaan daarvan zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) aan iets anders besteden. Krijgen wij die negenhonderdduizend euro (€ 900.000) nog een keer terug of hoe gaat dat zich met elkaar verhouden?

Mevrouw Bonthuis: Bij interruptie. Ik vind het jammer dat er nu zoveel technische vragen nog gesteld worden.

De heer Van Dam: Voorzitter, ook een technische vraag. Er is een investeringsbedrag in een eerder stadium vastgesteld voor een slibdikker inclusief een slibrooster. Ik vraag mij af als ik naar de foto's kijk, dan zou een slibrooster zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) kosten. Dan blijft er anderhalve ton (€ 150.000) over voor de slibverdicker en dat lijkt mij juist een technisch uitgebreider installatie. Ik vraag mij of de negenhonderdduizend euro (€ 900.000) goed begroot is als je daarvan zevenhonderdvijftigduizend euro (€

750.000) nodig hebt voor het slibrooster. Dan zou die slibindikker weleens heel wat duurder zijn. Het zou jammer zijn als wij op het verkeerde been worden gezet.

De heer Taks: Ik heb geen technische vraag, voorzitter, want ik ben niet deskundig op dit terrein, maar ik vind het verstandig om een grondige studie uit te voeren naar de beste methode van slibindikking. De technische ontwikkelingen staan niet stil en als er nieuwe ontwikkelingen zijn, dan is het wijs om voorlopig af te zien van de tweede slibindikker en eerst te studeren.

De voorzitter: U hebt nogal wat technische vragen gesteld die ik niet zomaar kan beantwoorden, daarom stellen wij voor deze schriftelijk te beantwoorden en dat u in het vertrouwen dat dat antwoord goed is, goedkeuring geeft aan het project. Kan dat uw goedkeuring wegdragen? Dat is zo.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt ermee in om:

1. De scope van het project tweede slibindikker inclusief slibrooster te wijzigen in slibstudie en vervanging slibrooster;

2. Voor de gewijzigde scope een uitvoeringskrediet van zevenhonderdvijftigduizend euro (€ 750.000) beschikbaar te stellen.

3.c Accountantsdiensten boekjaar 2018

Mevrouw Franssen: Ook een technische vraag maar ik weet zeker dat u die kunt beantwoorden. Wij gaan akkoord met de verlenging van de accountantsdienst, maar er zal wel een aanbesteding moeten gebeuren, want het jaar daarna zijn wij verplicht om opnieuw aan te besteden. Kunt u aangeven wanneer u dat gaat doen en zijn wij verplicht om een andere accountant te nemen of kunnen wij weer een raamovereenkomst sluiten met Deloitte?

De heer Verroen: Ik heb dezelfde vraag, maar ik vind hem niet zo technisch. Is het bestuurlijk niet wenselijk om een andere accountant te selecteren omdat je anders kans loopt op bedrijfsblindheid? De tijdige uitzet van zo'n aanvraag in de markt is vanzelfsprekend en ook noodzakelijk. Ik sluit mij aan bij de vorige spreker.

De voorzitter: Uw vragen betreffen de aanbestedingsprocedure voor een nieuwe accountant wat nu nog niet aan de orde is. Die is pas begin volgend jaar aan de orde en zal op zodanig moment gestart worden dat de nieuwe accountant ruim de tijd heeft om zich op zijn werk voor te bereiden. De aanbesteding is open, dus ook de zittende accountant heeft de mogelijkheid om opnieuw in te schrijven. Aan de hand van de aanbestedingscriteria wordt dan de keuze gemaakt. Het is binnen de accountantswereld inmiddels wel regel dat wanneer de verantwoordelijk partner vier jaar op een account heeft gezeten, die dan niet meer de certificerend accountant mag worden want dat moet een andere zijn, maar dat staat los van de keuze voor een accountant.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met de verlenging van de raamovereenkomst voor de accountantsdiensten voor het boekjaar 2018 overeenkomstig de oorspronkelijke raamovereenkomst en prijsstelling.

3.d. Aanvraag 1^e uitvoeringskrediet AWP 2.0

De voorzitter: Een giga-investering waar wij als waterschap voor komen te staan. U heeft in de voorbereiding naar deze aanvraag al de nodige informatie gehad, een keer een thema-avond daaraan gewijd voor een deel. Dit sluit aan bij wat u in de vorige trajecten al gehoord hebt.

De heer Arts: Voorzitter, u geeft terecht aan dat wij hier te maken hebben met een kredietaanvraag en dat wij hier al enkele keren over hebben gesproken. Desondanks hebben wij hier geen goed gevoel bij, bij de AWP 2.0. Wij vallen al over het 2.0, want wij denken dat het gewoon een 1.0 is en misschien versie 1.1, want in de techniek verandert nauwelijks of niets ten opzichte van 1.0. Wij zijn geen futurologen, maar wij weten dat wij bij 1.0 al verrast werden door de staat van onderhoud en de daaraan verbonden kosten. U vraagt ons nu om dertig jaar vooruit te gaan kijken met de versie 2.0, terwijl de samenleving volop in transitie is, met name in de energie. Een ander punt is het feit dat wij met deze rwzi met het AWP 2.0 en de rwzi die daaraan gekoppeld is, lozen op de Westerschelde. En ja, de Westerschelde is een robuust systeem dat bovendien twee keer per dag min of meer schoongespoeld wordt. Toch vinden wij het geen goede zaak dat wij dat als argument gebruiken om het afvalwater minder schoon te hoeven maken en daar gaat geen stimulans vanuit naar bedrijven om hun afvalwater beter te zuiveren voordat zij het lozen en wat is de stimulans voor onszelf om het communale afvalwater beter te kunnen zuiveren? Wat dat betreft spreekt ons de suggestie die eerder gedaan werd door de AWP, aan om het water in te zetten als zoetwatervoorziening voor de Reigersbergsche Polder. Wij zijn geen zuiveringstechnologen, maar wij zijn dus ook niet in staat om

zomaar een alternatief aan te dragen. Daarom doen wij de suggestie om een second opinion te vragen aan een externe partij.

De heer Kocx: Voorzitter, een project waarvan wij in de vorige bestuursperiode hebben besloten dat wij dat AWP 2.0 zouden noemen en dat wij zouden kiezen voor deze variant. Daar is toen best veel tijd en energie overheen gegaan, toen is deze variant gekozen. Het gaat om heel veel geld vandaar dat wij er heel veel technische vragen over hebben gesteld die naar tevredenheid beantwoord zijn. Wij vinden het wel jammer dat wij nu zoveel gaan afwijken, want zoals ik al zei, het gaat over heel veel geld. Wij vinden het jammer dat in de notitie die voorligt, heel gemakkelijk werd gedaan over het feit dat de andere varianten die wij toen niet gekozen hebben, nu ook duurder zijn geworden. Hier wordt wel een verklaring voor gegeven, maar ik zou ervoor willen pleiten zeker bij dit soort majeure projecten waar wij al zo'n lang voortraject hebben, om dat iets beschrijvender weg te zetten en niet in een zinnetje van, dit zou ook wel duurder zijn geworden. Die verwachting is er ook wel, maar als je kijkt om hoeveel geld het nu gaat en het misschien nog wel duurder wordt als wat er nu staat, dan is het nog maar de vraag of die andere varianten misschien in beeld zouden kunnen komen en die vraag zal wellicht bij anderen leven die niet in de vorige bestuursperiode zaten, waarom is toen die keuze gemaakt? Wij zien gelukkig wel, die veertig miljoen euro (€ 40.000.000) was met een nauwkeurigheid van vijftig procent (50%). Er wordt nu gesteld een nauwkeurigheid van min vijftien procent (15%) tot plus vijf procent (5%), dus gelukkig hebben wij nu veel beter gedetailleerd uitgerekend wat het gaat kosten. Dat is een mooi voorbeeld voor andere projecten, laten wij dat eerst doen en dan weten wij ongeveer waar wij staan. De revisiepompen Bergen op Zoom. Wij hebben gesuggereerd, ga toch eens kijken wat wij met die pompen kunnen, wij gaan ze nu reviseren en over twee of drie jaar gaan wij ze vernieuwen en dat kost ons heel veel kapitaallasten aan afschrijving, want die moeten in drie jaar afgeschreven worden. Onze suggestie is, ga kijken wat je met die pompen nog kunt. Het antwoord stemt ons nu al tevreden dat hoewel het wellicht niet mogelijk is om er iets anders mee te doen, het dagelijks bestuur de suggestie wil meenemen om te kijken of wij er toch iets mee kunnen doen om zodoende onze kapitaallasten te verlagen.

De heer Mureau: Voorzitter, een enorme investering om het huidige systeem nog dertig jaar in de benen te houden. Dat is een algemeen bestuursbesluit en naar onze mening zijn er geen nieuwe inzichten om dat besluit ter discussie te stellen. Wij ondersteunen het voorstel dus. Wel willen wij wijzen op het feit dat er over dertig jaar en waarschijnlijk al eerder, veranderingen op stapel staan, nieuwe technieken, nieuwe inzichten. Op welk moment gaat het dagelijks bestuur daarmee aan de slag? De kadernota heeft een termijn van tien jaar, moeten wij nu gaan nadenken over iets wat pas over twintig of dertig jaar speelt? Onze oproep is, ja, laten wij dat doen.

De heer Van Dam: Voorzitter. Wij vinden vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) heel veel geld maar dat kunnen wij niet beoordelen omdat de deskundigheid daarvoor ontbreekt. Een paar dingen valt ons op en wij vragen ons af of we hieraan dat geld moeten uitgeven en dan doel ik vooral op gebouwen bij de tijd brengen, landschappelijke inpassing. Als het functioneel is oké, maar als het cosmetisch is, dan vind ik de vraag terecht of dit noodzakelijk is. Wij gaan toch hopelijk niet voor de architectuurprijs? Er wordt gesproken over verwijdering van afzetting in de leidingen. Dat is volgens mij onderhoud. Duidt dit op achterstallig onderhoud? Dit wordt nu meegenomen in de investeringen. Wij zijn blij dat de leidingen waar het effluent mee wordt geloosd, die zesentwintig (26) kilometer naar waarde, dat die niet worden vervangen door een kortere leiding omdat het op dezelfde bedragen uitkomt. Dit zou mooi meegenomen kunnen worden als wij daar een aantal kwaliteitsslagen gehaald hebben. Ook blij met de support van Water Natuurlijk voor de levering aan Scheldestromen. Daar zou de vraag kunnen worden gesteld om een stukje mee te investeren.

De heer Sneep: Voorzitter. Er is al veel over gezegd, de alternatieven zijn bekeken, dus wij vinden dit een voorbeeld van degelijke voorbereiding voor een raming van zo'n bedrag. Wij vinden het wel een beetje een soort oplossing waarvan je zegt, aan de ene kant zou je hopen dat er iets beters zou kunnen maar dat hebben wij afgewogen en dat was niet zo. Dan sluiten wij toch aan bij de heer Mureau. Dertig jaar is een lange tijd en mochten er nieuwe inzichten komen die wij kunnen gebruiken om hier iets slimmer mee om te gaan, dan zijn wij daarvoor. Verder zijn wij ronduit enthousiast over de in het stuk weergegeven populaire samenvatting en het overzicht van de maatregelen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, ik ging ook even dromen net als de heer Van Noord. Wij hadden vroeger een televisieserie en die heette de Man van Tien Miljoen of, ik weet niet hoe ik u vanavond moet noemen, mijnheer Schots, maar het zijn er veel. Zes miljoen? Wij zijn als algemeen bestuur goed meegenomen in dit enorme traject wat ons te wachten staat. Wij willen zo veilig mogelijk, duurzaam, de apparatuur moet bedienbaar en beheersbaar zijn en het onderhoud moet financieel verantwoord kunnen plaatsvinden en het moet financieel verantwoord kunnen plaatsvinden, al met al een enorme uitdaging waar wij voor staan. De risico's zijn toch nog groot en die kunnen met name te maken hebben met de persstations Moerdijk en Hoeven. Wij kunnen nog niet inschatten of de risico's bewaarheid zullen worden en wij wachten dat wel af. Tijdens de informatieavonden hebben de projectgroepen gezegd dat zij de bewoners op de hoogte zullen

houden via een nieuwsbrief, en het lijkt mij goed om het algemeen bestuur ook met een nieuwsbrief op de hoogte te houden. Net als de kadernota in een oogopslag, bijvoorbeeld een nieuwsbrief in een oogopslag waarmee wij als bestuur informatie krijgen of de risico's die wij lopen, er daadwerkelijk aankomen. Qua communicatie lijkt het mij goed het op deze manier aan te pakken.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, de ontstaansgeschiedenis van het AWP ligt bij de ontwikkeling van het industrieterrein Moerdijk en de grote risico's die nu nog in het voorstel zitten, liggen op hetzelfde gebied, namelijk wat gaat er in de toekomst daar gebeuren. Daar geven wij nog geen antwoord op. Hebben wij middelen om ervoor te zorgen dat die hoeveelheden die in de toekomst op het industrieterrein Moerdijk of het logistiek park Moerdijk geproduceerd gaan worden, in kwantiteit of kwaliteit beperkt zullen kunnen blijven waardoor deze installatie kan blijven draaien? Op zich is AWP geen stimulans om op het industrieterrein en logistiek park Moerdijk de duurzame verbindingenoptie en het beter zuiveren van eigen afvalwater te stimuleren. Dan krijgen wij een heel afkoppeltraject en dat zou in financiële zin heel nadelig zijn, terwijl het milieutechnisch misschien weleens heel voordelig kan zijn. Dat is het dilemma waar wij mee zitten. De studie is gedaan in de vorige bestuursperiode en toen is gezegd, dit is de optie waarvoor wij moeten kiezen. Wie zijn wij om daar een spaak in het wiel te steken?

De heer Van Dam: Bij interruptie. Mijnheer Schouwenaars zegt, als een industrie zijn afvalwater beter zuivert, maar hebben wij daar dan een ander tarief voor? Je wordt aangeslagen per kubieke meter, maar als iemand het zuivert, dan blijven het soms dezelfde tarieven.

De heer Schouwenaars: Daar kan ik geen antwoord op geven, dat moet u maar doen, voorzitter. Ik wilde namelijk af gaan rond en zeggen van, wie A zegt, moet ook B zeggen en in dit geval moeten wij voor vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) B zeggen.

De voorzitter: Ik zal een poging doen om de vragen te beantwoorden en waar mij dat niet goed afgaat, zal de heer Vogels reageren. Ik vind het jammer dat Water Natuurlijk geen goed gevoel heeft bij dit project, want de AWP is een van de allerbelangrijkste assets die wij als waterschap hebben. Verschillende sprekers hebben gerefereerd aan de studie uit 2013 die overduidelijk heeft aangegeven dat het in stand houden van dit asset verreweg de beste keuze is, niet alleen qua kosten maar ook uit kwaliteitsoverwegingen. Natuurlijk is het zo dat wij in de periode die voor ons ligt als de investering klaar is, niet de ogen sluiten voor wat er verder gebeurt, maar wij blijven kijken naar de mogelijkheden om binnen de dan gerenoveerde AWP toch weer optimalisaties door te voeren, zoals energierugwinning uit afvalwater in riolen. Dat is een van de onderwerpen die bij energietransities en duurzaamheid nadrukkelijk aan de orde komt en de AWP is gezien zijn omvang, een buitengewoon serieuze bron om een schoner optie te onderzoeken. De lozing op de Westerschelde en hoe schoon of niet schoon dat water mag zijn, wij hebben voor alle zuiveringen en ook voor Bath bepaalde lozingsnormen waaraan krachtens de lozingsvergunning die wij hebben, moet worden voldaan. Daar koersen wij op en als u in het kader van de kwaliteitsverbetering tot de conclusie zou komen dat wij de lozingsnormen aanzienlijk moeten verbeteren, dan kost dat extra geld en tot nu toe heeft het vorige algemeen bestuur en het huidige algemeen bestuur ervoor gekozen om de normen zoals die in de vergunning staan, te hanteren, omdat die op zichzelf redelijk scherp zijn en maatschappelijk verantwoord, zeker in de situatie van de Westerschelde. De suggestie van Water Natuurlijk om een onafhankelijk extern bureau onderzoek naar dit verhaal te laten kijken, als antwoord daarop breng ik in herinnering dat het onderzoek van 2013 dat tot deze variant geleid heeft, is begeleid door externe partijen van gerenommeerde statuut. Bij dat onderzoek zijn alle stakeholders en gemeenten langs het hele traject van de AWP betrokken geweest, dus dat is een majeure exercitie geweest waaraan heel veel onafhankelijke externe expertise besteed is. Ik denk dat het overdone zou zijn om die exercitie nog een keer over te gaan doen. Mijnheer Kocx, u hebt in de technische beantwoording al gezien dat de suggestie rond de pompen op het station in Bergen op Zoom in dankbaarheid wordt meegenomen, dus dat kan ik u hier bevestigen. Uw opmerking over de analyse van andere alternatieven, u heeft in de technische beantwoording kunnen zien dat daar wat serieuzer naar gekeken is dan u vermoedde en ik hoop dat dat voor u voldoende is. De heer Mureau vraagt, wat doen wij als het ding weer dertig jaar mee moet, doen wij dan na de renovatie de ogen dicht of blijven wij kijken? Wij blijven natuurlijk kijken om te zien of wij met deze afvalwaterpersleiding andere dingen kunnen doen die in het kader van innovatie of duurzaamheidsontwikkelingen op ons pad komen. Mijnheer Van Dam, de landschappelijke inpassing en architectuurprijs, daar zijn wij niet op uit, maar wel om ervoor te zorgen dat de installatie in de omgeving past en er netjes uitziet. U heeft in het thema-algemeen bestuur over AWP 2.0 nadrukkelijk aandacht gevraagd voor deze landschappelijke inpassing en daar heeft het projectteam invulling aan gegeven en naar het oordeel van het dagelijks bestuur op redelijk beperkte en acceptabele wijze. De meeste dingen die op dat vlak gebeuren zijn om ervoor te zorgen dat de boel er netjes uitziet en luxe investeringen zijn niet aan de orde, maar dat neemt niet weg dat wij toch ook in die omgeving voor de landschappelijke inpassing moeten zorgen. De heer Sneepe heeft gevraagd naar de nieuwe inzichten in dertig jaar en dat heb ik al naar de heer Mureau beantwoord. Mevrouw Korst gaat in op de risico's rondom het hele traject en vraagt het algemeen bestuur op de hoogte te houden net als de omgeving. Ik denk dat dat vanzelfsprekend is en ik zal aan de afdeling Communicatie en de projectorganisatie vragen om hier

aandacht aan te besteden. De heer Schouwenaars vraagt naar de ontwikkelingen op industrieterrein Moerdijk en hoe wij daarop inhaken. De capaciteit van de afvalwaterpersleiding is gebaseerd op toen Moerdijk in de jaren zeventig opgestart werd. Wij constateren nu met de ontwikkelingen in Moerdijk, waar wij in de stuurgroep DVM, Duurzame Verbindingen Moerdijk, heel nauw contact met het havenbedrijf hebben. Gisteren is daar toevallig nog een overleg over geweest, dat wij elkaar op de hoogte houden van wat er in het gebied Moerdijk gebeurt. Het is duidelijk dat bij de vestiging van nieuwe bedrijven die afvalwater gaan lozen, er een optimalisatie moet worden gedaan. Wat is het beste, die bedrijven op het AWP lozen of dat ze al of niet naar lokale zuiveringen, op lokaal water, het Hollands Diep lozen. Daar gelden veel strengere normen dan voor de Westerschelde waar de AWP naartoe gaat. Het verschil in normen is destijds de reden geweest om de AWP aan te leggen en niet lokaal op Moerdijk te gaan zuiveren. De capaciteit van de AWP is echter niet onbegrensd en ongebreideld en die heeft een hogere bezettingsgraad en omdat er relatief schoon regenwater door de AWP stroomt. Een van de onderwerpen die met de lozende gemeenten en het havenbedrijf besproken wordt, is om te kijken als er nieuwe industriële lozers komen die op de AWP moeten, of andere lozers die nu relatief schoon water op de AWP uitlaten, om die op een andere manier op te vangen zodat je meer vuil water in de AWP krijgt, want wij zijn als waterzuiveraars vooral gebaat met vuil water, want het gaat om de vervuilingseenheden die in het water zitten en niet om het aantal kubieke meters en dat is meteen een antwoord op de vraag van de heer Van Dam, de heffing is niet gebaseerd op het aantal kubieke meters, maar op het aantal vervuilingseenheden dat in de kubieke meters zit. Met Moerdijk, stuurgroep DVM waar ik namens het waterschap in mag zitten en in direct contact met de directie van het havenbedrijf worden deze ontwikkelingen in Moerdijk op de voet gevolgd en dat geeft ook blijkt op dat gebied van onzekerheden, want wij weten niet wanneer er nieuwe uitbreidingen komen, maar wij zijn in de goede situatie om dat met elkaar te bekijken en de beste keuzes te maken.

Tweede termijn

De heer Arts: Water Natuurlijk heeft niet gevraagd om het onderzoek 2013 opnieuw te doen maar om een second opinion en dat kan in onze beleving ook een beoordeling zijn van de studie die hieraan ten grondslag ligt om het nog een keer door andere ogen te laten beoordelen.

De heer Van Dam: In eerste termijn heb ik gesteld van, in het investeringsbedrag zit ook de verwijdering van de afzetting en dat behoort volgens mij niet bij onderhoud. Praten wij hier over achterstallig onderhoud? Uw opmerking dat wij praten over vervuilingseenheden en niet over kubieke meters, ik zou graag de vrijheid nemen om hier later technisch op terug te komen, want ik heb hier verdere vragen over.

De voorzitter: Ik wil de heer Vogels vragen om de vraag over de verwijdering van de afzetting te beantwoorden. Mijnheer Arts, wij zien de noodzaak niet zo in van een second opinion, alles afwegende, dus het dagelijks bestuur zal dat niet honoreren.

De heer Vogels: De vervuiling van de afzetting is een hele harde scaling die al heel lang in de AWP zit, bijna vanaf het begin. Dat heeft ons nooit zoveel parten gespeeld, maar nu gaat de capaciteit steeds verder omhoog en zien wij dat de leiding te weinig capaciteit heeft voor de toekomstige aanvoer. Het is niet iets wat je even door een onderhoudsploeg eruit laat halen, het is echt een keiharde laag en die kunnen wij er nu goed uithalen omdat wij nu de mogelijkheid hebben om het afvalwater via een leiding – er zit daar een dubbele leiding – weg te halen. Ik zou het niet als onderhoud bestempelen, want daarvoor heeft het een te projectmatig karakter met alle handelingen die erbij komen. De hele leiding gaat open en wordt schoongemaakt met een aparte techniek. Wat is onderhoud, wat is projectmatig?

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. De uitwerking van de maatregelen die voorvloeien uit de oplossingsrichting vanuit de strategische studie.

2. Beschikbaarstelling van een krediet à vierenvijftig miljoen euro (€ 54.000.000) voor de uitvoering van het eerste deel van deze maatregelen, zijnde:

- Vervanging /uitbreiding van de persstations Roosendaal, Bergen op Zoom en Bath;
- Verdubbeling van de leiding over drieënhalve kilometer tussen persstation Bergen op Zoom en rwzi Bath;
- Verwijderen van afzetting in de persleiding tussen de persstations Moerdijk en Hoeven;
- Modernisering van de automatisering van de AWP;
- Verbetering van de landschappelijke inpassing en uitstraling van persstation Roosendaal en Bergen op Zoom;
- Renovatie en tijdelijke maatregelen om de bedrijfszekerheid van persstation Bergen op Zoom en Bath tot aan de ombouw te waarborgen, waarbij voor het tweede deel van de maatregelen, zijnde de aanpassingen aan persstation Moerdijk en Hoeven, op later moment krediet wordt aangevraagd.

3. De nieuwe eenmalige afschrijvingstermijn ten behoeve van de versnelde afschrijving op de revisie van de pompen in persstation Bergen op Zoom van drie jaar.

3.e. Prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Wij hebben besloten om de volgorde van de agenda aan te passen, dus nu is 3.e. aan de orde. De achtergrond van deze nota is bij de kadernota even aan de orde geweest.

De heer Van Noord: Voorzitter, wij zijn als fractie tevreden dat dit thema dat al meerdere keren bij individuele projecten naar voren is gebracht door ons, nu middels deze nota daarin is verwerkt. Het is een goed overzicht en wij benoemen de problemen die wij tegengekomen zijn. Expertise op het vlak van projecten is in het begintraject cruciaal, maar ook de beschrijving van en de verwachting rondom een project moeten goed worden gemanaged. Het investeringsplafond blijft daarbij van belang als het eens een keer uitloopt. Ik wil zeker het dagelijks bestuur maar ook collega-algemeen bestuursleden waarschuwen goed op de balans te blijven letten, hoe erg wij het vinden als de prognose van een project een keer tegenvalt. Natuurlijk moeten wij vragen om goede inschattingen en berekeningen van projecten, maar wij moeten de ambtelijke organisatie niet dwingen om alvast aan de ruime kant te gaan begroten. Dit trekt de begrotingen op voorhand al scheef. Wij blijven vragen om scherpere, veel aandacht eraan besteden en een goede voorbereiding van de projecten.

De heer Sneepe: Voorzitter. Wij sluiten ons aan bij deze bijdrage. Wij zijn erg blij met de nota en wij hebben het hier in het verleden al verschillende keren over gehad. Wij willen nadrukkelijk een compliment uitspreken voor de duidelijke bijlagen en in de lijn van dat de prognoses accurater worden of iets ruimer, dan nemen wij aan dat er geen echte overschrijdingen meer plaats hoeven te vinden, dat de kans op budgetoverschot waarschijnlijk groter zal worden en dat die vervolgens worden toegevoegd aan de reserve Duurzaam financieel beleid. Dan dient dat een goed doel.

De heer Mureau: Voorzitter. Dank voor het duidelijke overzicht. Wij willen niet al te veel terugkijken, wij willen vooruitkijken. Het is in het verleden een aantal keren niet helemaal goed gegaan, maar waar ligt nu de sleutel naar verbetering in de toekomst? Met deze nota is het probleem gesignaleerd en onderkend en dat is een goede eerste stap. Daarmee zijn wij er niet. Wij hebben vier suggesties voor verdere verbetering voor u. De eerste is interne deskundigheid. In de algemene beschouwingen werd er ook al aan gerefereerd, voldoende interne technische kennis is cruciaal. Het tweede punt dat daarmee samenhangt, is minder afhankelijkheid van externe partijen. Het derde punt is intensiever samenwerken en kennis met elkaar delen. Wij vinden de nota aardig op de eigen organisatie gericht. Dat mag breder. Het vierde punt is er een voor de lange termijn, standaardisering. Nu heeft elk waterschap een eigen oplossing en eigen systemen en wij denken dat wij naar standaardisering toe moeten. Dat moet in gezamenlijkheid en er zal lange tijd overheen gaan voordat wij zover zijn, maar als wij er vandaag niet aan beginnen, dan komen wij er ook niet.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. In de algemene beschouwingen is het ook al een keer teruggekomen of wij in control zijn of niet. Deze nota geeft aan hoe wij verder verbeteren om in control te komen. Ik vind de suggesties voor vier verbeterpunten van mijn buurman heel interessant, maar daar wil ik bijzetten dat de basis op orde moet zijn en dat betekent dat de onderhoudsplanning goed moet zijn, dat er voldoende financiële middelen daarvoor gereserveerd dienen te worden en dat wij bij de projectaanpak continu moeten kijken wat de beste aanpak is op dat moment en wat het betekent voor de uitvoering en de gereserveerde budgetten. Ik zou niet in beginsel te krap willen begroten zoals de fractie Bedrijven aangeeft, ja, zo kun je het betoog opvatten. Dat hebt u zo niet precies gezegd, maar zo komt het bij mij een beetje over. Ik zou zeggen de basis op orde en ik vind dat wij hier echt de basistaak op orde moeten brengen en dat wil zeggen het vertrouwen uitspreken dat het dagelijks bestuur en de organisatie het goed aanpakken, maar wij zijn er nog lang niet. Vooral de technische kennis en kunde en het lange termijnbeheer en het assetmanagement op orde brengen en de financiële consequenties daarvan zou ik graag in de eerste begroting willen zien, ook al zit het niet in de kadernota. Ik weet zeker dat volgend jaar daar duidelijkheid over moet komen, want ik vind dat de basis op orde moet zijn en dit is de basis en een van de kerntaken van ons waterschap.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, daarop aansluitend, assetmanagement, OBS, LTHP, het zijn allemaal hulpmiddelen om je zaakjes goed op orde te krijgen. Wij zijn blij met deze notitie, wij zouden met name veel aandacht willen schenken aan het onderdeel genoemd onder 3, de meerjarenplanning veel beter op orde krijgen. Wat staat ons de komende vijftientig jaar te wachten? Goede inspecties waardoor je inschattingen kunt maken die houtsnijden en die halverwege de rit niet leiden tot scopewijzigingen. Een budgetoverschrijding kan gebeuren, maar dat je bijna geen project tegenkomt waar tussentijds een of twee scopewijzigingen plaatsvinden, daar maak ik mij ernstig zorgen over. Het begin van het project moet meer tijd en aandacht krijgen, juist met partners die daarmee te maken hebben.

Mevrouw Raedts: Voorzitter. Veel heb ik niet toe te voegen aan de voorgaande sprekers. Ik ben het ermee eens, goed dat wij dit op een rij hebben staan en ook mee eens om niet te veel terug te kijken wat is er allemaal gebeurd en hoe heeft het zo kunnen komen maar systematisch goed zaken op orde. Ik zag nog ergens staan, wij gaan niet meer alleen sturen op minimale kosten, maar ook op duurzaamheid. Dat spreekt mij ook heel erg aan.

De heer Verroen: Voorzitter, wij zijn heel blij met deze rapportage, goed dat ernaar gekeken wordt en dat naar aanleiding van onze vragen en uw eigen bemerkingen in de organisatie, de organisatie open en eerlijk heeft gekeken naar zichzelf, dat is de basis voor verbetering. Wij zijn het helemaal eens met vorige sprekers. De heer Van Noord zei, niet te ruim te begroten. Twintig procent (20%) overschrijding van een budget is vervelend, maar twintig procent (20%) onderschrijding van een budget duidt ook niet op goede kennis, dus gewoon scherp begroten is de boodschap. Ik zou aan de waardevolle suggesties van de heer Mureau een vijfde willen toevoegen naar aanleiding van de projectrapportage die wij hebben gekregen uit de koker van de heer Hieltjes, zorg voor een goede regieorganisatie die goed de regie kan houden op de omgeving, aannemers en aanverwanten. Dan nog inhoudelijk, in de nota heeft u het over de lange termijn assetplanning waarbij u aangeeft dat vooral de bedrijfswaarden daaraan ten grondslag moeten liggen. Ik wil u in overweging geven om vooral innovatieperspectieven mee te nemen. Op de lange termijn mag je soms aannemen dat sommige zaken die nu technisch onmogelijk of lastig haalbaar zijn, door innovatie veel verbeterd worden. Als laatste de vraag, als wij daadwerkelijk een lange termijn assetplanning op nieuwe leest schoeien, zouden wij dan in de volgende kadernota wellicht financiële implicaties mogen verwachten voor aangepaste investeringsplanning na alle nieuwe inzichten die het afgelopen jaar zijn opgedaan of het komende jaar dan.

De heer Taks: Voorzitter, de verbeteracties die worden ondernomen, geven ons het vertrouwen dat in elk geval de realisatie van projecten binnen de planning kan verlopen. Daar gaat het om.

De voorzitter: Een korte reactie op uw inbreng in eerste termijn. Ik ben blij voor het begrip dat u allerwege opbrengt voor de situatie waarin wij zitten en de aanpak die wij gekozen hebben om daaruit te komen. Zoals in de vorige algemeen bestuursvergaderingen al gezegd, hebben wij u met deze adviesnota onder ogen willen brengen waar het klemmt met de projecten die ergens in de pijplijn zitten. Het is goed om te benadrukken dat nu alleen de probleempunten op tafel liggen, maar we mogen ook niet vergeten dat er legio projecten zijn die keurig binnen kosten en tijd en kwaliteitsspecificaties lopen. Wij hebben hier niet aan de orde de standard practice bij het waterschap, maar echt de uitzonderingen die qua effect groot genoeg zijn om daar serieus aandacht aan te besteden. Daar wil ik geen misverstand over laten bestaan, maar wij moeten het wel in de juiste context plaatsen. De heer Van Noord vraagt naar de balans tussen scherpste en ruimte in de begroting in relatie tot het investeringsplafond. Het is duidelijk dat ook het investeringsplafond dat wij hanteren voor watersystemen en zuiveringsbeheer, een onderdeel van deze exercitie vormen, dus die wordt in de verbeteraanpak gewoon meegenomen. Mijnheer Sneeep maakt voor mij een wat wonderlijke opmerking door voor te stellen de projecten maar ruim te begroten en de overschotten aan de reserve DFB toe te voegen. Ik denk dat dat iets te kort door de bocht is. Als de projecten binnen de gevoteerde kredietruimte worden uitgevoerd, dan vloeit het niet gebruikte deel terug in de algemene middelen en de projecten lopen niet door de exploitatierekeningen en dan vervolgens naar de voeding voor het duurzaam financieel beleid. De heer Mureau heeft een paar waardevolle aanbevelingen waar de heer Verroen nog een paar aanvullingen op geeft die wij omarmen en mee zullen nemen. Wij beschikken over voldoende interne deskundigheid, maar met de voortschrijdende technieken en automatisering is het zaak om dat op peil te houden en dat is onderdeel van het trainingsprogramma dat wij volgen. Afhankelijkheid van derden is een van de problemen waar soms problemen door veroorzaakt worden. Een externe projectleider die ineens weggaat en het project komt dan even stil te liggen of komt in andere handen. Er blijft altijd een balans tussen wanneer doe je dingen zelf en wanneer besteed je ze uit. De eigen organisatie is niet geëquipeerd op de piekbezetting in de projecten als wij manschappen nodig hebben die wij dan verder niet nodig hebben, dus de directie balanceert daar heel zorgvuldig op basis van integrale kostprijs om te kijken wanneer we inhuren en wanneer wij dingen zelf doen. Intensief samenwerken wordt genoemd en ik neem aan mijnheer Mureau, dat u duidt op de samenwerking met de andere waterschappen. Binnen Winnend samenwerken in Brabant en landelijk ook zijn er contacten en ook in de samenwerking met de waterschappen in het hele land kunnen wij daar nog wel wat stapjes zetten. Standaardiseren heeft inderdaad een langetermijnkarakter. Wij zijn nu wel bezig met bouwstandaards te vormen en toe te passen die mede op ons initiatief het licht gezien hebben, dus op dat gebied zijn ook stappen gezet. De regieorganisatie waar de heer Verroen op duidt, is een punt dat in de verbeterkoers die binnen zuiveringsbeheer gevolgd wordt, om de regie over de projecten, de beheersing van de risico's op projecten als die heel groot zijn, bij het AWP-voorstel straks zult u zien dat wij daar een hele expliciete risicobenadering gevolgd hebben, dus dat is een punt van aandacht. De heer Schouwenaars over de scopewijzigingen. Dat is een van de redenen die ons af en toe in de ellende brengen. Wij zijn nu bezig – en dat komt na de vakantie op uw bord – met een wijziging van de mandateringsprocedure in het kader van besturen op hoofdlijnen en daar wordt met name de scoping van projecten die aan u voorgelegd worden, veel nauwkeuriger geanalyseerd dan wij tot dan toe gewend waren.

Mevrouw Van den Berg pleit voor de basis op orde en kijken naar de financiële consequenties van dit gebeuren in de begroting 2018. Natuurlijk kijken wij bij de opstelling van de begroting 2018 naar de kadernota en naar die dingen die zelfs in die korte periode nog aanpassing behoeven, dus waar dat zo is nemen wij dat mee en dat vertaalt zich ook weer door naar de volgende kadernota als wij in het volgend jaar komen. Mevrouw Raedts houdt een pleidooi om niet alleen op de kosten te plannen, maar ook op duurzaamheid en innovatieve aspecten waar de heer Verroen ook op duidt. In onze projectenrapportage kijken wij naar kosten maar ook naar kwaliteit en de tijdplanning van de projecten en binnen de scope van de focus op kwaliteit denk ik dat aspecten van duurzaamheid en innovatie een uitstekende plek kunnen krijgen en daarin meegenomen worden. De heer Verroen vraagt naar een aangepaste langjarige investeringsplanning in de volgende kadernota. In het stuk dat u gekregen heeft, hebben wij niet een financieel vertaalde, maar gewoon een schema van projecten tot 2026 of verder in mind. Natuurlijk zijn die nog niet allemaal financieel uitgewerkt en je zult ook nooit in de volgende kadernota alle projecten tot en met 2026 wel financieel uitgewerkt krijgen, maar kunnen nu wel bij het plan waar zuiveringsbeheer aan werkt en voor projecten die op afzienbare termijn gebeuren, prognoses en kredietaanvragen scherper maken.

Tweede termijn

De heer Van Noord: Voorzitter, wij moeten als fractie even reageren op de uitspraak van de collega van Water Natuurlijk. Zij meende gehoord te hebben dat wij vragen om te krap te begroten, dat kan niet zo zijn en dat zal ook niet zo zijn, maar wij zullen ook niet vragen om de portemonnee wijd open te zetten. Wij sluiten ons graag aan bij het CDA die zegt, begroot gewoon goed. Bereid het goed voor en begroot het goed en scherp.

Mevrouw Van den Berg: Ter interruptie, ons is duidelijk dat er in het verleden vanuit scherpe kostenplanning wordt gekeken naar onderhoudsprojecten en of zaken wel of niet vervangen dienen te worden, dus waren de kosten het meest relevant en als wij dat steeds centraal blijven stellen, dan krijgen wij juist dit soort dingen. Daar was mijn opmerking voor bedoeld en u had weer dezelfde neiging voelde ik uit uw bewoordingen.

De voorzitter: De conclusie is dat u het eigenlijk ongeveer met elkaar eens was.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, ik wil een kanttekening maken bij een van de suggesties van de heer Mureau die zegt, wij moeten zorgen voor interne deskundigheid en dat wij die in huis houden, maar de vraag is of wij op dit moment iets hebben aan de deskundigheid die wij tien jaar geleden hebben opgebouwd en of wij over tien jaar iets hebben aan de deskundigheid die wij nu opbouwen. Met andere woorden, ik wil aan de organisatie meegeven, bouw een flexibele organisatie waarin de deskundigheid niet op techniek is georiënteerd maar meer op de problemen zoals ze zijn, met elkaar te signaleren en beter in beeld te brengen en in de interactie met de omgeving juist die deskundigheid meer in huis te hebben, want iedere aap kun je kunstjes leren.

De heer Mureau: Bij interruptie, is de deskundigheid die u benoemt, heel waardevol, maar niet als niet daarnaast ook technische kennis intern aanwezig is. Het moet van beide zijn.

De heer Schouwenaars: Het moet van beide zijn, maar het moet misschien wel intern juist de deskundigheid zijn die een schaalte hoger zit, namelijk goed beoordelen van de techniek die anderen inbrengen.

De heer Mureau: Het beeld dat u schetst geeft precies onze vrees weer. Bedankt daarvoor.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt kennis van de geschetste ontwikkelingen, de gevolgen en de verbeteracties teneinde de prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer meer in control te krijgen.

3.f. Zienswijze jaarschijf 2018 programmabegroting 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017 BWB

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter. Ik vind het een beetje een vriendelijk gestelde zienswijze. Ik kan mij dat voorstellen omdat wij met deze portefeuille in het dagelijks bestuur aanwezig zijn, dat de brief wat vriendelijk is gesteld. Ik zou graag wat scherpere willen in de formuleringen, want 'vraagt aandacht voor' en 'verwacht van', dat mag wat scherper. De scherpere mag in deze organisatie wel worden aangebracht, zeker gezien het verleden en als wij naar de toekomst kijken, mogen wij scherper formuleren wat wij verwachten.

De heer Kocx: Voorzitter, wij hadden een technische vraag gesteld over efficiencyvoordeel en het antwoord stemt niet echt tot tevredenheid. Als je naar tabel 2 en het jaar 2016 kijkt, dan heb ik daar drie bedragen als efficiencyvoordeel. Een miljoen zeventienhonderdduizend euro (€ 1.700.000) bij de businesscase meerjarenbegroting 2014-2017, een miljoen tweehonderdduizend (€ 1.200.000) bij de

ontwerpmeerjarenbegroting 2015-2018 en een miljoen honderdduizend euro (€ 1.100.000) bij de businesscase ontwerpmeerjarenbegroting 2016-2019. Onze simpele vraag is, wat hebben wij werkelijk per jaar als efficiencyvoordeel en al zouden wij het maar van een jaar krijgen, bijvoorbeeld van 2016. Een hele simpele vraag, wat hebben wij werkelijk in 2016 aan BWB betaald en wat hadden wij gedacht in 2016 te moeten betalen als wij het zelf zouden hebben gedaan, eventueel met een beetje slag om de arm, want ik weet dat wij geen echte cijfers meer hebben want wij hebben het uitbesteed. Feitelijk de vraag om een keer in een staatje te zetten wat het werkelijke efficiencyvoordeel is en niet het theoretische efficiencyvoordeel.

De heer Van Dam: Voorzitter. Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen van Water Natuurlijk. Wij moeten gewoon eisen dat er een benchmark komt, dat wij inzicht krijgen in wat de positie van de belastingsamenwerking is. Wij kunnen instemmen met de zienswijze die u wilt indienen, maar die scherpste vinden wij dat dat best anders opgesteld kan worden.

De heer Sneepe: Voorzitter. De VVD is het eens met de zienswijze zoals geformuleerd en positief over de beschreven ontwikkeling als wij in tabel 2 kunnen aannemen dat vanaf 2019 de businesscase zich zo zal ontwikkelen, want dan is dat conform het eindadvies. Wij zijn blij met de geformuleerde punten die het dagelijks bestuur verwacht van BWB en wij sluiten ons aan bij de aan te brengen scherpste zoals voorgesteld door voorgaande sprekers.

De heer Verroen: De heer Kocx heeft al een van onze vragen gesteld. Daar sluit ik mij geheel bij aan. Een andere suggestie die wij in overweging geven om de zienswijze aan te vullen, is het verzoek aan de BWB om haar productgamma vooral zo flexibel te houden dat nieuwe deelnemers gemakkelijk kunnen toevoegen en toch een beetje eigenheid kunnen behouden, dus flexibilisering van het productaanbod.

De voorzitter: Uw meeste opmerkingen gaan over het aanscherpen van de formuleringen. Bij enkele sprekers proefde ik de suggestie dat wij daarin wat milder geweest zijn dan gewenst vanwege de rol die wij in het dagelijks bestuur van de BWB vervullen. Dat is geenszins het geval. De zienswijze wordt niet om mijnentwille – want zo zit het dan in elkaar – zachtjes opgeschreven, wat men vindt dat is het en ik kijk hier met de Waterschapspet op en in Etten-Leur op de vierde verdieping met de pet aldaar. Wanneer u vindt dat de formuleringen aangescherpt moeten worden, dan zullen wij daarnaar kijken, daar heb ik geen problemen mee. Ik mag aannemen dat u het dagelijks bestuur verder de ruimte geeft om dat in te vullen omdat wij deze zienswijze op korte termijn moeten indienen. De heren Kocx en Verroen vragen wat technische aanvulling op de vergelijking met de oorspronkelijke businesscase. Daar zullen wij naar kijken. Ik wil wel aantekenen dat de vergelijking steeds moeilijker wordt, omdat de businesscase waarop de BWB destijds berekend is, ophield in 2015 en van de jaren erna hebben wij geen businesscasegetallen meer. Wij weten wel wat wij aan de BWB betalen en de businesscase simuleren wij dan door de laatst bekende cijfers cumulatief met twee procent (2%) te verhogen en dat begint toch een beetje artificieel te worden denk ik, ook gezien alle ontwikkelingen van andere dingen die op dit gebied gespeeld hebben. Mijn vraag is, wat is de relevantie nog van deze tabel en van al het werk wat wij daarin moeten stoppen om het verder te preciseren, maar wat ik toegezegd heb, zullen wij doen maar ik pleit ervoor om daar volgend jaar wat pragmatischer mee om te gaan. De heer Van Dam vraagt naar benchmarken, dat vragen wij in deze reactie ook. U zegt dat wij dat dwingend aan de BWB moeten opleggen, maar dat gaat een stap te ver. De BWB bepaalt zijn begroting en houdt rekening met de zienswijze van de deelnemers.

De heer Van Dam: Bij interruptie, wij bepalen toch onze zienswijze? Wij dienen die in bij de BWB en als wij van mening zijn dat wij een benchmark willen hebben, dan is het heel erg raar als BWB dat niet zou honoreren.

De voorzitter: BWB is autonoom over zijn begroting. Zij vraagt uw zienswijze en maakt in haar bestuur de afweging wat zij met die zienswijze doet. U of de elf gemeenten kunnen niet dwingend voorschrijven aan BWB wat zij moet doen. Uw punt wordt wel serieus meegenomen, daar hoeft u niet bang voor te zijn, maar het is niet zo eenvoudig om een benchmark in elkaar te zetten. Wij hebben wel wat vergelijkingscijfers die de Waarderingskamer erop nahoudt, maar dat is wel heel globaal. Het punt komt mee en is vorig jaar ook meegekomen en wordt bij de BWB onder de aandacht gebracht, maar het opleggen van een onomkeerbare verplichting gaat te ver. De heer Verroen vraagt om het productengamma flexibel te houden en dat is wat ik en de BWB onderschrijven, denk ik. Daarbij is wel van belang, wat zijn de begrenzingen in het takenpakket van de BWB. Dat is in de gemeenschappelijke regeling nauwkeurig omschreven en daar ligt enige ruimte als het gaat om producten die aanpalend aan de belastingheffing zijn, de BAG is daar een mooi voorbeeld van. Als je zegt, laat de BWB voor de deelnemers ook maar andere vorderingen dan belastingen incasseren als ze toch incasseur zijn, dat is niet automatisch ook des BWB's. Daar moeten wij een serieuze afweging over maken. In contacten met deelnemers kijken wij wat men wenst maar het moet wel passen binnen de scope waarmee we de BWB ooit opgericht hebben. Het is niet nee, maar ook niet zonder meer ja, wij kijken ernaar.

Tweede termijn

De heer Van Dam: Ik kan mij niet helemaal vinden in de beantwoording van de suggesties die wij gedaan hebben. Het waterschap stelt een zienswijze op richting BWB en hoe die erop reageert is hun positie, onze positie is om een zienswijze op te stellen op de begroting van de belastingsamenwerking. Wij hebben gevraagd om een benchmark en daarom zou ik graag van mijn collega's vragen of zij ook van mening zijn dat wij gewoon kunnen vragen om benchmarkgegevens. Wij bepalen dat wij dat willen en het antwoord horen wij dan wel van de BWB.

De voorzitter: U stelt een vraag aan de collega's, dus die krijgen hierna de gelegenheid om te reageren naar u. Mijn antwoord is, u zegt het zelf al in uw eerste zin, wij mogen in onze zienswijze schrijven wat wij willen en dat onthoud ik u ook niet. U zegt wat er in de zienswijze komt te staan, maar het is de bevoegdheid van de BWB om te bepalen wat zij met de zienswijze doet en of zij dingen die u of gemeenten inbrengen, overneemt.

De heer Verroen: Het gaat vooral om de marktpositie te bepalen en of dat met een benchmark of andere gegevens kan, vind ik net iets minder interessant, maar de marktpositie vaststellen is belangrijk en dat wordt ook gevraagd en dat zal iets scherper gesteld worden, hebt u toegezegd, dus wat mij betreft akkoord.

De voorzitter: De heer Van Dam wordt geacht tegen de zienswijze te hebben gestemd.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met een positieve zienswijze over de jaarschijf 2018 van de programmabegroting BWB 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017.

Het waterschap verwacht van de BWB:

- Dat de in deze programmabegroting 2018 en gewijzigde begroting 2017 genoemde ontwikkelingen en de efficiency van de organisatie worden gemonitord en de effecten daarvan zichtbaar worden vertaald in de toekomstige meerjarenbegroting 2019-2022;
- Aandacht te hebben voor de interne beheersing, strategische personeelsplanning, risicomanagement, kwaliteitszorg in de vorm van gedegen beleid en uitvoering hierop gezien de strengere wet- en regelgeving en de toenemende aandacht voor informatieveiligheid (BIWA). Dit alles om zowel het goede imago van de BWB alsmede in het verlengde daarvan het imago van het waterschap te behouden;
- Om in toekomstige begrotingen aandacht te schenken aan de "marktpositie" van de BWB, bijvoorbeeld aan de hand van (openbare) benchmark gegevens;
- Niet wacht tot 2018 om aan de slag te gaan met het aantrekken van nieuwe deelnemers en uitbreiding van de taken voor de bestaande deelnemers, maar daar al in 2017 activiteiten voor ontwikkelt. Het waterschap wil graag inzicht hieromtrent en hoe dit zich doorvertaalt in de meerjarenbegroting.

3.g. Aanvraag uitvoeringskrediet instandhouding gistingstanks rwzi Bath

De heer Van Noord: Voorzitter. Hartelijk dank voor de beantwoording van de uitgebreide technische vragen. Zo gedetailleerd doen wij dat bijna nooit, maar wij vonden het van belang om dit agendapunt goed te begrijpen. Wij zijn zeer tevreden met de zeer uitgebreide en gedetailleerde beantwoording want die heeft ons veel inzicht gegeven. Een kleine bemerking van onze kant die uit de beantwoording naar voren komt. Er werd een vraag gesteld over de extra kosten die blijkbaar nodig zijn voor dekking van de overschrijding van het onderzoek. Het onderzoek was begroot op vierhonderdduizend euro (€ 400.000) en uiteindelijk heeft dat onderzoek achthonderdvijftigduizend euro (€ 850.000) gekost. Of u nou de overschrijding van zo'n pilotonderzoek op een instandhouding of renovatie-investering moet boeken, weet ik niet helemaal, maar dat hoor ik graag van u. Wij vinden het heel veel geld maar wij snappen nu veel beter waarom dat nodig is, installatie van vijftientwintig jaar plus is nodig om die weer helemaal up to date te brengen.

De voorzitter: De complimenten voor de technische beantwoording wil ik graag overdragen aan de ambtelijke organisatie, want ik ben de enige die weet hoeveel tijd daarin is gaan zitten om dat op tijd aan u beantwoord te krijgen. Uw vraag zullen wij in technische zin beantwoorden, daar komen wij op terug.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. De uitvoering van instandhoudingsactiviteiten aan de gistingstanks op rwzi Bath;
2. Toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van vijf miljoen vijfhonderdzesigduizend euro (€ 5.560.000).

3.h. Woonplaatsonthefing nieuwe dijkgraaf

De voorzitter: Ik hoef daar geen toelichting op te geven. Wie wil het woord voeren? Niemand.

Besloten: Het algemeen bestuur gaat akkoord met de woonplaatsontheffing nieuwe dijkgraaf.

4. Mededelingen

4.a Aanvullende toetsresultaten regionale keringen

De heer Kocx: Voorzitter. Wij zijn tevreden over de technische beantwoording want die is erg uitgebreid. Er wordt op een risico bij Terheijden gewezen. Veiligheid is prioriteit, dat staat ook in onze kadernota, dus mochten daar risico's zijn, kijk daar tijdig naar. Er wordt nu gesproken over de volgende fase van het project, ons advies zou zijn, als wij daar echt risico's lopen, om dat indien mogelijk toch te vervroegen.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de toetsresultaten voor kennisgeving aan.

4.b. Slikpolder/Wob-verzoek

De heer Van Stokkom: Voorzitter. U heeft na de vorige bijeenkomst een mail gekregen om aan te geven of u wel of geen mails hebt ontvangen voor 16 mei. Een aantal van u heeft daarop gereageerd en een aantal niet. Mag het dagelijks bestuur concluderen dat degenen die niet gereageerd hebben, ook geen mails in bezit hebben? Ik zie dat daarmee wordt ingestemd, dan is dat dus helder.

De voorzitter: Daarmee stellen wij vast dat de mail die u ontvangen heeft, op die manier adequaat is afgehandeld en dat wij weten hoe de reacties zijn.

De heer Schouwenaars: Daarvan afgeleid een vraag voorzitter, kan ik nu visitekaartjes krijgen met mijn privémail erop? Dat is wel heel praktisch.

De heer Van Stokkom: Daar zal ik niet op reageren.

De heer Slenders: Ik was als gemeenteraadslid betrokken, dus ik weet bij God niet wie mij allemaal gemaïld heeft over dit dossier, het waren er wel veel. Moeten die van de heer Van Dongen afkomen, die u bedoelt? Anders wil ik dat nog wel nakijken, want ik heb vier mailadressen en ik kan zo een, twee, drie niet antwoorden.

De heer Van Stokkom: Het gaat hier om e-mails die u als algemeen bestuurslid van het waterschap heeft gevoerd en daarmee stel ik vast dat het ook in uw geval niet aan de orde is.

De heer Van der Kallen: Naar aanleiding van een vorige vergadering waar een aantal afspraken en toezeggingen zijn gedaan, allereerst met betrekking tot het Wob-verzoek. Dank voor de reactie zoals zojuist gegeven, want daarmee kunnen wij het Wob-verzoek nog deze week afronden en de aanvrager daarover volledig berichten. Wij hebben brieven ontvangen, zowel van een burger als van de gemeenteraad Geertruidenberg, en wij zijn voornemens deze brieven in de eerstkomende periode af te handelen en voor het eerstkomende algemeen bestuur te agenderen ter kennisname en eventueel ter bespreking. De toegezegde evaluatie is intussen gestart en dat duurt enige tijd omdat er ook derden bij betrokken zijn. Ondertussen is er wat informatie binnengekomen in termen van, wat is nieuwe informatie. Dat is oriënterend ambtelijk getoetst maar moet nog afgedaan worden via het dagelijks bestuur. Ondertussen is er een bestuurlijk gesprek geweest met de provincie, Geertruidenberg en het waterschap. Het gaat iets te ver om de inhoud helemaal toe te lichten, maar er is grotendeels gewezen op elkaars verantwoordelijkheden en elkaars opvattingen zijn uitgewisseld en uiteindelijk is de bijeenkomst gesloten in de sfeer van samenwerking om gezamenlijk dit project zo snel als het kan tot een goed einde te brengen.

5. Ingekomen stukken

5.a. Brief de heer J. van der Aa 'Beëindiging lidmaatschap dagelijks bestuur Waterschap Brabantse Delta per 20 juli 2017'

De heer Schouwenaars: Wij vinden het jammer dat de heer Van der Aa om gezondheidsredenen zijn functie neer moet leggen.

Mevrouw Korst: Voorzitter, wij willen in verband met deze brief als CDA aangeven dat wij zodra de procedure gestart zal zijn, onze Hans Peter Verroen voordragen als opvolger voor de positie van dagelijks bestuurslid.

De voorzitter: Uw gevoelens, mijnheer Schouwenaars, worden ruimschoots gedeeld in het dagelijks bestuur en ik weet zeker ook bij de andere collega-algemeen bestuursleden en de gehele ambtelijke organisatie. Het is duidelijk dat het voor de heer Van der Aa een buitengewoon zware en ook emotionele beslissing is

geweest, dat is bijna met geen pen te beschrijven. Niettemin heeft hij in zijn afwegingen besloten om deze stap te zetten en deze keuze kunnen wij alleen maar respecteren. Ik wil mevrouw Korst aangegeven dat op grond van de reglementaire bepalingen het dagelijks bestuur u aankondigt dat er een vacature te vervullen is in het dagelijks bestuur. Dat zal duidelijk zijn, maar ik moet deze formele aankondiging als waarnemend dijkgraaf doen. De procedure kent een aantal stappen waarmee ik u nu niet zal vermoeien. De eerste stap is dat de fracties of personen uit het algemeen bestuur zich tot uiterlijk maandag 17 juli 17.00 uur kandidaat kunnen stellen voor de vacante functie en dan gaat de procedure in werking. Degenen die zich kandideren moeten tegelijkertijd met hun aanmelding zich bij het bestuurssecretariaat, de heer Merks, voegen om de VOG-procedure op te starten, want dat is een vereiste in dit traject wat nogal wat tijd kost. Tevens maakt een integriteitsonderzoek deel uit van de procedure. Afhankelijk van hoe dat loopt en hoe de beschikbaarheid van kandidaten is, is voorzien dat medio augustus het formele gesprek met de waarnemend dijkgraaf kan plaatsvinden en dat leidt uiteindelijk tot een voordracht naar het algemeen bestuur waarvan het algemeen bestuur krachtens wettelijke regelingen in beslotenheid moet overleggen. Dan moet ook de kandidaat zich bereid stellen om gevraagd te worden en dan kan zijn beëdiging plaatsvinden. Het dagelijks bestuur heeft nog niet besloten wanneer dat precies zijn beslag zal krijgen, want de procedure die nu doorlopen moet worden, loopt natuurlijk in de vakantieperiode en dat kan hier en daar wat obstakels opleveren. Wij zullen afwegen of het mogelijk is om de beëdiging op 30 augustus te doen wanneer ook de nieuwe dijkgraaf aantreedt, maar gezien het programma dat daar inmiddels voor staat, hebben wij daar onze wenkbrauwen bij gefronst en zullen wij aanstaande dinsdag kijken of wij die frons kunnen opheffen door een knoop door te hakken. Beide events moeten voldoende aandacht krijgen en niet onder elkaar lijden.

Mevrouw Bonthuis: Ik neem aan dat wij de heer Van der Aa op gepaste wijze bedanken voor zijn Dagelijks bestuursperiode.

De voorzitter: Zonder twijfel, alleen zal dat nog enige tijd kosten. De heer Van der Aa zit te popelen om weer eens een keer hier te verschijnen maar hij kan het op dit moment niet opbrengen. Wij moeten hem de tijd geven om zijn herstel dat op zichzelf overigens goed verloopt, zijn beslag te laten krijgen en uiteraard zal er een moment zijn waarop hij afscheid neemt als dagelijks bestuurslid en terugkeert als algemeen bestuurslid, want dat is zijn nadrukkelijke wens. Wij zullen gepaste aandacht schenken aan zijn terugtreding uit het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur wacht de reacties af.

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van de heer Van der Aa voor kennisgeving aan.

6. Rondvraag

De heer Verroen: Naar aanleiding van de actualiteit, ik heb begrepen dat het tracé voor de 380 KV is vastgesteld. Voorzien wij implicaties in de tracékeuze voor ons waterschap?

De heer Van der Kallen: Wij gaan het volgen. Nu is er een globaal tracé en daarvan zien wij niet acuut implicaties, maar wij gaan het wel volgen omdat het implicaties zou kunnen hebben, want ook wij verkeren in een zekere ongewisheid maar anderzijds ook in een zekere geruststelling.

7. Sluiting

De voorzitter: Ik sluit deze openbare vergadering om 22.30 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 13 september 2017.

De waarnemend dijkgraaf

De secretaris-directeur

H.B. Hieltjes

H.T.C van Stokkom

Zaaknr. : 17.zk04641

Kenmerk : 17IT020444

Barcode :

Actie- en toezeggingenlijst algemeen bestuur versie 12 juli 2017

Uit vergadering	Actie / toezegging	Laatste stand van zaken
AB 22 april 2015	AB informeren over rendement innovatie agenda zuiveringsbeheer	Na afronding en tussentijds als er financieel nieuws is.
AB 14 oktober 2015	De Verordening schadevergoeding waterschap Brabantse Delta wordt in 2019 geëvalueerd.	Vóór maart 2019
AB 13 juli 2016	AB informeren over impact Omgevingswet op de organisatie en de rol van het waterschap	Thema AB 13 december 2017
AB 12 oktober 2016	AB informeren over stand van zaken participatie en moment bieden voor discussie.	Thema AB 11 oktober 2017.
AB 7 december 2016	Jeugdbestuurder uitnodigen om toelichting te geven wat hij doet op het terrein richting jongeren.	Na afloop van zijn jaar dijkgraafschap december 2017
AB 18 januari en 10 mei 2017	Verzoek om met de gemeente Hoogstraten afspraken te maken over het elkaar informeren over vergunningsaanvragen.	Als proef scannen we zelf site van de gemeenten. OMWB is verplicht waterschap bij bepaalde zaken te informeren. AB informeren november 2017
AB 8 maart 2017	Innovatie: afloop van 28 maart (Innovatiedag) zal het dagelijks bestuur zich beraden op verdere bestuurlijke behandeling van dit onderwerp.	Mededeling AB najaar 2017
AB 8 maart 2017	Communicatie Woensdrechtse en Ossendrechtse Kil: in afstemming met Scheldestromen communicatie in ons werkgebied vormgeven.	Actie wordt opgepakt door opstellen communicatieplan richting traject vaststellen projectplan en uitvoering project in 2018.
AB 14 juni 2017	Evalueren participatieproces project dijkversterking Geertruidenberg-Amertak en lessen meenemen in het vervolg en toekomstige projecten. Dit zal zo spoedig mogelijk maar ook zorgvuldig gebeuren.	Zomer 2017
AB 14 juni 2017	Het dagelijks bestuur zal nieuwe informatie met betrekking tot het project dijkversterking Geertruidenberg-Amertak zorgvuldig bekijken.	Zomer 2017
AB 12 juli 2017	DB standpunt over een BOB-traject over samenwerking op duurzaamheidsgebied.	Fractievoorzittersoverleg 20 september 2017
AB 12 juli 2017	Technische vragen Ongebouwd over tarieven beantwoorden	Via e-mail aan alle AB-leden
AB 12 juli 2017	Technische vragen CDA, PvdA en AWP over uitvoeringskrediet slibrooster en slibstudie Bath Beantwoorden	Via e-mail aan alle AB-leden
AB 12 juli 2017	Technische vraag Bedrijven over uitvoeringskrediet instandhouding gistingstanks rwzi Bath beantwoorden	Via e-mail aan alle AB-leden

--	--	--

Zaaknr. : 17.zk04641

Kenmerk : 17IT019781

Barcode :

Vergadering algemeen bestuur, agendapunt 2

Agenda- punt	Besluitenlijst algemeen bestuur 12 juli 2017
1	Opening
1.a	Spreekrecht
2	Notulen en Besluitenlijst Besloten: Het algemeen bestuur stelt de actie- en toezeggingenlijst en de Besluitenlijst van 28 juni 2017 vast. De notulen worden in de volgende vergadering ter besluitvorming voorgelegd.
3	Nota's ter Besluitvorming
3.a	Kadernota 2018-2027 (samen komen we steeds verder) Besloten: Het algemeen bestuur stelt de Kadernota 2018-2027 (samen komen we verder) vast.
3.b	Aanvraag uitvoeringskrediet slibrooster en slibstudie Bath <i>Rwzi Bath is ontworpen en gebouwd met één primair slibindikker. Op het IP is onder nummer 1519 een investeringsbedrag van € 900.000,- opgenomen, bedoeld om een 2e primair slibindikker inclusief bijbehorend slibrooster te realiseren. Tijdens de nadere uitwerking is gebleken dat nog onvoldoende inzicht in de sliblijn Bath aanwezig is om een 2e slibindikker te verantwoorden. Wel is onomstotelijk gebleken dat het slibrooster in het jaar 2017 vervanging behoeft. Het advies is om de oorspronkelijke projectscope te wijzigen in de vervanging van het slibrooster en parallel in 2017 een studie uit te voeren naar de meest optimale methode voor indikken van primair slib op Bath. De realisatie van een 2e slibindikker wordt als optie in een slibstudie wordt meegenomen.</i> <i>De investeringsraming voor deze aangepaste scope bedraagt € 750.000,-. Op basis van de uitkomsten van de slibstudie wordt in de kadernota 2019-2028 zonodig een nieuw project gedefinieerd om de sliblijn te optimaliseren.</i> Besloten: Het algemeen bestuur stemt ermee in om: 1. de scope van het project 2e slibindikker inclusief slibrooster te wijzigen in slibstudie en vervanging slibrooster; 2. voor de gewijzigde scope een uitvoeringskrediet € 750.000,- beschikbaar te stellen.
3.c	Accountantsdiensten boekjaar 2018 <i>In 2014 heeft het waterschap een raamovereenkomst (14IT005747) afgesloten met Deloitte Accountants B.V. voor het verrichten van accountantsdiensten over de boekjaren 2014 tot en met 2016. In deze raamovereenkomst is een clause opgenomen dat twee maal met één boekjaar verlengd kan worden. Het waterschap dient uiterlijk voor 1 september voorafgaand aan het boekjaar 2018 het Besloten tot verlenging schriftelijk aan de accountant kenbaar te maken. De keuze voor de verlenging van de raamovereenkomst is gelegen in het feit dat de accountant de afgelopen jaren tot wederzijdse tevredenheid de werkzaamheden voor het waterschap heeft uitgevoerd.</i> Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met de verlenging van de raamovereenkomst voor de accountantsdiensten voor het boekjaar 2018 overeenkomstig de oorspronkelijke raamovereenkomst en prijsstelling.

3.d **Aanvraag 1e uitvoeringskrediet AWP 2.0**

Met de eerdere keuze in 2014 om de afvalwaterpersleiding (AWP) in zijn huidige hoedanigheid voor de komende decennia te blijven benutten en verbeteren is het startpunt bepaald voor onderhavige project. Door te investeren in een pakket van maatregelen kan de AWP weer minimaal 30 jaar mee. Dit pakket van maatregelen bevat vervangingen, uitbreidingen en modernisering - alle bedoeld om de komende 30 jaar een betrouwbare basis te garanderen voor de afvoer via de AWP en bij te dragen aan de doelstellingen zoals deze in het waterbeheerplan zijn vastgesteld. Het uitvoeringskrediet wordt in 2 delen aangevraagd, waarbij deze adviesnota de 1e kredietaanvraag betreft.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. de uitwerking van de maatregelen die voorvloeien uit de oplossingsrichting vanuit de strategische studie;

2. beschikbaarstelling van een krediet à €54.000.000,- voor de uitvoering van het 1e deel van deze maatregelen, zijnde:

- vervanging / uitbreiding van de persstations Roosendaal, Bergen op Zoom en Bath

- verdubbeling van de leiding over 3,5 km tussen persstation Bergen op Zoom en rwzi Bath

- verwijderen van afzetting in de persleiding tussen de persstations Moerdijk en Hoeven

- modernisering van de automatisering van de AWP

- verbetering van de landschappelijk inpassing en uitstraling van persstation Roosendaal en Bergen op Zoom

- renovatie en tijdelijke maatregelen om de bedrijfszekerheid van persstation Bergen op Zoom en Bath tot aan de ombouw te waarborgen waarbij voor het 2e deel van de maatregelen, zijnde de aanpassingen aan persstation Moerdijk en Hoeven, op later moment krediet wordt aangevraagd;

3. de nieuwe eenmalige afschrijvingstermijn ten behoeve van de versnelde afschrijving op de revisie van de pompen in persstation Bergen op Zoom van 3 jaar.

3.e **Prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer**

In het recente verleden is bij zuiveringsbeheer een aantal keren een overschrijding van de prognose en realisatie van projecten geconstateerd. Hierbij is door het AB de zorg uitgesproken of zuiveringsbeheer voldoende in control is. In het AB van 10 mei 2017 en 14 juni 2017 is mondeling aangegeven dat een verbetertraject binnen zuiveringsbeheer is gestart dat zich richt op het orde krijgen van het bedienen, onderhouden en renoveren/nieuwbouw van de assets van zuiveringsbeheer.

In deze nota wordt het AB geïnformeerd over:

1. Wat speelt er binnen de opgestarte projecten?

2. Wat zijn de gevolgen?

3. Wat zijn de oplossingen/verbeteracties?

Besloten: Het algemeen bestuur neemt kennis van de geschetste ontwikkelingen, de gevolgen en de verbeteracties teneinde de prognose en realisatie van projecten binnen zuiveringsbeheer meer in control te krijgen.

3.f **Zienswijze jaarschijf 2018 programmabegroting 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017 BWB**

De Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) is gestart in 2012. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) dient het algemeen bestuur van de BWB de programmabegroting voor het jaar 2018 vóór 1 augustus 2017 vast te stellen. In verband met een extra kwaliteitsimpuls van de begroting 2018 heeft de BWB uitstel gekregen van GS Provincie Noord-Brabant voor het indienen van de Begroting 2018 tot 1 september 2017.

Het algemeen bestuur van het waterschap wordt gevraagd uiterlijk 11 augustus 2017 haar zienswijze over de jaarschijf 2018 in te dienen. Evenals bij het vaststellen van de begroting dient bij een wijziging van de begroting de zienswijze-procedure voor de deelnemers te worden doorlopen.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met een positieve zienswijze over de jaarschijf 2018 van de programmabegroting BWB 2018-2021 en gewijzigde begroting 2017.

Het waterschap verwacht van de BWB:

- dat de in deze programmabegroting 2018 en gewijzigde begroting 2017 genoemde ontwikkelingen en de efficiency van de organisatie worden gemonitord en de effecten daarvan zichtbaar worden vertaald in de toekomstige meerjarenbegroting 2019-2022.
- aandacht te hebben voor de interne beheersing, strategische personeelsplanning, risicomanagement, kwaliteitszorg in de vorm van gedegen beleid en uitvoering hierop gezien de strengere wet en regelgeving en de toenemende aandacht voor informatieveiligheid (BIWA). Dit alles om zowel het goede imago van de BWB alsmede in het verlengde daarvan het imago van het waterschap te behouden.
- om in toekomstige begrotingen aandacht te schenken aan de "marktpositie" van de BWB, bijvoorbeeld aan de hand van (openbare) benchmark gegevens.
- niet wacht tot 2018 om aan de slag te gaan met het aantrekken van nieuwe deelnemers en uitbreiding van de taken voor de bestaande deelnemers maar daar al in 2017 activiteiten voor ontwikkelt. Het waterschap wil graag inzicht hieromtrent en hoe dit zich door vertaalt in de meerjarenbegroting.

3.g Aanvraag uitvoeringskrediet instandhouding gistingstanks rwzi Bath

In navolging van wettelijke verplichtingen en om de gistingstanks voor de komende 20 jaar bedrijfszeker te houden, dienen de tanks gereinigd en waar nodig gerepareerd te worden. Tevens is het mengsysteem aan het eind van zijn levensduur en dient te worden vernieuwd. Het nieuwe systeem geeft een duurzamer beheer en een besparing in operationele kosten. Via deze adviesnota wordt krediet aangevraagd voor uitvoering van de werkzaamheden.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met:

- 1. de uitvoering van instandhoudingsactiviteiten aan de gistingstanks op rwzi Bath;**
- 2. toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van € 5.560.000,-.**

3.h Woonplaatsontheffing nieuwe dijkgraaf

Artikel 16 van het provinciaal reglement Waterschap Brabantse Delta bepaalt dat de voorzitter zijn werkelijke woonplaats heeft in het gebied van het waterschap. Het algemeen bestuur kan voor ten hoogste één jaar ontheffing verlenen van deze verplichting. De heer Kees Jan de Vet woont nu nog in Leusden. Als direct uitvloeisel van de Beslotenvorming over de aanbeveling op 10 mei 2017, is nu aan de orde de formele Beslotenvorming door het algemeen bestuur over de woonplaatsontheffing voor de nieuwe dijkgraaf per 1 september 2017.

Besloten: Het algemeen bestuur stemt in met het verlenen van een woonplaatsontheffing aan de heer Kees Jan de Vet, komend dijkgraaf Waterschap Brabantse Delta een en ander overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

4 Mededelingen

4.a Aanvullende toetsresultaten regionale keringen

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de mededeling voor kennisgeving aan.

5 Ingekomen stukken

5.a Brief de heer J. van der Aa 'Beëindiging lidmaatschap dagelijks bestuur waterschap Brabantse delta per 20 juli 2017'

Besloten: Het algemeen bestuur neemt de brief van de heer J. van der Aa voor kennisgeving aan.

- 6 Rondvraag**
- 7 Sluiting om 22.30uur**

Zaaknr. : 17.ZK04764

Kenmerk : 17IT024203

Barcode :

Kandidaatstelling en benoeming DB-lid

Mededeling voor het algemeen bestuur van 13 september 2017.

Portefeuillehouder:	Kees Jan de Vet
Beleidsveldbeheerder:	Hein van Stokkom

Na het ontslag van de heer J. van der Aa als lid van het dagelijks bestuur van Waterschap Brabantse Delta is op 12 juli 2017 tijdens de vergadering aan de leden van het algemeen bestuur de oproep gedaan om kandidaten voor te dragen voor de opengevallen functie van lid van het dagelijks bestuur. De termijn van voordracht sloot op 17 juli 2017.

Voorgedragen is de heer H. P. Verroen van de fractie CDA. De heer Verroen heeft, zoals bepaald in het Reglement van orde, een recente verklaring omtrent Gedrag (VOG) overgelegd en deelgenomen aan een scan inzake integriteit, verzorgd door een extern bureau. De conclusies en aanbevelingen van deze scan treft u als bijlage aan. Op 22 augustus 2017 heeft een afsluitend gesprek plaatsgevonden met de heer Verroen en de wnd. dijkgraaf in bijzijn van de secretaris-directeur. In dit gesprek heeft de heer Verroen aangegeven dat hij zijn kandidatuur handhaaft en dat hij geen bezwaren heeft wanneer de informatie uit de VOG en de conclusies en aanbevelingen van de externe integriteitsscan in een openbaar gedeelte van de vergadering van het algemeen bestuur worden besproken.

Aan de orde is thans beraadslaging en benoeming van de voorgedragen kandidaat.

De dijkgraaf

Bijlage: conclusies en aanbevelingen externe integriteitsscan 17IT022073

Datum: 6 september 2017

Naam schrijver: A.M.W.J.H. Merks

3.5 Conclusie en aanbeveling

Vanuit de verzamelde informatie en het gesprek met de heer Verroen, hebben wij geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van de heer Verroen als DB-lid van het waterschap. Wel hebben wij een aanbeveling indien hij lid wordt van het DB.

Indien de heer Verroen DB-lid wordt en tevens duo-burgerlid blijft in de raad van Bergen op Zoom, dient hij in de raad en commissie niet het woord te voeren en in de fractie zich zeer terughoudend op te stellen bij dossiers die zowel de raad als het waterschap raken. In het DB dient hij zich afzijdig te houden van dossiers die de gemeente Bergen op Zoom betreffen.

Zaaknr. : 17.ZK04134/17.B0162

Kenmerk : 17IT016215

Barcode :

Werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen

Doel van de notitie: Besluitvorming door het algemeen bestuur met betrekking tot de werkwijze van kredietvoting voor investeringen, de daaruit voortkomende wijzigingen van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta en de mandatering van bevoegdheden aan het dagelijks bestuur.

Samenvatting: Er worden voorstellen gedaan voor de nieuwe werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot de kredietvoting voor investeringen. Jaarlijks wordt bij de begroting de uitvoering van de investeringen gemandateerd aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgestelde bandbreedte per project. Voorgesteld wordt het algemeen bestuur een keuze te laten maken uit twee mogelijke procedures in geval de bandbreedte wordt overschreden. Het dagelijks bestuur adviseert hierbij te kiezen voor procedure 2: in geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming.

Advies: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. de voorgestelde werkwijze en besluitvorming bij het mandateren van investeringen aan het dagelijks bestuur;
2. het uitbreiden van de planperiode van het investeringsplan tot 10 jaar en het aanbieden van het investeringsplan aan het algemeen bestuur tegelijk met de Kadernota;
3. het dagelijks bestuur jaarlijks bij de begroting te mandateren tot het verlenen van uitvoeringskredieten voor de investeringen van het eerstvolgende begrotingsjaar. Daarvan zijn uitgezonderd de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de gemandateerde uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte per project. In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming;
4. het vaststellen van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta;
5. het vaststellen van het besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	11 juli 2017
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	18 juli 2017
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	13 september 2017

☒ Bijlagen: Wijzigingen Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie	17IT016958 17IT017068 17IT017975
-- Achtergronddocument(en)	

Aanleiding / context

In de vergadering van het algemeen bestuur van 8 maart 2017 is besloten in te stemmen met het voorstel van de werkgroep Bestuurlijke vernieuwing (17IT003291) om de werkwijze met betrekking tot kredietvoting voor investeringen te wijzigen. Momenteel is het dagelijks bestuur gemandateerd voor de uitvoering van *instandhoudings*investeringen, die zijn opgenomen in het investeringsplan en waarvan de geraamde uitgaven niet meer dan € 3 miljoen per investering bedragen. Voor alle *ontwikkelings*investeringen ligt de besluitvorming over de kredietvoting nu bij het algemeen bestuur.

De gedachte van Sturen op hoofdlijnen is dat voorkomen moet worden dat het algemeen bestuur een groot aantal individuele ('detail'-) investeringsvoorstellen krijgt voorgelegd. De nieuwe manier van werken met betrekking tot investeringsvoorstellen komt op het volgende neer. Bij de begroting worden lijsten met de te mandateren instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen voor het komende jaar aan het algemeen bestuur voorgelegd. Het algemeen bestuur bepaalt aan de hand van de lijsten welke investeringen zij als afzonderlijk kredietvoorstel terug wil zien in de loop van het jaar.

Beoogd effect

Het doel is de focus te leggen op de kaderstellende, richtinggevende en toetsende rol op strategisch niveau van het algemeen bestuur. Ook wordt door de nieuwe werkwijze het aantal investeringsvoorstellen dat ter goedkeuring aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd beperkt.

Argumenten voor het vastleggen van een werkwijze bij het mandateren van investeringen door het algemeen bestuur

1.1 De besluitvorming moet rechtmatig plaatsvinden.

1.2 In de voorgestelde werkwijze zijn de grondslagen van Sturen op hoofdlijnen verwerkt. Bovendien wordt het algemeen bestuur al in een vroeg stadium betrokken bij het opstellen van de investeringsplanning voor het komende jaar en kan daarbij voorkeuren aangeven.

Bij de voorstellen voor de begroting ontvangen de leden van het algemeen bestuur de lijsten met instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen voor het volgende begrotingsjaar van de drie clusters Zuiveringsbeheer, Watersystemen en Bedrijfsvoering (het gaat dus om 6 lijsten). Deze investeringen worden gemandateerd aan het dagelijks bestuur voor verdere besluitvorming over de uitvoering, tenzij het algemeen bestuur uitdrukkelijk aangeeft de besluitvorming over bepaalde investeringsvoorstellen aan zich te willen behouden. Deze voorstellen komen dan op een later tijdstip terug op de agenda van het algemeen bestuur voor besluitvorming.

Om een en ander in goede banen te leiden is de volgende werkwijze uitgedacht.

Nadat de lijsten tegelijk met de begroting verstuurd zijn is er bij de vergadering van de Voorbereidingscommissie Financiële Zaken gelegenheid tot het stellen van vragen over de lijsten. Tot maandagochtend 9.00 uur voorafgaand aan de vergadering van het algemeen bestuur waarin de begroting c.a. wordt behandeld, kunnen de fracties aangeven welke investeringsvoorstellen zij aan zich willen houden voor besluitvorming (een en ander kan tegelijk met het indienen van de technische vragen). Er zijn dan drie opties voor de besluitvorming:

- a. Piepsysteem dat wil zeggen: 1 AB lid of 1 fractie is tegen mandaat voor dat project.
- b. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid over de investeringen die niet gemandateerd worden.
- c. Wanneer twee of meer fracties aangeven dat zij een voorstel willen zien terugkomen in de vergadering van het algemeen bestuur wordt de investering niet gemandateerd. De kredietaanvraag voor de betreffende investering komt dan later in het jaar terug voor besluitvorming door het algemeen bestuur.

Optie c verdient de voorkeur. Het is ondoenlijk om tijdens een besluitvormende vergadering alle investeringsvoorstellen op de overzichtslijst te bespreken en te beoordelen of ze wel of niet aan het dagelijks bestuur kunnen worden gemandateerd. Wel moet, met Sturen op Hoofdlijnen in gedachten, het gaan om voorstellen die in ieder geval voor een gedeelte van de leden van het algemeen bestuur zo belangrijk zijn, dat de besluitvorming erover bij het algemeen bestuur blijft. Uit het feit dat al twee fracties dit aangeven, blijkt al dat het investeringsvoorstel maatschappelijk of politiek gevoelig wordt geacht en daarom niet aan het dagelijks bestuur wordt gemandateerd.

Als het algemeen bestuur instemt met de hierboven voorstelde werkwijze optie c, zal deze aldus worden opgenomen in de Spelregels AB.

Argumenten voor het uitbreiden van het aantal jaren van het investeringsplan

2.1 De laatste jaren wordt het investeringsplan tegelijk met de begroting aangeboden en zijn in het investeringsplan uitsluitend de investeringen voor het komende jaar opgenomen. Dit is eigenlijk niet conform de financiële verordening, waarin nu is vastgelegd dat de planning de investeringen voor het komende jaar en de vier daaropvolgende jaren zou moeten omvatten. Voorgesteld wordt het investeringsplan vanaf 2019 tegelijk met de Kadernota aan te bieden. Een investeringsplan met een duur van tien jaar sluit aan met het aantal jaar dat de Kadernota omvat. De eerste jaren zal het investeringsplan voor de latere jaren waarschijnlijk nog niet geheel gevuld zijn met projecten en zal een deel van het investeringsvolume onbenoemd zijn. Door adequaat gebruik te maken van assetmanagement moet het mogelijk zijn het programmeren van de projecten in de tijd te verbeteren.

Argumenten om het dagelijks bestuur jaarlijks bij de begroting te mandateren tot het uitvoeren van de investeringen met uitzondering van de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming aan zich wil houden.

3.1. De besluitvorming over voorstellen die maatschappelijk of politiek gevoelig zijn of te maken hebben met de rol van ambassadeurschap in de regio kan voorbehouden blijven aan het algemeen bestuur. In de lijsten van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen die aan het algemeen bestuur worden voorgelegd wordt per project het volgende vermeld:

- Waarom gaan we het project doen?
- Wat gaan we doen?
- In welke context wordt het project uitgevoerd?
- Realisatiejaar
- Prognose bruto kosten en % bijdragen van derden
- % onzekerheidsmarge

Om het algemeen bestuur een volledig beeld op hoofdlijnen te geven worden naast de te mandateren investeringen ook de lopende projecten (met uitgaven in het volgende begrotingsjaar) beschreven. Op grond van de verstrekte informatie kan het algemeen bestuur bepalen voor welke investeringen de besluitvorming over de kredietvoting aan het algemeen bestuur blijft voorbehouden.

Indien in het begrotingsjaar geen uitvoeringskrediet voor een gemandateerde investering wordt aangevraagd vervalt de mandatering en moet de investering opnieuw op de lijst ter mandatering voor het volgende jaar worden geplaatst.

Argumenten om bij het toekennen van de uitvoeringskredieten het dagelijks bestuur toe te staan te handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte per project

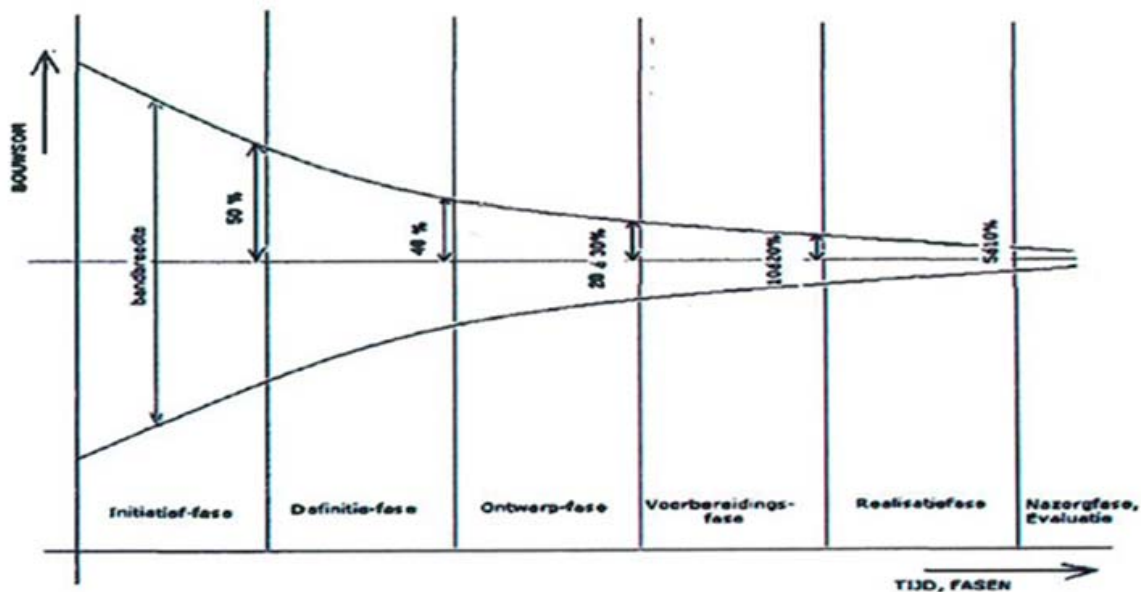
3.2 Ten tijde van het opstellen van de projectenlijst bij de begroting wordt de projectenorganisatie gevraagd om 6 tot 18 maanden (zie figuur 1) vooruit te kijken m.b.t. het aanvragen van een uitvoeringskrediet, omdat de definitiefase nog in volle gang is (opstellen plan van aanpak). Op dat moment zijn onvoorziene gebeurtenissen of maatregelen nog onvoldoende in beeld. Hierdoor bestaat de reële kans dat het benodigde uitvoeringskrediet af zal wijken van het gemandateerde bedrag.

2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018
jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov
Opstellen projectenlijst	uitwerken mandateringslijst				mandatering door AB	Mogelijkheid tot krediet aanvragen van gemandateerde projecten											

Figuur 1

3.3 Het gemandateerde bedrag kent een bepaalde onzekerheidsmarge vanwege de fase waarin het project zich bevindt op het moment van mandatering door het algemeen bestuur (zie figuur 2). Afhankelijk van de fase loopt de onzekerheidsmarge van 20% tot 50%. Ook geldt dat de aard van het project een belangrijke rol speelt bij de grootte van de onzekerheidsmarge. Na de definitiefase is het plan van aanpak gereed en is de raming van het benodigde uitvoeringskrediet nauwkeuriger.

Figuur 2

In de lijsten, die ter mandatering worden voorgelegd, wordt per project een % onzekerheidsmarge geraamd. Wordt bij de aanvraag van het uitvoeringskrediet bij het dagelijks bestuur de opgegeven marge overschreden, dan zouden de volgende twee procedures mogelijk zijn.

1. De kredietaanvraag wordt alsnog aan het algemeen bestuur voorgelegd.
2. Het dagelijks bestuur wordt een actieve informatieplicht opgelegd. Dit houdt in dat het besluit tot kredietvotering door het dagelijks bestuur voorlopig wordt aangehouden en het algemeen bestuur de verdere besluitvorming bepaalt. Daarbij kan het algemeen bestuur besluiten de marge te verruimen ten opzichte van de eerdere mandatering aan het dagelijks bestuur. Een andere mogelijkheid is dat het algemeen bestuur zelf wil besluiten over de kredietaanvraag. De melding van de overschrijding zal plaatsvinden in een afzonderlijk document, dus niet via de managementletters.

Het algemeen bestuur wordt verzocht een voorkeur voor een van de genoemde procedures uit te spreken. Bij de accountant is navraag gedaan of bij het mandateringsvraagstuk de (begrotings)-rechtmatigheid in het geding komt. Hiervan is geen sprake volgens de accountant.

- 3.4 Als gevolg van de nieuwe werkwijze wordt het aantal aanvragen voor aanvullende uitvoeringskredieten, dat aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd, beperkt.

Argumenten voor het vaststellen van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta

- 4.1 Enkele van de nieuwe afspraken moeten worden vastgelegd in de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (art 108 Waterschapswet).

Het meest praktisch is om de wijzigingen te verwerken in de Verordening en deze te laten vaststellen door het algemeen bestuur. In de bijlage 17IT016958 zijn de wijzigingen per artikel weergegeven. Naast bovengenoemde aanpassingen wordt de definiëring van een instandhouding- en een ontwikkelingsinvestering gewijzigd. Voortaan zullen de onderstaande definities worden gebruikt zoals vastgelegd in de adviesnota van de werkgroep Bestuurlijke vernieuwing aan het algemeen bestuur van 8 maart 2017.

Instandhoudingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van het niet-jaarlijks (groter) onderhoud dan wel de vervanging van een (oud) bestaand actief als gevolg van economisch veroudering of slijtage. De vastgestelde functionaliteit van de assets wordt in stand gehouden.

Ontwikkelingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen en uitbreiding van bestaande assets. De functionaliteit is nieuw of wordt aangepast; in de regel vergroot.

In de financiële verordening wordt nog de volgende zin toegevoegd:

In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen ook een stukje ontwikkeling meelift.

Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.

- ./. Voorgesteld wordt in te stemmen met de aangepaste Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta (bijlage 17IT017068).

Argumenten voor vaststellen van het besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie

5.1 Vanwege de nieuwe afspraken kunnen enkele van de in 2008 aan het dagelijks bestuur verstrekte bevoegdheden komen te vervallen. Het betreft de volgende bevoegdheden:

- voor de uitvoering van de instandhoudingsinvesteringen die zijn opgenomen in het Investeringsplan en waarvan de geraamde uitgaven niet meer dan € 3 miljoen per investering bedragen.
- voor het af- en overschrijven tussen (gemandateerde) instandhoudingsinvesteringen tot maximaal 20% van het in het Investeringsplan opgenomen bedrag per investering.

5.2 Vanwege de nieuwe afspraken wordt de volgende bevoegdheid toegevoegd:

tot het verlenen van uitvoeringskredieten voor de investeringen van het eerstvolgende begrotingsjaar. Daarvan zijn uitgezonderd de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de gemandateerde uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte per project. Dit wordt aangevuld bij:

keuze algemeen bestuur procedure 1

In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt de aanvraag van het uitvoeringskrediet alsnog aan het algemeen bestuur ter goedkeuring voorgelegd.

keuze algemeen bestuur procedure 2

In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming.

De overige verstrekte bevoegdheden kunnen ongewijzigd blijven. Het gaat om de bevoegdheden m.b.t. het verstrekken van voorbereidingskredieten, het beschikken over onvoorzien, het overschrijden met 10% van de uitgaven van ontwikkelingsinvesteringen (in de uitvoeringsfase) en het overschrijden met 10% van de netto kosten van een programma.

- ./. Voorgesteld wordt in te stemmen met bijgaand besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (17IT017975). In het definitieve besluit wordt uiteraard de gekozen procedure van het algemeen bestuur opgenomen.

Inspraak

De concept verordening wordt niet ter inspraak voorgelegd. Op grond van de inspraakverordening is in overleg met Juridische zaken besloten dat dit niet nodig is, gelet op de aard van de voorgestelde wijzigingen.

Kanttekeningen en risico's

Door het toestaan van een marge t.o.v. de gemandateerde bedragen bij het toekennen van de uitvoeringskredieten bestaat een risico dat de afgesproken investeringsplafonds worden overschreden.

Financiële dekking

De investeringen worden jaarlijks bij de Kadernota en de begroting zodanig geprioriteerd dat ze binnen de afgesproken investeringsvolumes blijven en de daaruit voortkomende lasten binnen de kaders van de lastenontwikkeling in de Kadernota.

Uitvoering

Na instemming door het algemeen bestuur wordt de nieuwe werkwijze van mandateren van instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen toegepast vanaf de begroting 2018. In november a.s. wordt bij de begroting 2018 ook nog het Investeringsplan 2018 aangeboden. Vanaf de Kadernota 2019-2028 wordt het investeringsplan medio het jaar tegelijk met de Kadernota aan het algemeen bestuur voorgelegd. In november volgt dan de begroting met de projectenlijsten ter mandatering van de investeringen voor het betreffende begrotingsjaar.

Communicatie

De ambtelijke werkgroep heeft de asset- en projectmanagers betrokken in het proces van de totstandkoming van het voorstel. Na de besluitvorming door het algemeen bestuur worden de betrokkenen medewerkers over de wijzigingen met betrekking tot de kredietvotering van investeringen geïnformeerd.

Relatie met beleidsvelden**- Winnend Samenwerken in Brabant**

Niet van toepassing.

- Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Niet van toepassing.

Zaaknr. : 17.ZK04134

Kenmerk : 17IT016958

Barcode :

Wijzigingen Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Brabantse Delta

Artikel 1 Begripsbepaling

- k. ontwikkelingsinvestering: een investering die nodig is om nieuwe doelstellingen te kunnen realiseren;*
- l. instandhoudingsinvestering: investering die nodig is om de bestaande infrastructuur op orde te houden en daarmee de bestaande taak op hetzelfde niveau te kunnen blijven uitvoeren.*

wordt:

- k. ontwikkelingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen en uitbreiding van bestaande assets. De functionaliteit is nieuw of wordt aangepast; in de regel vergroot.
- l. instandhoudingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van het niet-jaarlijks (groter) onderhoud dan wel de vervanging van een (oud) bestaand actief als gevolg van economisch veroudering of slijtage. De vastgestelde functionaliteit van de assets wordt in stand gehouden. In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen ook een stukje ontwikkeling meelift. Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.

Artikel 6 Ontwerpbegroting en geplande investeringen

- 2. Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks een planning op van de investeringen waarvan de start en/of de uitvoering verwacht wordt in het volgende jaar en de daaropvolgende vier jaren. In dit overzicht zijn opgenomen de raming van de investeringsuitgaven en van de aan de investeringen gerelateerde inkomsten.*

wordt:

- 2. Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks een planning op van de investeringen waarvan de start en/of de uitvoering verwacht wordt in het volgende jaar en de daaropvolgende negen jaren. In dit overzicht zijn opgenomen de raming van de investeringsuitgaven en van de aan de investeringen gerelateerde inkomsten. De planning wordt tegelijk met de Kadernota aangeboden aan het algemeen bestuur.
- 3. Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks overzichten op van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen, waarvan verwacht wordt dat de kredietaanvraag in het eerstvolgende begrotingsjaar wordt ingediend. De overzichten worden tegelijk met de begroting aangeboden aan het algemeen bestuur.

Artikel 7 Vaststelling begroting en investeringskredieten

- 2. Op basis van het in artikel 6, tweede lid bedoelde overzicht van investeringen stelt het algemeen bestuur vast van welke investeringen de uitvoering gemandateerd wordt aan het dagelijks bestuur en worden de betreffende investeringen geautoriseerd.*

wordt:

- 2. Op basis van de in artikel 6, derde lid bedoelde overzichten van investeringen stelt het algemeen bestuur vast van welke investeringen de uitvoering gemandateerd wordt aan het dagelijks bestuur en worden de betreffende investeringen geautoriseerd.

Artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

Toegevoegd wordt:

5. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken om bij het toekennen van een uitvoeringskrediet voor een door het algemeen bestuur gemandateerde investering te handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte.

Wijzigingen in de toelichting op de artikelen

Toelichting artikel 6 Ontwerpbegroting en geplande investeringen

Het tweede lid is opgenomen omdat bij waterschap Brabantse Delta gewerkt wordt met het investeringsplan – al dan niet opgenomen in de Kadernota- dat medio het jaar wordt aangeboden aan het algemeen bestuur.

wordt:

Het tweede lid is opgenomen omdat bij waterschap Brabantse Delta gewerkt wordt met een investeringsplan dat medio het jaar wordt aangeboden aan het algemeen bestuur tegelijk met de Kadernota.

Het derde lid is toegevoegd om mogelijk te maken de uitvoering van ontwikkelingsinvesteringen te mandateren aan het dagelijks bestuur. De mandatering van de instandhouding en ontwikkelingsinvesteringen voor het eerstvolgende begrotingsjaar vindt plaats in de vergadering van het algemeen bestuur waarin de begroting wordt geagendeerd.

Toelichting artikel 7 Vaststelling begroting en investeringskredieten

Bij het waterschap Brabantse Delta wordt bij het Investeringsplan of de Kadernota een overzicht verstrekt met de instandhoudingsinvesteringen waarvoor het algemeen bestuur de uitvoering mandateert aan het dagelijks bestuur (lid 2).

wordt:

Bij het waterschap Brabantse Delta worden bij de begroting overzichten verstrekt van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen. Het algemeen bestuur bepaalt van welke investeringen de kredietaanvraag ter goedkeuring aan het algemeen bestuur moet worden voorgelegd. Van de overige investeringen wordt de uitvoering gemandateerd aan het dagelijks bestuur (artikel 6, lid 3).

Toelichting artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

Toegevoegd wordt een toelichting bij sub 5:

Vanwege de onzekerheidsmarge bij het opstellen van de mandateringslijsten wordt het dagelijks bestuur toegestaan om bij het verlenen van een uitvoeringskrediet voor een gemandateerde investering te handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte. De onzekerheidsmarge wordt per project als een percentage vermeld op de lijsten van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen die ter mandatering aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. De procedure die gevolgd moet worden in geval van overschrijding van de bandbreedte is vastgelegd in het besluit mandatering Verordening- en verantwoordingsfunctie.

Zaaknr. : 17.ZK04134
Nummer : 17IT017068
Barcode :

Het algemeen bestuur van waterschap Brabantse Delta,
gelet op artikel 108 van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit,
besluit vast te stellen de volgende verordening:
de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van waterschap Brabantse Delta.

Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. administratie:
het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens alsmede het verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de organisatie van het waterschap en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;
- b. financiële administratie:
het onderdeel van de administratie dat omvat het systematisch maken en verwerken van aantekeningen betreffende de financiële gegevens van (onderdelen van) de organisatie van het waterschap, teneinde te komen tot een goed inzicht in:
 - de financiële positie;
 - het financieel beheer;
 - de uitvoering van de begroting;
 - de uitvoering van investeringsprojecten;
 - het afwikkelen van vorderingen en schulden;alsmede tot het afleggen van rekening en verantwoording daarover;
- c. rechtmatigheid:
de mate waarin in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving, waaronder waterschapsverordeningen alsmede besluiten van algemeen en dagelijks bestuur, wordt gehandeld;
- d. doelmatigheid:
de mate waarin bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen worden gerealiseerd;
- e. doeltreffendheid:
de mate waarin de beoogde doelen en effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald;
- f. netto-kosten: lasten die aan een bepaald programma, product c.q. kostendrager worden toegerekend en waarvan zijn afgetrokken de baten (met uitzondering van de belasting- en andere algemene opbrengsten) die aan hetzelfde programma, product c.q. kostendrager worden toegerekend;
- g. beleidsvelden; de beleidsvelden die zijn opgenomen in de door de Unie van Waterschappen vastgestelde BBP-productenstructuur;
- h. beleidsproducten: de beleidsproducten die zijn opgenomen in de door de Unie van Waterschappen vastgestelde BBP-productenstructuur;
- i. beheerproducten: de beheerproducten die zijn opgenomen in de door de Unie van Waterschappen vastgestelde BBP-productenstructuur;
- j. programma: een samenhangend geheel van activiteiten waarop het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt;
- k. ontwikkelingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen en uitbreiding van bestaande assets. De functionaliteit is nieuw of wordt aangepast; in de regel vergroot.

- l. instandhoudingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van het niet-jaarlijks (groter) onderhoud dan wel de vervanging van een (oud) bestaand actief als gevolg van economisch veroudering of slijtage. De vastgestelde functionaliteit van de assets wordt in stand gehouden. In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvesteringen ook een stukje ontwikkeling meelift. Wanneer minder dan 20% van de investering nodig is voor ontwikkeling wordt een project aangemerkt als instandhoudingsinvestering.
- m. clusterproject; een geheel van soortgelijke of samenhangende activiteiten, die worden uitgevoerd om een doelstelling te realiseren.
- n. Waterschapswet: de Waterschapswet zoals deze luidt na het in werking treden van de Wet modernisering waterschapsbestel van 21 mei 2007 (Staatsblad 2007, 208);
- o. Waterschapsbesluit: 'Besluit van 29 november 2007, houdende regels met betrekking tot de waterschappen' (Staatsblad 2007, 497).

Hoofdstuk 2 Beleidsvoorbereiding en verantwoording

Kaderstelling

Artikel 2 Beleids- en verantwoordingscyclus

1. Het algemeen bestuur stelt de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus voor het begrotingsjaar en de periode van de meerjarenraming vast en geeft jaarlijks aan op welk moment de onderdelen daarvan moeten worden aangeboden en wanneer deze zullen worden behandeld.
2. Het waterbeheersplan maakt onderdeel van de beleids- en verantwoordingscyclus uit en wordt eenmaal in de zes jaar vastgesteld.
3. Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus voldoen aan de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, aan relevante overige wetgeving en aan datgene wat in deze verordening wordt bepaald.

Artikel 3 Programma's

Het algemeen bestuur stelt een programma-indeling vast, welke is opgenomen in de Kadernota of het Bestuursprogramma van het waterschap.

Beleidsbepaling

Artikel 4 Kaders meerjarenbeleid

Het dagelijks bestuur biedt jaarlijks bevindingen over de beleidsuitvoering in het voorgaande begrotingsjaar en mogelijke kaders voor het beleid in de komende begrotingsjaren aan het algemeen bestuur aan.

Artikel 5 Meerjarenraming

1. Het dagelijks bestuur biedt jaarlijks een meerjarenraming met toelichting aan het algemeen bestuur aan waarin voorstellen worden gedaan voor het beleid in het volgende begrotingsjaar en ten minste de drie daaropvolgende jaren.
2. In het onderdeel 'financiering' van de toelichting van de meerjarenraming worden opgenomen:
 - a. een vermogensbehoefteplanning;
 - b. een beschouwing over de rente-ontwikkeling;
 - c. een rentegevoeligheidsanalyse.

Artikel 6 Ontwerpbegroting en geplande investeringen

1. Het dagelijks bestuur biedt jaarlijks ter vaststelling een ontwerpbegroting aan het algemeen bestuur aan waarin voorstellen worden gedaan voor het beleid in het volgende begrotingsjaar.
2. Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks een planning op van de investeringen waarvan de start en/of de uitvoering verwacht wordt in het volgende jaar en de daaropvolgende negen jaren. In dit overzicht zijn opgenomen de raming van de investeringsuitgaven en van de aan de investeringen gerelateerde inkomsten. De planning wordt tegelijk met de Kadernota aangeboden aan het algemeen bestuur.
3. Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks overzichten op van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen, waarvan verwacht dat de kredietaanvraag in het eerstvolgende begrotingsjaar wordt ingediend. De overzichten worden tegelijk met de begroting aangeboden aan het algemeen bestuur.

Artikel 7 Vaststelling begroting en investeringskredieten

1. Het algemeen bestuur autoriseert met het vaststellen van de begroting de netto-kosten die per programma zijn opgenomen alsmede de dekkingsmiddelen die zijn opgenomen in de begroting naar kostendragers.
2. Op basis van het in artikel 6, derde lid bedoelde overzichten van investeringen stelt het algemeen bestuur vast van welke investeringen de uitvoering gemandateerd wordt aan het dagelijks bestuur en worden de betreffende investeringen geautoriseerd.
3. Voor investeringen die in de loop van het begrotingsjaar in uitvoering worden genomen en waarvoor geen autorisatie is verleend legt het dagelijks bestuur voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van een investeringskrediet aan het algemeen bestuur voor.
4. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken tot het verlenen van voorbereidingskredieten voor investeringen.
5. Het dagelijks bestuur zorgt er ten aanzien van de raming van de netto-kosten naar programma's voor dat deze netto-kosten, door middel van kostentoerekening, eenduidig kunnen worden toegewezen aan de beleidsproducten en de beheerproducten.

Uitvoering, sturing en beheersing

Artikel 8 Uitvoering begroting

1. Het dagelijks bestuur zorgt voor het per programma verzamelen en vastleggen van gegevens over de maatregelen die getroffen zijn en prestaties die geleverd worden, de doelstellingen en effecten die bereikt worden en de netto-kosten die gemaakt worden, opdat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur, kunnen worden getoetst.
2. Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat de netto-kosten van de programma's en de investeringsuitgaven, zoals geautoriseerd door het algemeen bestuur, niet worden overschreden.

Artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

1. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken een overschrijding van geautoriseerde netto-kosten te dekken uit het bedrag voor onvoorzien uit de begroting.
2. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken de netto-kosten van een programma met een bepaald % van de netto-kosten te overschrijden zonder toestemming vooraf van het algemeen bestuur indien de middeleninzet past binnen het vastgestelde beleid en indien de hiervoor benodigde financiële ruimte elders binnen de begroting kan worden gevonden. Een dergelijk feit wordt achteraf aan het algemeen bestuur gerapporteerd.
3. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken voor een ontwikkelingsinvestering de geraamde uitgaven van een door het algemeen bestuur geautoriseerd krediet met een bepaald% te overschrijden zonder toestemming vooraf van het algemeen bestuur indien deze mutaties passen binnen het vastgestelde beleid. Een dergelijk feit wordt achteraf aan het algemeen bestuur gerapporteerd.
4. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden verstrekken ten aanzien van het af- en overschrijven van geautoriseerde investeringskredieten.
5. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur de bevoegdheid verstrekken om bij het toekennen van een uitvoeringskrediet voor een door het algemeen bestuur gemandateerde investering te handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte.

Rapportage en interne verantwoording

Artikel 10 Actieve informatieplicht, tussentijdse rapportage en begrotingswijzigingen

1. Het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk indien de realisatie van het beleid in betekende mate afwijkt van hetgeen in de begroting is opgenomen.
2. Het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur door middel van tussentijdse rapportages over de realisatie van het beleid dat in de begroting is opgenomen en over de uitvoering van investeringen.
3. De inrichting van de tussentijdse rapportages sluit aan bij de programma-indeling van de begroting.

4. De rapportages gaan in op afwijkingen van betekenende mate, zowel wat betreft de middeleninzet, de maatregelen die getroffen en prestaties die geleverd worden, als de doelstellingen en effecten die bereikt worden.
5. In de rapportages wordt voorts in ieder geval aandacht besteed aan afwijkingen van betekenende mate van:
 - de besteding van investeringsuitgaven en realisatie van investeringsinkomsten;
 - de dekkingsmiddelen die zijn opgenomen in de begroting naar kostendragers;
 - de rente-ontwikkeling op de kapitaalmarkt.
6. Indien noodzakelijk doet het dagelijks bestuur in de rapportages voorstellen voor wijziging van de geautoriseerde budgetten en investeringskredieten alsmede bijstellingen van het beleid. Zonodig legt het dagelijks bestuur een voorstel tot begrotingswijziging aan het algemeen bestuur voor.

Artikel 11 Jaarverslaggeving

1. Het dagelijks bestuur legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan het algemeen bestuur over de uitvoering van de programma's door middel van het ter vaststelling aanbieden van het jaarverslag en de door de accountant gecontroleerde jaarrekening.
2. Het algemeen bestuur bepaalt aan de hand van de uitvoering van de programma's of de beleidsdoelen van de programma's voor het lopende jaar bijstelling behoeven.
3. Het dagelijks bestuur zorgt er ten aanzien van de realisatie van de netto-kosten naar programma's voor dat deze netto-kosten, door middel van kostentoerekening, eenduidig kunnen worden toegewezen aan de beleidsproducten en de beheerproducten.

Hoofdstuk 3 Uitgangspunten financieel beleid

Artikel 12 Financieel beleid algemeen

1. Het dagelijks bestuur doet voorstellen aan het algemeen bestuur die zijn gericht op een volledig en actueel beleid van het waterschap ten aanzien van de volgende onderwerpen:
 - a. waardering en afschrijving van activa;
 - b. weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen;
 - c. kostentoerekening en onderbouwing tarieven;
 - d. financiering.
2. Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat de in het eerste lid bedoelde voorstellen in overeenstemming zijn met de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, met andere regelgeving die van toepassing is en met de in het vervolg van deze verordening opgenomen aanvullende eisen.

Artikel 13 Waardering en afschrijving van activa

Het beleid omtrent het waarderen, activeren en afschrijven van activa wordt vastgelegd in de nota Waardering en afschrijving van activa. De nota Waardering en afschrijving van activa wordt ten minste eenmaal per vier jaar geactualiseerd en aan het algemeen bestuur ter vaststelling aangeboden.

Artikel 14 Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen

Het beleid omtrent het weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen wordt vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen. De nota Reserves en voorzieningen wordt ten minste eenmaal per vier jaar geactualiseerd en aan het algemeen bestuur ter vaststelling aangeboden.

Artikel 15 Kostentoerekening en kostprijsberekening

1. De kostentoerekening van de primaire beheerproducten naar de kostendragers wordt vastgelegd in de nota Kostentoerekening, die wordt vastgesteld door het algemeen bestuur.
2. Voor het bepalen van de tarieven van de rechten zoals bedoeld in artikel 115 van de Waterschapswet en die niet zijn opgenomen in de legesverordening waterschap Brabantse Delta is het uitgangspunt dat de tarieven kostendekkend moeten zijn. Bij de kostprijsberekening worden de directe kosten betrokken die rechtstreeks samenhangen met de door het waterschap verleende dienst en daarnaast een redelijke opslag voor indirecte kosten.
3. Voor de onderbouwing van de prijs van de producten en diensten die het waterschap aan derden kan leveren, waaronder ook begrepen verhuur, verkoop en erfpacht van onroerende zaken die aan derden kunnen worden geleverd, alsmede de kosten van bestuursdwang wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden de directe kosten betrokken die rechtstreeks samenhangen met de door het waterschap geleverde goed of verleende dienst en daarnaast een redelijke opslag voor indirecte kosten. Uitgangspunt is

kostendekkendheid. Voor het geval geen betrouwbare kostenprijsberekening mogelijk is worden marktconforme prijzen in rekening gebracht.

4. De omslagrente voor de toerekening van de kapitaallasten wordt jaarlijks bij de begroting en de jaarrekening vastgesteld.
5. Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat er een actueel overzicht is van de tarieven, prijzen en kosten van de in dit artikel bedoelde rechten, diensten en zaken.

Artikel 16 Financiering

Het beleid omtrent de financieringsfunctie wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen zoals vastgelegd in het Treasurystatuut waterschap Brabantse Delta en vastgesteld door het algemeen bestuur.

Hoofdstuk 4 Paragrafen in begroting en jaarverslag

Artikel 17 Algemeen

1. Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat de paragrafen in begroting en in het jaarverslag voldoen aan de relevante bepalingen van het Waterschapsbesluit en aan de in deze verordening opgenomen aanvullende eisen.
2. In de hieronder genoemde paragrafen van de begroting wordt ingegaan op de wijze waarop in het begrotingsjaar invulling zal worden gegeven aan het desbetreffende onderdeel van het in artikel 12 bedoelde beleid:
 - a. kostentoe rekening;
 - b. weerstandsvormogen;
 - c. financiering.
3. Indien het in het tweede lid bedoelde beleid afwijkt van de in het desbetreffende onderdeel van het in artikel 12 bedoelde beleid vastgelegde kaders wordt daarop in de betreffende paragraaf ingegaan, waarbij de reden van afwijking wordt vermeld.
4. De paragrafen van het jaarverslag bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen van de begroting is opgenomen. Indien tijdens de realisatie is afgeweken van de kaders die zijn vastgelegd in het desbetreffende onderdeel van het in artikel 12 bedoelde beleid wordt daarop specifiek ingegaan, waarbij de reden van afwijking wordt vermeld.

Artikel 18 Paragraaf weerstandsvormogen

1. Het dagelijks bestuur geeft in de paragraaf weerstandsvormogen van de begroting en van het jaarverslag weer de risico's van materieel belang. Het dagelijks bestuur brengt hierbij in elk geval de risico's in beeld en actualiseert de risico's die worden genoemd in het beleid bedoeld in artikel 14.
2. Het dagelijks bestuur geeft in de paragraaf weerstandsvormogen van de begroting en van het jaarverslag aan wat de weerstandscapaciteit is en in hoeverre schade en verliezen als gevolg van de risico's van materieel belang met de weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen.

Artikel 19 Paragraaf bedrijfsvoering

1. In de bedrijfsvoeringsparagraaf in de begroting gaat het dagelijks bestuur in op de tijdelijke en actuele onderwerpen die aandacht behoeven.
2. In de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag wordt gerapporteerd over nieuwe ontwikkelingen.
3. Het dagelijks bestuur rapporteert in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en het jaarverslag over de plannen en voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid, bedoeld in artikel 109a van de Waterschapswet, en de uitputting van de bijbehorende budgetten.

Artikel 20 Paragraaf verbonden partijen

In de begroting en het jaarverslag wordt in de paragraaf verbonden partijen in elk geval ingegaan op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van relaties met bestaande verbonden partijen, wijzigingen bij of ten aanzien van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Artikel 21 Paragraaf financiering

In de begroting en het jaarverslag doet het dagelijks bestuur in de paragraaf financiering in ieder geval verslag van:

- a. algemene interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de financieringsfunctie;
- b. de relatie met de meerjarenraming;

- c. de ontwikkeling van de rente (rentevisie);
- d. de liquiditeitsprognose en de financieringsbehoefte;
- e. de kasgeldlimiet;
- f. de renterisiconorm;
- g. de rentekosten en rente-opbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie;
- h. de plannen inzake het risicobeheer, inclusief de eventuele inzet van derivaten.

Hoofdstuk 5 Administratie en organisatie

Artikel 22 Administratie

Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat de administratie zodanig van opzet en werking is, dat zij in ieder geval dienstbaar is voor:

- a. het sturen en het beheersen van activiteiten en processen in het waterschap als geheel en in zijn organisatie-onderdelen;
- b. het geven van een inzicht in de bezittingen van het waterschap;
- c. het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa, vorderingen, schulden, rechten, verplichtingen, ontvangsten, betalingen, kosten en opbrengsten;
- d. het verschaffen van informatie over baten, lasten, prestaties, maatregelen en effecten aan budgethouders voor zowel de planning, de uitvoering als de verantwoording van de realisatie;
- e. een doelmatig beheer van geldstromen en financiële posities;
- f. een goede interne en externe informatievoorziening over de uitvoering van de financieringsfunctie;
- g. het inzicht krijgen in en bevorderen van de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
- h. het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
- i. de controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 23 Financiële administratie

Het dagelijks bestuur zorgt er voor dat:

- a. de inrichting en de werking van de financiële administratie voldoen aan het Waterschapsbesluit en andere relevante wet- en regelgeving;
- b. de financiële administratie tijdig alle door het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur genomen besluiten waaraan financiële gevolgen verbonden zijn alsmede alle overige gegevens en stukken verstrekt krijgt die ten behoeve van een juiste verzorging van de financiële administratie, de verslaggeving en het beheer van de vermogenswaarden nodig is;
- c. de vereiste informatie tijdig verstrekt wordt aan het rijk, de provincie(s), de Europese Unie en het Centraal Bureau voor de Statistiek, alsmede aan andere instellingen die specifieke verantwoordingsverplichtingen opleggen aan het waterschap.

Artikel 24 Organisatie en administratieve organisatie

1. Het dagelijks bestuur zorgt voor en legt (in een besluit) vast:
 - a. een eenduidige indeling van de organisatie van het waterschap en een eenduidig toewijzing van de taken van het waterschap aan organisatorische eenheden;
 - b. een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, zodat aan de eisen van interne controle wordt voldaan en de betrouwbaarheid van de verstrekte informatie aan beleids- en beheersorganen is gewaarborgd;
 - c. de wijze waarop wordt gewaarborgd dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt;
 - d. de verlening van mandaten en volmachten voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
 - e. de te maken afspraken met de verantwoordelijken voor organisatorische eenheden over de te leveren prestaties, de daarvoor beschikbare middelen en de wijze en frequentie van rapportage over de voortgang van de activiteiten en uitputting van middelen;
 - f. de regels voor de verlening van decharge over het gevoerde beheer van de organisatorische eenheden;

- g. de interne regels (protocol) voor de inkoop en aanbesteding van werken, diensten en leveringen die waarborgen dat wordt gehandeld in overeenstemming met de Europese en nationale regels ter zake;
 - h. regels die aangeven welke elementen in ieder geval moeten worden opgenomen in voorstellen voor investeringsbesluiten die aan het algemeen of dagelijks bestuur worden voorgelegd;
 - i. de wijze waarop wordt voorkomen dat misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen van het waterschap wordt gemaakt.
- 2. Het dagelijks bestuur actualiseert de in het eerste lid bedoelde organisatie en regeling zodra hiertoe aanleiding is.
 - 3. Het dagelijks bestuur zendt de in het eerste lid bedoelde organisatie en regeling ter kennisneming aan het algemeen bestuur.
 - 4. In het door het algemeen bestuur vastgestelde Treasurystatuut worden de regels vastgelegd ter uitvoering van de financieringsfunctie (artikel 16) samen met regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 25 Inwerkingtreding

- 1. Deze verordening treedt in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018.
- 2. De Verordening beleids- en verantwoordingfunctie Waterschap Brabantse Delta, vastgesteld bij besluit van het algemeen bestuur van 8 oktober 2008, wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de begrotingsjaren tot en met 2017.
- 3. In afwijking van artikel 6, lid 2 wordt bij de begroting 2018 door het dagelijks bestuur een planning aangeboden van de investeringen waarvan de start en/of uitvoering verwacht wordt in 2018.

Artikel 26 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur op 13 september 2017

De dijkgraaf

De secretaris-directeur

drs. C.J.G.M. de Vet

ir. H.T.C. van Stokkom

Toelichting Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie

Algemeen

1 Inleiding

Artikel 108 van de Waterschapswet stelt dat het algemeen bestuur een verordening moet vaststellen die betrekking heeft op 'het financieel beleid, het financieel beheer en de financiële organisatie' van het waterschap. Het artikel luidt als volgt:

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
2. De verordening bevat in ieder geval:
 - a. regels voor waardering en afschrijving van activa;
 - b. grondslagen voor de berekening van door het waterschapsbestuur in rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 115;
 - c. regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie, daaronder begrepen taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening¹.

2 Doel en reikwijdte van de verordening

Het doel van artikel 108 is dat het algemeen bestuur de uitgangspunten vastlegt voor de uitvoering van de 'financiële functie'. De functie omvat onder meer de volgende aspecten:

- de bestuurlijke beleidsvoorbereiding, beleidsvaststelling, het verzorgen en beheersen van de beleidsuitvoering, de controle en verantwoording van algemeen en dagelijks bestuur en waarbij ten aanzien van de verantwoording geldt dat deze zowel binnen het waterschap als extern plaatsvindt (of te wel de beleids- en verantwoordingscyclus);
- de informatievoorziening aan de twee genoemde bestuursorganen;
- de programma's waarin het beleid dat het waterschap nastreeft en de financiële consequenties daarvan zijn opgenomen en de plaats en functie daarbij van de meerjarenraming, begroting en jaarverslaggeving;
- alle overige documenten, instrumenten, afspraken en systemen die de goede werking van het traject van beleidsvoorbereiding tot en met –verantwoording ondersteunen, zoals delegatie, mandatering, administratieve organisatie, aanbesteding(sbeleid), planning & control, interne controle, afdelings- & sectorplannen, afdelings- & andere managementrapportages, kostentoerekening, accountantscontrole, rechtmatig-, doelmatig en doeltreffendheidsonderzoeken en beleidsevaluaties;
- de meerjarige financiële positie;
- het beheersen van het begrotingsevenwicht, mede door het onderkennen en beheersen van risico's.

Het voorgaande betekent ook dat de begrippen uit artikel 108 breder dan 'financieel' moeten worden opgevat en dat artikel 108 betrekking heeft op de beleids- en verantwoordingsfunctie. Deze functie is een verzamelbegrip voor alle onderwerpen die te maken hebben met de voorbereiding van meerjarenraming en begroting, de uitvoering en beheersing van het daarin opgenomen beleid en de verantwoording daarover, zowel intern als extern. Het zijn onderwerpen waarbij vooral het algemeen bestuur een centrale rol vervult. Het algemeen bestuur neemt aan de voorkant beslissingen en controleert lopende en na afloop van de uitvoering voor een bepaald begrotingsjaar op basis van de begroting. Dit maakt dat de beleids- en verantwoordingsfunctie essentieel is voor het functioneren van het waterschap.

De beleids- en verantwoordingsfunctie omvat alle directe en indirecte activiteiten en processen ter uitvoering van de onderwerpen die zijn opgenomen in de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen, een onderdeel van het Waterschapsbesluit. De kernonderwerpen in de bepalingen zijn de meerjarenraming, begroting, jaarverslaggeving, inclusief de daar onderdeel vanuit makende paragrafen, de daarin gepresenteerde financiële positie en in relatie daarmee de balans.

¹ Als gevolg van de aanstaande wijziging van de Wet financiering decentrale overheden, waarvan de parlementaire behandeling in 2008 zal starten, zal de passage 'informatievoorziening' vrijwel zeker worden geschrapt. Deze verordening anticipeert reeds op deze aanstaande wijziging.

Datgene wat in deze verordening, gegeven het hiervoor geschetste brede perspectief onder de begrippen financieel beleid, financieel beheer en financiële organisatie uit artikel 108 wordt verstaan wordt hieronder weergegeven.

Financieel beleid

Het begrip 'financieel beleid' omvat de uitgangspunten voor de beleids- en verantwoordingsfunctie. In de eerste plaats zijn dat de algemene uitgangspunten en doelen voor uitoefening, organisatie en werking van de functie en de daarbij behorende informatievoorziening. Ten tweede gaat het om activiteiten die nauw samenhangen met de cyclus van beleidsvoorbereiding en verantwoording. Het gaat daarbij vooral om de programmatische aspecten (welke effecten / doelstellingen worden beoogd en welke prestaties moeten daarvoor geleverd worden?) en daarnaast om de financiële aspecten. In de derde plaats gaat het specifiek om uitgangspunten die de budgettaire ruimte beïnvloeden. Artikel 108 noemt in dit laatste verband drie onderwerpen die in ieder geval in de verordening tot uitdrukking moeten komen:

- de regels voor de waardering en afschrijving van activa;
- de grondslagen voor de berekening van de door een waterschap in rekening te brengen prijzen en tarieven voor de rechten die in artikel 115; eerste lid onderdelen a en b van de Waterschapswet worden genoemd;
- de doelstellingen, richtlijnen, limieten en administratieve organisatie van de financieringsfunctie.

Financieel beheer

Het 'financieel beheer' omvat de activiteiten die moeten bewerkstelligen dat de uitvoering van het in de begroting opgenomen, vastgestelde beleid volgens de gestelde plannen en doelen en binnen de gestelde kaders plaatsvinden en dat de financiële positie daarmee in overeenstemming is. De betreffende activiteiten dienen er voor te zorgen dat de beleidsuitvoering en financiële situatie onder controle is.

Financiële organisatie

De 'financiële organisatie' ondersteunt de beheersing van de uitvoering van het beleid. Het gaat daarbij ten eerste om de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de ambtelijke organisatie. Ten tweede gaat het om de inrichting en het onderhoud van de (administratieve) systemen die de activiteiten en processen van het financieel beheer ondersteunen. Deze systemen ondersteunen niet alleen de geldstromen (wat mag het kosten; input), maar evenzeer de prestaties (output) en de doelstellingen/effekten (outcome). Tot de systemen behoren ook managementcontrolsysteem binnen de ambtelijke organisatie, tussen de ambtelijke organisatie en het dagelijks bestuur en tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

3 Gehanteerde uitgangspunten

Deze verordening is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. de verordening werkt de taakverdeling tussen algemeen en dagelijks bestuur uit, hetgeen onder tot uitdrukking komt in elementen van de beleids- en verantwoordingfunctie die van toepassing zijn op het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur, waaronder de beleids- en verantwoordingscyclus;
2. de verordening regelt de relatie tussen het algemeen en dagelijks bestuur en niet de relatie tussen dagelijks bestuur en ambtelijke organisatie;
3. de verordening sluit aan bij de opzet van en geeft een nadere invulling aan de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW), de nieuwe verslaggevingsregels (opvolgers van de comptabiliteitsvoorschriften);
4. met de verordening wordt een bijdrage geleverd aan de uniformiteit tussen en daarmee de vergelijkbaarheid van waterschappen.

3.1 Taakafbakening algemeen bestuur - dagelijks bestuur

De taakverdeling tussen het algemeen en het dagelijks bestuur luidt op hoofdlijnen als volgt:

- door middel van deze verordening en de verordeningen op basis van de artikelen 109 en 109a van de Waterschapswet geeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur een aantal kaders mee waarbinnen beleidsvoorstellen moeten worden gedaan en de wijze waarop het beleid moet worden uitgevoerd (kaderstelling);
- het algemeen bestuur spreekt zich bij de behandeling van de meerjarenraming uit over het meerjarig beleid van het waterschap en de financiële consequenties daarvan (beleidsbepaling);
- op basis van een voorstel van het dagelijks bestuur stelt het algemeen bestuur via de begroting het beleid van het waterschap voor het komend jaar vast (beleidsbepaling) en de (financiële) middelen beschikbaar die maximaal bij de beleidsuitvoering mogen worden ingezet (kaderstelling);
- over het vastgestelde beleid en de benodigde middelen kan transparant naar de samenleving worden gecommuniceerd (externe verantwoording);
- het is vervolgens aan het dagelijks bestuur om het beleid uit te voeren, waarbij de beschikbaar gestelde middelen mogen worden ingezet. Het dagelijks bestuur moet er voor zorgen dat deze middelen inzet rechtmatig, doeltreffend en doelmatig is: door middel van een goede uitvoering en interne organisatie moet er voor worden gezorgd dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidsvraag), dat dit met zo min mogelijk middelen inzet gebeurt (doelmatigheidsvraag) en dat de middelen worden ingezet zoals is toegestaan (rechtmatigheidsvraag) (uitvoering en sturing);
- lopende het begrotingsjaar informeert het dagelijks bestuur het algemeen bestuur over de beleidsuitvoering en na afloop van het begrotingsjaar legt het dagelijks bestuur hierover verantwoording af. Hierbij wordt aangegeven of de gestelde doelen en prestaties worden c.q. zijn gehaald en welke middelen inzet gerealiseerd zal worden c.q. gerealiseerd is en hoe het met de doelmatig- en rechtmatigheid is gesteld (interne informatieverstrekking en verantwoording);
- op basis van deze rapportages kan het algemeen bestuur een oordeel geven en indien noodzakelijk het beleid en/of de uitvoering daarvan bijstellen (controlerende functie);
- uiteindelijk kan het algemeen bestuur verantwoording afleggen aan de samenleving (externe verantwoording).

Het onderscheid in de taken kaderstelling, beleidsbepaling, uitvoering & sturing, interne informatieverstrekking & verantwoording, controle en externe verantwoording, die zojuist werden genoemd, is verder uitgewerkt in de beleids- en verantwoordingscyclus zoals deze jaarlijks bij het waterschap wordt doorlopen.

3.2 Geen uitwerking relatie bestuur-organisatie

Deze verordening regelt niet de relatie tussen het dagelijks bestuur en de ambtelijke organisatie. De belangrijkste reden is dat de nieuwe Waterschapswet dat ook niet als verplichting voor de verordening stelt. Immers, waar de 'oude Waterschapswet' nog de bepaling bevatte dat in de verordening op grond van artikel 108 de ambtenaren moesten worden aangewezen die een bepaalde rol in het financieel beheer hadden (waarbij aan de secretaris geen rol kon worden toebedeeld), komt een dergelijke bepaling in de huidige wet niet meer voor. De nieuwe wet erkent dat het een verantwoordelijkheid en een bevoegdheid is van het orgaan dat met de uitvoering is belast, het dagelijks bestuur dus, om een in de gegeven situatie best passende organisatie in te richten. Binnen de kaders die deze verordening aangeeft, zal het dagelijks bestuur de (administratieve) organisatie goed moeten inrichten en moeten zorgen dat daarbinnen een adequate functiescheiding wordt aangebracht.

3.3 Aansluiting verordening op opzet nieuwe verslaggevingsregels

De beleids- en verantwoordingsfunctie is een verzamelbegrip voor alle onderwerpen die te maken hebben met de voorbereiding van het meerjarenbeleid, de meerjarenraming en de begroting, de uitvoering en beheersing van het daarin opgenomen beleid en de verantwoording daarover, zowel intern als extern. De beleids- en verantwoordingsfunctie omvat daarmee ook alle directe en indirecte activiteiten en processen die de onderwerpen ter uitvoering brengen die zijn opgenomen in de BBVW, een onderdeel van het Waterschapsbesluit. De kernonderwerpen van de BBVW zijn de meerjarenraming, begroting, jaarverslaggeving, inclusief de daar onderdeel van uitmakende paragrafen, de daarin gepresenteerde financiële positie en in relatie daarmee de balans. Het zijn onderwerpen waarbij vooral het algemeen bestuur een centrale rol vervult. De meerjarenraming heeft vooral een rol in het kader van de beleidsvoorbereiding. De begroting betreft het doen van

voorstellen voor en vaststellen van het beleid voor de programma's dat gerealiseerd moet worden en de daarvoor beschikbare gelden. De jaarverslaggeving faciliteert de controlerende en verantwoordingsfunctie. Om de financiële positie te beoordelen, moet de vraag beantwoord worden of de financiën van het waterschap op, met name, de langere termijn gezond zijn. De exploitatiekosten die zijn opgenomen in meerjarenraming, begroting en jaarverslaggeving en de financiële positie hangen nauw samen. Zo kan de begroting sluitend zijn, terwijl de meerjarige financiële positie kwetsbaar is. Andersom kan de financiële positie gezond zijn en de jaarrekening een tekort laten zien. Het algemeen bestuur zal de exploitatiekosten steeds in relatie moeten bezien met de financiële positie. De exploitatiekosten en de financiële positie zijn in onderlinge samenhang van belang voor het inzicht in de financiën van het waterschap. De paragrafen van de begroting gaan over onderwerpen die van invloed zijn op de exploitatiekosten en de financiële positie en waarbij sprake is van bestuurlijke en financiële risicofactoren. Bij dit alles neemt het algemeen bestuur aan de voorkant beslissingen en controleert zij lopende en na afloop van de uitvoering voor een bepaald begrotingsjaar op basis van de begroting.

3.4 Bijdrage aan de uniformiteit en vergelijkbaarheid van waterschappen

De kwaliteit van bedrijfsvergelijkingen wordt bepaald door de mate waarin de waterschappen op de punten waarop wordt vergeleken echt vergelijkbaar zijn. In vrijwel iedere bedrijfsvergelijking van de waterschappen wordt geconstateerd dat de vergelijkbaarheid van waterschappen nog niet optimaal is, waardoor nog niet alle mogelijkheden van de bedrijfsvergelijkingen worden benut. Waterschappen hechten een toenemend belang aan bedrijfsvergelijkingen om zichzelf te verbeteren, nog transparanter te zijn en verantwoording af te leggen. Ook de stakeholders vinden bedrijfsvergelijkingen van waterschappen steeds belangrijker.

Omdat deze verordening de mogelijkheid biedt om meer uniformiteit en vergelijkbaarheid van de waterschappen te realiseren, is in Unieverband besloten deze mogelijkheid te benutten. Dit uit zich onder andere in enkele bepalingen over de waardering van activa en over afschrijvingsmethoden en -termijnen.

4 Opbouw van de verordening

De verordening kent vijf hoofdstukken.

In het eerste hoofdstuk worden enkele kernbegrippen gedefinieerd.

Vervolgens volgt een hoofdstuk over de beleids- en verantwoordingscyclus. Het algemeen bestuur stelt de kaders voor de uitvoering van het beleid. Zij doet dat vooral door het behandelen van de meerjarenraming en het daarin opgenomen beleid ten aanzien van de programma's die het waterschap hanteert. De kern van de beleidsbepaling is de beantwoording per programma van de 3-w-vragen:

- wat willen we bereiken?;
- wat gaan we daarvoor doen?;
- wat gaat het kosten?

De meerjarenraming vormt een belangrijke basis voor het opstellen van de begroting, die uiteindelijk door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Het dagelijks bestuur voert vervolgens de begroting uit en zorgt voor de beheersing van deze uitvoering. Vervolgens rapporteert het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur, waarbij een belangrijke plaats is ingeruimd voor de bekende drie h-vragen:

- hebben we bereikt wat we wilden?;
- hebben we gerealiseerd wat we ons voorgenomen hadden?;
- heeft het gekost wat we hadden geraamd?

Het algemeen bestuur legt in deze verordening de hoofdlijnen van de rolverdeling vast tussen zichzelf en het dagelijks bestuur en formuleert een aantal eisen waaraan het dagelijks bestuur moet voldoen.

Het derde hoofdstuk behandelt de uitgangspunten die het algemeen bestuur aan enkele belangrijke onderdelen van het financieel beleid stelt. Hierin komen onder andere investeringen (activering en afschrijving), reserves en voorzieningen, financiering en de onderbouwing van tarieven aan de orde. Dit zijn onderwerpen die (in)direct van invloed zijn op de financiële positie van het waterschap. De artikelen in dit hoofdstuk voldoen aan het voorschrift uit artikel 108 dat de verordening in ieder geval regels stelt voor de kostprijsberekeningen, de waardering van activa en de financieringsfunctie.

In het vierde hoofdstuk komen de paragrafen van de begroting en de jaarverslaggeving aan de orde. Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vraag welke eisen het algemeen bestuur aan de inhoud van de paragrafen stelt in aanvulling op de eisen uit de BBVW. In deze verordening zijn de paragrafen gekoppeld aan het financieel beleid. Zo geeft de verordening aan dat er zowel een apart beleidsonderdeel als een paragraaf in begroting en jaarverslag over het weerstandsvermogen moet worden opgesteld. De paragrafen dienen als een planning en control-instrument voor de uitvoering van het beleid zoals uiteengezet in het financieel beleid.

Het vijfde hoofdstuk bevat de uitgangspunten voor de administratieve organisatie rond de beleids- en verantwoordingsfunctie en voor de administratie. Het algemeen bestuur moet er immers van op aan kunnen dat de aansturing van de ambtelijke organisatie en de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van en binnen de ambtelijke organisatie goed zijn vastgelegd. Bovendien moeten er administratieve systemen zijn die de uitvoering van het beleid, de begroting, het inzicht in de financiële positie en de toepassing van de paragrafen ondersteunen. Deze systemen dienen tevens de rapportages en verantwoording van de ambtelijke organisatie aan het dagelijks bestuur en de rapportage van het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur te ondersteunen. Het algemeen bestuur stelt ook hiervoor de kaders. Overeenkomstig het principe 'sturen op hoofdlijnen', dat de laatste jaren praktijk is geworden, gaat het dan vooral om eisen waaraan het dagelijks bestuur moet voldoen en niet om de meer gedetailleerde uitvoeringsregels zelf.

Toelichting op de artikelen

Artikel 1 Definities

Verschillende begrippen die in deze verordening zijn opgenomen, worden ook gebruikt in de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de Wet financiering decentrale overheden. Uiteraard zijn de definities die in die regelgeving zijn opgenomen ook van toepassing op de begrippen uit dit besluit. Belangrijke andere begrippen uit deze verordening worden in dit artikel van een definitie voorzien.

Artikel 2 Beleids- en verantwoordingscyclus

De interactie tussen algemeen en dagelijks bestuur rond beleidsvoorbereiding, kaderstelling, controle en verantwoording speelt zich in belangrijke mate af rond de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus die jaarlijks wordt doorlopen. De informatie die het algemeen bestuur tijdens de verschillende onderdelen van de cyclus krijgt, stelt dit orgaan in staat zijn rol goed in te vullen. Daarom is het van groot belang dat het algemeen bestuur zelf kan bepalen welke beleidsdocumenten hij ontvangt en op welke momenten deze worden aangeboden. Het eerste lid geeft het algemeen bestuur deze mogelijkheid. Gebruikelijke onderdelen van de cyclus zijn meerjarenraming, begroting, investeringsvoorstellen, tussentijdse rapportages over de beleidsuitvoering, jaarverslag en jaarrekening.

Het waterbeheersplan is een belangrijk beleidsbepalend instrument van het waterschap. Onder de nieuwe Waterwet geeft het waterschap daarmee voor een periode van zes jaar aan welk beleid wordt nagestreefd, wat er aan maatregelen getroffen zal worden om dat beleid te realiseren en welke financiële middelen daarmee gemoeid zijn. Het waterbeheersplan heeft ook een belangrijke externe werking en kent een verplichte inspraakprocedure. De zojuist genoemde aspecten beleidsdoelen, maatregelen en financiën zijn ook verplichte elementen van de meerjarenraming (en de begroting). Het is daarom niet meer dan logisch dat het waterbeheersplan een integraal onderdeel uitmaakt van de beleidscyclus, hetgeen in het tweede lid wordt vastgelegd. Er is veel voor te zeggen dat in het jaar dat het waterbeheersplan wordt vastgesteld het beheersplan en de meerjarenraming (grotendeels) een identieke inhoud kennen. In latere jaren is de meerjarenraming het meest aangewezen instrument om het waterbeheersplan jaarlijks te evalueren en voortschrijdend bij te stellen.

De verslaggevingsvoorschriften zijn gericht op het leveren van een bijdrage aan de mogelijkheden om de beleidsbepalende, kaderstellende, controlerende en verantwoordende rol van het algemeen bestuur te versterken. Door het toepassen van de voorschriften kunnen het beleidsmatige karakter van met name de meerjarenraming, de begroting en het jaarverslag worden vergroot en kunnen deze instrumenten van uitvoeringsinformatie worden ontdaan. Om er voor te zorgen dat deze mogelijkheden ten volle worden benut, geeft het derde lid aan dat het dagelijks bestuur verantwoordelijk wordt voor de juiste toepassing van de regels uit het Waterschapsbesluit.

Artikel 3 Programma's

Anders dan in het verleden geeft de regelgeving de waterschappen vrijheid als het gaat om de indeling volgens welke het in de meerjarenraming, begroting en jaarverslag opgenomen beleid aan het algemeen bestuur wordt gepresenteerd. Door deze vrijheid kan de inrichting van deze beleidsdocumenten worden toegesneden op de eigen situatie van het waterschap en wensen van het algemeen bestuur. Het waterschap kan zelf het aantal en de inhoud van de programma's bepalen. Omdat er een bestuurlijke keuze ten grondslag ligt aan de indeling van de programma's, stelt het algemeen bestuur de indeling vast. Meestal zal die vaststelling voor enkele jaren gelden, bijvoorbeeld voor een gehele bestuursperiode. Indien daartoe aanleiding is, kan het algemeen bestuur de indeling wijzigen.

Het algemeen bestuur zal dus een programma-indeling bepalen op basis waarvan het beleid wordt gepresenteerd. De in de regelgeving gehanteerde definitie van programma is: een samenhangend geheel van activiteiten op basis waarvan het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt. Het algemeen bestuur zou als programma-indeling kunnen kiezen voor thema's, beleidsvelden, beleidsproducten, reglementaire taken of een andere, zelf gekozen indeling. De regelgeving biedt de waterschappen ook de mogelijkheid om de huidige indeling te handhaven door de rubricering daarvan 'programma's' te gaan noemen.

Een eis uit het Waterschapsbesluit is dat in het 'programmaplan', dat onderdeel van de begroting is, alle baten en lasten van het waterschap moeten worden opgenomen. Datzelfde geldt voor de programmaverantwoording die een onderdeel van het jaarverslag is.

Artikel 4 Kaders meerjarenbeleid

Een logische eerste stap in de beleids- en verantwoordingscyclus is evaluatie van de beleidsuitvoering in de voorafgaande periode. Dit artikel geeft aan dat dit gestalte kan worden gegeven door de behandeling door het algemeen bestuur van een document waarin de bevindingen over deze beleidsuitvoering zijn opgenomen en waarin op basis daarvan voorstellen worden gedaan voor de beleidskaders die voor de komende meerjarenperiode zouden kunnen gelden.

Artikel 5 Meerjarenraming

In de meerjarenraming wordt het beleid van het waterschap voor de komende jaren integraal weergegeven en wordt aangegeven wat de financiële consequenties van dit beleid zijn, inclusief de gevolgen voor de waterschapsbelastingen die worden opgelegd. Het document is vooral van belang voor de kaderstellende en beleidsbepalende functie van het algemeen bestuur. In de besprekingen over of ter voorbereiding van de meerjarenraming geeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur de beleidsmatige en financiële kaders mee die gelden voor de uitwerking van het meerjarenbeleid. Conform de verslaggevingsregels bestaat het document uit twee hoofdonderdelen. Een verandering ten opzichte van de situatie onder de oude Waterschapswet is dat er nu meer eisen aan de inhoud van dit instrument worden gesteld. Dit benadrukt de belangrijke positie van de meerjarenraming in de beleidscyclus en voorts wordt hiermee nog eens duidelijk aangegeven dat de meerjarenraming geen financieel, maar een beleidsinstrument is.

In het eerste hoofdonderdeel worden het beleid en de financiële consequenties daarvan weergegeven op basis van de indeling in programma's die het waterschap hanteert. Per programma dient expliciet te worden weergegeven welke doelstellingen het waterschap nastreeft, wat wordt gedaan om die doelstellingen te halen en wat dat aan middelen inzet met zich meebrengt. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende vragen (de 'drie w's'): wat willen we bereiken? wat gaan we er voor doen? wat gaat het kosten? Voor een goede, integrale beoordeling door het algemeen bestuur is het van groot belang dat de meerjarenraming naar programma's het volledige beleid en alle netto-kosten van het waterschap omvat.

In het tweede hoofdonderdeel van de meerjarenraming worden zowel de context van het meerjarenbeleid als een nadere toelichting op enkele belangrijke gevolgen van het meerjarenbeleid weergegeven. Tot deze gevolgen behoren onder andere de investeringen die als gevolg van het meerjarenbeleid zullen moeten worden uitgevoerd, de financiering, de exploitatiekosten alsmede de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen.

Bij de behandeling van de meerjarenraming geeft het algemeen bestuur een gedeeld beeld van het meerjarenbeleid en de financiële consequenties daarvan (inclusief lastenontwikkeling) af. Voor het begrotingsproces is het van groot belang dat er voldoende helderheid is over de beleidsambities en het financiële kader waarbinnen deze ambities moeten worden gerealiseerd. Met de behandeling van de meerjarenraming markeert het algemeen bestuur wat zij van dagelijks bestuur en ambtelijke organisatie verwacht. Een dergelijke markering past bij de beleidsbepalende rol die de Waterschapswet aan het algemeen bestuur toekent. Dagelijks bestuur en ambtelijke organisatie mogen van een beleidsbepaler een heldere lijn en een expliciete koers verwachten.

De meerjarenraming speelt ook een belangrijke rol in de relatie met artikel 99 van de Waterschapswet dat bepaalt dat de begroting alleen niet in evenwicht² mag zijn als aannemelijk kan worden gemaakt dat dit evenwicht in de eerstkomende jaren tot stand zal zijn gebracht. In de jaren richting laatste jaar van de meerjarenbeleidsperiode zullen reserves worden ingezet om eventuele verschillen tussen kosten en opbrengsten te dekken c.q. te financieren. De meerjarenraming is het instrument waarmee het evenwicht in meerjarenperspectief kan worden aangetoond.

In het tweede lid van artikel 5 komt de financieringsfunctie van het waterschap voor het eerst aan de orde. Deze functie, die ook wel de treasuryfunctie wordt genoemd, omvat alle activiteiten die zich richten op het bepalen van het beleid ten aanzien van, het uitvoeren en beheersen van de activiteiten met betrekking tot, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

² Met evenwicht wordt hier bedoeld dat de kosten en opbrengsten van een jaar gelijk zijn.

In artikel 16 van deze verordening is het meer algemene beleidskader van de financieringsfunctie opgenomen. In dit artikel komt een ander instrument voor de bestuurlijke aansturing van de financieringsfunctie aan de orde, namelijk de financieringsparagraaf in de meerjarenraming. In de financieringsparagrafen van de meerjarenraming en de begroting worden de (beleids)plannen omtrent financiering voor de meerjarenbeleidsperiode resp. het komende jaar weergegeven. In de financieringsparagraaf van de jaarrekening wordt over de uitvoering van de financieringsplannen gerapporteerd.

Het tweede lid geeft weer uit welke onderdelen de financieringsparagraaf van de meerjarenraming moet bestaan. Deze onderdelen kennen de volgende achtergrond.

Ten behoeve van het opstellen van de meerjarenraming worden alle langetermijnontwikkelingen geanalyseerd. Op basis hiervan wordt het langetermijnbeleid van het waterschap uitgestippeld, in de tijd uitgezet en financieel doorgerekend. Dit zal voor de hieruit voortvloeiende vermogensbehoefte ook moeten gebeuren. Onderdeel a van de paragraaf van de meerjarenraming vormt hiervan de weerslag.

Om de rentekosten als onderdeel van de exploitatielasten te kunnen ramen, moet het waterschap inschatten op welke wijze de rente zich in de toekomst zal ontwikkelen. Op grond van onderdeel b van het tweede lid wordt een beschouwing over dit aspect in de meerjarenraming opgenomen. Omdat rente een belangrijke kostenpost van het waterschap kan vormen, wordt in de meerjarenraming eveneens uiteengezet welke invloed veranderingen van rentepercentages en rentekosten heeft op de exploitatielasten en de tarieven.

Artikel 6 Ontwerpbegroting en geplande investeringen

Het eerste lid is een kapstokbepaling die in het algemeen aangeeft wat de inhoud van de begroting is. Zoals al is aangegeven, bevat de begroting de uitwerking voor het komende jaar van het meerjarenbeleid waartoe het algemeen bestuur in een eerdere stap van de beleids- en verantwoordingscyclus heeft besloten. Het dagelijks bestuur biedt deze uitwerking in de vorm van de ontwerpbegroting aan het algemeen bestuur aan en net zoals dit geldt voor de meerjarenraming geldt ook voor dit ontwerp dat het voor het oordeel van het algemeen bestuur van groot belang is dat al het beleid waartoe het eerder heeft besloten in de ontwerpbegroting is opgenomen.

Net zoals de meerjarenraming moet ook de begroting vooral voor het algemeen bestuur met name inzicht bieden in de doelstellingen van programma's, in de beleidsuitgangspunten en hoofdlijnen van het beleid ten aanzien van enkele beheersmatige aspecten, in de financiële positie en in de te heffen belastingen. De begroting is daartoe in een aantal hoofdonderdelen verdeeld, waarvan een aantal op hun beurt weer nader zijn onderverdeeld.

Ondanks dat in het programmaplan aandacht wordt besteed aan de investeringen die het waterschap van plan is te gaan doen om het beleid uit te voeren, is de begroting vooral gericht op het autoriseren van de netto-kosten en belastingopbrengsten. De opname van investeringsprojecten en -bedragen in een vastgestelde meerjarenraming en/of begroting geeft nog geen autorisatie tot het uitvoeren van de investeringen. Het autoriseren van investeringsprojecten vraagt een aparte besluitvorming van het algemeen bestuur. Het tweede lid is opgenomen omdat bij waterschap Brabantse Delta gewerkt wordt met het Investeringsplan dat medio het jaar tegelijk met de Kadernota wordt aangeboden aan het algemeen bestuur.

Het derde lid is toegevoegd om mogelijk te maken de uitvoering van instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen te mandateren aan het dagelijks bestuur. De mandatering van de instandhouding en ontwikkelingsinvesteringen voor het eerstvolgende begrotingsjaar vindt plaats in de vergadering van het algemeen bestuur waarin de begroting wordt geagendeerd.

Artikel 7 Vaststelling begroting en investeringskredieten

Het algemeen bestuur autoriseert het dagelijks bestuur met het vaststellen van de begroting om het opgenomen beleid te gaan uitvoeren. Hiermee worden alle afzonderlijke verplichtingen die in de programma's en de begroting naar kostendragers besloten liggen in materiële zin, oftewel financieel, geaccordeerd.

Conform de lijn uit de verslaggevingsregels hebben de baten en lasten die zijn vermeld in de begroting naar kosten en opbrengstsoorten alleen informatieve waarde voor het algemeen bestuur en worden deze niet apart geautoriseerd. Autorisatie van de netto-kosten van de programma's betekent een impliciete autorisatie van de onderliggende baten en lasten uit de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten. Dit betekent dat er ten behoeve van het algemeen bestuur ook geen systeem van budgetbewaking behoeft te worden ingericht.

In de toelichting op artikel 6 is aangegeven dat in het algemeen bestuur aparte besluitvorming over investeringsvoorstellen plaatsvindt. Dit hoeft echter niet te betekenen dat het algemeen bestuur ieder

investeringsvoorstel apart behandeld. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat het algemeen bestuur voor investeringen met een geringere financiële omvang en/of minder bestuurlijk-beleidsmatig belang zogenaamde verzamelbesluiten neemt.

Bij het waterschap Brabantse Delta worden bij de begroting overzichten verstrekt van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen. Het algemeen bestuur bepaalt van welke investeringen de kredietaanvraag ter goedkeuring aan het algemeen bestuur moet worden voorgelegd. Van de overige investeringen wordt de uitvoering gemandateerd aan het dagelijks bestuur (artikel 6, lid 3).

Over de investeringen waarvan het algemeen bestuur vooraf geen autorisatie heeft verleend, zal in de loop van het jaar besluitvorming moeten plaatsvinden. Om een verantwoorde beslissing te kunnen nemen, zullen in het voorstel hiertoe dat aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd niet alleen de technische aspecten worden gespecificeerd, maar zal ook worden ingegaan op het doel van de investering, het beoogd effect en de consequenties die de investering met zich meebrengt. Bij deze consequenties moeten we niet alleen denken aan de financiële gevolgen, maar ook aan de gevolgen die de investering heeft op zaken zoals de personeelsformatie, de organisatie en de werkwijze van het waterschap. Tot het voorstel behoort ook een gespecificeerde raming van uitgaven en eventuele inkomsten zoals subsidies. Wanneer met de uitvoering van een bepaald investeringsproject meerdere jaren zijn gemoeid, zal een planning naar de jaren van uitvoering worden opgenomen, om een goede voortgangsbewaking en efficiënte financieringsactiviteiten mogelijk te maken. Nadat het algemeen bestuur van een waterschap een investeringsbesluit heeft genomen, kan met de uitvoering van het betreffende project worden begonnen.

Lid 4 is toegevoegd om het dagelijks bestuur de bevoegdheid te geven onder bepaalde voorwaarden voorbereidingskredieten voor investeringen te kunnen verstrekken.

Eén van de uitgangspunten die ten grondslag lag aan deze verordening is het leveren van een bijdrage aan een betere vergelijkbaarheid van de waterschappen in bedrijfsvergelijkingen (zie ook paragraaf 3.4 eerder in deze toelichting). De bedrijfsvergelijkingen van de waterschappen baseren zich op de productenstructuur zoals deze in beheer is bij de Unie van Waterschappen en waarin onder andere beleidsproducten en beheerproducten zijn opgenomen. Om een bedrijfsvergelijking op die producten mogelijk te maken, moet een waterschap in staat zijn de kosten eenduidig naar die producten toe te rekenen. Dit vijfde lid legt de verantwoordelijkheid voor dit aspect neer bij het dagelijks bestuur.

Artikel 8 Uitvoering begroting

Lopende de uitvoering van het in de begroting opgenomen beleid zullen dagelijks en algemeen bestuur per programma willen nagaan of met deze uitvoering de beoogde doelstellingen en effecten alsmede maatregelen en prestaties gerealiseerd worden en wat de middeleninzet daarbij is. Wanneer deze beleidsaspecten worden geregistreerd, kan dit worden nagegaan en kan ook de doeltreffendheid en doelmatigheid van de beleidsuitvoering in beeld worden gebracht. Deze bepaling maakt het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een adequate registratie.

Er mag uiteraard geen overschrijding plaatsvinden van bedragen die het algemeen bestuur via het vaststellen van de begroting beschikbaar heeft gesteld. Het tweede lid geeft het dagelijks bestuur de opdracht hiervoor te zorgen. Het dagelijks bestuur zal zorgen dat er een systeem van budgetbeheer en -bewaking is dat waarborgt dat de netto-kosten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat dit orgaan tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding van budgetoverschrijdingen aan het algemeen bestuur is een groot risico voor het budgetrecht van dat bestuur.

Artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

Tijdens de beleidsuitvoering is de hoofdregel dat budgetoverschrijdingen (beleidsmatig en/of financieel) autorisatie door het algemeen bestuur behoeven en dat begrotingswijzigingen vooraf door het dagelijks aan het algemeen bestuur worden voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Slechts indien de omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk maken, zal achteraf een voorstel voor een begrotingswijziging moeten worden voorgelegd. Indien het algemeen bestuur daarmee instemt, wordt de besteding alsnog geautoriseerd.

Overschrijdingen van budgetten zijn echter nooit geheel uit te sluiten en het is verstandig door middel van afspraken tussen algemeen en dagelijks bestuur enige flexibiliteit in te bouwen zodat

de uitvoering niet bij iedere afwijking hoeft te worden stopgezet totdat het algemeen bestuur een besluit kan nemen. De bedoelde spelregels tussen algemeen en dagelijks bestuur zijn in dit artikel opgenomen. Door dit soort spelregels vooraf vast te leggen, kan discussie achteraf, over bijvoorbeeld de weging van bevindingen uit de accountantscontrole, worden voorkomen.

Met betrekking tot lid 1 en 2 wordt het volgende opgemerkt. Momenteel wordt bij het waterschap jaarlijks bij de vaststelling van de begroting twee machtigingsbesluiten genomen:

- een besluit tot machtiging van het dagelijks bestuur voor af- en overschrijvingen;
- een besluit tot machtiging van het dagelijks bestuur om te beschikken over de post onvoorziene uitgaven.

Deze methodiek kan gehandhaafd worden. Indien in deze verordening bedragen of percentages zouden worden genoemd, moet bij een wijziging steeds de verordening aangepast en ter inzage gelegd worden. Volgens de voorgestelde methodiek is een nieuw besluit van het algemeen bestuur, waarbij het oude besluit wordt ingetrokken, voldoende.

In lid 3 is opgenomen dat de bij een ontwikkelingsinvestering het dagelijks bestuur de bevoegdheid krijgt de uitgaven met een bepaald % te overschrijden. Ook hier geldt dat de grootte van het percentage van de overschrijding in een afzonderlijk besluit wordt vastgelegd.

Instandhoudingsinvesteringen worden hierbij uitgesloten. Omdat verondersteld mag worden dat de ramingen van dergelijke investeringen- onderbouwd door ervaringscijfers- nauwkeurig kunnen zijn.

Lid 4 is aan het artikel toegevoegd om de bestaande mandatering te handhaven.

Toelichting lid 5

Vanwege de onzekerheidsmarge bij het opstellen van de mandateringslijsten wordt het dagelijks bestuur toegestaan om bij het verlenen van een uitvoeringskrediet voor een gemandateerde investering te handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte. De onzekerheidsmarge wordt per project als een percentage vermeld op de lijsten van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen die ter mandatering aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. De procedure die gevolgd moet worden in geval van overschrijding van de bandbreedte is vastgelegd in het besluit mandatering Verordening- en verantwoordingsfunctie.

Artikel 10 Actieve informatieplicht, tussentijdse rapportage en begrotingswijzigingen

Dit artikel formaliseert een belangrijk onderdeel van de rol van het algemeen bestuur tijdens de beleidsuitvoering. Het algemeen bestuur geeft namelijk aan welke informatie het dagelijks bestuur standaard dient te verstrekken. Op basis van deze informatie kan het algemeen bestuur de uitvoering van de begroting volgen en besluiten of bijsturing nodig is. De stand van zaken van en prognose voor het lopende begrotingsjaar kunnen daarnaast, samen met de jaarverslaggeving van het afgelopen jaar, mede een belangrijke basis zijn voor het inzicht voor en het opstellen van de komende begroting.

Het eerste lid gaat over de verplichting voor het dagelijks bestuur om belangrijke afwijkingen van de beleidsuitvoering ten opzichte van het vastgestelde beleid direct, dat wil zeggen zodra ze zich voordoen en buiten de afgesproken periodieke tussentijdse rapportages, aan het algemeen bestuur te melden.

Bij het vaststellen van de jaarlijkse beleids- en verantwoordingscyclus, op basis van artikel 2 van deze verordening, heeft het algemeen bestuur zich reeds uitgesproken over het aantal tussenrapportages en de momenten waarop deze worden aangeboden. Met het tweede tot en met het zesde lid van dit artikel geeft het algemeen bestuur de kaders voor de inhoud van de tussenrapportages; waarover wil het algemeen bestuur in elk geval in de tussenrapportages worden geïnformeerd? Het is zaak dat de tussenrapportages overzichtelijk en niet te uitgebreid zijn. Algemeen en dagelijks bestuur zullen steeds moeten afwegen of de kosten die aan de informatievoorziening zijn verbonden wel in verhouding zijn met het nut en de toegevoegde waarde ervan. De praktijk is namelijk dat er al snel een overvloed aan informatie kan worden gevraagd.

Gedurende de uitvoering van investeringsprojecten zal regelmatig over het verloop daarvan aan het algemeen bestuur worden gerapporteerd. Het vierde en vijfde lid zorgen er voor dat deze informatie in de tussentijdse rapportages wordt opgenomen. De bepalingen regelen dat in dit onderdeel van de rapportages in ieder geval aandacht wordt besteed aan de verhouding tussen de werkelijk bestede investeringsbedragen en het krediet dat voor de investering beschikbaar was gesteld. Indien het investeringskrediet dreigt te worden overschreden, zal een voorstel voor het beschikbaar stellen van een aanvullend krediet aan het algemeen bestuur moeten worden gedaan.

Artikel 11 Jaarverslaggeving

In dit artikel komt het sluitstuk van de beleids- en verantwoordingscyclus aan de orde, namelijk de verantwoording over de begrotingsuitvoering door het dagelijks bestuur en de controle van het algemeen bestuur daarop. Dit gebeurt in belangrijke mate via het jaarverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag bestaat op grond van de nieuwe regelgeving uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De jaarrekening kent als onderdelen:

- de exploitatierekening naar programma's;
- de exploitatierekening naar kostendragers met toelichting;
- de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten;
- de balans met toelichting

Het is belangrijk dat de indeling van de jaarverslaggeving zoveel mogelijk aansluit op die van de begroting zodat inzicht, controle en verantwoording van het algemeen bestuur worden gefaciliteerd.

De programmaverantwoording is het belangrijkste onderdeel van de jaarverantwoording, omdat daarin wordt aangegeven in welke mate het via de begroting vastgestelde beleid is gerealiseerd. De regelgeving geeft aan dat in dit onderdeel aandacht moet worden besteed aan:

- a. de doelen en effecten die zijn bereikt;
- b. de maatregelen die zijn getroffen en prestaties die zijn geleverd;
- c. de netto-kosten die zijn gerealiseerd;
- d. hoe de onder a, b en c genoemde resultaten zich verhouden tot hetgeen in de begroting werd gesteld.

Artikel 12 Financieel beleid algemeen

Artikel 108 van de Waterschapswet bepaalt dat het algemeen bestuur in deze verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid moet vastleggen. In deze verordening is die verplichting langs twee lijnen uitgewerkt:

- a. op grond van dit artikel 12 krijgt het dagelijks bestuur de opdracht te zorgen voor beleidsvoorstellen ten aanzien van de in het eerste lid genoemde onderwerpen en waarbij het dagelijks bestuur rekening moet houden met datgene wat ter zake in het Waterschapsbesluit en deze verordening (met name de artikelen 13 tot en met 16) wordt bepaald;
- b. via de paragrafen van de begroting doet het dagelijks bestuur voorstellen aan het algemeen bestuur omtrent het meer operationele beleid ten aanzien van de in artikel 17, tweede lid genoemde onderdelen van het 'financieel' beleid (kostentoerekening, waterschapsbelastingen, weerstandsvermogen, financiering, verbonden partijen en bedrijfsvoering).

De onder a bedoeld beleidsvoorstellen leiden uiteindelijk tot het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel beleid van het waterschap. Wanneer dit beleid bijstelling behoeft, zullen uiteraard nieuwe voorstellen aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

Artikel 13 Waardering en afschrijving van activa

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de adviesnota Waardering en afschrijving van activa.

Artikel 14 Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de adviesnota Reserves en voorzieningen.

Artikel 15 Kostentoerekening en kostprijsberekening

Voor de toelichting lid 1 wordt verwezen naar de adviesnota Kostentoerekening.

De in lid 2 genoemde de tarieven die gelden voor de door het waterschapsbestuur in rekening te brengen rechten als bedoeld in artikel 115 van de Waterschapswet, zijnde rechten ter zake van:

- het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde bezittingen van het waterschap of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij het waterschap in beheer of in onderhoud zijn;
- het genot van door of vanwege het bestuur van het waterschap verstrekte diensten;
- het behandelen van verzoeken tot het verlenen van vergunningen of ontheffingen;

Deze rechten hebben betrekking op de publiekrechtelijk taken van het waterschap.

De tarieven voor het in behandeling nemen van een vergunning of ontheffingen en de tarieven voor het verstrekken van begroting, jaarrekening e.d. zijn opgenomen in de legesverordening

Er is voor gekozen de tarieven die in de legesverordening zijn opgenomen niet kostendekkend te laten zijn, om bijvoorbeeld de drempel voor het aanvragen van een vergunning zo laag mogelijk te laten zijn. De overige tarieven in lid 2 die niet in de legesverordening zijn opgenomen kunnen (maximaal) kostendekkend zijn. De kosten die direct aan een product of dienst kunnen worden toegerekend en de kosten die indirect samenhangen met de vervaardiging van een product of met het verlenen van een dienst worden meegenomen in de kostprijsbepaling.

De in lid 3 genoemde producten en diensten aan derden zijn van privaatrechtelijke aard. Hierbij kan als uitgangspunt genomen worden dat de kosten die het product of de verleende dienst met zich mee brengt volledig bij de derde in rekening gebracht moeten worden. Ook kunnen eventueel marktconforme prijzen in rekening worden gebracht.

Artikel 16 Financiering

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar het Treasurystatuut.

Artikel 17 Algemeen paragrafen in begroting en jaarverslag

De lijn die in deze verordening is gehanteerd is dat het algemeen bestuur het beleid ten aanzien van verschillende onderwerpen op hoofdlijnen uitzet in het financieel beleid dat zij vaststelt en dat in de paragrafen van de begroting en het jaarverslag op de toepassing en uitvoering van het beleid wordt ingegaan. In meer algemene zin bevatten de paragrafen van de begroting, naast de context van het beleid, de beleidsuitgangspunten en hoofdlijnen van het beleid ten aanzien van beheersmatige aspecten en de waterschapsbelastingen. In de gelijknamige paragrafen van het jaarverslag wordt aangegeven in welke mate het beleid is gerealiseerd en wat de redenen van eventuele afwijkingen ten opzichte van voorgenomen zijn geweest.

De regelgeving geeft aan dat de begroting in ieder geval de volgende paragrafen bevat:

- ontwikkelingen sinds het vorig begrotingsjaar;
- uitgangspunten en normen;
- incidentele baten en lasten;
- kostentoerekening;
- onttrekkingen aan 'overige bestemmingsreserves' en voorzieningen;
- waterschapsbelastingen;
- weerstandsvermogen;
- financiering;
- verbonden partijen;
- bedrijfsvoering;
- EMU-saldo.

In het jaarverslag moeten in ieder geval de volgende paragrafen zijn opgenomen:

- ontwikkelingen in het begrotingsjaar;
- incidentele baten en lasten;
- onttrekkingen aan 'overige bestemmingsreserves' en voorzieningen;
- waterschapsbelastingen;
- weerstandsvermogen;
- financiering;
- verbonden partijen;
- bedrijfsvoering;
- investeringen;
- EMU-saldo;
- topinkomens.

Aan de paragrafen 'weerstandsvermogen' en 'financiering', die in het tweede lid van artikel 17 worden genoemd, worden in volgende artikelen van deze verordening nadere eisen gesteld.

Artikel 18 Paragraaf weerstandsvermogen

Het eerste lid regelt over welke risico's en hun financiële consequenties het algemeen bestuur in de verplichte paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarverslaggeving wil worden geïnformeerd. Het Waterschapsbesluit verplicht een aantal zaken op te nemen in de paragraaf, namelijk:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; waarbij een beschouwing moet worden gegeven over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Artikel 19 Paragraaf bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering wordt in de regelgeving verstaan het geheel van interne organisatie-onderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen van de waterschappen. Hieronder vallen zaken zoals de algemene aansturing van de organisatie, personeel & organisatie, kwaliteits-, arbo- & milieuzorg, ondersteuning van de cyclus van beleidsvoorbereiding tot en met beleidsverantwoording, controlling, financieel beleid & beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle), informatisering, communicatietechnologie & automatisering, geografische informatievoorziening en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting). Naast ten behoeve van het goede verloop van de primaire processen zijn de ondersteunende processen, en derhalve de bedrijfsvoering zoals bedoeld in dit besluit, essentieel ten behoeve van de waarborging van de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de beleidsuitvoering.

Het domein van de bedrijfsvoering is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur en beleid op dit gebied wordt in de eerste plaats vormgegeven door dit orgaan. Het Waterschapsbesluit geeft aan dat het dagelijks bestuur in de paragrafen van de begroting en het jaarverslag moet ingaan op de stand van zaken, beleidsvoornemens en beleidsrealisatie ten aanzien van de bedrijfsvoering, waarbij wordt ingespeeld op de informatiebehoefte van het algemeen bestuur. Op deze wijze worden aspecten van de bedrijfsvoering niet alleen transparant voor het algemeen bestuur, maar ook voor geïnteresseerden buiten de organisatie. Uiteraard kan het algemeen bestuur ook zelf aangegeven welke onderwerpen in de paragraaf moeten komen.

Artikel 20 Paragraaf verbonden partijen

Met name als gevolg van de intensivering van de samenwerking van waterschappen, onderling en met andere partijen, is het aantal deelnemingen en andere partijen waarmee het waterschap een financiële en bestuurlijke relatie heeft de laatste jaren sterk toegenomen. Het gaat om NV's, BV's, gemeenschappelijke regelingen, VOF's, stichtingen, verenigingen en commanditaire vennootschappen. Mede omdat er altijd een zeker (financieel) risico aan deze relaties verbonden is, is het van belang dat er voldoende inzicht wordt geboden in deze zogenaamde verbonden partijen, oftewel die organisaties waarmee het waterschap een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Met deze achtergrond moet een waterschap op grond van het Waterschapsbesluit in de paragraaf verbonden partijen van begroting en jaarverslag ingaan op:

- a. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting (begroting);
- b. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen (begroting);
- c. de verantwoording van datgene wat op grond van a en b is gerealiseerd (jaarverslag).

Dit artikel van de verordening regelt over welke feiten aangaande verbonden partijen het algemeen bestuur in elk geval in de verplichte paragraaf van de begroting en het jaarverslag geïnformeerd wil worden. Hier kan het algemeen bestuur invulling geven aan zijn eigen informatiebehoefte over deze partijen.

Omdat de begroting en het jaarverslag openbare stukken zijn, kan vermelding van bepaalde in de verordening vereiste informatie de belangen van het waterschap schaden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het voornemen om een financieel belang af te stoten, hetgeen in bepaalde situaties de onderhandelingspositie van het waterschap aantast. Deze gegevens neemt men vanzelfsprekend niet herkenbaar op in de begroting en het jaarverslag.

Artikel 21 Paragraaf financiering

Als gevolg van de invoering van de Wet financiering decentrale overheden per 1 januari 2001 zijn de waterschappen al enkele jaren verplicht een financieringsparagraaf in de begroting (en de jaarverslaggeving) op te nemen. De paragraaf in de begroting is, in samenhang met hetgeen in artikel 16 van deze verordening is voorgescreven, een belangrijk instrument voor het transparant maken, en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie door het algemeen bestuur. Artikel 16 geeft de hoofdlijnen van het beleid weer. Deze hoofdlijnen vinden hun weerslag in de financieringsparagraaf in de begroting en in het jaarverslag. Een verplicht onderdeel daarvan is voorgescreven in het Waterschapsbesluit en luidt: 'de beleidsvoornemens (en beleidsrealisatie) ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsfunctie'.

Artikel 21 regelt over welke feiten inzake de financieringsfunctie het algemeen bestuur in elk geval in de verplichte paragraaf financiering bij de begroting en jaarstukken wil worden geïnformeerd. Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat de uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de

publieke taak dient, dat het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm wordt voldaan.

Artikel 22 Administratie

De definitie van het begrip 'administratie' die in deze verordening wordt gehanteerd is: het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens alsmede het verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de organisatie van het waterschap en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd. Dit betekent dat de administraties dus ook een belangrijke rol hebben in het goed bedienen van het algemeen bestuur. In artikel 22 worden de kaders gegeven voor de inrichting van administraties van het waterschap. In hoofdlijnen draagt het algemeen bestuur op welk soort informatie moet kunnen worden gegenereerd en aan welke eisen de vastgelegde gegevens moeten voldoen. Deze verordening regelt niet – inherent aan de taakafbakening tussen algemeen en dagelijks bestuur – de regels en activiteiten die daarvoor in de uitvoering nodig zijn. Dat is een taak van het dagelijks bestuur. Het ligt voor de hand dat het dagelijks bestuur deze zaken wel in een besluit vastlegt voor de aansturing van de ambtelijke organisatie. Eén en ander geldt ook voor de onderwerpen die in de artikelen 23 en 24 aan de orde komen.

Artikel 23 Financiële administratie

Een belangrijk onderdeel van de administraties is de financiële administratie. In de nieuwe verslaggevingsregels zijn diverse bepalingen opgenomen die invloed hebben op de wijze waarop deze administratie moet worden ingericht en bijgehouden, waaronder waarderingsgrondslagen, balansindeling en verplicht op te leveren financiële gegevens. Vanuit de financiële administratie moeten gegevens worden aangeleverd voor de financiële verantwoordingsinformatie aan het algemeen bestuur, maar ook aan de provincies, in hun rol als toezichthouders, het CBS, het Rijk, de Europese Unie etc. Bij ministeriële regeling worden nadere eisen gesteld aan deze verantwoordingsinformatie van waterschappen.

Artikel 24 Organisatie en administratieve organisatie

De term 'administratieve organisatie' staat voor het stelsel van organisatorische maatregelen dat is gericht op het tot stand brengen en het in stand houden van de goede werking van de bestuurlijke en ambtelijke informatieverzorging. In dit artikel legt het algemeen bestuur de uitgangspunten vast voor de inrichting van de administratieve organisatie, waaraan het dagelijks bestuur door het stellen van regels voor de ambtelijke organisatie invulling moet geven. Het algemeen bestuur geeft geen nadere uitvoeringsregels om aan de uitgangspunten te voldoen. Deze uitvoeringsregels zijn aan het dagelijks bestuur. Omdat diverse uitvoeringsregels raken aan het werk van de accountant van het waterschap, adviseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur om de accountant te horen over het ontwerp van de regels.

In de onderdelen a en b worden eisen gesteld aan de toedeling van taken aan organisatieonderdelen en de toewijzing van functies aan functionarissen.

Onderdeel c is een belangrijke bepaling, omdat hierin het dagelijks bestuur de opdracht krijgt door middel van organisatorische maatregelen de rechtmatigheid, de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de beleidsuitvoering te waarborgen.

In de onderdelen d, e en f worden eisen gesteld aan de budgettoedeling en de verantwoording daarover.

Onderdeel g gaat over de inkoop van goederen en diensten en de aanbesteding van werken. Dit zijn belangrijke en kwetsbare activiteiten die een groot budgettair effect kunnen hebben. Het hanteren van een protocol is naast de desbetreffende administratieve aspecten tevens te zien als een vorm van risicobeheersing. De aansprakelijkheid kan worden beperkt en er wordt jegens derden rechtszekerheid gecreëerd. Onderdeel g legt aan het dagelijks bestuur de zorg op om regels ter zake op te stellen. De regelgeving van de Europese Unie en de nationale wetgever dienen daarbij nageleefd te worden. Doordat de regels worden vastgelegd kan de accountant bij zijn controle van de jaarstukken nagaan of de regels zijn nageleefd, het is een onderdeel van de rechtmatigheidstoets.

Lid 4 heeft betrekking op het treasurystatuut dat met name protocollen bevat voor de dagelijkse uitvoering. Bij waterschap Brabantse Delta wordt het treasurystatuut goedgekeurd door het algemeen bestuur. Volgens de modelverordening zou ook het dagelijks bestuur de treasurystatuut kunnen vaststellen.

Artikel 25

Deze verordening treedt in de plaats van de verordening die werd vastgesteld op 8 oktober 2008. Lid 2 is toegevoegd als overgangsbepaling.

Artikel 26

In dit artikel wordt de naam gegeven waarmee men in stukken naar deze verordening kan verwijzen.

Zaaknr. : 17.ZK.04134

Kenmerk : 17IT017975

Barcode :

Het algemeen bestuur van waterschap Brabantse Delta;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 18 juli 2017 (17IT016215)

gelet op artikel 6,7 en 9 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta en afdeling 10.1.1. van de Algemene wet bestuursrecht;

besluit vast te stellen het volgende mandaatbesluit:

Besluit mandatering Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie

Artikel 1 Begripsomschrijving

Onder mandaat wordt verstaan: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen.

Artikel 2 Omvang mandaat

Aan het dagelijks bestuur wordt gemandateerd de bevoegdheid tot:

1. Het verlenen van voorbereidingskredieten tot een totaal bedrag van € 5 miljoen.
2. Het verlenen van een voorbereidingskrediet tot € 1,0 miljoen per investering, waarbij het voorbereidingskrediet niet hoger mag zijn dan 10% van de geraamde projectkosten zoals opgenomen in het Investeringsplan.
3. het verlenen van uitvoeringskredieten voor de investeringen van het eerstvolgende begrotingsjaar. Uitgezonderd daarvan zijn de investeringen waarvan het algemeen bestuur de besluitvorming over de kredietvoting aan zich wil houden. Bij het toekennen van de uitvoeringskredieten mag het dagelijks bestuur handelen binnen een vooraf vastgelegde bandbreedte per project.

Dit wordt aangevuld bij:

Keuze algemeen bestuur procedure 1

In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt de aanvraag van het uitvoeringskrediet alsnog aan het algemeen bestuur ter goedkeuring voorgelegd.

Keuze algemeen bestuur procedure 2

In geval van overschrijding van de bandbreedte wordt het dagelijks bestuur een actieve informatieplicht opgelegd. Het besluit tot kredietvoting wordt voorlopig aangehouden en het algemeen bestuur bepaalt de verdere besluitvorming.

4. Het besluiten tot het overschrijden van de geraamde uitgaven van een door het algemeen bestuur geautoriseerd krediet voor een ontwikkelingsinvestering met 10% zonder toestemming vooraf van het algemeen bestuur indien deze mutaties passen binnen het vastgestelde beleid.
5. Het af- en overschrijven van door het algemeen bestuur geautoriseerde kredieten van de activiteiten, die deel uitmaken van een gebiedsgericht project.
6. Het besluiten om een overschrijding van geautoriseerde netto-kosten te dekken uit het bedrag voor onvoorzien opgenomen in de begroting.
7. Het besluiten om de netto-kosten van een programma met 10% van de netto-kosten te overschrijden, onder de voorwaarden dat de middeleninzet past binnen het vastgestelde beleid en de hiervoor benodigde financiële ruimte elders binnen de begroting kan worden gevonden.

Artikel 3. Inwerkingtreding

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018.
2. Het besluit, vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 3 december 2008 (08I004132), wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de begrotingsjaren tot en met 2017.

Artikel 4. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit mandatering Verordening- en verantwoordingsfunctie.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 13 september 2017.

De dijkgraaf,

De secretaris-directeur,

drs. C.J.G.M. de Vet

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 17.ZK03102

Kenmerk : 17IT024440

Barcode :

Besprekingsverslag van de Voorbereidingscommissie Financiële Zaken

Datum: 05 september 2017
Aanwezig: De heer Th. Schots (voorzitter)

De heer W. de Boer
Mevrouw W. Bonthuis (plaatsvervanger mevrouw Van den Berg)
De heer H. Kocx
De heer H. Knook
Mevrouw W. de Koning (plaatsvervanger de heer Schouwenaars)
Mevrouw N. Raedts
De heer A. Sneep
De heer J. Taks
De heer H.P. Verroen

Afwezig met kennisgeving: Mevrouw K. van den Berg
De heer H. Schouwenaars

Afwezig zonder kennisgeving: De heer J. van Dam

Ambtelijke ondersteuning: De heer H. van Stokkom, mevrouw M.J. van Overveld, mevrouw M. Musters en mevrouw W. Prinse (verslag).

1. Opening en mededelingen

De heer Schots opent de vergadering om 16.30 uur en heet iedereen welkom. Hij meldt dat de heer Van Stokkom en mevrouw Van Overveld later komen vanwege een andere vergadering. Aanleiding voor deze vergadering is het voorstel tot kredietvotering voor investeringen in het kader van de bestuurlijke vernieuwing. Omdat het dagelijks bestuur de nieuwe werkwijze graag toepast met ingang van de begroting 2018 is haast geboden en is de adviesnota geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur van 13 september a.s. Mevrouw Musters zal bij de behandeling van agendapunt 3 een presentatie geven ter toelichting van de adviesnota. De heer Schots dankt iedereen op voorhand voor hun bereidheid aan deze ingelaste vergadering deel te nemen.

2. Vaststellen verslag vergadering 24 mei 2017

De heer Schots stelt de notulen paginagewijs aan de orde. De heer Kocx heeft een opmerking over pagina 4, het antwoord via de notulen op de vraag over de bouwrente SNB. Hij vraagt zich af of de bouwrente wordt verdeeld over de twee taken. Met het oog op de toekomstige discussie over de slibverwerking is het van belang te weten of naast de kosten van de SNB interne rente wordt toegerekend.

Antwoord in de notulen

De jaarlijkse kapitaallasten van de activapost Bouwrente SNB bedragen € 270.000,-, waarvan € 105.000,- rente en € 165.000,- afschrijving. De kapitaallasten worden ten laste van beleidsveld 4000 Zuivering geboekt. Wanneer bij het waterschap gesproken wordt over de kosten slibverwerking SNB wordt meestal de bijdrage, die door het waterschap aan de SNB betaald wordt, bedoeld. Bij de kostencalculaties wordt uiteraard ook rekening worden gehouden met genoemde kapitaallasten.

Voor het overige worden de notulen akkoord bevonden.

3. Werkwijze Sturen op hoofdlijnen met betrekking tot kredietvoting voor investeringen

De heer Schots nodigt mevrouw Musters uit om de presentatie te geven. Mevrouw Musters start met de aanleiding voor de nieuwe werkwijze tot kredietvoting. Op 8 maart 2017 is door het algemeen bestuur ingestemd met de voorstellen van de werkgroep Bestuurlijke vernieuwing. Doelstellingen van de bestuurlijke vernieuwing zijn onder meer dat het algemeen bestuur de strategische kaders vaststelt en de uitvoering op tactisch niveau overlaat aan het dagelijks bestuur.

De heer Van Stokkom en mevrouw Van Overveld voegen zich bij de vergadering.

Een van de voorstellen van de werkgroep Bestuurlijke vernieuwing betrof de kredietvoting van investeringen, waarbij jaarlijks bij de begroting de uitvoering van investeringen (gedeeltelijk) wordt gemandateerd aan het dagelijks bestuur aan de hand van lijsten van de instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen. Vervolgens is een ambtelijke werkgroep aan de slag gegaan om de uitvoering van het voorstel uit te werken. De ontwikkeling van de nieuwe werkwijze heeft al zeer veel ambtelijke inzet gevergd en zal ook in de komende jaren veel van de organisatie blijven vragen. Het jaar 2018 wordt beschouwd als proefjaar. Er worden zwaardere eisen gesteld aan de informatievoorziening. Wijziging van houding en gedrag zijn noodzakelijk. Aan de voorkant moet beter worden nagedacht over de projectaanpak en -strategie. De afdeling inkoop moet tijdig worden ingeschakeld voor het bepalen van de markstrategie. Een en ander moet resulteren in beter onderbouwde kredietaanvragen. Mevrouw Musters licht vervolgens de verschillen tussen de huidige en de nieuwe werkwijze toe. Het investeringsplan wordt nu bij de begroting in november aangeboden. In de toekomst wordt het investeringsplan tegelijk met de Kadernota in de juni vergadering aangeboden. De planperiode van het investeringsplan wordt uitgebreid tot 10 jaar. Nu kan uitsluitend de uitvoering van instandhoudingsinvesteringen worden gemandateerd. Straks worden zowel de uitvoering van de instandhoudings- als ontwikkelingsinvesteringen gemandateerd, tenzij het algemeen bestuur bepaalt dat het investeringsvoorstel ter goedkeuring aan het algemeen bestuur moet worden voorgelegd. Het voorstel van het dagelijks bestuur hierover is dat een investering niet wordt gemandateerd wanneer tenminste 2 fracties het investeringsvoorstel terug willen zien. Nu blijft een verstrekt mandaat voor een investering voor onbepaalde tijd bestaan. In de nieuwe situatie vervalt het mandaat wanneer binnen het begrotingsjaar geen uitvoeringskrediet wordt aangevraagd. De organisatie wordt daardoor gedwongen goed na te denken over de planning van investeringen. De heer De Boer informeert of het investeringsplan een voortschrijdende lijst is. Dat is inderdaad het geval. Ieder jaar wordt bij de Kadernota het investeringsplan opnieuw geactualiseerd. Mevrouw Bonthuis informeert of er na mandatering nog uitzonderingen mogelijk zijn voor kredietaanvragen voor investeringen die niet op de lijsten zijn opgenomen. Mevrouw Musters bevestigt dat het altijd mogelijk blijft om kredietaanvragen ter goedkeuring aan het algemeen bestuur voor te leggen. Mevrouw Raedts vraagt of de voorstellen ook de voorbereidingskredieten betreffen. Volgens mevrouw Musters is de wijze van verstrekken van voorbereidingskredieten een aandachtspunt geweest van de ambtelijke werkgroep, maar is besloten deze niet aan te passen. Vervolgens licht mevrouw Musters de bandbreedte of onzekerheidsmarge toe. Nu wordt in de investeringsraming een post onvoorzien opgenomen. Bij de nieuwe werkwijze wordt per project een (expliciete) onzekerheidsmarge opgegeven. Bij het opstellen van de projectenlijsten moet 6 tot 18 maanden vooruit gekeken worden. Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt varieert de onzekerheidsmarge van 20% tot 50%. Bij een overschrijding van de onzekerheidsmarge bij een gemandateerde investering wordt door het dagelijks bestuur voorgesteld een actieve informatieplicht in te voeren. Dit houdt in dat het besluit tot kredietvoting door het dagelijks bestuur wordt aangehouden en het algemeen bestuur de verdere besluitvorming bepaalt. Daarbij kan besloten worden het verstrekte mandaat aan het dagelijks bestuur te vergroten of de besluitvorming over de kredietaanvraag voor te behouden aan het algemeen bestuur. De heer De Boer vraagt of de actieve informatieplicht via de voorbereidingscommissie zal lopen en of deze methodiek ook bij andere waterschappen wordt toegepast. De heer Van Stokkom antwoordt dat de werkwijze nieuw is. Ieder waterschap heeft een eigen werkwijze. Bij waterschap De Dommel wordt gewerkt met mandatering van programma's en bij waterschap AA en Maas worden investeringen geclusterd gemandateerd. Vervolgens ontstaat een discussie over de voor- en nadelen van de actieve informatieplicht. De heren Kocx en Sneepe hebben een voorkeur voor procedure 1 waarbij bij overschrijding van de bandbreedte de adviesnota per definitie naar het algemeen bestuur gaat. Zij zijn van mening dat procedure 1 minder oponthoud oplevert voor de uitvoering van een project dan de procedure van de actieve informatieplicht. De heer Van Stokkom geeft aan dat de melding van het dagelijks bestuur naar het algemeen bestuur schriftelijk per email kan plaatsvinden. De heren Kocx en De Boer vragen zich af of schriftelijke besluitvorming door het algemeen bestuur wel rechtmatig is. De accountant heeft

aangegeven dat de procedure van de actieve informatieplicht rechtmatig is, aldus de heer Van Stokkom. Het is echter aan het algemeen bestuur om een besluit te nemen over de te volgen procedure. Volgens de heer Schots levert juist procedure 2 de actieve informatieplicht tijdswinst op in het geval het algemeen bestuur het mandaat aan het dagelijks bestuur verruimt. De heer De Boer vraagt hoe voorkomen wordt dat te ruim wordt geraamd. De heer Kocx antwoordt dat aan de organisatie de opdracht wordt gegeven reëel te ramen. Bovendien vindt altijd een projectevaluatie plaats. De heer Schots is van mening dat er sprake is van een natuurlijke rem door de afspraken over het investeringsplafond. De heer Van Stokkom hecht er veel belang aan dat de organisatie in control is. Gezien de projectevaluaties van de laatste jaren blijkt dat er niet te ruim wordt geraamd. Bestuur en organisatie moeten elkaar scherp houden. Mevrouw De Koning vraagt of bij een afwijking onder de onzekerheidsmarge ook melding wordt gemaakt aan het algemeen bestuur. Dat wordt inderdaad gemeld in de managementletters. Overigens geldt dat niet alleen voor financiële afwijkingen, maar ook voor scopewijzigingen van de projecten, aldus de heer Van Stokkom. Mevrouw Musters vervolgt haar presentatie met een toelichting op de projectenlijsten die *bij de begroting* worden aangeboden. Per sector worden 2 lijsten opgesteld; totaal 6 lijsten. De lijsten bestaan uit de instandhouding- en ontwikkelingsinvesteringen waarvan de kredietaanvraag in het komende begrotingsjaar wordt gedaan. Volledigheidshalve worden ook de lopende projecten (met uitgaven in het komende jaar) beschreven. Om een idee te geven de lijsten hoe eruit komen te zien worden 2 voorbeeldlijsten uitgereikt aan de leden van de commissie. Mevrouw Musters wijst erop dat er goed over is nagedacht wat in de lijsten moet worden opgenomen om het algemeen bestuur voldoende informatie te geven voor besluitvorming. Per project wordt het volgende vermeld:

- Projectnaam (voor de nieuwe projecten worden de projectnamen geüniformeerd)
- Waarom gaan we het doen?
- Wat gaan we bereiken?
- In welke context wordt het project uitgevoerd?
- Jaar van realisatie
- Bruto kostenprognose
- Onzekerheidsmarge (%)
- Bijdrage van derden (%)

De heer Van Stokkom is benieuwd naar de reactie van de commissieleden op de conceptlijsten en geeft aan dat aanpassingen nu nog mogelijk zijn. De heer Kocx geeft als reactie dat het voorstel voldoet aan de doelstelling Sturen op hoofdlijnen. Hij vindt het een goede zaak dat de calculatie vooraf meer aandacht krijgt. De heer Van Stokkom wijst nogmaals op het stadium waarin de lijsten worden gemaakt. Dat gebeurt vaak in de definitiefase van het project. Er is altijd sprake van een onzekerheid. De heer Knook stelt dat de projectfase is af te leiden uit de onzekerheidsmarge die aan het project wordt meegegeven. De heer De Boer zou de kolomnaam realisatiejaar graag gewijzigd zien in einddatum. Mevrouw De Koning vraagt zich af of gezien de uniformering van de projectnamen nog wel onderscheid gemaakt kan worden tussen de projecten. Dat zal volgens mevrouw Musters altijd mogelijk zijn, omdat in de projectnaam o.a. de locatie zal worden opgenomen. Bovendien zullen de projecten zoveel mogelijk worden geclusterd. Verder worden de projectlijsten die bij de managementletters worden verstrekt aangepast. Na goedkeuring van een kredietaanvraag verschuift een project van de nieuwe projecten naar de lopende projecten. Mevrouw Bonthuis merkt op dat de organisatie al veel werk heeft verricht om tot deze lijsten te komen. Ze is vooral blij met de informatie uit de kolommen waarom gaan we het doen, wat gaan we doen en de context van het project. De heer Knook stelt voor de eerste jaren de legenda toe te voegen aan de lijsten. Vervolgens geeft mevrouw Musters een beeld wat de komende periode nog te doen staat voor bestuur en organisatie. Het bestuur zal een keuze moeten maken over de procedure bij overschrijding van de bandbreedte en instemmen met de nieuwe werkwijze en de aanpassingen van de financiële verordening en het mandaatbesluit. De organisatie zal daarnaast tijd en aandacht besteden aan:

- het aanpassen van de projectrapportage managementletter;
- de nieuwe opzet van het investeringsplan bij de kadernota 2019-2028;
- het uitrollen contractmanagement;
- het versterken opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

De heer De Boer spreekt zijn zorg uit of bij omvangrijke projecten zoals Aanpassen waterhuishouding Waalwijk het algemeen bestuur nog wel alternatieven te zien krijgt. Hij wil dat soort projecten terugzien, zodat hij zijn achterban goed kan informeren. De overige commissieleden wijzen de heer De Boer erop dat voor dergelijke projecten de uitvoering niet gemandateerd hoeft te worden en besluitvorming bij het algemeen bestuur kan blijven. De heer Knook vraagt of de uitbreiding van de planperiode van het Investeringsplan naar 10 jaar geen onnodige druk legt op de organisatie. Mevrouw Musters antwoordt dat door de toepassing van

assetmanagement het programmeren van de projecten in de tijd kan verbeteren. De eerste jaren zal een deel van het investeringsplan nog gevuld worden met onbenoemde investeringen. De heer Van Stokkom vult aan dat het vooruitdenken beter moet. Nu wordt slechts 2 of 3 jaar vooruit gepland. Hij wil naar tenminste 5 jaar. Het assetmanagement moet versneld worden ingevoerd en leiden tot een betere programmering. Hij legt bewust de lat hoger door een planperiode van 10 jaar in te voeren om een beweging in de organisatie te krijgen.

Mevrouw Musters vat samen wat de nieuwe werkwijze m.b.t. de kredietvotering voor investeringen oplevert voor de organisatie. Er wordt meer aan de voorkant geopereerd, de informatievoorziening wordt betrouwbaarder en de organisatie komt beter in control.

Tot slot legt mevrouw Musters de commissie de volgende vragen voor:

- in welke mate voldoet dit voorstel aan de criteria van Sturen op Hoofdpijnen;
- en is een goede doorvertaling gemaakt?

De heer De Boer geeft aan dat voor hem de presentatie de inhoud van de adviesnota verduidelijkt heeft. Mevrouw Raedts had eerst het gevoel dat gekozen werd voor een procedure-oplossing. Ze is blij dat nu blijkt dat de nieuwe werkwijze wordt ingebed in de processen en projecten. Voor het bestuur ontstaan meer mogelijkheden om te sturen. De heer Verroen vindt dat er een mooie beweging wordt gemaakt die bijdraagt tot het in control zijn. De heer Taks sluit zich daarbij aan. Mevrouw Bonthuis stelt voor na het 1^e proefjaar actief te evalueren. De heer Van Stokkom wijst erop dat 2018 het laatste volle jaar is voor dit bestuur en de evaluatie kan worden meegegeven aan het nieuwe bestuur. Ook de heer Kocx vindt een compliment op zijn plaats. Het is ook aan het bestuur om er een succes van te maken. Het algemeen bestuur moet het dagelijks bestuur het vertrouwen geven.

De heer Kocx stelt de werkwijze bij het mandateren aan de orde. Het dagelijks bestuur stelt optie c als werkwijze voor. Wanneer 2 of meer fracties aangeven dat zij een voorstel willen zien terugkomen in de vergadering van het algemeen bestuur wordt de investering niet gemandateerd. Hij twijfelt bij de keuze voor optie c. De stem van een eenmansfractie wordt daarbij even zwaar gewogen als de stem van een fractie met 7 leden. Mevrouw Bonthuis vraagt om een toelichting hoe tot de verschillende opties is gekomen en waarom het dagelijks bestuur optie c adviseert. De heer Van Stokkom geeft aan dat gekozen is voor de meest praktische oplossing. Er zijn ook andere oplossingen denkbaar. De heer Kocx voelt meer voor een besluit bij meerderheid. Bovendien is hij van mening dat ieder AB lid zelf zou moeten kunnen besluiten. Ook mevrouw Raedts is van mening dat het gewenst is om de besluitvorming over de te mandateren investeringen te bespreken in een vergadering. Mevrouw De Koning vraagt zich af of voorafgaand aan het indienen de lijsten door de fracties al naar overeenstemming met een andere fractie gezocht moet worden over de investeringen die niet gemandateerd mogen worden. De heer Van Stokkom legt uit dat bij optie c in de voorbereiding iedere fractie aangeeft welke investeringsvoorstellen ze terug willen zien. Vervolgens wordt geturfd welke investeringen van 2 of meer fracties willen terugzien. Daarna wordt een lijst opgesteld van de investeringen, waarvan de uitvoering wel aan het dagelijks bestuur wordt gemandateerd. Die lijst wordt ter besluitvorming geagendeerd voor de AB vergadering. De heer Kocx is van mening dat ook één fractie zou moeten kunnen bepalen dat de besluitvorming over een investering aan het algemeen bestuur wordt behouden. Bovendien is er bij optie c geen mogelijkheid dat de leden van het algemeen bestuur elkaars argumenten horen. De heer Van Stokkom stelt vast dat al discussiërend een 4e optie in beeld komt. De projectenlijst, die opgesteld is op basis van de keuze van de fracties voor geen mandaat, wordt geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur. Vervolgens zou op basis van meerderheid tot besluitvorming kunnen worden overgegaan. De heer Van Stokkom stelt voor het voorstel met de 4^e optie op papier te zetten en als keuzemogelijkheid toe te voegen. De heer Verroen verzoekt om de presentatie aan de stukken toe te voegen. Toegezegd wordt dat de presentatie woensdag aan de AB leden wordt gemaild. De heer De Boer vraagt waarom de financiële verordening moet worden aangepast. Er is nu al een zichttermijn van 5 jaar vastgelegd. De heer Van Stokkom antwoordt dat de planperiode verlengd wordt tot 10 jaar. De heer Kocx heeft een opmerking over de adviesnota pagina 2 3.1 Indien in het begrotingsjaar geen uitvoeringskrediet wordt aangevraagd voor een gemandateerde investering komt het mandaat te vervallen. Hij vraagt zich al of de projectmanagers bij de start van het opstellen van de lijst in juni al weten of ze in de loop van het jaar nog een kredietaanvraag doen. Volgens de heer Van Stokkom moet dat dan in beeld kunnen zijn.

De heer Schots concludeert dat de voorbereidingscommissie positief is over de voorgestelde werkwijze kredietvotering voor investeringen, maar dat hier en daar kritische opmerkingen worden geplaatst. Hij zegt toe dat de 4^e optie op papier wordt gezet en meegestuurd met de beantwoording van de technische vragen.

Vervolgens stelt de heer Schots de bijlagen aan de orde.

De heer De Boer heeft een opmerking over de bijlage Wijzigingen Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie. Hij vindt de woordkeuze "een stukje ontwikkeling meelift" niet passend in een verordening en verzoekt de woordkeuze formeler te maken.

Antwoord in de notulen

De formulering in de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie wordt gewijzigd in: In de praktijk komt het voor dat bij instandhoudingsinvestering ook een deel ontwikkeling wordt meegenomen.

De heer Kocx heeft een tweetal opmerkingen over de bijlage Besluit mandatering.

Artikel 2 lid 1

Het verlenen van voorbereidingskredieten tot een totaal bedrag van € 5 miljoen.

Volgens hem moet het € 5 miljoen per jaar zijn. De heer Schots wijst erop dat het bedrag van € 5 miljoen het bedrag betreft dat maximaal doorlopend (over meerdere jaren) open mag staan als verstrekte voorbereidingskredieten. De toevoeging "per jaar" zou niet juist zijn.

Artikel 2 lid 3

Hierbij zou de heer Kocx een aanvulling willen zien dat in geval van overschrijding van de bandbreedte het afgesproken investeringsplafond niet mag worden overschreden. De heer Van Stokkom beschouwt het investeringsplafond als een gemiddelde over een periode van 10 jaar. Bovendien beperkt een dergelijke toevoeging een soepele programmering. Overschrijding van het investeringsvolume moet incidenteel mogelijk zijn. Naar zijn mening wordt zowel door de organisatie als de portefeuillehouders bij kredietaanvragen voldoende aandacht geschonken aan de gevolgen voor het investeringsplafond. De heer Knook wijst erop dat een overschrijding van het investeringsplafond meerdere achtereenvolgende jaren kan optreden. Volgens De heer Verroen kan dat ondervangen worden door als voorbereidingscommissie kritisch te zijn. Voor mevrouw Bonthuis is het voldoende wanneer er ambtelijk goed wordt op gelet.

4. Rondvraag / sluiting

De heer Schots dankt mevrouw Musters voor de presentatie en de aanwezigen voor hun inbreng. Hij sluit de vergadering om 17.55 uur.

Sturen op hoofdlijnen

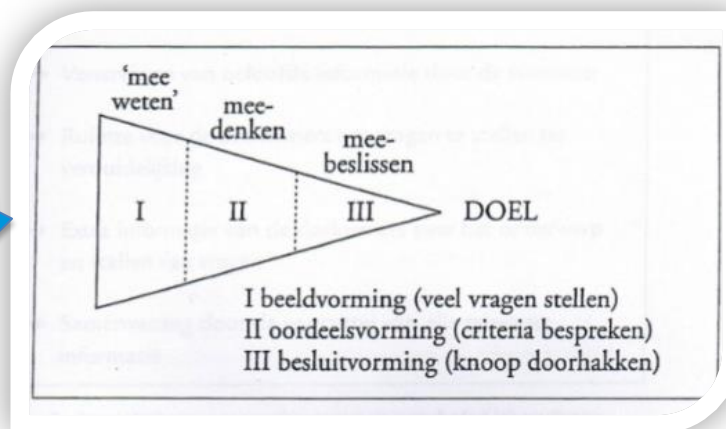
Aanleiding

**Werkgroep Bestuurlijke
vernieuwing**

Sturen op hoofdlijnen

BOB-structuur

Doelstelling sturen op hoofdlijnen

Bij het invullen van de kaderstellende en controlerende rol als bestuur steeds de strategische doelstellingen en strategische beleidskaders centraal stellen.

Daarmee wordt deze rol op een hoger abstractieniveau ingevuld waarmee de bestuurlijke aandachts- en rolverdeling adequaat tot zijn recht komt

De doorvertaling en uitvoering binnen de strategische kaders kan dan in vertrouwen aan het dagelijks bestuur worden over gelaten

Aanvullende uitgangspunten

- Overzichtelijk
- Binnen maximale tijdsbeslag bestuur

Voorstel nieuwe werkwijze sturen op hoofdlijnen

AB 8 maart 2017

4 sporen

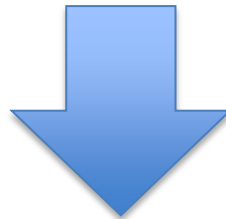
- Inhoudelijke Beleidsvorming
- P&C beleid
- **Kredietvotering investeringen**
- Besluitvorming projectplannen

Vastgestelde nieuwe werkwijze kredietvoting

Jaarlijks bij de begroting worden twee lijsten aan het algemeen bestuur te besluitvorming voorgelegd:

- Lijst instandhoudingsinvesteringen
- Lijst ontwikkelingsinvesteringen

Het algemeen bestuur geeft aan welke investeringen zij als apart kredietvoorstel willen terugzien op de AB-agenda in de loop van het jaar. Voor alle andere investeringsvoorstellen wordt aan het DB mandaat verleend tot verstrekken van budget ervoor.

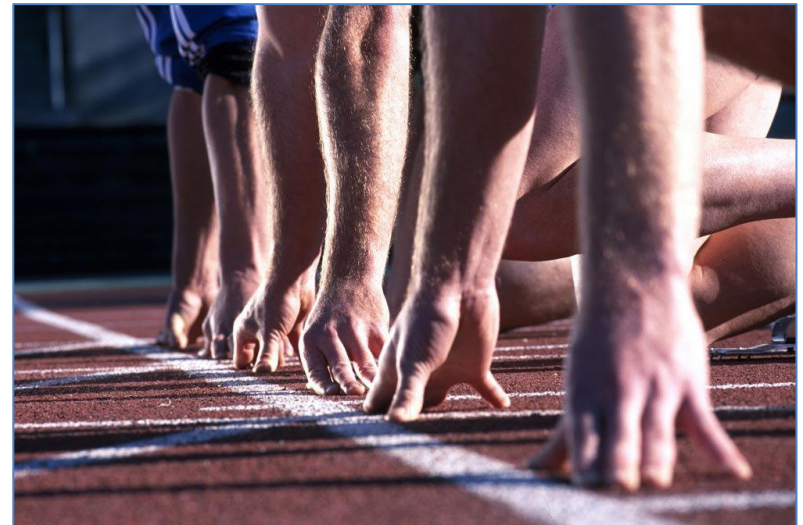

Ambtelijke organisatie gaat ermee aan de slag
→ effectueren in begroting 2018

Nieuwe werkwijze vraagt wat van organisatie

- Beter inzicht in toekomstige projecten door lijsten bij de begroting
- Zwaardere eisen aan de informatievoorziening
- Meer aan de voorkant

→ 2018 als proefjaar

Impact nieuwe werkwijze

Stabiele programmering, uitvoering en verantwoording

Meer aan de voorkant zicht op projectaanpak/-strategie

- Projectstructuur/-fasering
- Marktbenadering
- Risicoprofiel
- Omgevingsprofiel
- Planning
- Kostenraming

Beter onderbouwde kredietaanvragen

Was wordt tabel

	WAS	WORDT
Investeringsplan	• Bij Begroting (november) • Planperiode is 1 jaar	• Bij kadernota (juni) • Planperiode is 10 jaar
Mandatering	• Mandaat door AB • Instandhoudingsinvestering < € 3 mln., mandaat vervalt niet • Impliciete bandbreedte • UVK wijkt af: adviesnota AB • 1 projectenlijst	• Mandaat DB tenzij ... • Instandhoudings- en ontwikkelingsinvesteringen, mandaat vervalt bij geen UVK-aanvraag • Expliciete bandbreedte • Voorstel: actieve informatieplicht door DB • 6 projectenlijsten

Projectenlijst

Projectnaam	Waarom gaan we het doen?	Wat gaan we bereiken?	In welke context wordt het project uitgevoerd?	Realisatiejaar	Bruto kostenprognose	Onzekerheids marge (%)	Bijdrage derden (%)
Duidelijke omschrijving van de projectnaam (concreet en specifiek en afgeleide van het WAT)	Waarom gaan we het project doen, wat is het beoogd effect. Hoe past het project in het groter geheel: link naar doelen WBP en/of KN. Zorg dat de tekst qua inhoud ook aansluit bij de bedrijfswaarde(n)	Concreet aangeven wat er wordt opgeleverd met het project: wat is het resultaat	* maatschappelijk of politiek gevoelig * mate van participatie * complexiteit	Einddatum in jaartallen (jaar van oplevering)	Totale kostenprognose in Euro's	de onzekerheids marge wordt bepaald adhv de fase en de aard van het project	% verwachte bijdrage derden tov de totale prognose

Criteria: alleen project, waar in het begrotingsjaar een uitvoeringskrediet voor wordt aangevraagd, komen op de lijst

Wat nog te doen?

Bestuur:

- Keuze proces bij overschrijden bandbreedte
- Instemmen met nieuwe werkwijze en bijbehorende verordeningen

Organisatie

- Aanpassen projectrapportage t.b.v. ML
- Nieuwe opzet investeringsplan t.b.v. KN19-28
- Uitrollen van contractmanagement
- Versterken opdrachtgever – en opdrachtnemersschap

Wat levert het op?

Organisatie

- Meer aan de voorkant opereren
- Betrouwbaardere informatievoorziening
- Beter in control

Bestuur:

In welke mate voldoet dit voorstel aan de criteria van sturen op hoofdlijnen?

Bedankt voor uw aandacht!

ZIJN ER NOG VRAGEN

Bijlage

Voorbeeld

€ 1 mln. Begroting

Mandatering ontwikkelingsproject met 20% marge vanwege de aard van het project

<= € 1,2 mln.

Aanvraag uitvoeringskrediet (nog geen euro uitgegeven)

> € 1,2 mln.

UVK wijkt af --> Voorstel: actieve informatieplicht door DB

<= € 1,3 mln.

Realisatie projectuitgaven

Handhaven huidige procedure:

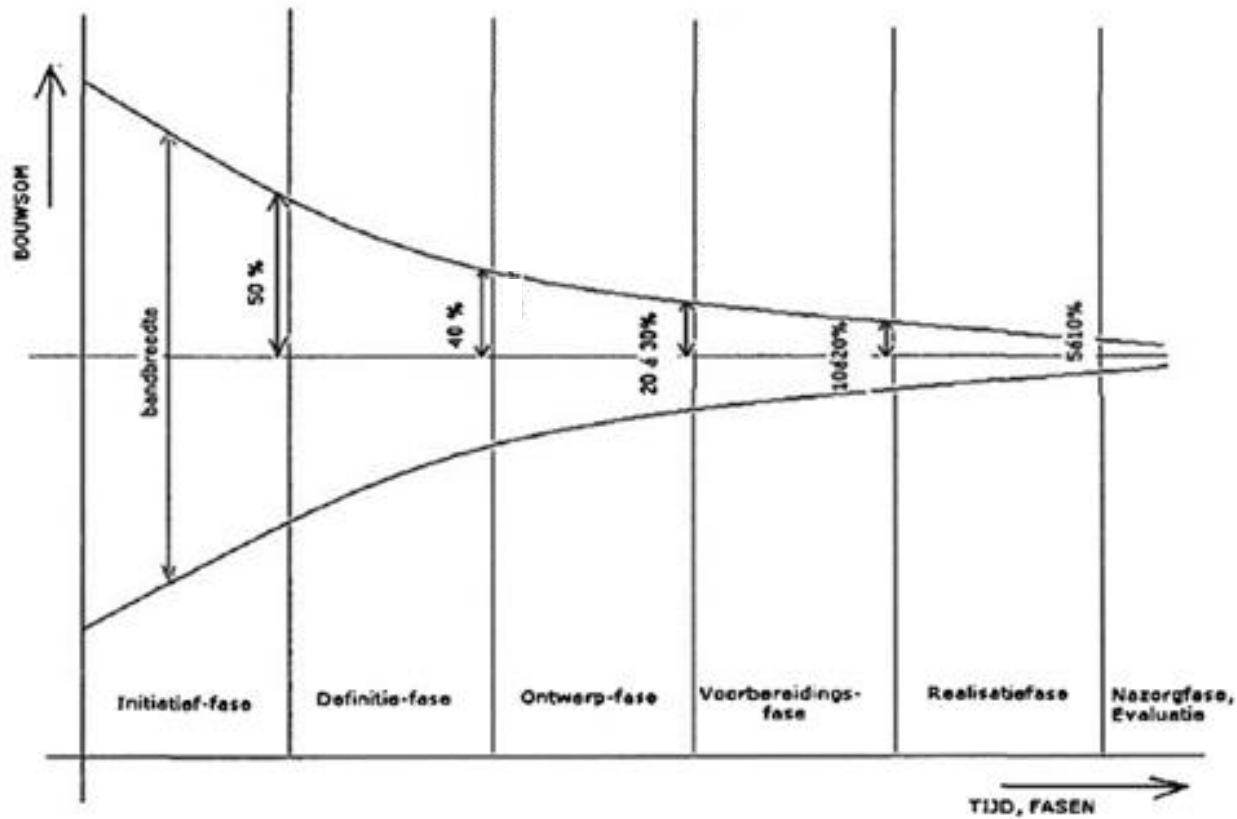
- * marge ontwikkelingsinvestering 10%

- * marge instandhoudingsinvesteringen 0%

overschrijding melden bij ML en verschonen bij jaarrekening

Onzekerheidsmarge per projectfase

Zaaknr. : 17.ZK00444/17.B0142

Kenmerk : 17IT015248

Barcode :

Aanvraag uitvoeringskrediet voor 2^e ronde toetsing regionale keringen

Doel van de notitie:

Besluitvorming door algemeen bestuur over toekennen van uitvoeringskrediet voor het uitvoeren van de 2^e ronde toetsing regionale keringen

Samenvatting:

Volgens de Verordening Water Noord-Brabant moet de waterkeringbeheerder periodiek verslag uitbrengen over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale waterkeringen.

In 2012/2013 zijn de regionale waterkeringen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en Dommel voor het eerst getoetst. In 2017 start de 2^e toetsronde die aanvullend is op de 1^e ronde.

De Brabantse waterschappen hebben besloten om ook de 2^e toetsronde gezamenlijk op te pakken. Het bijgevoegde plan van aanpak beschrijft de onderling afgestemde Brabantbrede aanpak van de 2^e toetsronde.

De waterschappen hebben met Gedeputeerde Staten van Brabant (GS) afgesproken dat de resultaten van de 2^e toetsronde, samen met een periodiek verslag over de waterstaatkundige toestand van de waterkeringen, uiterlijk eind 2019 aan GS worden aangeboden.

Het algemeen bestuur wordt gevraagd het benodigde budget vrij te geven om de 2^e ronde toetsing te kunnen uitvoeren.

Advies:

Het algemeen bestuur stemt in met toekenning van € 1.600.000,- ten behoeve van het uitvoeren van de 2^e ronde toetsing voor de regionale keringen, conform bijgevoegd plan van aanpak.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	27 juni 2017
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	11 juli 2017
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	13 september 2017

☒ Bijlage(n) bij het besluit Investeringsbesluit 2017-21	17IT015411
☒ Achtergronddocument(en) Plan van aanpak toetsing regionale keringen (Infram 8 mei 2017)	17IN012461

Aanleiding / context

Conform de in 2009 vastgestelde Verordening Water Noord-Brabant moeten de waterkeringbeheerders periodiek verslag uitbrengen over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale waterkeringen. Dit verslag bevat o.a. een veiligheidsbeoordeling op basis van een technische toetsing aan de gestelde normen.

In 2012/2013 zijn de regionale waterkeringen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel voor het eerst getoetst. In 2017 start de 2^e toetsronde, die aanvullend is op de 1^e ronde. In deze 2^e ronde zullen de mechanismen worden getoetst die in de 1^e toetsronde nog niet waren meegenomen.

Voor het uitvoeren van de 2^e toetsronde is gezamenlijk het bijgevoegde plan van aanpak opgesteld.

De waterschappen hebben met Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (GS) afgesproken dat de resultaten van de 2^e toetsronde als bijlage bij het periodieke verslag over de waterstaatkundige toestand van de waterkeringen, uiterlijk 31 december 2019 aan GS worden aangeboden. Daarmee wordt dan een eerste complete veiligheidsbeoordeling van de genormeerde regionale waterkeringen in Noord-Brabant uitgevoerd.

De geraamde kosten voor waterschap Brabantse Delta zijn als volgt opgebouwd:

Externe kosten (incl. BTW)	€ 907.500,-
Interne kosten:	€ 692.500,-

<u>Totale kredietaanvraag</u>	<u>€ 1.600.000.-</u>
-------------------------------	----------------------

Beoogd effect

Een volledige actuele veiligheidsbeoordeling van de genormeerde regionale waterkeringen in het beheersgebied van Brabantse Delta.

Argumenten

Op basis van de volledige veiligheidsanalyse kunnen verdere (handhaving, verbeter, beheer en onderhouds)werkzaamheden worden geprioriteerd.

Met de Brabantbrede aanpak wordt uniformiteit, effectiviteit, gezamenlijke kennisontwikkeling en kostenbesparing nagestreefd.

Kanttekeningen en risico's

De in 2013 technisch afgekeurde regionale keringen zijn binnen het project "Verbetering Regionale Keringen" aanvullend getoetst op alle faalmechanismen (zie AB-mededeling 12 juli 2017). Deze aanvullende toetsing wordt niet gewijzigd en integraal opgenomen in het volledige veiligheidsoordeel in 2019.

Financiële dekking

De investeringsraming bedraagt € 1.600.000. Het project 2^e ronde toetsing regionale waterkeringen (projectnummer 800511) is niet opgenomen in het Investeringsplan 2017. Verwacht wordt dat de kosten in 2017 slechts van geringe omvang zijn (ca. € 50.000,-) en passen binnen het investeringsvolume.

In de Kadernota 2018-2027 is wel rekening gehouden met dit project met een investeringsraming van € 1.674.000,- en een datum gereed van 01-02-2019.

Oplevering	Verwachting bij kredietaanvraag	Verwachting bij Begroting 2017
Verwacht tijdstip oplevering	01-03-2020	

Investering	Raming bij kredietaanvraag		Raming bij begroting 2017	
	Investering	Waarvan bijdrage derden	Investering	Waarvan bijdrage derden
Totaal benodigd krediet instandhoudings-investering	€ 1.600.000,-			

Kapitaallast	Raming bij kredietaanvraag	Raming bij begroting 2017	Extra effect op heffing
Watersysteembeheer eerste (volle) jaar	€ 357.000		

Reguliere exploitatie	Actuele raming	Raming begroting 2017
Effect op de exploitatiekosten en/of effect op de exploitatieopbrengsten	n.v.t.	

./ Voorgesteld wordt een uitvoeringskrediet van € 1.600.000,- beschikbaar te stellen volgens bijgevoegd investeringsbesluit (17IT015411).

Uitvoering

De drie Brabantse Waterschappen pakken deze toetsing gezamenlijk op. Waterschap Brabantse Delta voert namens de Brabantse Waterschappen de projectleiding. Daarbij is de volgende planning voorzien:

- uitvoering toetsing Sept 2017 – 1e kw. 2019
- verslaglegging afronden 2^e kw. 2019
- goedkeuring verslag door DB/AB waterschappen 3^e kw. 2019
- aanbieden verslag en rapportage aan GS 4^e kw. 2019

De kosten van de toetsing worden naar rato verdeeld. Deze kredietaanvraag heeft alleen betrekking op het deel van waterschap Brabantse Delta.

Communicatie

Er wordt aansluiting gezocht bij de communicatie rondom het project “Verbetering Regionale Keringen”, onderhoudswerkzaamheden en handhavingsproject (SODO). De kernboodschap luidt: ‘Waterschap Brabantse Delta toetst, beheert, onderhoudt en verbetert de dijken continue’.

De betrokken gemeenten en grondeigenaren worden geïnformeerd in afstemming met het verbeterproject.

Relatie met beleidsvelden

- Winnend Samenwerken in Brabant

We gaan de toetsing uitvoeren samen met waterschappen Aa en Maas en de Dommel. Daarbij wordt ingezet op kennisdeling en kostenbesparing en een eenduidige rapportage naar het bevoegd gezag (de provincie Noord-Brabant).

- Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Niet van toepassing.

Zaaknr. : 17.ZK00444

Kenmerk : 17IT015411

Barcode :

INVESTERINGSBESLUIT

Activiteitsnr.: 800511 **Naam activiteit:** 2^e ronde toetsing regionale waterkeringen

Beheerproduct: 2130 Veiligheidstoetsen waterkeringen

BESLUITNUMMER: 2017-21

Het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 11 juli 2017 (17IT015248);

gelet op de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta (08I0003208);

B E S L U I T :

te voteren een uitvoeringskrediet van € 1.600.000 voor het uitvoeren van de 2^e ronde toetsing regionale waterkeringen.

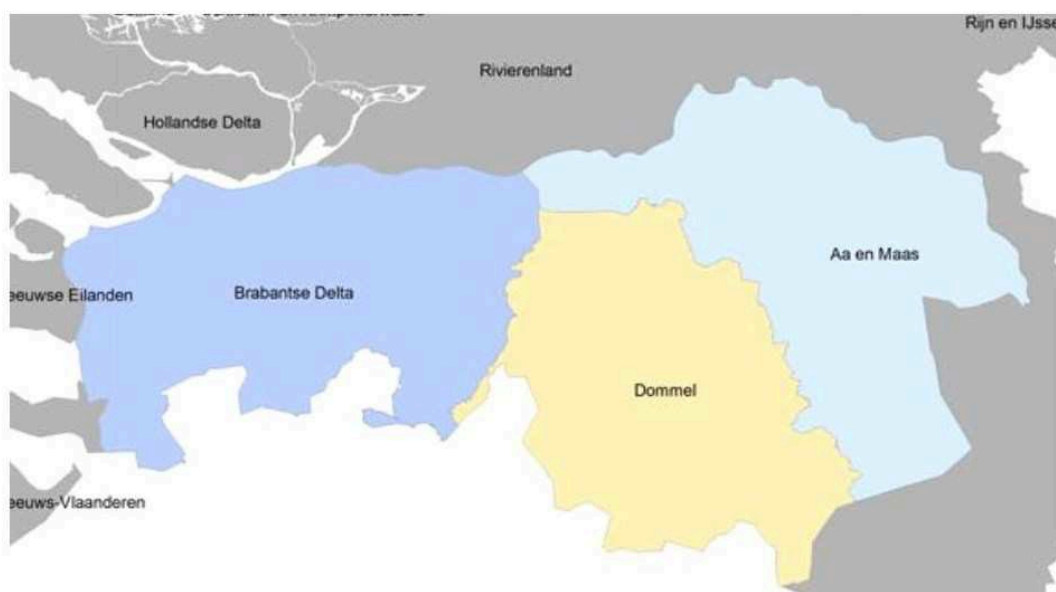
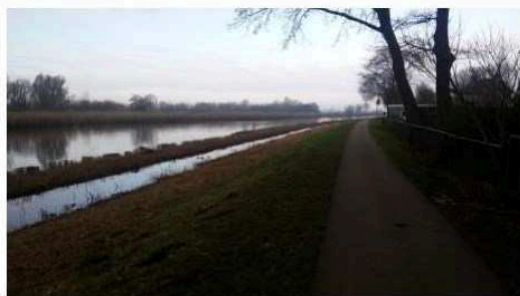
Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur
van 13 september 2017.

De wnd. dijkgraaf

De secretaris-directeur

mr. H.B. Hieltjes

ir. H.T.C. van Stokkom

PLAN VAN AANPAK TOETSING REGIONALE WATERKERINGEN

Definitief

Opdrachtgever: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel

Projectnummer: 16i219

Versie: 1.0

08-05-2017

INFRAM B.V.

Postbus 150

3950 AD MAARN

Tel: +(0)343 – 745 600

www.infram.nl

Projectgegevens

Titel: Plan van Aanpak Toetsing Regionale Waterkeringen
Versie: 1.0
Status: Definitief
Datum: 08-05-2017
Opdrachtgever: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel
Projectnummer: 16i219
Partners:

Auteurs: Wing Hong Wong
Uitgevoerd door:
Datum \ Paraaf

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	1 ^e toetsronde regionale keringen	2
1.3	Voortgang regionale keringen tussen 2013 en 2017	3
1.4	Opgave 2 ^e toetsronde regionale waterkeringen	3
1.5	Doelstelling	4
1.6	Leeswijzer	5
2	Uitgangspunten en kaders	6
2.1	Verordening water Noord-Brabant	6
2.2	Toetsmethodiek en toetssporen	6
2.3	Hydraulische randvoorwaarden	7
3	Aanpak en strategie	9
3.1	Piping	9
3.2	Micro-stabiliteit	11
3.3	Bekleding	13
3.4	Stabiliteit voorlanden	16
3.5	Niet-waterkerende objecten	16
3.6	Toepassing beheerdersoordeel	20
3.7	Kansrijkheid samenwerking waterschappen	22
4	Proces en organisatie	24
4.1	Processtappen	24
4.2	Kernteam 2 ^e toetsronde	27
4.3	Planning	28
4.4	Risico's	28
4.5	Kwaliteitsborging	29
4.6	Vervolg toetsing	29
	Literatuur	31
	BIJLAGEN	32
A.	Overzicht te beoordelen keringen	33
B.	Ontwikkelingen regionale keringen Waterschap Brabantse Delta	34
C.	Grasbekleding op zand	36
C.1	Afschuiving bekleding niet mogelijk bij gras op zand	36
C.2	Nadere beschrijving faalproces erosie meenemen in beheerdersoordeel	37
C.3	Praktijkproeven grasbekleding op zand	38

1 Inleiding

In het voorliggend plan van aanpak wordt op hoofdlijnen beschreven op welke manier de 2^e toetsronde van de regionale keringen van Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta en Waterschap De Dommel vanaf 2017 tot en met 2019 uitgevoerd kan worden. Allereerst wordt in paragraaf 1.1 de aanleiding van deze toetsronde beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 1.2 een terugblik geworpen op de 1^e toetsronde die in 2013 heeft plaatsgevonden. In paragraaf 1.3 wordt toegelicht welke werkzaamheden betreffende de regionale keringen zijn uitgevoerd tussen 2013 en 2017. Paragraaf 1.4 en paragraaf 1.5 lichten daarna de opgave en de doelstelling van de 2^e toetsronde toe. Tenslotte wordt in paragraaf 1.6 een leeswijzer gegeven voor dit plan van aanpak.

1.1 Aanleiding

Op 22 december 2009 is de [Verordening water Noord-Brabant](#) – tegelijk met de Waterwet – in werking getreden. Hierin is de norm vastgelegd waaraan de regionale waterkeringen in de provincie Noord-Brabant moeten voldoen. Overeenkomstig artikel 2.2 lid 2 van de verordening is vervolgens door de provincie in 2010 de “Regeling maatgevende hoogwaterstanden regionale keringen Noord-Brabant” vastgesteld. Deze regeling bevat de bij de norm (overschrijdingskans) behorende hoogwaterstanden, die als uitgangspunt dienen bij de bepaling van het waterkerend vermogen van de regionale keringen. In artikel 2.4 van de verordening is opgenomen dat de waterkeringbeheerder periodiek verslag moet uitbrengen over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale waterkeringen.

In 2012/2013 zijn de regionale waterkeringen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en Dommel voor het eerst getoetst. In 2017 start de 2^e toetsronde die aanvullend is op de 1^e ronde. De waterschappen hebben met Gedeputeerde Staten van Brabant (GS) afgesproken dat de resultaten van de 2^e toetsronde, samen met een periodiek verslag over de waterstaatkundige toestand van de waterkeringen, uiterlijk eind 2019 aan GS worden aangeboden.

De waterschappen hebben het voornemen om de 2^e toetsronde gezamenlijk op te pakken. Het voorliggend plan van aanpak beschrijft een voorstel voor de aanpak van de 2^e toetsronde door de drie waterschappen.

1.2 1^e toetsronde regionale keringen

Het beheergebied van de drie waterschappen omvatte in 2013 341 km regionale waterkeringen.

Tabel 1: Regionale keringen in de beheergebieden van de drie waterschappen 2013

Waterschap	Totaal km [km]	Compartimen- teringskering [km]	genormeerde regionale [km]	Kunstwerken [aantal]
Aa en Maas	59	13	46	15
Brabantse Delta	260	63	197	ca. 130
De Dommel	21,7		21,7	18

In 2012/2013 zijn de regionale keringen voor het eerst getoetst. Aangezien de beschikbare tijd gering was, zijn in de 1^e toetsronde alleen de faalmechanismen getoetst, die bij extreme omstandigheden tot direct gevaar voor overstroming kunnen leiden. Een andere overweging hierbij was ook dat het faalmechanismen betroffen, die bij een eventuele dijkversterking zouden leiden tot extra ruimtebeslag voor de waterkering en daarmee (relatief) veel impact op de omgeving zouden hebben. Op grond van het voorgaande zijn daarom in deze 1^e toetsronde de volgende faalmechanismen beoordeeld:

- Overlopen / Overslag (HT)
- Macrostabieliteit binnenwaarts (STBI)
- Macrostabieliteit buitenwaarts (STBU)
- Piping / Heave (STPI)

1.2.1 Kunstwerken

De drie waterschappen hebben in de 1^e ronde de kunstwerken getoetst op overslag/overlopen. Aa en Maas heeft in 2016 de waterkerende kunstwerken getoetst op de resterende mechanismen voor kunstwerken. Hiermee heeft Waterschap Aa en Maas de toetsing van de regionale kunstwerken volledig uitgevoerd. Waterschap Brabantse Delta en Waterschap De Dommel hebben vooralsnog de kunstwerken alleen op hoogte getoetst, maar geven aan de toets van de kunstwerken uit te voeren conform de Leidraad Waterkerende Kunstwerken in regionale waterkeringen (STOWA, 2011).

Waterschap Brabantse Delta start in juli 2017 met de toets van de regionale kunstwerken. Waterschap de Dommel moet nog één kunstwerk toetsen en heeft de wens uitgesproken om deze toetswerkzaamheden samen met Waterschap Brabantse Delta uit te voeren. Waterschap de Dommel stemt hierover met Waterschap Brabantse Delta af. Een concrete uitwerking van de kunstwerktoetsing wordt door Waterschap Brabantse Delta en Waterschap de Dommel met de provincie besproken. De toetsing van de kunstwerken is uiterlijk gereed op hetzelfde moment als de toetsing voor de andere faalmechanismen.

Tabel 2: Aantal kunstwerken in de regionale keringen (peildatum februari 2017)

Waterschap	Kunstwerken totaal	Nog te toetsen kunstwerken
Aa en Maas	28	0
Brabantse Delta	ca. 130	ca. 130
De Dommel	16	1

De kunstwerken in de regionale waterkeringen vallen buiten de scope dit plan van aanpak. Wel dient opgemerkt te worden dat de toetsrapportages van de 2^e toetsronde onderdeel uitmaken van het verslag over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen dat ieder waterschap uitbrengt. In dit verslag dient ook de waterstaatkundige toestand van de regionale kunstwerken benoemd te worden.

1.3 Voortgang regionale keringen tussen 2013 en 2017

Na de 1^e ronde hebben de waterschappen de toetsresultaten verder verfijnd, waarbij het aantal dijktrajecten dat een “onvoldoende” oordeel had gekregen gereduceerd is. Daarnaast wordt op dit moment voor een aantal dijkvakken getracht om met behulp van aanvullende onderzoeken de keringen goed te keuren. Ook zijn na de 1^e toetsronde een aantal regionale keringen afgewaardeerd naar overige keringen. Tenslotte zijn na de 1^e toetsronde keringen opgenomen in dijkversterkingsprogramma en versterkt.

Tabel 3: Voortgang regionale keringen tussen 2013 en 2017

Waterschap	Goedgekeurd (tijdens & na 1 ^e ronde) [km]	Afgewaardeerd [km]	Opgenomen in versterkingsprogramma / versterkt [km]	Nader onderzoek [km]
Aa en Maas	44,7	0	1,3	0
Brabantse Delta ¹	112,2	9	51	22
De Dommel	0,8	11,8	9,1	0

1.4 Opgave 2^e toetsronde regionale waterkeringen

Provincie Noord-Brabant en de waterschappen hebben afgesproken om keringen die in de 1^e ronde zijn afgekeurd, niet verder te toetsen in de 2^e ronde. Deze keringen zijn of worden versterkt conform de vigerende leidraden. Hierbij is of wordt in het ontwerp rekening gehouden met alle faalmechanismen. Binnen de toetsvoorschriften geldt dat als de verbetering is ontworpen volgens de vigerende leidraden of gelijkwaardig en de ontwerprandvoorwaarden niet ongunstiger zijn geworden, direct de eindscore ‘goed’ toegekend kan worden aan de kering.

In de Verordening water Noord-Brabant zijn ook zogenaamde ‘compartimenteringskeringen’ aangewezen. Deze regionale keringen zijn niet genormeerd en keren ook niet direct water. De compartimenteringskeringen worden niet getoetst. Wel wordt in 2019 de waterstaatkundig toestand van de compartimenteringskering richting Provincie Noord-Brabant gerapporteerd. Het uitgangspunt hierbij is, overeenkomstig art. 2.2, lid 4 van de Verordening, het handhaven van het bestaande profiel van de kering.

¹ Bijlage A geeft nadere toelichting over de voortgang van de keringen van de Waterschap Brabantse Delta tussen 2013 en 2017.

Op basis van het bovenstaande is de hoeveel kilometers aan waterkering die in de 2^e toetsronde getoetst moet worden als volgt:

Tabel 4: Te beoordelen keringen in de 2^e toetsronde²

Waterschap	Te beoordelen keringen [km]
Aa en Maas	44,7
Brabantse Delta	112,2
De Dommel	0,8

1.5 Doelstelling

De doelstelling van de waterschappen is – in aanvulling op de rapportages van de 1e toetsronde - het verkrijgen van een eerste volledig veiligheidsoordeel van de genormeerde regionale waterkeringen in Noord-Brabant waarin alle faalmechanismen zijn meegenomen. De eindproducten zijn drie rapporten (één per waterschap) van de resultaten van de 2e toetsronde, waarin deze helder en overzichtelijk zijn weergegeven.

Het voorliggend plan van aanpak beschrijft op welke manier de 2e toetsing van de regionale kering gezamenlijk door de Brabantse Waterschappen uitgevoerd kan worden. Het plan van aanpak is in opdracht van Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta en Waterschap De Dommel opgesteld.

Het plan van aanpak wordt ter instemming ingediend bij Provincie Noord-Brabant en wordt daarmee als ondersteuning gebruikt voor het maken van afspraken tussen de waterschappen en de provincie.

1.5.1 Plan van aanpak focust op eenvoudige en gedetailleerde toets

Om zo snel mogelijk met zo weinig mogelijk inspanning tot een weloverwogen veiligheidsoordeel te komen wordt van grof naar fijn getoetst. Er wordt per mechanisme eerst een “eenvoudige” toets uitgevoerd. Als hiermee de score “goed” of “voldoende” niet kan worden toegekend, dan wordt een “gedetailleerde” toetsing uitgevoerd. Indien de kering nog steeds niet kan worden goedgekeurd, bestaat de mogelijkheid om nog een “geavanceerde” toetsing uit te voeren. De geavanceerde toetsmethodes worden toegepast in situaties waarbij algemeen geaccepteerde methodes niet toereikend zijn om een weloverwogen oordeel uit te spreken over de waterstaatkundige toestand van de waterkering. Er kan dan gebruik gemaakt worden van de meest recente kennis en inzichten om een geavanceerde toets uit te voeren. Doordat de invulling van de geavanceerde toets in het algemeen sterk afhankelijk is van de resultaten van de gedetailleerde toets, is het niet mogelijk om dit van te voren al te omvatten in een plan van aanpak. Dit plan van aanpak focust daarom alleen op de aanpak voor de eenvoudige en de gedetailleerde toetsingen.

² Bijlage A geeft een overzicht van de keringen die in de 2^e ronde beoordeeld dienen te worden.

1.6 Leeswijzer

Dit plan van aanpak is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 geeft een opsomming van de uitgangspunten en kaders;
- Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak en de strategie van de toetsing;
- Hoofdstuk 4 beschrijft de procesmatige en organisatorische aspecten van de toetsing.

2 Uitgangspunten en kaders

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitgangspunten en de kaders van de toetsing. Allereerst wordt in paragraaf 2.1 stilgestaan bij de Verordening water Noord-Brabant. Vervolgens worden in paragraaf 2.2 de toetsmethodiek en de toetssporen toegelicht. Tenslotte wordt in paragraaf 2.3 toegelicht welke hydraulische randvoorwaarden gehanteerd worden voor de 2^e toetsronde.

2.1 Verordening water Noord-Brabant

Het kader voor de uitvoering van de toetsing is vastgelegd in de Waterwet en in de Verordening water Noord-Brabant. Het kader kan als volgt worden samengevat:

- De waterkeringen moeten worden getoetst aan de door de provincie vastgestelde veiligheidsnorm;
- De waterkeringen moeten worden getoetst op basis van de door de provincie vastgestelde maatgevende waterstanden;
- In 2019 wordt bij het verslag n.a.v. de 2^e toetsronde aan de Gedeputeerde Staten – in overleg met de provincie - een voorstel gedaan voor de volgende toetsing.

2.2 Toetsmethodiek en toetssporen

De toetsing of de veiligheid van de regionale waterkeringen aan de normen voldoen wordt uitgevoerd met behulp van de Leidraad toetsen op veiligheid regionale keringen (STOWA, 2015), hierna LTV genoemd. Deze leidraad vormt de basis van de toetsmethodiek. De leidraad verwijst voor vele toetssporen naar het Voorschrift Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkeringen (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2007), hierna VTV genoemd.

2.2.1 Faalmechanismen 2^e toetsronde

In de 2^e toetsronde worden de mechanismen getoetst die in de 1^e ronde nog niet getoetst zijn. Daarnaast worden de mechanismen die in de 1^e ronde al getoetst zijn, maar waarvoor de rekenregels inmiddels formeel aangescherpt zijn, opnieuw getoetst in de 2^e toetsronde.

De volgende rekenregels zijn aangescherpt :

- Sellmeijer
- Ongedraineerd rekenen

2.2.2 Aangepaste Sellmeijer rekenregel

De LTV geeft aan dat de rekenregel voor het mechanisme piping is gewijzigd. De methode van Bligh is vervangen door de verbeterde methode van Sellmeijer. In 2012 hebben zes waterschappen vanuit hun verantwoordelijkheid voor de waterkeringszorg het initiatief genomen om de inzichten met betrekking de verbeterde Sellmeijer rekenregel in beeld te brengen (ARCADIS, 2012). Op basis van de resultaten van de consequentieanalyse van de waterschappen wordt geconcludeerd dat ten opzichte van de oude rekenregel van Bligh de verbeterde rekenregel van Sellmeijer in vele situaties resulteert in een

aanzienlijke toename van de benodigde kwelweglengte. Op basis van bovenstaande is gekozen om de keringen in de 2^e toetsronde (zoals beschreven in paragraaf 1.4) ook te toetsen op piping.

2.2.3 Ongedraineerd rekenen macro-stabiliteit

Op dit moment vinden landelijk veel ontwikkelingen plaats op het gebied van ongedraineerde stabiliteitsanalyses. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de rekenmodellen en de eisen voor grondonderzoeken bij macro-stabiliteit berekeningen. Voor regionale keringen geldt echter dat er nog geen formele wijzigingen in de methodieken van macro-stabiliteit zijn vastgesteld in de vigerende LTV. Aangezien macro-stabiliteit al in de 1^e toetsronde is behandeld en er nog geen formele wijzigingen voor de regionale keringen zijn vastgesteld, kiezen de waterschappen ervoor om in de 2^e toetsronde macro-stabiliteit niet opnieuw te behandelen.

Op basis van bovenstaande is daarom besloten om in de 2^e toetsronde de volgende mechanismen te toetsen:

- Micro-stabiliteit;
- Voorlanden;
- Bekledingen;
- Piping
- Niet-Waterkerende Objecten.

2.3 Hydraulische randvoorwaarden

Voor alle waterkeringen langs de regionale rivieren in de beheergebieden van Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta en Waterschap De Dommel zijn de hydraulische randvoorwaarden berekend. De hydraulische randvoorwaarden voor de regionale waterkeringen in Noord-Brabant zijn door de provincie vastgesteld in de *Regeling maatgevende hoogwaterstanden regionale keringen Noord-Brabant 2010*. De waterschappen hebben met Provincie Noord-Brabant de afspraak gemaakt om in 2019 samen te verkennen of de hydraulische randvoorwaarden op basis van de nieuwe inzichten aangepast moeten worden. De afspraken hierover worden in 2019 vastgelegd in het verslag richting Provincie Noord-Brabant over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale keringen.

Tabel 5: Overzicht van de hydraulische randvoorwaarden

Waterschap	Hydraulische randvoorwaarden
Aa en Maas	Keringen worden getoetst aan de geldende norm, waarbij een toetspeil geldt bij een overschrijdingsfrequentie van 1/150 per jaar (T150). De hydraulische randvoorwaarden blijven voor deze toetsronde hetzelfde als in de 1 ^e toetsronde.
Brabantse Delta	Keringen worden getoetst aan twee hydraulische situaties, namelijk de T100 en TVZM situatie. De T100 situatie geldt als de reguliere norm, vastgesteld door de provincie Noord-Brabant, en representeert een toetspeil met een overschrijdingsfrequentie van 1/100 per jaar. TVZM betreft waterstanden die optreden bij het samenvallen van de inzet van de waterberging Volkerak-Zoommeer met hoge afvoeren op het Mark-Viet-Dintel systeem.
De Dommel	De keringen worden getoetst aan de geldende normen. Hierbij geldt voor de waterkeringen nabij Vught, Sint-Michielsgestel en Boxtel een toetspeil met een overschrijdingsfrequentie van 1/150 per jaar (T150). De hydraulische randvoorwaarden blijven voor deze toetsronde hetzelfde als in de 1 ^e toetsronde.

2.3.1 Afspraken Waterschap Brabantse Delta en Provincie Noord-Brabant

Doordat Waterschap Brabantse Delta in de 2^e ronde ook toetst met de hydraulische randvoorwaarde TVZM die nog niet is vastgelegd in de Verordening water, hebben Waterschap Brabantse Delta en Provincie Noord-Brabant de volgende afspraken gemaakt voor de 2^e toetsronde:

- TVZM is nog niet formeel vastgesteld. Waterschap Brabantse Delta en Provincie Noord-Brabant zullen in een later stadium in gesprek gaan over het borgen van TVZM in de Verordening Water;
- Waterschap Brabantse Delta heeft opnieuw scheefstanden uitgerekend. Deze waarden worden als toeslagen meegenomen bij trajecten en mechanismen (hoogte, macro-stabiliteit en waterkerende kunstwerken) die relevant zijn.

3 Aanpak en strategie

De waterschappen zijn voor de toetsing op zoek naar een pragmatische en efficiënte aanpak om zo snel mogelijk met zo weinig mogelijk inspanning tot een weloverwogen veiligheidsoordeel te komen. In de paragraaf 3.1 tot en met paragraaf 3.5 wordt per faalmechanisme de werkwijze en de inspanning toegelicht om dit doel te bereiken. Paragraaf 3.6 licht vervolgens toe hoe het beheerdersoordeel naast het technisch oordeel toegepast kan worden. Tenslotte wordt in paragraaf 3.7 in een overzicht per mechanisme weergegeven in hoeverre het kansrijk is voor de waterschappen om de toetswerkzaamheden samen op te pakken.

Indien voor specifieke faalmechanismen geen 'eenvoudige werkwijze' beschikbaar is om snel tot een veiligheidsoordeel te komen, dan wordt voor dat specifieke faalmechanisme alleen verwezen naar de leidraad (LTV).

3.1 Piping

Piping is een faalmechanisme dat wordt veroorzaakt door de stroming van water door de ondergrond ten gevolge van het waterstandsverschil tussen buitenwater enerzijds en maaiveldhoogte danwel polderpeil binnendijs. Als het stromende grondwater binnendijs het maaiveld bereikt is er sprake van kwelwater. Deze kwelstroming kan tot erosie van gronddeeltjes leiden. Hierdoor vormt zich onder de dijk een open kanaal ('pipe'). Piping begint met de erosie van enkele zandkorrels maar kan groeien tot transport van grote zandhoeveelheden en kan uiteindelijk leiden tot falen van de dijk. De faaldefinitie voor het toetsspoor piping betreft het overschrijden van een kritieke pipe-lengte. Voor de beoordeling van piping verwijst de LTV naar het Onderzoeksrapport zandmeevoerende wellen (Ministerie van infrastructuur en milieu, 2012).

In de 1^e toetsronde zijn de volgende toetsingen voor piping uitgevoerd:

- Een eenvoudige toets om relevantie van piping te bepalen (controle aanwezigheid intredepunt);
- Eenvoudige toets met de rekenregel van Bligh;
- Gedetailleerde toets met oprijfberekeningen;
- Gedetailleerde toets met de oude rekenregel van Sellmeijer;
- Geavanceerde toets om intredepunt (hydraulische kortsluiting) uit te sluiten.

Om de inspanning voor piping in te schatten kunnen de volgende drie situaties beschouwd worden:

Situatie 1: Hertoetsen niet nodig.

Voor deze situatie wordt uitgegaan van dat de hydraulische randvoorwaarden niet ongunstiger zijn geworden. Wanneer een kering op piping is goedgekeurd omdat er geen intredepunt aanwezig is, dan hoeft er niet opnieuw getoetst te worden. Piping kan immers niet optreden bij afwezigheid van een intredepunt. Verder geldt dat wanneer een kering is goedgekeurd met behulp van een oprijfberekening er niet opnieuw getoetst hoeft te worden.

Situatie 2: Hertoetsen piping zonder nieuwe grondonderzoeken

De rekenregel van Sellmeijer is na de 1^e toetsronde aangescherpt. Keringen die met de oude Sellmeijer rekenregel zijn goedgekeurd dienen opnieuw getoetst te worden met de aangescherpte Sellmeijer rekenregel. De oude Sellmeijer rekenregel vraagt dezelfde invoerdata als de aangescherpte Sellmeijer rekenregel. Er hoeven dus geen nieuwe grondonderzoeken uitgevoerd te worden waardoor de inspanning voor deze toetsing laag is.

Situatie 3: Hertoetsen piping met nieuwe grondonderzoeken

De rekenregel van Bligh is niet meer van toepassing. Waterkeringen die in de 1^e ronde met Bligh zijn goedgekeurd dienen volledig opnieuw getoetst te worden. Doordat Bligh andere inputparameters vraagt dan de verbeterde Sellmeijer rekenregel dienen nieuwe grondonderzoeken uitgevoerd te worden. De grondeigenschappen die ontbreken zijn de korreldiameter d_{70} en de doorlatendheid van het watervoerend zandpakket.

Op basis van deze situaties is de verwachte inspanning van de waterschappen voor het mechanisme piping in kaart gebracht worden.

[Tabel 6](#)

~~Tabel 6~~

Tabel 6: Overzicht inspanning voor piping

Waterschap	Situaties			Verwachte inspanning	Toelichting
	1	2	3		
Aa en Maas	X	X		Laag	In de 1 ^e ronde zijn alle keringen met Sellmeijer beschouwd of aangemerkt als niet piping gevoelig.
Brabantse Delta	X	X	(X)	Laag	In de 1 ^e ronde zijn nagenoeg alle keringen met Sellmeijer beschouwd of aangemerkt als niet piping gevoelig. De verwachting is dat een beperkt aantal vakken zijn goedgekeurd met Bligh. Het waterschap is op dit moment nog aan het inventariseren hoeveel keringen in de 1 ^e ronde met Bligh zijn goedgekeurd.
De Dommel		X		Laag	Het te beoordelen dijkvak (Taalstraat_b) is in de eerste ronde op basis van Bligh goedgekeurd. Voor de omliggende dijkvakken (Taalstraat_a en Taalstraat_c) zijn in de 1 ^e ronde wel Sellmeijer berekeningen uitgevoerd. Hiervoor zijn de relevante invoergegevens voor de Sellmeijer berekening aanwezig, i.e. d_{70} en doorlatendheid. De d_{70} 's en doorlatendheden van Taalstraat_a en Taalstraat_c zijn aan elkaar gelijk. Dit geeft aanwijzing dat er een homogeen ondergrond aanwezig is en dat bij Taalstraat_b met dezelfde grondparameters gerekend kan worden. Er wordt geadviseerd om eerst met deze grondparameters te rekenen om vervolgens pas te bepalen of het uitvoeren van additionele zeefonderzoeken noodzakelijk is.

3.2 Micro-stabiliteit

Micro-stabiliteit betreft het verlies van stabiliteit van grondlagen met zeer beperkte dikte aan het oppervlak van het binnentalud onder invloed van grondwater dat door het grondlichaam stroomt. Bij micro-stabiliteit komt de bedreiging van binnen: eventuele problemen worden veroorzaakt door een hoge freatische lijn in het grondlichaam. Micro-stabiliteit door stromend grondwater kan voor uitspoeling van materiaal uit de kern van de dijk zorgen. Verder kan een hoge freatische lijn ook voor instabiliteit van de toplaag zorgen. Tenslotte geldt dat wanneer het binnentalud beschermd wordt door een ondoorlatende kleilaag, deze door het grote potentiaalverschil van de dijk afgedrukt kan worden. De LTV verwijst voor de toetsing van micro-stabiliteit naar het VTV en het Technisch Rapport Waterkerende Grondconstructies (TAW, 2001).

Voor micro-stabiliteit worden de volgende toetsmethodes voorgeschreven in het VTV:

- Een eenvoudige toets om de relevantie van micro-stabiliteit te bepalen. In grote lijnen komt het erop neer dat dat het spoor micro-stabiliteit de eindscore 'goed' krijgt als voldaan wordt aan de voorwaarden dat de binnentoe van de dijk in voldoende mate gedraineerd wordt, de dijk(kern) uit slecht doorlatend materiaal bestaat of het binnentalud een flauwere helling heeft dan 1V:5H;
- Een gedetailleerde toets waarbij gekeken wordt of wordt voldaan aan eisen met betrekking tot afdrukken, afschuiven en/of uitspoelen. Verder wordt ook beschouwd of eventuele instabiliteit acceptabel is vanuit beheer en beoordeling van andere faalmechanismen.

Om de inspanning voor micro-stabiliteit in te schatten kunnen de volgende drie situaties beschouwd worden:

Situatie 1: Keringen in 1^e ronde beoordeeld aan eis 1V:5H

Voor deze situatie geldt dat keringen in de 1^e ronde al beoordeeld zijn met beoordelingsprofielen waarbij rekening is gehouden met de eis van 1V:5H. Keringen die in de 1^e ronde al aan deze beoordelingsprofielen voldeden kunnen in de 2^e ronde met de eenvoudige toets direct goedgekeurd worden.

Situatie 2: Keringen toetsen in de gedetailleerde toets met nieuwe grondonderzoeken

Voor deze situatie geldt dat een gedetailleerde toets uitgevoerd moet worden. Aanvullend op de (grond)onderzoeken van de 1^e toetsronde moeten additionele onderzoeken uitgevoerd worden voor (met name) de dikte en eigenschappen van de kleibekleding.

Situatie 3: Zowel eenvoudige als gedetailleerde toets nog volledig uitvoeren

Voor deze situatie geldt dat in de 1^e ronde geen rekening is gehouden met de eisen van micro-stabiliteit. Hierdoor is er ook geen beeld in hoeverre de gedetailleerde toets noodzakelijk is. In deze situatie zullen de stappen van de leidraden gevolgd moeten worden en zal in de eerste instantie een eenvoudige toets uitgevoerd moeten worden om vervolgens in te schatten in hoeverre het noodzakelijk is grondonderzoeken uit te voeren voor de gedetailleerde toets.

Tabel 7: Overzicht inspanning voor micro-stabiliteit

Waterschap	Situaties			Verwachte inspanning	Toelichting
	1	2	3		
Aa en Maas	X	X		Laag	In de 1 ^e ronde zijn nagenoeg alle keringen met beoordelingsprofielen die voldoen aan de eis van 1V:5H goedgekeurd. Het waterschap schat dat maximaal 4 km keringen niet aan de eis van 1V:5H voldoen. Voor de gedetailleerde toets moeten hiervoor aanvullende grondonderzoeken uitgevoerd worden (met name voor de kleibekleding).
Brabantse Delta			X	Hoog	In de eerste ronde is de eis van 1V:5H niet beschouwd, hierdoor is het niet bekend in hoeverre de keringen met een eenvoudige toets goedgekeurd kunnen worden. Voor een nog onbekend aantal keringen dienen er aanvullende grondonderzoeken uitgevoerd te worden.
De Dommel	X			Laag	De te beoordelen kering is in de 1 ^e ronde met een beoordelingsprofiel dat voldoet aan de eis van 1V:5H goedgekeurd.

3.3 Bekleding

Onder bekleding wordt verstaan: het gehele pakket dat de kern van de dijk bedekt. Afhankelijk van het type bekleding kan de bekleding bestaan uit een toplaag, verschillende soorten tussenlagen (bijvoorbeeld van granulair materiaal of geokunststof) en een onderlaag. In de toetsing wordt bekeken of de bekleding het onder/achterliggende grondlichaam kan beschermen onder maatgevende condities. De LTV verwijst voor de toetsing van de bekleding naar het VTV, het Technisch Rapport Steenzetting (TAW, 2003) en de Handreiking toetsen Grasbekleding op Dijken t.b.v. het opstellen van het beheerdersoordeel in de verlengde derde toetsronde (Ministerie van infrastructuur en milieu, 2012).

Voor de bekledingentoets wordt onderscheid gemaakt tussen bekledingen op het buitentalud en de bekledingen op de kruin en binnentalud. Voor de kruin en binnentalud geldt dat wanneer het overslagdebiet kleiner of gelijk is aan 0,1 l/m/s, de bekleding op de kruin en binnentalud niet getoetst hoeft te worden omdat het gering debiet geen gevaar vormt voor de bekleding. In de 2^e ronde worden alleen keringen getoetst die in de 1^e ronde al voldeden aan het criterium " $\text{overslagdebiet} \leq 0,1 \text{ l/m/s}$ ". Hierdoor gaat deze paragraaf niet verder in op de bekleding op de kruin en binnentalud.

Het VTV maakt voor de bekleding onderscheid in gras, asfalt en steenzetting. De paragrafen 3.3.1 tot en met 3.3.3 lichten deze type bekledingen nader toe.

3.3.1 Grasbekleding

De grastoets begint met de mogelijkheid om de kering goed te keuren met behulp van bewezen sterkte. Vervolgens wordt beoordeeld in hoeverre de golfbelasting risico vormt voor de bekleding. Tenslotte worden de grasmat en de onderliggende kleilaag getoetst op erosie en afschuiving. Voor de toets zijn gegevens nodig over de type grasbekleding, de wijze van beheer op de grasbekleding, de kwaliteit van de bekleding en de eigenschappen van de onderliggende kleilaag. Doordat de waterschappen nagenoeg geen gegevens hebben over de grasbekleding is het niet mogelijk om in methodieken te gebruiken die voor versnelling zorgen in het toetsproces. Voor de toetsing dienen daarom de stappen gevolgd te worden van het VTV, katern 8 paragraaf 4.4. Er dient wel opgemerkt te worden dat, indien er een kleilaag aanwezig is in het buitentalud, het aan te raden is om eerst aandacht te geven aan de relevantie toets met behulp van de hydraulische randvoorwaarden. Doordat de keringen aan regionale watersystemen liggen is de kans groot dat de golfbelasting dermate laag is (beperkte strijklengte) dat de bekledingen met behulp van de eenvoudige toetsen goedgekeurd kunnen worden.

3.3.1.1 Gras op zand

Binnen het beheergebied van Waterschap Aa en Maas zijn zandkeringen met gras op een sterk zandige afdeklaag aanwezig. De gebruikelijke kleilaag onder de grasbekleding ontbreekt bij deze keringen. Dit geeft een extra uitdaging in de toetsing. De LTV verwijst voor de toets op grasbekleding namelijk naar het VTV. Het VTV is geschreven voor de primaire waterkeringen. Zandkeringen zonder een kleiig afdeklaag komen in het algemeen niet voor bij de primaire keringen in Nederland. 'Gras op zand' valt daarom buiten de toepassingsvoorwaarden van de gedetailleerde rekenmethodieken van het VTV en zal daarom geavanceerd getoetst moeten worden. Deze paragraaf gaat niet verder in op de mogelijkheden voor de geavanceerde toets. Voor nadere informatie wordt verwezen naar bijlage C.

Tabel 8: Overzicht inspanning voor grasbekleding

Waterschap	Verwachte inspanning	Toelichting
Aa en Maas	Hoog	Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de bekledingen. Verder zijn de toetsmethodieken binnen de VTV niet geschikt voor gras op zand waardoor geavanceerd getoetst moet worden.
Brabantse Delta	Hoog	Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de bekledingen. Er zal veel inspectie uitgevoerd moeten worden voor het type gras en de eigenschappen van het gras. Verder zal ook inzet gepleegd moeten worden in onderzoeken voor de bekleding van kleilaag op het buitentalud.
De Dommel	Laag	Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de bekledingen. Er hoeft echter slechts voor 837 m kering gegevens ingewonnen te worden.

3.3.2 Asfalt bekleding

In de beheergebieden van de drie waterschappen komen geen asfaltbekledingen voor op de regionale waterkeringen. Verder zijn op de regionale waterkeringen ook geen asfaltwegen op het buitentalud die beoordeeld dienen te worden als asfaltbekleding. Dit plan van aanpak gaat daarom niet nader in op asfaltbekledingen.

3.3.3 Steenzettingen

Voor de toetsing van steenzetting wordt in de toetsvoorschriften verwezen naar het VTV2006, katern 8 paragraaf 2.4. Voor steenbekledingen op het buitentalud worden verschillende faalmechanismen onderscheiden. Deze mechanismen worden getoetst in de volgende zes deelsporen:

- Toplaaginstabiliteit onder golfaanval
- Toplaaginstabiliteit onder langsstroming
- Afschuiving
- Materiaaltransport vanuit de onderlaag
- Materiaaltransport vanuit de granulaire laag
- Erosie van de onderlagen

Voor de beoordeling van steenbekleding wordt gebruik gemaakt van de software Steentoets. Voor steentoets is veel data nodig over de steenbekleding. Denk hierbij aan de geometrie, eigenschappen van de toplaag, filterlagen, geotextiel en onderliggende klei en/of zand. Deze gegevens kunnen afgeleid worden uit bestekstekeningen en/of veldonderzoeken. De waterschappen geven echter aan dat steenbekledingen beperkt voorkomen op het buitentalud van de regionale keringen. De steenbekledingen zijn alleen toegepast bij bijzondere situaties, zoals nabij bruggen of havens. De waterschappen hoeven daarom maar voor beperkte dijkvakken gegevens voor de steenzetting te inventariseren.

Doordat de waterschappen nagenoeg geen gegevens hebben over de steenbekleding is het niet mogelijk om in methodieken te gebruiken die voor versnelling zorgen in het toetsproces. De toetsing van de steenbekleding dient daarom conform VTV katern 8 paragraaf 2.4 uitgevoerd te worden. Deze paragraaf schrijft de toetsmethodiek voor steenbekleding niet verder uit.

Tabel 9: Overzicht inspanning voor micro-stabiliteit

Waterschap	Verwachte inspanning	Toelichting
Aa en Maas	Laag	Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de bekledingen. Steenzetting als bekleding komt nagenoeg niet voor in het beheergebied.
Brabantse Delta	Laag	Er zijn weinig gegevens beschikbaar over de bekledingen. Steenzetting als bekleding komt nagenoeg niet voor in het beheergebied.
De Dommel	Geen	Steenzetting komt niet voor bij de te toetsen kering.

3.4 Stabiliteit voorlanden

Indien een vooroever is opgebouwd uit slappe klei- en veenlagen of verwekinggevoelig zand, dient rekening te worden gehouden met een kans op grootschalige afschuivingen en zettingsvloeiingen van de vooroever met mogelijke invloed op de veiligheid van de waterkering. De oorzaak is de versteiling van de geulwand of verdieping van de geul door erosie aan de teen of aanzanding aan de top of migratie van de gehele geulwand door erosie of aanzanding.

Voor de stabiliteit van voorland is het in VTV gesteld dat nooit een inscharing tot aan de waterkering ten gevolge van zettingsvloeiing of afschuiving geconstateerd is in natuurlijke geulen waarbij de geuldiepte kleiner was dan 9 m. Op basis van deze ervaring kan minimaal een score 'voldoende' worden toegekend voor geulen met kleinere diepte dan 9 m. De waterschappen geven aan dat geulen dieper dan 9 m niet voorkomen bij de regionale keringen in hun beheergebieden. Op basis hiervan kan gesteld worden dat voor het mechanisme stabiliteit voorlanden geen inspanning geleverd hoeft te worden in de 2^e toetsronde omdat het mechanisme op basis van de eenvoudige toets voorzien kan worden met de score 'voldoende'.

3.5 Niet-waterkerende objecten

Onder niet-waterkerende objecten, hierna te noemen: NWO, worden alle objecten op, in of nabij een waterkering verstaan die niet bijdragen aan het waterkerend vermogen van de waterkering. De aanwezigheid van een niet-waterkerend object kan de veiligheid van de waterkering in gevaar brengen door:

- Verstoring van het grondlichaam;
- Het veroorzaken van additionele externe belastingen;
- Verstoring van waterstroming (piping, erosie, verhoging freatisch vlak);
- Beperking van vrijheid van beheer en onderhoud.

NWO zijn in te delen in de volgende categorieën:

- Bebouwing;
- Begroeiing;
- Pijpleiding en kabels;
- Overige NWO.

Voor de toetsing van NWO verwijst de LTV naar het VTV en het rapport Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009). Daarnaast geeft bijlage 6 van de LTV een schema voor het toetsen van bomen. Het uitgangspunt van de beoordeling is dat als de waterkering zonder NWO al een score onvoldoende heeft, toetsing van NWO niet nodig is, aangezien een NWO geen positieve bijdrage heeft aan het waterkerend vermogen van de waterkering.

In grote lijnen zien de toetsmethoden voor niet-waterkerende objecten er als volgt uit:

- Toets op beoordelingsprofiel;
- Toets op compenserende maatregelen voor aanwezigheid van NWO (in de vorm van bijzonder waterkerende constructies);
- Toets of het NWO ontworpen is conform vigerende leidraden voor waterstaatswerken;
- Toets impact NWO op andere faalmechanismen;

Deze paragraaf geeft per type NWO een overzicht van de inspanning in de toetsing.

3.5.1 NWO Begroeiing

NWO begroeiing betreft vooral de impact van bomen op het waterkerend vermogen van de waterkering. Om de inspanning voor de toetsing op NWO begroeiing in te schatten kunnen de volgende drie situaties beschouwd worden:

Situatie 1: Geen begroeiing aanwezig

Voor deze situatie geldt dat er geen begroeiing aanwezig is op de kering. De toets op NWO begroeiing is dan niet van toepassing.

Situatie 2: Begroeiing aanwezig, beoordelen op beoordelingsprofiel

De begroeiingen kunnen eenvoudig getoetst en goedgekeurd worden met beoordelingsprofielen. Hierbij wordt conform het VTV uitgegaan van een conservatieve situatie waarbij een ontwortelde boom een ontgrondingskuil achterlaat met een diameter van 4 meter en een diepte van 1 meter. In praktijk betekent dit dat een boom alleen effect op de stabiliteit van de kering heeft als de ontgrondingskuil het beoordelingsprofiel doorsnijdt. Doordat er van de meest ongunstige situatie wordt uitgegaan is het niet nodig om elke boom/begroeiing separaat te beoordelen.

Voor deze toets genieten bomen in het achterland van de kering extra aandacht. Als het achterland in rekening wordt gebracht voor additionele kwelweglengte voor het mechanisme piping, dient expliciet gekeken te worden of een ontwortelde boom in het achterland resulteert in een verkorting van de kwelweglengte. De beoordelingsprofielen die in de 1^e ronde zijn opgesteld houden immers geen rekening met de inzichten van de nieuwe Sellmeijer rekenregel.

Situatie 3: Begroeiing gedetailleerd toetsen

In deze situatie dienen de begroeiingen/bomen gedetailleerd getoetst te worden. Aangezien de toetsing betrekking kan hebben op grote aantallen bomen, is het verstandig om bomen te clusteren. Op deze wijze hoeft niet elke boom volledig onderzocht te worden. Een cluster bestaat uit bomen die voldoende overeenkomsten vertonen qua eigenschappen en/of standplaatsen in het profiel. Binnen elk cluster wordt één boom als representatief beschouwd en beoordeeld. Bij deze methode is vooral veel inspanning en tijd nodig voor de inventarisatie van de locatie en eigenschappen van de bomen.

Tabel 10: Overzicht inspanning voor NWO begroeiing

Waterschap	Situaties			Verwachte inspanning	Toelichting
	1	2	3		
Aa en Maas	X	X		Laag	Voor het waterschap geldt dat vooral op de keringen langs het Drongelens kanaal veel bomen aanwezig zijn. Deze keringen zijn overgedimensioneerd. De verwachting is dat de ontgrondingskuilen van de bomen de beoordelingsprofielen niet doorsnijden. De inspanning voor de beoordeling van begroeiing zal daarom beperkt zijn.
Brabantse Delta			X	Hoog	Het waterschap heeft op dit moment nog geen inventarisatie uitgevoerd voor de bomen op of nabij de regionale keringen. Daarnaast beschikt het waterschap ook nog niet over beoordelingsprofielen die rekening houden met micro-stabiliteit. Hierdoor is het niet mogelijk om concreet een uitspraak te doen in hoeverre met een eenvoudige toets de bomen goedgekeurd kunnen worden. Door de grote toetsopgave zal de inventarisatie van de locatie en eigenschappen van bomen veel tijd en inspanning kosten.
De Dommel	X			Geen	Er zijn geen begroeiingen op de te beoordelen kering.

3.5.2 NWO kabels en leidingen

Voor de toets van kabels en leidingen wordt verwezen naar het VTV, katern 10, hoofdstuk 4 en het rapport Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009). De toets zal grotendeels gebaseerd zijn op de normen de NEN 3650-serie, NEN 3651, normen die tot en met 2002 gangbaar waren voor pijpleidingen en/of de Pijpleidingcode van de Provincie Zuid-Holland. Het zwaartepunt van deze toetsing zal met name zitten in de gegevensinwinning. De waterschappen hebben geen gegevens over de kabels en leidingen in en/of nabij de regionale waterkeringen. Gegevensinwinning zal plaats moeten vinden middels KLIC meldingen en contact met netbeheerders. De drie waterschappen moeten daarmee dezelfde werkzaamheden uitvoeren voor de toetsing. Het verschil in de inspanning zit vooral in de kilometers aan keringen waarvoor gegevens ingewonnen moeten worden.

Tabel 11: Overzicht inspanning voor NWO kabels en leidingen

Waterschap	Verwachte inspanning	Toelichting
Aa en Maas	Gemiddeld	Het waterschap heeft 43,7 km keringen waarvoor gegevens van kabels en leidingen geïnventariseerd en getoetst moeten worden. De verwachting is dat vooral veel kabels en leidingen aanwezig zijn bij de Dieze dijk doordat hier veel bebouwingen aanwezig zijn.
Brabantse Delta	Hoog	Het waterschap heeft 112,2 km keringen waarvoor gegevens van kabels en leidingen geïnventariseerd en getoetst moeten worden. De schatting is dat 20% van deze keringen door bebouwd gebied lopen; bij deze keringen is de verwachtingen dat er veel kabels en leidingen aanwezig zijn.
De Dommel	Laag	Het waterschap hoeft maar 837 meter aan keringen toetsen. De inspanning voor gegevensinwinning en toetsing is laag.

3.5.3 NWO bebouwing

Voor de toets van bebouwing wordt verwezen naar het VTV, katern 10, hoofdstuk 4 en het rapport Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009). De toets zal gedeeltelijk bestaan uit de toets op doorsnijding van beoordelingsprofiel. Deze toets kan uitgevoerd worden met behulp van de eenvoudige regels benoemd in het VTV en het rapport Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009). Daarnaast kan ook een complexere geavanceerde beschouwing uitgevoerd worden voor de bebouwingen. Vanwege de complexiteit van deze toetsing (o.a. stabiliteit bebouwing) is in veel gevallen specialistische kennis vereist die niet is vastgelegd in vigerende leidraden, normen of technische rapporten (geavanceerd toets).

De waterschappen hebben geen gegevens over de bebouwingen op, in en/of nabij de regionale waterkeringen. Gegevensinwinning kan vinden middels luchtfoto's, Basisregistratie Grootschalige Topografie en inspecties. Daarnaast kunnen de archieven van de gemeenten en de gemeentelijke Basisregistraties Adressen en Gebouwen registraties (BAG) geraadpleegd worden voor de ligging ten opzichte van de kering, het bouwpeil, de aanwezigheid van kelders, funderingstype en constructie van het gebouw.

De drie waterschappen moeten dezelfde werkzaamheden uitvoeren voor de toetsing. Het verschil in de inspanning zit vooral in de kilometers aan keringen waarvoor gegevens ingewonnen moeten worden.

Tabel 12: Overzicht inspanning voor NWO bebouwing

Waterschap	Verwachte inspanning	Toelichting
Aa en Maas	Laag	Het waterschap schat dat maximaal 5 km van de regionale keringen aan bebouwd gebied ligt. De verwachting is dat de inspanning voor de toets van bebouwingen laag is.
Brabantse Delta	Hoog	Het waterschap schat dat 20% van de te beoordelen keringen door bebouwd gebied gaan. Dit betekent dat voor meer dan 24 km van de keringen toets op bebouwing uitgevoerd moet worden.
De Dommel	Laag	Het waterschap hoeft maar 837 meter aan keringen te toetsen. Er zijn geen bebouwingen direct op de kering. Er dient wel een inventarisatie gedaan te worden of bebouwingen aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van piping.

3.5.4 NWO overig

De overige NWO betreffen onder andere wegen, landhoofden, geleidewerken, steigers, niet-waterkerende

kade-constructies. In het rapport Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009) zijn overige NWO aangemerkt als objecten die geen of beperkte nadelige gevolgen voor het waterkerend vermogen en zijn in het algemeen niet risicovol. De waterschappen hebben met Provincie Noord-Brabant de volgende afspraken gemaakt met betrekking tot overige NWO:

- In 2^e ronde wordt inventarisatie uitgevoerd voor overige NWO;
- Er wordt geen technisch toets uitgevoerd voor overige NWO;
- De overige NWO worden wel betrokken bij het beheerdersoordeel.

Ten behoeve van het beheerdersoordeel van overige NWO wordt verwezen naar Vuistregels voor het beheerdersoordeel bij de toetsing van niet-waterkerende objecten (Provincie Zuid-Holland, 2009). In deze paragraaf wordt overige NWO niet verder uitgewerkt.

3.6 Toepassing beheerdersoordeel

Het veiligheidsoordeel van de waterkering zal uiteindelijk bestaan uit het “technisch oordeel” (technische beschouwing conform de leidraden) en het “beheerdersoordeel”. Het beheerdersoordeel is de inschatting van de waterkeringbeheerder over de veiligheid van de waterkering. De waterkeringbeheerder beoordeelt de veiligheid op basis van praktijkervaringen en/of kennis die nog niet wordt gebruikt in de technische beoordelingssporen. Het opstellen van een beheerdersoordeel is de verantwoordelijkheid van de beheerder zelf. Heeft de beheerder twijfels over de resultaten van het technisch oordeel, dan heeft hij/zij middels met het beheerdersoordeel de mogelijkheid om het uiteindelijke veiligheidsoordeel van de waterkering te wijzigen of te accepteren.

Indien het beheerdersoordeel overeenstemt met het technisch oordeel, dan is het voldoende om deze constatering vast te leggen. Een uitgebreide onderbouwing van het beheerdersoordeel is dan niet noodzakelijk. Indien het beheerdersoordeel afwijkt van het technisch oordeel, dan is dat in de eerste instantie aanleiding voor nader onderzoek. Dit kan leiden tot een aanpassen van zowel het technisch oordeel als het beheerdersoordeel. Indien nader onderzoek uiteindelijk toch in een afwijkend oordeel resulteert, dan is onderbouwing van het beheerdersoordeel van groot belang. Harde criteria waar een goed beheerdersoordeel aan dient te voldoen kunnen niet generiek gegeven worden. Module G van de LTV geeft wel een aantal bouwstenen voor de onderbouwing van het beheerdersoordeel:

- **Waarnemingen:** Gedrag van kering, bijvoorbeeld geregistreerd/vastgelegd tijdens inspecties en schouw (reguliere en extreme omstandigheden);
- **Metingen:** Metingen en monitoringen ten behoeve van betere en betrouwbare basisdata. Kan gebruikt worden voor aanscherping van het technisch oordeel maar kan ook toegepast worden door bijvoorbeeld de aan-/afwezigheid van faalverschijnselen te koppelen aan metingen;
- **Praktijkproeven:** Betreft het proefondervindelijk aantonen of een faalmechanisme wel/niet kan optreden;
- **Nieuwe kennis:** Betreft het beschouwen van kennis en ervaringen buiten het toepassingsbereik van de leidraden.

De drie waterschappen hebben in de 1^e ronde al ervaringen opgedaan met het opstellen van beheerdersoordelen. Hierbij zijn de resultaten van het technisch oordeel nader beschouwd tijdens diverse werksessies. Op basis van deze ervaringen kan gesteld worden dat de volgende expertises aanwezig dienen te zijn bij de werksessies:

- Technisch adviseur waterkeringen van het waterschap;
- Medewerker beheer en onderhoud regionale keringen;
- Externe specialist ten behoeve van kwaliteitsborging;
- Toetsers/ingenieursbureau.

Het beheerdersoordeel moet goed, logisch en overtuigend zijn, zeker als dit afwijkt van het technisch oordeel én bepalend is voor het veiligheidsoordeel.

3.7 Kansrijkheid samenwerking waterschappen

Landelijk bestaat de wens dat waterkeringbeheerders zoveel mogelijk op uniforme wijze rapporteren over de veiligheid van hun regionale waterkeringen. Met Provincie Noord-Brabant is afgesproken dat de Brabantse waterschappen de resultaten van de toetsing op een uniforme wijze rapporteren. De waterschappen maken in 2019 nadere afspraken over de vorm en opbouw van deze rapportages.

Naast het uniform rapporteren zal ook beschouwd moeten worden in hoeverre het kansrijk is om de toetswerkzaamheden samen uit te voeren. De overwegingen die van invloed zijn op de keuze om samen te werken zijn:

- Bij een nieuw onderwerp waar de waterschappen weinig kennis en/of ervaring van hebben kan samenwerking leiden tot gezamenlijke kennisontwikkeling;
- samenwerking kan resulteren in financiële voordelen;
- samenwerking kan resulteren in versnelling van werkzaamheden;
- samenwerking kan resulteren in hogere kwaliteit (van de toetsing);
- samenwerking kan een bijdrage leveren in de continuïteit van de keringenwerkzaamheden en vermindert de kwetsbaarheid door eventueel verlies van specialistische kennis en ervaring

Op basis van de inspanningen die geleverd dienen te worden voor de verschillende mechanismen, zoals beschreven in de voorgaande paragrafen, is per mechanisme de kansrijkheid van de samenwerking tussen de drie waterschappen beschouwd:

Tabel 13: Kansrijkheid samenwerking waterschappen per mechanisme

	WSAM	WSBD	WSDD	Toelichting
Piping	+	+	+	• Focus op eenvoudige toets • Weinig additionele grondonderzoeken
Voorland	+	+	+	• Niet relevant / goedkeuren eenvoudige toets
Micro-stabiliteit	+	-	+	• WSAM en WSDD focus op eenvoudige toets • WSBD focus op eenvoudige en (mogelijk) gedetailleerde toets
Bekleding	-	-	-	• Weinig informatie over bekleding vastgelegd • Aard en omvang toetswerkzaamheden niet gelijk
NWO bomen	-	-	~	• Aard en omvang toetswerkzaamheden niet gelijk
NWO kabels en leidingen	+	+	+	• Weinig informatie over kabels en leidingen vastgelegd • (Gedeeltelijk) gedeelde nutsbedrijven • Kans om gezamenlijk kennis en ervaringen hierover op te doen
NWO bebouwing	+	+	+	• Weinig informatie over bebouwingen vastgelegd • Omvang verschillend, maar wel vergelijkbare werkzaamheden
NWO overig	+	+	~	• Alleen inventariseren en betrekken bij beheerdersoordeel
+ Kansrijk samenwerking - Niet kansrijk samenwerking o Neutraal ~ Niet van toepassing				

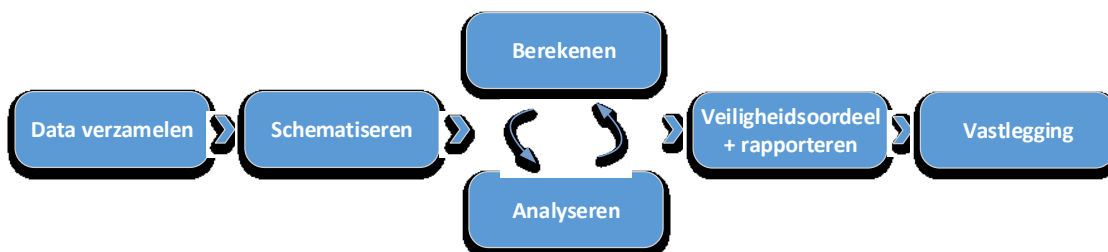
Op basis van ~~Tabel 13~~ ~~Tabel 13~~ kan afgeleid worden dat de verschillen in de werkzaamheden niet groot zijn. Doordat samenwerking resulteert in financiële voordelen (gezamenlijk werkzaamheden uitvragen) en een positieve bijdrage heeft in de kennisontwikkeling en de continuïteit van de werkzaamheden, hebben de waterschappen de intentie om de werkzaamheden volledig gezamenlijk op te pakken.

4 Proces en organisatie

Dit hoofdstuk gaat nader in op het proces en de organisatie van de toetsing. Allereerst worden in paragraaf 4.1 de processtappen van de toetsing benoemt. Op basis hiervan kunnen de waterschappen geschikte capaciteit reserveren voor de verschillende processtappen. In paragraaf 4.1 wordt vervolgens het kernteam dat verantwoordelijk is voor de algehele voortgang en uitgangspunten van de 2^e toetsronde toetsing toegelicht. Paragraaf 4.3 geeft vervolgens een overzicht van de planning. Paragraaf 4.4 geeft een overzicht van de risico's van de 2^e toetsronde en toont welke maatregelen er getroffen zijn om deze risico's te beheersen. Paragraaf 4.5 licht vervolgens toe hoe de kwaliteit van de toetsing wordt geborgd. Tenslotte wordt in paragraaf 4.6 het vervolg van de 2^e toetsronde nader toegelicht.

4.1 Processtappen

Deze paragraaf beschrijft het proces van de toetsing. Per processtap wordt toegelicht welke inhoudelijke activiteiten er uitgevoerd moeten worden en wie betrokken zijn bij deze werkzaamheden. Met behulp van deze processtappen kunnen de waterschappen inschatten wanneer welke (geschikte) capaciteit gereserveerd moet worden. De naamgeving van de werkelijke functies kan per waterschap afwijken van de functies zoals beschreven in deze paragraaf.

Figuur 1: Toetsproces

Figuur 1 geeft een overzicht van de processtappen binnen de toetsing van de regionale keringen. De processtappen zijn:

1. Data verzamelen

Werkzaamheden

De toetsing start met het verzamelen van gegevens. Het gaat hier zowel om interne gegevens (beschikbaar binnen het waterschap) als externe gegevens (zoals KLIC, BAG en gegevens van nutsbedrijven). Op basis van de inventarisatie van de beschikbare gegevens kan ook afgeleid worden welke additionele gegevens ingewonnen moeten worden met bijvoorbeeld veld- en grondonderzoeken.

Inzet waterschap

- Adviseur waterkering en dataspecialist verzamelen beschikbare gegevens;
- Adviseur waterkering beoordeelt data-inwinningsplan van ingenieursbureau;
- Adviseur waterkering/trekker toetsing is verantwoordelijk voor de communicatie over de voortgang van de toetsing, zowel intern binnen het waterschap als extern richting Provincie Noord-Brabant.

Inzet ingenieursbureau

- Beoordeelt data van het waterschap;
- Stelt data-inwinningsplan op, regelt de benodigde vergunningen en wint data in door o.a. archief-, veld- en grondonderzoeken.

2. Schematiseren

Werkzaamheden

Om de analyses voor de verschillende faalmechanismen uit te kunnen voeren moeten de beschikbare gegevens over het dijktraject worden omgezet in geschikte invoer voor de rekenmodellen die voor de verschillende toetssporen worden gebruikt. Dit proces wordt het schematiseren genoemd.

Inzet waterschap

- Adviseur waterkering beoordeelt de uitgangspunten van de schematiseringen en geeft indien nodig sturing aan de schematiseringen van het ingenieursbureau;
- Adviseur waterkering/trekker toetsing is verantwoordelijk voor de communicatie over de voortgang van de toetsing, zowel intern binnen het waterschap als extern richting Provincie Noord-Brabant.

Inzet ingenieursbureau

- Ingenieursbureau legt uitgangspunten van de schematisering vast en legt het ter goedkeuring voor bij het waterschap;
- Ingenieursbureau schematiseert voor de verschillende mechanismen.

Inzet externe kwaliteitsborger

- Externe kwaliteitsborger beoordeelt uitgangspunten van de schematiseringen van het ingenieursbureau;
- Externe kwaliteitsborger beoordeelt steekproefsgewijs en risicogestuurd de schematiseringen om de kwaliteit te borgen.

3. Berekenen en analyseren

Werkzaamheden

In deze processtap worden berekeningen uitgevoerd en geanalyseerd en worden het technisch oordeel en het beheerdersoordeel opgesteld.

Inzet waterschap

- Adviseur waterkering beoordeelt de resultaten van het technisch oordeel van het ingenieursbureau;
- Adviseur waterkering organiseert werksessies om met de medewerkers beheer en onderhoud van de regionale keringen en de externe kwaliteitsborger het beheerdersoordeel op te stellen;
- Adviseur waterkering stuurt indien nodig ingenieursbureau aan voor nader onderzoek en/of verfijning van de toetsing;
- Adviseur waterkering is verantwoordelijk voor de communicatie over de voortgang van de toetsing, zowel intern binnen het waterschap als extern richting Provincie Noord-Brabant.

Inzet ingenieursbureau

- Het ingenieursbureau voert conform de leidraden de berekeningen uit en rapporteert de resultaten naar het waterschap.

Inzet externe kwaliteitsborger

- Externe kwaliteitsborger beoordeelt samen met de adviseur waterkering de resultaten van het technisch oordeel van het ingenieursbureau;
- Externe kwaliteitsborger levert input bij de werksessies voor het beheerdersoordeel.

4. Veiligheidsoordeel en rapporteren

Werkzaamheden

Met behulp van het technisch oordeel en het beheerdersoordeel kan het veiligheidsoordeel opgesteld worden. De resultaten worden in een toetsrapport vastgesteld.

Inzet waterschap

- Adviseur waterkering levert het beheerdersoordeel aan het ingenieursbureau;
- Adviseur waterkering bespreekt het veiligheidsoordeel (technisch oordeel + beheerdersoordeel) met het ingenieursbureau t.b.v. het toetsrapport;
- Adviseur waterkering beoordeelt het toetsrapport;
- Adviseur waterkering communiceert intern en richting Provincie Noord-Brabant over de voorlopige en definitieve toetsresultaten.

Inzet ingenieursbureau

- Ingenieursbureau verzamelt het beheerdersoordeel en het uiteindelijke veiligheidsoordeel en stelt het toetsrapport op.

Inzet externe kwaliteitsborger

- Externe kwaliteitsborger toets samen met de adviseur waterkering het toetsrapport.

4. Vastlegging

Werkzaamheden

In deze processtap worden de resultaten bestuurlijk vastgelegd.

Inzet waterschap

- Adviseur waterkering gaat met de toetsresultaten naar het bestuur;
- Adviseur waterkering brengt richting Provincie Noord-Brabant verslag uit over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen. Het toetsrapport is een onderdeel van het verslag over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen. In dit verslag wordt tevens een voorstel gedaan voor de volgende toetsronde.

Inzet Provincie Noord-Brabant

- Het verslag over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen en het voorstel voor de invulling van de 3^e toetsronde wordt aan de Gedeputeerde Staten aangeboden.

4.2 Kernteam 2^e toetsronde

De toetswerkzaamheden worden uitgevoerd door een kernteam en een flexibele schil. Het kernteam is vooral actief voor het bewaken van de algehele voortgang en de uitgangspunten. Het kernteam komt periodiek bij elkaar om de voortgang en de eventuele discussiepunten te bespreken. Provincie Noord-Brabant en de waterschappen hebben afgesproken om tijdens de toetsing te bepalen hoe intensief afstemming plaats moet vinden. Het kernteam zal bestaan uit:

- T. Heijligers - Beleidsmedewerker Hoogwaterbescherming Provincie Noord-Brabant;
- R. Wolters – Beleidsadviseur Waterveiligheid Waterschap Aa en Maas
- J. Cool- van Tichelt – Adviseur Waterkeringen Waterschap Brabantse Delta
- J. van Boerdonk – Adviseur beheer en onderhoud Waterschap De Dommel

Het kernteam bevat trekkers vanuit de verschillende organisaties en zal tevens verantwoordelijk zijn voor het aansturen van de flexibele schil. De flexibele schil bestaat onder andere uit:

Interne medewerkers van waterschappen:

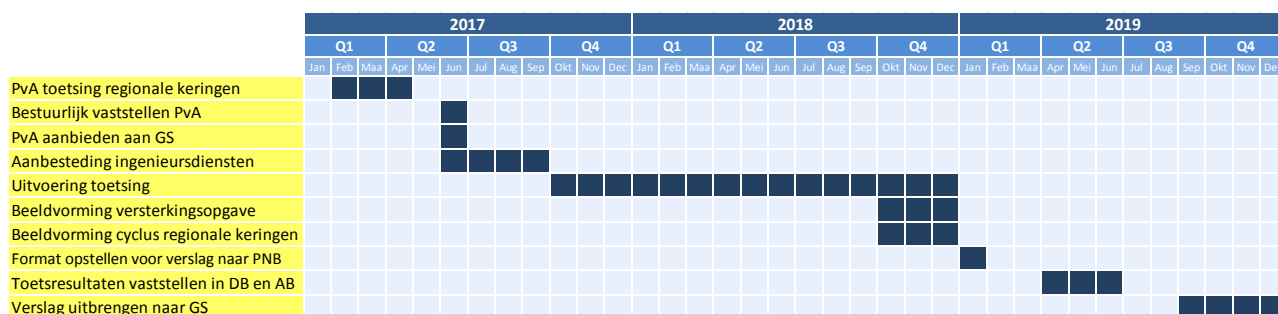
- Technisch- en/of beleidsadviseur waterkering;
- Dataspecialist;
- Medewerker beheer en onderhoud.

Externe medewerkers

- Ingenieursbureau(s);
- Externe kwaliteitsborger.

4.3 Planning

In juni 2017 wordt het plan van aanpak voor de 2^e ronde toetsing vastgesteld door de dagelijkse besturen van de waterschappen en aangeboden aan de Gedeputeerde Staten van Provincie Noord-Brabant. De toetsing start na de vaststelling van het plan van aanpak en eindigt met een verslag aan de provincie uiterlijk op 31 december 2019. [Figuur 2](#) geeft een overzicht van de planning.

Figuur 2: Planning 2e toetsronde

4.4 Risico's

Voor de 2^e toetsing van de regionale keringen zijn diverse risico's geconstateerd. Om de risico's te beheersen hebben de waterschappen diverse maatregelen getroffen. [Tabel 14](#) geeft een overzicht van de risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen.

Tabel 14: Risico's 2^e toetsronde

Risico	Beheersmaatregel
De toetsing is niet tijdig gereed waardoor in 2019 geen verslag uitgebracht kan worden over de algemene waterstaatkundige toestand van de regionale keringen.	- De waterschappen hebben een raamovereenkomst met ingenieursbureaus afgesloten waardoor aanbestedingen sneller verlopen; - De drie Brabantse waterschappen voeren gezamenlijk de 2^e toetsing uit om zo snel en efficiënt mogelijk de werkzaamheden uit te voeren; - Provincie Noord-Brabant is vanaf het begin betrokken om de voortgang en de discussiepunten van de toetsing te bespreken.
De toetsing is van onvoldoende kwaliteit waardoor er geen weloverwogen beeld is over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen	- Er wordt een externe kwaliteitsborger ingeschakeld om de kwaliteit van de 2^e toetsronde te borgen.
Er is onvoldoende geld beschikbaar om de 2 ^e toetsing uit te voeren.	- De waterschappen hebben al geld voor de toetsing geregeld of zijn nu al begonnen met het regelen van geld;
Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar voor de toetswerkzaamheden	- In de jaarplanning van waterschappers is rekening gehouden met de 2^e toetsronde van de regionale keringen; - De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitbesteed.

4.5 Kwaliteitsborging

Om tot een weloverwogen beeld te komen over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen is het van belang dat de toetsing van voldoende kwaliteit is. Dit zowel inhoudelijk als wat betreft het proces en de rapportage. Tijdens het toetsproces moet worden beoordeeld of de toetsing conform de hiervoor bestemde toetsmethodiek wordt uitgevoerd. Verder is het noodzakelijk om inhoudelijke keuzen te maken, waarbij het van belang is de kwaliteit hiervan te bewaken. In het kader van de gedetailleerde toetsing worden berekeningen door derden uitgevoerd, waarvan de kwaliteit (uitgangspunten, gekozen parameters, berekeningswijze, berekeningsresultaten) moet worden beoordeeld. De externe kwaliteitsborging in de 2^e toetsronde wordt ondergebracht bij een onafhankelijke deskundige met voldoende inhoudelijke kennis. De interne kwaliteitsborging wordt uitgevoerd door het kernteam dat verantwoordelijk is voor de bewaking van de algehele voortgang en de uitgangspunten.

4.6 Vervolg toetsing

De rapportages van de 2^e toetsronde maken onderdeel uit van het verslag dat ieder waterschap uitbrengt over de waterstaatkundige toestand van de regionale keringen. Dat verslag gaat verder vergezeld met een plan van aanpak voor de te treffen beheers- en /of verbetermaatregelen. Tevens bevat het verslag een voorstel hoe de waterschappen vanaf 2019 invulling geven aan de verplichtingen die conform de Verordening water Noord-Brabant gelden voor de regionale keringen.

Literatuur

De fenomenologische beschrijving – faalmechanismen WTI, Deltares, 2016

Handreiking toetsen grasbekleding op dijken t.b.v. het opstellen van het beheerdersoordeel (BO) in de verlengde derde toetsronde, Rijkswaterstaat, 2010

Hydraulische randvoorwaarden regionale keringen voor de waterschappen Aa en Maas en De Dommel, Royal Haskoning, 2012

Leidraad toetsen op veiligheid regionale keringen, STOWA, 2015

Leidraad Waterkerende Kunstwerken in regionale waterkeringen, STOWA, 2011

Onderzoeksrapport zandmeevoerende wellen, Ministerie van infrastructuur en milieu, 2012

Reststerkte van dijken na initiële schade, Deltares, 2010

Technisch Rapport Steenzetting, TAW, 2003

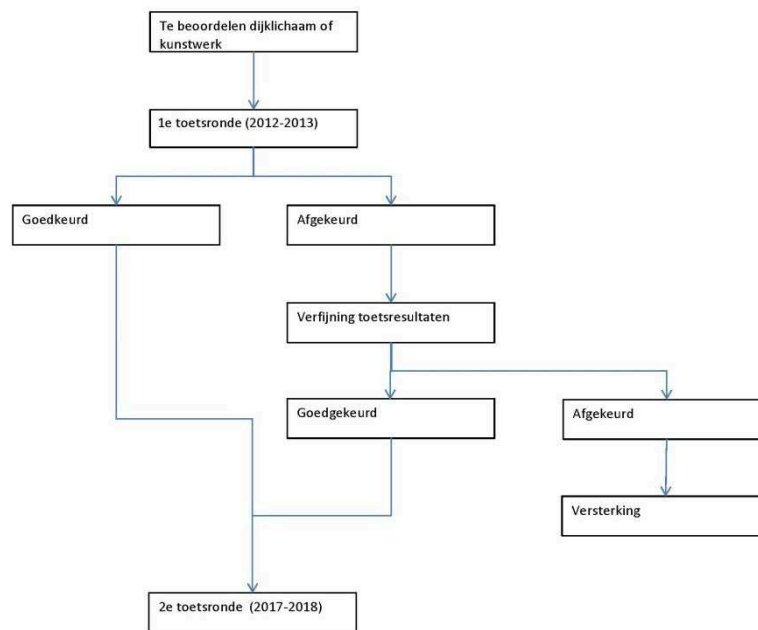
Technisch Rapport Waterkerende Grondconstructies, TAW, 2001

Voorschrift Toetsen op Veiligheid primaire waterkeringen, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2007

BIJLAGEN

A. Overzicht te beoordelen keringen

Het onderstaande schema geeft een overzicht van de keringen die in de 2^e ronde beoordeeld dienen te worden.

B. Ontwikkelingen regionale keringen Waterschap Brabantse Delta

Deze bijlage geeft een toelichting over de ontwikkelingen van de regionale keringen van Waterschap Brabantse Delta.

Bij de eerste ronde toetsing was in het beheergebied van Waterschap Brabantse Delta 270 kilometer regionale kering aanwezig, waarvan 203 kilometer genormeerde regionale keringen. Deze genormeerde keringen zijn getoetst aan de vastgestelde norm, zijnde T100.

De keringen in het beheergebied van Waterschap Brabantse Delta zijn naast de, door de provincie vastgestelde, norm (T100) ook getoetst aan de T2000C-waterstanden. Dit zijn waterstanden die optreden bij het samenvallen van inzet van de waterberging Volkerak-Zoommeer en hoge afvoeren op het Mark-Viet-Dintel systeem. Door verfijning in de berekeningsmethode is gebleken dat de berekende T2000C-peilen te conservatief bepaald waren. Om deze reden zijn nieuwe peilen, de zogenoemde TVZM-peilen, berekend welke over het algemeen lager zijn dan de eerder bepaalde T2000C-peilen. Rijkswaterstaat en Waterschap Brabantse Delta hebben overeenstemming bereikt over deze peilen. De invloed van de waterberging op het Volkerak-Zoommeer op de optredende waterstanden is relevant voor het westen van het beheergebied van Waterschap Brabantse Delta. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het eindveiligheidsoordeel van de regionale keringen.

Tabel 15: Eindveiligheidsoordeel regionale keringen op basis van T100 norm

Getoetst	Totaal	Voldoende	Totaal Onvoldoende op T100-norm	Afgekeurd op beheerders oordeel	Afgekeurd op Technisch oordeel
Regionale keringen	165 km	67 km	98 km	28 km	70 km
Regionale keringen, zijnde boezemkaden	27 km	19 km	8 km	2 km	6 km
Kunstwerken	105 stuks	24 stuks	81 stuks		
BWC's	4,75 km	1 km	0,5 km		

Het veiligheidsoordeel is opgebouwd uit een technisch oordeel en een beheerdersoordeel. Het uiteindelijke veiligheidsoordeel is "onvoldoende" als één van beide onvoldoende scoort. De keringen waarvan het technisch oordeel bij de toetsing voldoende is, maar het beheerdersoordeel onvoldoende, worden door aanvullend onderhoud op het vereiste veiligheidsniveau gebracht (en niet door fysieke verbetermaatregelen). Deze kilometers behoren niet tot de scope van een verbeterproject maar worden aangepakt door aanvullend onderhoud. Dit betreft voor de regionale keringen 28 van de 98 afgekeurde kilometers. Voor de boezemkades zijn dit 2 van de 8 afgekeurde kilometers.

Daarnaast is uit een schade-analyse gebleken dat de keringen bovenstrooms van Breda door het inzetten van de vierde bergboezem in een substantieel lagere schadeklasse vallen. Daarom heeft de

provincie, op verzoek van het waterschap de status van deze regionale keringen gewijzigd. De Verordening water is hier inmiddels op aangepast. Hiermee is ca. 10 kilometer regionale kering komen te vervallen. De T100 verbeteropgave die projectmatig wordt opgepakt betreft om deze reden in totaal 66 kilometer keringen en 81 kunstwerken.

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de regionale keringen in het beheergebied van de Brabantse Delta.

Figuur 3: Overzicht regionale keringen Waterschap Brabantse Delta o.b.v. huidige situatie. (bij Breda is 12 km kering afgewaardeerd naar overige kering, deze staan niet op deze kaart)

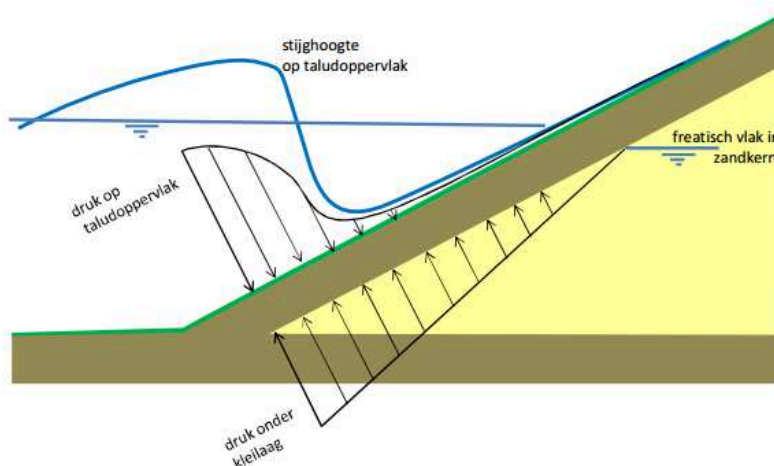
C. Grasbekleding op zand

Een groot gedeelte van de regionale keringen van Waterschap Aa en Maas zijn keringen met een zandkern. Deze regionale keringen zijn tevens afgedekt met een met gras begroeide sterk zandig afdeklaag. Doordat de toetsmethodiek in het VTV sterk is toegeschreven naar de primaire keringen, en gras op een sterk zandige afdeklaag in het algemeen niet als bekleding voorkomt bij de primaire keringen in Nederland, is geconstateerd dat het VTV geen geschikte toetsmethodiek voor deze regionale keringen aanreikt. Voor de grastoets zal daarom een geavanceerde toets uitgevoerd moeten worden. Deze bijlage gaat nader in over de mogelijkheden voor de geavanceerde toets.

C.1 Afschuiving bekleding niet mogelijk bij gras op zand

Op basis van het VTV zal de grasmat getoetst moeten worden op erosie (door golfklap en golfoploop) en afschuiving. Hoewel het VTV geen aanwijzingen geeft voor de toetsing van gras op een zandig afdeklaag, kan afgeleid worden dat afschuiving van bekleding niet mogelijk is. De fenomenologische beschrijving (Deltares, 2016) geeft namelijk de volgende beschrijving voor de afschuiving van de bekleding op het buitentalud:

Tijdens extreme omstandigheden, bij een hoge waterstand en hoge golven, kan een voor de stabiliteit van de bekleding op het buitentalud ongunstige situatie optreden. Als het freatisch vlak in het zand onder de klei hoog is, dan is ook de druk onder de kleilaag hoog. Echter op het moment van golfneerloop, vlak voordat er een volgende golf op het talud klappt, is de druk op het talud juist laag. Hierdoor ontstaat over een deel van de kleilaag een ongunstig buitenwaarts gericht verval. Op het punt van maximale golfneerloop is het drukverschil over de kleilaag het grootst, zie onderstaande figuur. Hier zal de effectieve spanning op het grensvlak tussen de kleilaag en het zand het meest afnemen of zelfs helemaal verloren gaan, wat kan leiden tot stabiliteitsverlies van de kleilaag.

Figuur 4: Gemodelleerde weergave kritische situatie voor de stabiliteit van de kleibekleding bij golfneerloop

Voor zandkeringen met gras op een sterk zandige afdeklaag kan deze situatie echter *niet* optreden. Door de grote doorlatendheden van de kern en de afdeklaag kan geen buitenwaarts gericht verval over de grasmat ontstaan. Op basis van deze beschrijving van het faalproces kan aangetoond worden dat afschuiving van bekleding geen relevant beoordelingsaspect is voor keringen met een zandkern, afgedekt met een met gras begroeide sterk zandig afdeklaag.

C.2 Nadere beschrijving faalproces erosie meenemen in beheerdersoordeel

Hoewel het afschuiven van bekleding niet kan optreden, is erosie door golfklap en golfoploop wel mogelijk. In Bijlage III van de Regeling veiligheid primaire waterkeringen 2017 (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2017) worden verder ook aanwijzingen gegeven voor de uitvoering van een geavanceerde toets voor bekledingen. Hierbij is aangegeven dat het mogelijk is om een geavanceerde toets uit te voeren door:

- het nauwkeuriger beschrijven van het faalproces,
- wat er gebeurt bij instabiliteit en hoelang het duurt voordat het optreedt
- of er nog voldoende reststerkte aanwezig is voor het resterende deel van het hoogwater.

Door het waterschap is aangegeven dat de keringen met grasbekleding op zand in het algemeen overgedimensioneerd zijn. Bij het falen van de bekleding is veel restprofiel over. Verder geldt ook dat de stroomsnelheden in het regionale watersysteem zeer laag zijn doordat het water juist onder maatgevende condities niet afgevoerd kunnen worden. Daarnaast is er sprake van relatief kleine golfbelastingen (tussen 0,08m en 0,42m). Door de lage stroomsnelheden en kleine golfbelastingen is het moeilijk om zandkorrels te initiëren en in beweging te brengen waardoor de erosiesnelheid zeer laag zal zijn. Tenslotte geeft het waterschap aan dat maatgevend hoogwater maximaal 1 à 2 dagen duurt. Door de korte duur van het hoogwater zal naar verwachting weinig erosie plaatsvinden. Het is daarom niet waarschijnlijk het falen van de bekleding resulteert in dermate grote hoeveelheden erosie dat de waterkering zelf faalt.

Op dit moment zijn binnen de voorschriften geen methoden voorgeschreven om de erosie en de reststerkte van de zandkering in kaart te brengen. Het rapport Reststerkte van dijken na initiële schade, deel 7, reststerkte van de zandkern (Deltares, 2010) geeft echter aanwijzingen om de reststerkte te kwantificeren. Het rapport benoemt hier bijvoorbeeld het rudimentair erosiemodel van Van der Meer (2000). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de formules in het Deltares rapport bedoeld zijn voor een indicatie van de reststerkte. De modellen zijn veelal niet gevalideerd met praktijkvoorbeelden. Geadviseerd wordt om de resultaten alleen mee te nemen in het beheerdersoordeel.

C.2.1 Toepassen bewezen sterkte niet kansrijk

Een gedeelte van de regionale waterkeringen binnen Waterschap Aa en Maas zijn in 1995 belast met maatgevende condities. Tijdens het hoogwater zijn geen schades opgetreden aan de regionale keringen. Het is echter zeer lastig om dit als bewezen sterkte te gebruiken. De aantoonbaarheid is namelijk een uitdaging:

- In 1998 zijn de keringen nog niet aangewezen als regionale waterkeringen. Hierdoor is de inspectie en vastlegging van waarnemingen tijdens hoogwater minder goed ingericht dan bij de primaire waterkeringen. Hierbij geldt ook nog dat juist omdat geen faalverschijnselen zijn opgetreden, er weinig is vastgelegd. De verwachting is dat het archief van het waterschap weinig gegevens bevat over de staat van de waterkering tijdens en na het hoogwater van 1998. Tevens geldt dat de beheerder die in 1998 actief was in het gebied, niet meer werkzaam is bij het waterschap;
- Doordat de keringen pas in de recentere jaren aangewezen zijn als regionale keringen, zijn beperkte gegevens vastgelegd over de staat van de grasbekleding. Hierdoor is moeilijk aan te tonen dat de bekleding niet in een slechtere staat is dan in 1998.

C.3 Praktijkproeven grasbekleding op zand

Naast afschuiving van de bekleding dient ook de erosiebestendigheid van de bekleding beoordeeld te worden. Voor de erosiebestendigheid kan gekeken worden naar keringen die vergelijkbaar zijn als de keringen bij Waterschap Aa en Maas.

In 2010 is in opdracht van Deltares overslagproeven met een overslagsimulator uitgevoerd op de aan de Vecht gelegen rivierdijken. Deze proeven vonden plaats binnen het project Golfoverslag en Sterkte Grasbekleding als onderdeel van het Sterkte & Belastingen Waterkeringen programma (SBW). De beproefde waterkering van de Vecht heeft een kern van zand en is afgedekt met een met gras begroeide sterk zandige (gemiddeld 90%) afdeklaag. Het rapport Factual Report Vechtdijk (Infram, 2010) beschrijft de resultaten van deze proeven. Hieruit is gebleken dat de bekleding onder een overslagdebiet van 10 l/m/s zeer weinig verandering toonde. Vanaf een zware belasting met een overslagdebiet van 30 l/m/s begon schade te ontstaan. Deze resultaten zijn ook benoemd in de Handreiking toetsen grasbekleding op dijken t.b.v. het opstellen van het beheerdersoordeel (BO) in de verlengde derde toetsronde (Rijkswaterstaat, 2010). Hierin is het volgende geconcludeerd:

Bij golfoverslagproeven op de Vechtdijk, een volledige zanddijk nabij Zwolle, is gebleken dat de zwakke bindingen die de zandkorrels in de sterk doorwortelde toplaag bij elkaar hield, voldoende waren om zeer grote golfoverslagvolumes te weerstaan. Ook toen de zode zelf was verwijderd en het restant van de toplaag werd blootgesteld aan de overslaande golven bleek de bekleding nog erosiebestendig. Onder de sterk doorwortelde toplaag bestond de dijk uit los zand.

De handreiking geeft aan dat dit onder ander komt door cementatie. Cementatie is een proces waardoor de poriën in een (zand)bodem opgevuld raken door de neerslag van mineralen. Het gevolg is dat de losse deeltjes waaruit de bodem bestaat aan elkaar gekit raken tot aggregaten, wat de bodem

consolideert en de stabiliteit ervan bevordert. Voor het bepalen van de mate van cementatie van dijkgraslanden bestaat vooralsnog geen praktische meetmethode.

Hoewel er niet aangetoond kan worden dat de keringen van Waterschap Aa en Maas volledig vergelijkbaar zijn met de Vechtdijk, suggereren de resultaten dat het kansrijk is om de additionele sterkte van gras op zand in kaart gebracht kunnen worden met praktijkproeven. Het waterschap kan hierbij overwegen om een geavanceerde toets uit te voeren met de golfklap en de golfploop simulatoren.

Zaaknr. : 17.ZK03570/17.B0152

Kenmerk : 17IT014092

Barcode :

Aanvraag uitvoeringskrediet project reparatie luchtleiding rwzi Bath

Doel van de notitie: Besluitvorming door algemeen bestuur over het voteren van een uitvoeringskrediet ter grootte van € 650.000,- voor de realisatie van het project *reparatie luchtleiding rwzi Bath*.

Samenvatting: Beluchting van het afvalwater is onderdeel van het zuiveringsproces. Op rwzi Bath wordt de benodigde lucht aangevoerd via een ondergrondse luchtleiding waarin kleine luchtlekkages zijn geconstateerd. Om ook de komende 10 jaar de beluchtingstanks van een bedrijfszekere luchttoevoer te voorzien, dient de leiding te worden gerepareerd.

Advies: Het algemeen bestuur stemt in met:

1. de uitvoering van reparatiewerkzaamheden aan de huidige luchtleiding op rwzi Bath;
2. toekenning van uitvoeringskrediet voor een bedrag van € 650.000,-.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	27 juni 2017
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	11 juli 2017
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	13 september 2017

☒ Bijlage(n) bij het besluit Investeringsbesluit	17IT013467
-- Achtergronddocument(en)	

Aanleiding / context

Beluchting van afvalwater is een belangrijke stap in het zuiveringsproces. Op de rwzi Bath wordt deze lucht via een ondergrondse luchtleiding aangevoerd. De luchtleiding lekt op een aantal punten een kleine hoeveelheid lucht. Eén van deze luchtlekkages is de afgelopen jaren met diverse technische ingrepen met wisselend succes aangepakt. De laatste ingreep dateert uit 2016 die succesvol bleek te zijn. Met de inspectie, die in mei 2017 heeft plaats gevonden, wordt dit beeld bevestigd. Deze ingreep geeft dan ook vertrouwen als reparatiemethode van de overige luchtlekkages in de luchtleiding. In figuur 1 is een afbeelding opgenomen van de in oktober 2016 uitgevoerde proefreparatie. De afbeelding geeft een impressie van de omvang/diameter van de luchtleiding en de diepte waarop deze ligt.

figuur 1: impressie proefreparatie van één van de luchtlekkages in oktober 2016

In het bovengrondse deel van de luchtleiding nabij de beluchtingstanks, bevinden zich rubberen ringen. Deze ringen zijn verweerd en hebben hun betrouwbare levensduur bereikt. De ringen (compensatoren) worden binnen de scope van dit project vanuit preventief oogpunt, vervangen.

Beoogd effect

Een voor de komende 10 jaar lekkage vrije en daarmee bedrijfszekere luchtleiding.

Argumenten

- 1.1 *Een luchtlekkage is een ongewenste situatie*
Het transporteren van lucht door een lekke leiding past niet binnen de opgave 'assets op orde'.
- 1.2 *De lekkende lucht veroorzaakt gaten in het maaiveld*
Door de uittredende lucht ontstaan gaten in het maaiveld wat onveilige situaties veroorzaakt.
- 1.3 *De lekkende lucht brengt de stabiliteit van de wegconstructie in gevaar*
Een tweetal lekkende verbindingen bevindt zich onder de asfaltweg. Hierdoor bestaat het risico op verzakking van de weg.
- 1.4 *Aanleg van een volledig nieuwe leiding is op termijn wellicht niet de meest (kosten)efficiënte oplossing*
De komende jaren krijgt de nieuwe visie op onder andere de manier van beluchting vorm. Als de leiding nu wordt vervangen door een vergelijkbare leiding, kan dat een desinvestering op korte termijn blijken.
- 1.5 *De rubberen compensatoren in het bovengrondse deel van de luchtleiding kunnen als gevolg van verwerking scheuren*
De rubberen compensatoren zijn verweerd en aan het einde van hun betrouwbare levensduur. Hierdoor bestaat de kans op scheuring van één of meerdere compensatoren met een luchtlekkage als gevolg. Een dergelijke luchtlekkage heeft invloed op de functionaliteit van de beluchtingstanks.
- 2.1 *Motivatatie investering*
Er zijn andere reparatiemethoden bekeken maar die vergen óf een groter budget óf resulteren in een hoger, ongewenst risicoprofiel.

Kanttelingen en risico's

Op middellange termijn wordt er vorm gegeven aan de zuiveringsvisie met betrekking tot rwzi Bath. In dat kader worden alle zuiveringscomponenten, waaronder de manier van beluchting, onder de loep genomen. Met het oog op deze geplande ontwikkelingen is behoud van de huidige luchtleiding en reparatie ervan, gerechtvaardigd.

Financiële dekking

De definitieve reparatiemethode inclusief de vereiste investering is in oktober 2016 vastgesteld. Aangezien de deadline voor het aanlevermoment van het IP 2017 in juni 2016 lag, is de investering ad € 650.000 niet opgenomen in het IP 2017. De investering past overigens wel binnen het investeringsvolume 2017. De kapitaallasten worden verwerkt in de begroting vanaf 2018. Met het effect op de belastingtarieven is wel al rekening gehouden in de Kadernota 2018 - 2027.

Omdat deze investering niet is opgenomen in het investeringsplan 2017, is dit project ook niet gemandateerd naar het dagelijks bestuur. Besluitvorming over het uitvoeringskrediet is daarom voorbehouden aan het algemeen bestuur.

Oplevering	Verwachting bij kredietaanvraag	Verwachting bij Begroting 2017
Verwacht tijdstip oplevering	31 december 2017	n.v.t.

Investering	Raming bij kredietaanvraag		Raming bij begroting 2017	
	Investering	Waarvan bijdrage derden	Investering	Waarvan bijdrage derden
Totaal benodigd krediet instandhoudings-investering	€ 650.000,-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Kapitaallast	Raming bij kredietaanvraag	Raming bij begroting 2017
Zuiveringsbeheer eerste (volle) jaar 2018	€ 79.000,-	n.v.t.

Reguliere exploitatie	Actuele raming	Raming begroting 2017
Effect op de exploitatiekosten en/of effect op de exploitatieopbrengsten	€ 0	€ 0

Voorgesteld wordt een uitvoeringskrediet van € 650.000,- beschikbaar te stellen conform bijgevoegd investeringsbesluit (17IT013467).

Uitvoering

De technische voorbereiding is reeds uitgevoerd. De werkzaamheden worden conform het aanbestedingsreglement meervoudig onderhands uitgevraagd. Gunning van het werk vindt pas plaats als het middels deze nota aangevraagde budget is verleend. Na verlening uitvoeringskrediet en gunning van de werkzaamheden, worden deze in oktober/november 2017 uitgevoerd.

Communicatie

Doordat de werkzaamheden geen innovatief karakter en/of invloed op de omgeving hebben, heeft het project geen noemenswaardige nieuwsaarde waardoor externe communicatie niet aan de orde is.

Relatie met beleidsvelden

- **Winnend Samenwerken in Brabant**
Niet van toepassing
- **Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen**
Niet van toepassing

Zaaknr. : 17.ZK03570

Kenmerk : 17IT013467

Barcode :

INVESTERINGSBESLUIT

Beheerproduct : 4210 Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties

Projectnummer : 800499

Projectnaam : Reparatie luchtleiding RWZI Bath

BESLUITNUMMER: 2017-18

Het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 11 juli 2017 (17IT012921);

gelet op de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Brabantse Delta (08I0003208);

B E S L U I T :

Een uitvoeringskrediet van € 650.000,- beschikbaar te stellen voor het repareren van de luchtleiding op RWZI Bath.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 13 september 2017.

De wnd. dijkgraaf

De secretaris-directeur

mr. H.B. Hieltjes

ir. H.T.C. van Stokkom

Zaaknr. : 16.ZK15216/17.B0153

Kenmerk : 17IT015559

Barcode :

Projectplan Aanleg waterretentie Poort Staakberg

Doel van de notitie: Besluitvorming door het algemeen bestuur inzake het projectplan Aanleg waterretentie Poort Staakberg.

Samenvatting:

Het IPM project Maatregelen Stedelijke wateropgave (fase 2 en 3) omvat diverse maatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten wateroverlast. Het onderhavige projectplan heeft betrekking op de aanleg van de waterretentie in het plangebied Poort Staakberg in de gemeente Bergen op Zoom. In samenwerking met de gemeente is gekomen tot een technische inrichting waarbij drie wateropgaven gelijktijdig worden opgelost. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren dient het projectplan door het Algemeen Bestuur te worden vastgesteld. De gemeente Bergen op Zoom neemt de uitvoering op zich. Van het waterschap wordt een bijdrage verwacht van € 58.987,50. Voor uitvoering van de maatregelen is al eerder een uitvoeringkrediet beschikbaar gesteld. Het ontwerp-projectplan heeft ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Het projectplan is daarom niet gewijzigd.

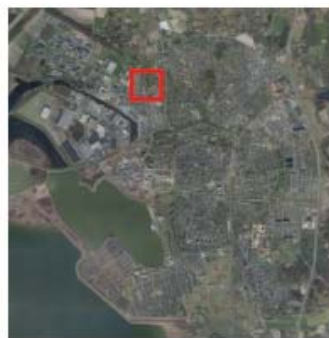
Advies: Het algemeen bestuur stemt in met het projectplan aanleg waterretentie Poort Staakberg en de uitvoering ervan.

Bespreking in:	Vergaderdatum:
☒ Directieteam	27 juni 2017
☐ Overlegvergadering	
☒ Dagelijks Bestuur	11 juli 2017
☐ Georganiseerd Overleg	
☒ Besluitvormend AB	13 september 2017

☒ Bijlage(n) bij het besluit 1. Projectplan Aanleg waterretentie Poort Staakberg 2. Aanlegtekening riolering duikers Poort Staakberg 3. Situatie retentievijver De Poort/Staakberg bij projectplan	16IN023644 16IN021700 16IN021701
☐ Achtergronddocument(en)	

Aanleiding

Het plangebied Poort Staakberg is gelegen aan de Burgerhout ten noorden van bedrijventerrein "De Poort" in Bergen op Zoom en grenst aan een categorie A watergang van het waterschap. In onderstaande figuur is de ligging weergegeven.

Situering plangebied Poort Staakberg

In de praktijk is geconstateerd dat het oppervlaktewatersysteem niet voldoende capaciteit heeft. De overlast heeft zich voornamelijk gemanifesteerd in de Ringersweg.

In het plangebied liggen drie verschillende wateropgaven:

1. Voldoen aan retentie eisen;
2. Oplossen knelpunt waterkwaliteit;
3. Verminderen wateroverlast.

De gemeente wil verhard oppervlak afkoppelen en aanleg van nieuw verhard oppervlak door het bedrijventerrein Poort Staakberg uit te breiden en te gaan ontwikkelen nabij locaties met wateroverlast. Het waterschap wilde de wateroverlast in eerste instantie verminderen door het vergroten van duikers (vergroten afvoercapaciteit). De gemeente heeft in het plan Poort Staakberg een optimalisatie voorgesteld; het aanleggen van een waterberging, waardoor het vergroten van duikers, volgens de huidige normen, niet meer aan de orde is.

Beoogd effect

Om in de wateropgave te voorzien wordt een retentievijver gegraven met een wateroppervlak van 6.700 m^2 . Dit resulteert in een beschikbaar retentievolume van 3.450 m^3 . Door de aanleg van de retentie is er straks voldoende ruimte om tijdelijk water te kunnen bergen afkomstig van afvoerend verhard (afgekoppeld) oppervlak van de bouwmarkt, de Dahliastraat en Halsterseweg. Daarnaast zal de oppervlaktewaterkwaliteit ter plaatse verbeteren ten opzichte van de huidige situatie en draagt de retentie bij aan het verminderen van de wateroverlast in de omgeving van de Theodorushaven.

Argumenten

1.1 Voldoen aan retentie eisen zoals omschreven in de Keur

Door nieuwbouw van de bouwmarkt is er sprake van toename afvoerend verhard oppervlak. Daarnaast is in een eerder stadium reeds afvoerend verhard oppervlak afgekoppeld in de Dahliastraat en is momenteel afkoppeling van afvoerend verhard oppervlak langs de Halsterseweg in voorbereiding. Ook voor dit afkoppelen dient retentie te worden aangelegd.

1.2 Verbeteren oppervlaktewaterkwaliteit

De huidige A-watergang aan de oostzijde van de Randwegwest is in het kader van het waterkwaliteitsspoor aangemerkt als een knelpunt. Dit wordt veroorzaakt door lozing van overstortwater vanuit het gemengde rioolstelsel op deze A-watergang. Voor het goed functioneren van het rioolstelsel moet deze riooloverstort echter gehandhaafd blijven. De waterkwaliteitsverbetering ter plaatse verbeteren ten opzichte van de huidige situatie is mogelijk door het realiseren van meer doorstroming in de watergang benedenstrooms van de overstort. Om

deze doorstroming te realiseren wordt het water uit de retentie gebruikt.

Daarnaast zal het afkoppelen van verhard oppervlak van het gemengd rioolstelsel een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit.

1.3 Verminderen wateroverlast

Het oppervlaktewatersysteem bestaat uit sloten en duikers. In de praktijk is geconstateerd dat het oppervlaktewatersysteem, met de daarbij behorende duikers, niet voldoende capaciteit heeft om de af te voeren hoeveelheid water te verwerken zonder dat het oppervlaktewater tot aan het maaiveld komt. De overlast heeft zich voornamelijk gemanifesteerd in de Ringersweg. De waterretentie Poort Staakberg draagt bij aan het verminderen van de wateroverlast in de omgeving van de Theodorushaven.

Kanttelingen en risico's

Er zijn geen kanttekeningen of risico's te benoemen.

Financiële dekking

Het waterschap zal voor de realisatie van de waterretentie een financiële bijdrage aan de gemeente leveren. De bijdrage is gelijk aan 50% van de geraamde kosten van het fictieve project waarbij geen retentie wordt aangelegd maar waarbij de duikers worden vergroot en bedraagt € 58.987,50.

In de vergaderingen van het algemeen bestuur van 28 november 2012 en 23 april 2014 zijn voor fase 2 respectievelijk 3 (waar dit project onder valt) uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld voor een totaal bedrag van € 4,5 miljoen. Hiervan resteert nog € 860.000. Met het effect op de belastingtarieven is in de Kadernota 2017 - 2026 al rekening gehouden.

Uitvoering

Werkzaamheden

Op basis van dit projectplan kan het ontwerp verder worden uitgewerkt tot een bestek. In het bestek wordt beschreven hoe de uitvoering dient plaats te vinden en welke werkzaamheden hiervoor benodigd zijn. Globaal omvat het werk voornamelijk grondverzet.

Rollen en verantwoordelijkheden

De gemeente Bergen op Zoom is trekker van het project 'Retentie Poort Staakberg' (stedelijk gebied). Gemeente Bergen op Zoom heeft voorliggend projectplan in het kader van de Waterwet opgesteld. Het waterschap doorloopt de bijbehorende procedure. Voor deze samenwerking is een cofinancieringsovereenkomst / samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld en gesloten.

Planning

Voor de uitvoering wordt de volgende planning aangehouden:

Vaststellen ontwerp Projectplan door DB	: 18 april 2017
Ter inzage projectplan (6 weken)	: 20 april 2017 t/m 1 juni 2017
Opstellen Inspraaknota	: juni 2017
Vaststellen definitief Projectplan met nota van zienswijze AB	: 30 augustus 2017
Aanbesteding	: augustus 2017
Realisatie	: oktober 2017 – december 2017

Communicatie

De gemeente Bergen op Zoom is trekker van dit project en dus verantwoordelijk voor de communicatie. Hierbij stemt de communicatieadviseur van de gemeente alle opgestelde plannen en middelen af met de communicatieadviseur van het waterschap.

Het projectplan van dit project doorloopt een openbare procedure. Hiervoor gelden wettelijke verplichtingen betreffende publicatie en bekendmaking. De omgevingsmanager van het waterschap en de beleidsmedewerker van de gemeente dragen hier zorg voor bij de eigen organisatie. Naast de bekendmaking op www.officielebekendmakingen.nl en www.brabantsedelta.nl/bekendmakingen, heeft het ontwerp projectplan van 20 april tot en met 1 juni 2017 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen.

Relatie met beleidsvelden

- Winnend Samenwerken in Brabant

Het project heeft geen directe relatie met winnend samenwerken in Brabant.

- Bijdrage aan doelen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De waterretentie draagt bij aan een robuust watersysteem (waterkwantiteit en –kwaliteit) en is de variant tegen de laagst maatschappelijke kosten.

Rapport

Projectnummer: 349418

Referentienummer: SWNL0203171

Datum: 27-03-2017

Aanleg Waterretentie Poort Staakberg

Projectplan conform Waterwet

D1

Verantwoording

Titel	Aanleg waterretentie Poort Staakberg
Subtitel	Projectplan conform Waterwet
Projectnummer	349418
Referentienummer	SWNL0203171
Revisie	D1
Datum	27-03-2017

Auteur(s)	Jan van Acker
E-mailadres	Jan.vanAcker@sweco.nl

Gecontroleerd door	René Scheele
Paraaf gecontroleerd	

Goedgekeurd door	Ron Buitelaar
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Algemeen	4
1.2	Ligging plangebied.....	4
1.3	Aanleiding en doel	4
2	Huidige situatie	6
2.1	Waterhuishouding en riolering.....	6
2.2	Bodem en grondgebruik.....	7
2.3	Bodemonderzoek	8
2.4	Ecologie	9
2.5	Cultuurhistorie en archeologie.....	9
2.6	Explosieven	9
3	Ontwerp.....	10
3.1	Algemeen	10
3.2	Waterretentie	11
3.3	Waterkwantiteit	13
3.4	Waterkwaliteit	14
3.5	Landschappelijke inrichting	14
4	Wet- en regelgeving.....	15
4.1	Waterwet	15
4.2	Waterschapsbeleid	16
4.3	Overige wet- en regelgeving	16
4.4	Rechtsbescherming	16
5	Beheer en onderhoud.....	17
6	Monitoring.....	17
	Bijlage 1 – Beheer- en onderhoudsplan.....	18

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit projectplan is opgesteld door gemeente Bergen op Zoom in samenwerking met Waterschap Brabantse Delta. In het plangebied Poort Staakberg in gemeente Bergen op Zoom liggen drie verschillende wateropgaven, waar zowel de gemeente als het waterschap een verantwoordelijkheid dragen. In samenwerking met het waterschap is gekomen tot een technische inrichting, waarbij de drie wateropgaven gelijktijdig worden opgelost. Gemeente Bergen op Zoom neemt de uitvoering op zich. Waterschap Brabantse Delta zal voor de uitvoering een financiële bijdrage leveren.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Burgerhout, ten noorden van bedrijventerrein 'De Poort' in Bergen op Zoom en grenst aan een categorie A-watgang van het waterschap. In figuur 1 is de ligging weergegeven.

Figuur 1.1: Situering plangebied Poort Staakberg

1.3 Aanleiding en doel

De aanleiding voor en het doel van het project is drieledig:

1. Aanleg retentie;
2. Knelpunt waterkwaliteit;
3. Verminderen wateroverlast.

Onderstaand een toelichting bij elk van de drie genoemde doelstellingen.

Ad 1. Aanleg retentie

Aan de Burgerhout wordt een nieuwe bouwmarkt gevestigd. Voor het oprichten van de bouwmarkt is het bestemmingsplan inmiddels gewijzigd. Omdat het gaat om nieuwbouw is er sprake van toename van afvoerend verhard oppervlak en moet voldaan worden aan de retentie-eisen van het waterschap zoals omschreven in de Keur. In een eerder stadium is daarnaast reeds afvoerend verhard oppervlak afgekoppeld in de Dahliastraat. Momenteel is afkoppeling van afvoerend verhard oppervlak langs de Halsterseweg in voorbereiding. Ook voor dit afkoppelen dient retentie aangelegd te worden.

Ad 2. Knelpunt waterkwaliteit

De toetsing van de waterkwaliteit is op meerdere locaties binnen de gemeente uitgevoerd door middel van een ecoscan. De huidige A-watergang aan de oostzijde van de Randweg-West is in het kader van het waterkwaliteitsspoor aangemerkt als een knelpunt. Dit wordt veroorzaakt door lozing van overstortwater vanuit het gemengde rioolstelsel op deze A-watergang. Voor het goed functioneren van het rioolstelsel moet deze riooloverstort echter gehandhaafd blijven.

Het gaat erom de oppervlaktewaterkwaliteit ter plaatse te verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. In een eerder stadium zijn er plannen geweest om een BBB (bergbezinkbassin) als randvoorziening bij deze overstort te realiseren om het negatieve effect van het overstortende water op de oppervlaktewaterkwaliteit te verminderen. Het realiseren van een randvoorziening is een mogelijke, maar dure oplossing voor het probleem. Deze waterkwaliteitsverbetering is ook mogelijk door het realiseren van meer doorstroming in de watergang benedenstrooms van de overstort. Om deze doorstroming te realiseren wordt het water uit de retentie gebruikt. Daarnaast zal het afkoppelen van verhard oppervlak van het gemengd rioolstelsel een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit.

Het verbeteren van de waterkwaliteit in de watergang is opgenomen als verbetermaatregel in het Gemeentelijk Rioleringsplan Bergen op Zoom 2013-2017 (GRP).

Ad 3. Verminderen wateroverlast

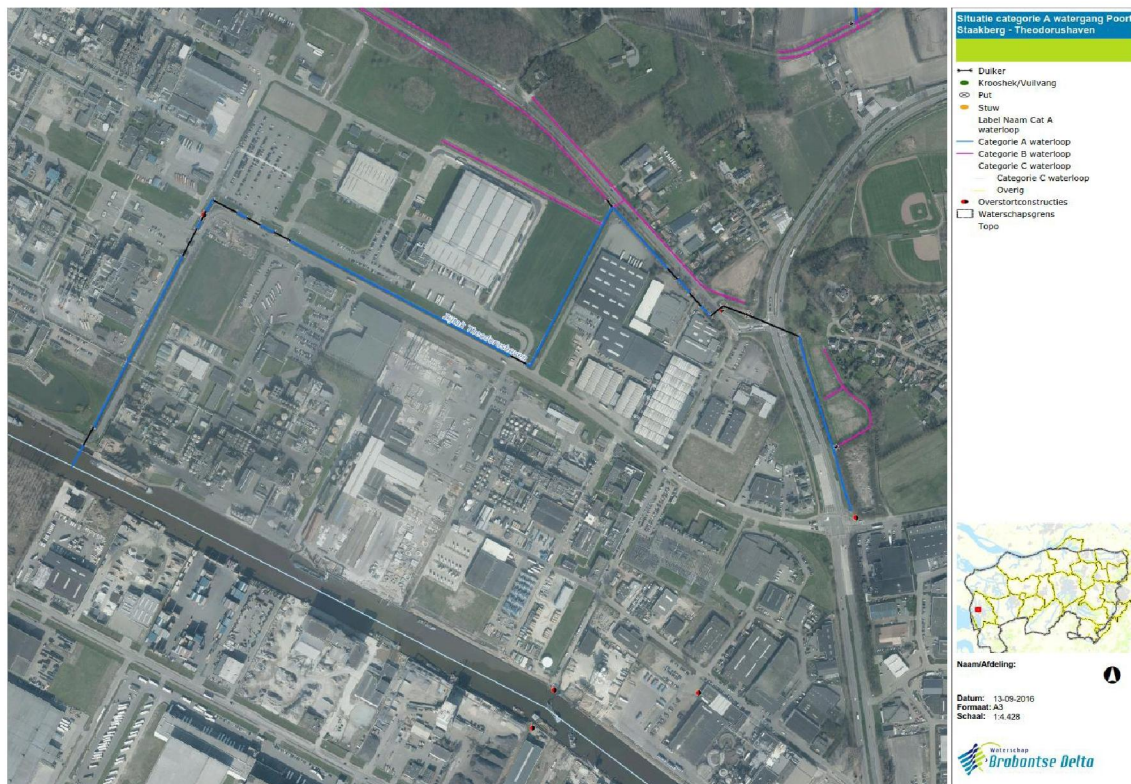
Een deel van het regenwater van Tuinwijk en De Poort, dat tot afstroming komt, loost via gemengde of gescheiden riolering op de A-watergang langs Randweg-West. Via deze watergang stroomt het water het verdere oppervlaktewatersysteem in, waarna het geloosd wordt op het oppervlaktewater in de Theodorus haven. Tevens loost er vanuit het industriegebied Theodorus haven terreinriolering rechtstreeks op het oppervlaktewatersysteem. Het oppervlaktewatersysteem bestaat uit sloten en duikers, die in 2012 zijn ingemeten.

In de praktijk is geconstateerd dat het oppervlaktewatersysteem, met de daarbij behorende duikers, niet voldoende capaciteit heeft om de af te voeren hoeveelheid water te verwerken zonder dat het oppervlaktewater tot aan het maaiveld komt. De overlast heeft zich voornamelijk gemanifesteerd in de Ringersweg. De waterretentie Poort Staakberg draagt bij aan het verminderen van de wateroverlast in de omgeving van de Theodorus haven.

2 Huidige situatie

2.1 Waterhuishouding en riolering

In de huidige situatie wordt vanuit verschillende gebieden hemelwater en, in pieksituaties, overstortwater uit het gemengd rioolstelsel, geloosd op de A- watergang ten noorden van Burgerhout. Deze watergang, gelegen aan de oostzijde langs de Randweg-West, voert middels een aantal duikers en aansluitende watergangen af naar de Theodorus haven. Deze duikers en watergangen zijn in beheer bij Waterschap Brabantse Delta (categorie A status). In figuur 2.1 is de situering van de A-watergang van Poort Staakberg naar de Theodorus haven aangegeven (blauwe lijn).

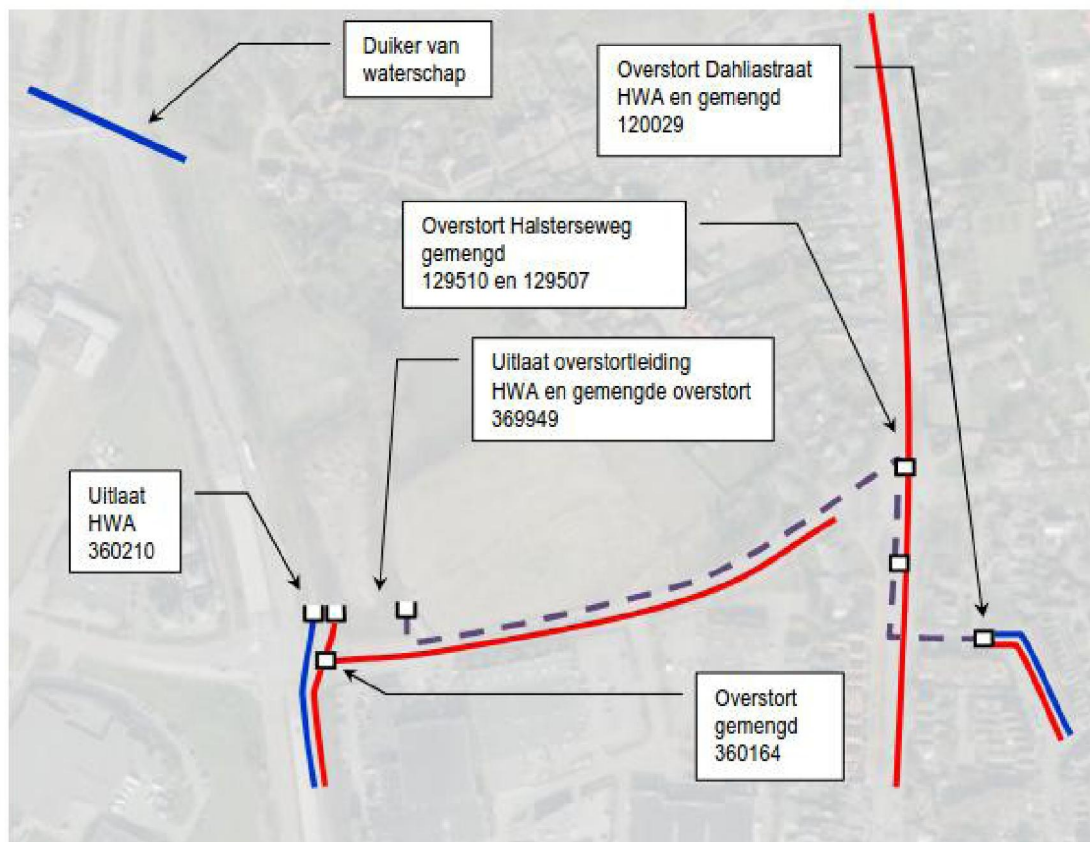
Figuur 2.1: Huidige situatie watergangen

Op de A-watergang ten noorden van Burgerhout, wateren momenteel meerdere uitlaten van de riolering af:

- een hemelwateruitlaat met vrije uitstroom (putnummer 360210);
- een gemengde overstort middels een overstortput met drempel (putnummer 360164);
- in een zijwatergang ten oosten van de Moerweg mondt momenteel nog de overstortleiding uit vanaf de Halsterseweg. Op deze overstortleiding monden een hemelwaterriool vanuit de Dahliastraat en gemengde riolering vanuit de Halsterseweg uit. De overstortleiding is in hoofdzaak aangelegd voor de hemelwaterafvoer vanuit de Dahliastraat. Dit was namelijk een wateroverlastlocatie.

Het waterschap is akkoord gegaan met lozing van het hemelwater nabij Burgerhout, mits voor het afgekoppelde oppervlak in retentie wordt voorzien. Bij de herinrichting van het gebied Staakberg zal de zijwatergang verdwijnen en zal de overstortleiding, inclusief uitlaat, gaan uitmonden in de te realiseren retentie.

In figuur 2.2 is de situering van de hemelwaterlozingen en overstorten aangegeven. In rood is daarbij de gemengde riolering aangegeven, in blauw de hemelwaterriolering en met stippellijn de overstortleiding.

Figuur 2.2: Huidige situatie riolering

2.2 Bodem en grondgebruik

Het gebied waar het plangebied is gelegen, ligt aan de voet van de Brabantse Wal. Het maaiveld ligt er op ongeveer NAP+2.30 m. Door de lage ligging is het een veelal drassig en nat gebied met leem en klei als ondergrond. De op de wal gelegen lintbebouwing van de Groenewoudseweg, die zo'n 4 tot 5 m hoger ligt dan het plangebied, is organisch ontstaan en ligt op de hoger gelegen zandgronden van de Brabantse Wal.

Gezien vanaf de Randweg-West, loopt het terrein langzaam op richting de Groenewoudseweg, waarna, ongeveer ter hoogte van de achtertuinen van de woningen langs de Groenewoudseweg, een abrupt hoogteverschil (steilrand) in het veld aanwezig is. Op sommige plaatsen is dit hoogteverschil kunstmatig opgevangen door een keerwand. Op het laagst gelegen gedeelte van het terrein, wat tegen de Randweg is gelegen, loopt een functionele watergang. Deze watergang voert water van zuid naar noord onder de Randweg richting de Theodorushaven af. Tot voor kort bevond zich ook een werf van afdeling Openbare Ruimte van de gemeente op het terrein. Rond deze werf is ongeveer 35 jaar geleden een walletje met vooral eikenbomen aangeplant.

2.3 Bodemonderzoek

In 2012 is, in opdracht van de Regionale Milieudienst West-Brabant, voor het gebied De Poort / Staakberg een verkennend (water)bodemonderzoek uitgevoerd door het Milieutechnisch adviesbureau RSK – EMN. Middels dit bodemonderzoek is de algemene milieuhygiënische (water)bodemkwaliteit ter plaatse van de onderzoekslocatie De Poort / Staakberg te Bergen op Zoom vastgelegd. Geconcludeerd is dat de onderzoeksresultaten geen aanleiding vormen voor het uitvoeren van aanvullend bodemonderzoek en derhalve geen belemmering vormen voor de voorgenomen gedeeltelijke eigendomsoverdracht en hierop volgende herontwikkeling.

Als aandachtspunt zijn de asbesthoudende materiaalmonsters genoemd, die op een drietal plaatsen zijn aangetroffen. Volgens de onderzoekers kan het asbest handmatig van het maaiveld worden verwijderd. Voor het depot met asbesthoudend materiaal is geadviseerd deze af te voeren als asbesthoudend naar een erkend verwerker. Er zijn geen waarnemingen gedaan die erop duiden dat er ook sprake is van een verontreiniging met asbest in de grond. Onderzoek naar asbest in grond conform NEN5707 wordt derhalve vooralsnog niet noodzakelijk geacht.

In de conclusie is aangegeven dat eventueel bij de herontwikkeling van de locatie vrijkomende grond niet zondermeer kan worden hergebruikt. Mogelijk zijn hiervoor aanvullende werkzaamheden noodzakelijk in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit. Aangegeven is dat deze grond mogelijk kan worden hergebruikt binnen gemeente Bergen op Zoom op basis van de bodemkwaliteitskaart.

Met betrekking tot de hergebruiksmogelijkheden van de grond, die vrijkomt bij het ontgraven van de retentievijver, heeft de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant geconstateerd dat het uitgevoerde verkennend bodemonderzoek niet voldoet aan de gestelde eisen uit artikel 4.3.4 van de Regeling bodemkwaliteit. Het betreft namelijk geen schone grond in de context van de Regeling bodemkwaliteit, respectievelijk er is geen sprake van een partijkeuring (AP04-onderzoek). Voor hergebruik buiten de locatie geldt dat gemeente Bergen op Zoom alleen een bodemkwaliteitskaart heeft voor het buitengebied en daar valt de onderzochte locatie niet onder.

Met betrekking tot de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem lijkt het, op basis van de huidige informatie, raadzaam om in eerste instantie aandacht te besteden aan de bruikbaarheid van het aanwezige leem in combinatie met het ontwerp. Vervolgens kan bepaald worden wat er voor hergebruiksmogelijkheden zijn van de overige grond. Op basis hiervan kan vervolgens een passend plan worden opgesteld, dat rekening houdt met de wensen van de betrokkenen, de tot dusver vastgestelde kwaliteit van de grond, de huidige wet- en regelgeving en de nog te verrichten onderzoeken en keuringen.

Op basis van de (beperkte) beschikbare historische informatie, is gebleken dat door leemwinning in het verleden, mogelijk de leem (met waarschijnlijk de beste kwaliteit) is ontgraven. Een en ander past in het beeld op basis van de boorprofielen van het verkennend (water)bodemonderzoek, dat niet overal een leemlaag aanwezig is, c.q. de leemlaag een beperkte dikte heeft. De leem die nog aanwezig is, is vaak zandhoudend. In het kader van het bovengenoemde verkennend (water)bodemonderzoek zijn een aantal grondboringen uitgevoerd. Tijdens de uitvoering van de grondboringen (in juni 2012) is het grondwaterwaargenomen op een diepte van 1 à 1,5 m. beneden maaiveld. Tevens zijn daarbij een aantal peilbuizen geplaatst ter bemonstering van het grondwater. Voorafgaand aan deze bemonstering (in juli / augustus 2012) werd de stijghoogte van het grondwater bepaald. De gemeten stijghoogte lag tussen 1,25 en 1,65 m beneden maaiveld.

Omdat de retentievijver verdiept wordt aangelegd, moet bovengrond en leem ontgraven worden. Voorgesteld wordt om aanwezige leem te gebruiken ten behoeve van bodemverdichting van de retentievijver. Hierbij is het van belang dat eerst wordt vastgesteld of er voldoende leem aanwezig is van een goede kwaliteit. Om op korte termijn een indicatie te krijgen van de kwaliteit van de leemlagen, kunnen enkele proeven in het veld worden uitgevoerd, waarbij met behulp van bijvoorbeeld de ringinfiltrometer de infiltratie van water in de grond wordt bepaald (metingen volgens ASTM D3385-03 standaardtestmethode en DIN 19862 blad 7). Vervolgens zal bepaald moeten worden of voldoende leem van de juiste kwaliteit voorhanden is op de locatie.

2.4 Ecologie

Sinds 2002 is een groot deel van de inheemse planten- en diersoorten via de Flora- en faunawet beschermd. In deze wet is bepaald dat, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen die van invloed kunnen zijn op de bestaande flora en fauna, onderzoek plaats dient te vinden naar de aanwezige flora en fauna. In het plangebied komen geen soorten voor met een bijzondere beschermde status. Er worden geen soorten in hun instandhouding bedreigd door de voorgenomen activiteiten. Op grond hiervan wordt het niet nodig geacht een nader onderzoek zoals hierboven genoemd uit te voeren. Zorgvuldigheid met betrekking tot broedvogels en tot algemene amfibiesoorten (zoals groene kikker, gewone pad en bruine kikker) wordt aanbevolen.

2.5 Cultuurhistorie en archeologie

In de loop van de 17de en 18de eeuw waren er verschillende locaties aan weerszijden van de Halsterseweg, waar door pottenbakkers leem werd gewonnen. Tijdens archeologisch onderzoek op de Staakberg in 1999, in het kader van de aanleg van het sportterrein, werd vastgesteld dat een groot deel van het terrein vergraven was voor de winning van leem.

Het plangebied vertegenwoordigt een lage archeologische waarde vanwege het afgraven van gronden in het (recente) verleden, zoals de sportvelden op de Staakberg en de bedrijventerreinen van De Poort. Ook de lage venige gronden in het uiterste westen, die ongeschikt waren voor bewoning, vertegenwoordigen een lage waarde.

2.6 Explosieven

Het mogelijk voorkomen van explosieven in de ondergrond houdt in Nederland over het algemeen verband met oorlogshandelingen gedurende de Tweede Wereldoorlog. Aangezien eventueel aanwezige niet gesprongen explosieven een risico vormen voor de uit te voeren werkzaamheden, is het van belang dat de kans op het aantreffen van explosieven in het projectgebied onderzocht wordt. Er dient daartoe nog een historisch vooronderzoek explosieven te worden uitgevoerd. Indien de onderzoeksresultaten van dat onderzoek daar aanleiding toe geven, zal aanvullend daarop eventueel ook een detectieonderzoek uitgevoerd moeten worden ter voorbereiding op de uitvoering van het projectplan.

3 Ontwerp

3.1 Algemeen

De waterretentie wordt ten oosten van de Randweg-West gerealiseerd. In de huidige situatie lozen vijf overstorten van de gemengde riolering via twee uitlaten op het oppervlaktewatersysteem. Tevens loost er één uitlaat van de hwa-riolering op het oppervlaktewatersysteem. In tabel 3.1 zijn de kenmerken van de overstorten weergegeven, tevens is aangegeven via welke uitlaat ze lozen op het oppervlaktewater.

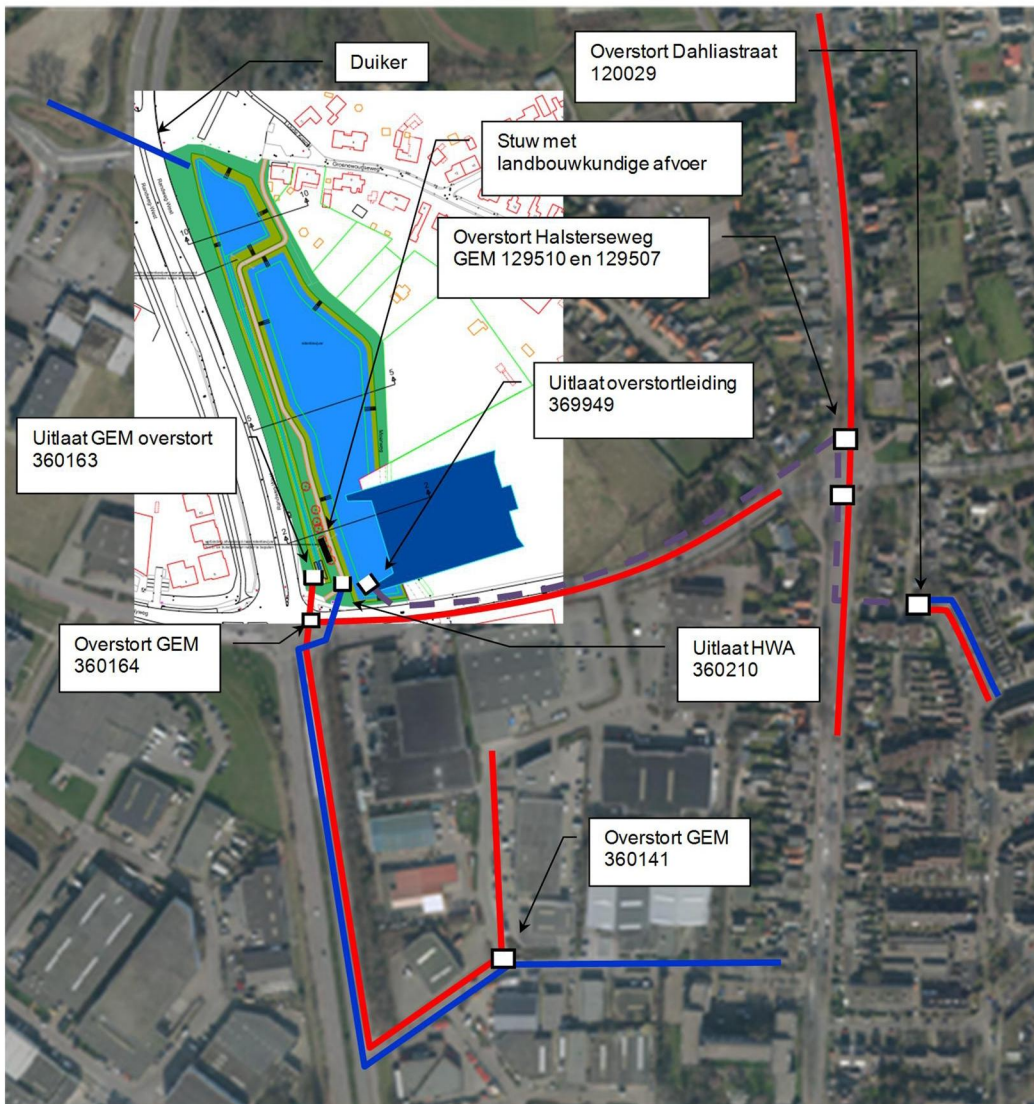
Tabel 3.1 Kenmerken overstorten

Uitlaat	overstort	stroomgebied	drempel		loost via uitlaat
			breedte	niveau	
			[m]	[m NAP]	
1	360141	De Poort GEM	1,25	1,60	360210
2	360164	De Poort GEM	5,00	1,20	360163
3	120029	Tuinwijk/Kwartierslaan GEM	3,00	6,34	369949
3	129507	De Poort GEM	0,80	6,60	369949
3	129510	De Poort GEM	1,00	6,60	369949

In de nieuwe situatie gaan hwa-uitlaat 360210 en de uitlaat 369949 van de overstortleiding lozen op de retentievijver. Om deze lozing mogelijk te maken zal een zinkering van het HWA-riool onder de bestaande A-watergang moeten worden gerealiseerd. Deze zinkering zal later separaat worden uitgewerkt en hiervoor zal door de gemeente separaat een watervergunning worden aangevraagd. Vanuit de retentie wordt het hemelwater vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater- en duikersysteem langs de Plasticweg. De afvoer uit de retentie wordt zodanig vertraagd dat hiermee de beoogde werking van de retentie wordt gerealiseerd.

Naast de retentie blijft de huidige A- watergang gehandhaafd aan de oostzijde van de Randweg-West. Deze A-watergang voert af op het oppervlaktewater- en duikersysteem langs de Plasticweg. De gemengde overstort 360164 blijft ook in de nieuwe situatie via uitlaat 360163 lozen op deze A-watergang. De vertraagde afvoer vanuit de retentie zorgt voor doorspoeling in de A-watergang en draagt daardoor bij aan een betere waterkwaliteit in de A-watergang achter de gemengde riooloverstort 360164. Het peil van de A-watergang achter de gemengde overstort ligt gemiddeld op circa NAP + 0,15 m. Deze watergang wijzigt niet, daardoor verandert het gemiddelde peil in deze watergang ook niet.

In figuur 3.1 is de nieuwe situatie van retentie en regenwaterafvoer aangegeven.

Figuur 3.1: Nieuwe situatie riolering en retentie

3.2 Waterretentie

In het plangebied Poort Staakberg ligt een retentieopgave als gevolg van de voorgenomen uitbreiding van het afvoerend verhard oppervlak en in verband met afkoppeling van verhard oppervlak van het gemengde rioolstelsel. Om in de retentie te voorzien wordt een retentievijver gegraven met een wateroppervlak van 7.900 m². De bodem van de retentievoorziening komt op een hoogte van NAP +0,15 m te liggen. De vijver krijgt een normaalpeil van NAP +1,15 m, wat resulteert in een vijver met een waterdiepte van 1 m. De retentievijver krijgt een overloopvoorziening op een niveau van NAP +1,60 m. Dat betekent dit in de retentie een waterschijf beschikbaar is van 0,45 m; bij het wateroppervlak van 7.900 m² en in combinatie met taluds van 1:4, resulteert dit in een beschikbaar retentievolume van 3.750 m³.

Volgens het bestemmingsplan De Poort-Staakberg wordt er een toename van het verhard oppervlak voorzien van 3,215 ha. Voor deze toename van afvoerend verhard oppervlak moet voldaan worden aan de retentie-eisen van het waterschap, zoals omschreven in de Keur Waterschap Brabantse Delta 2015. Deze retentie-eis houdt in dat er 60 mm regenwater (600 m^3 per hectare nieuw verhard oppervlak) gebufferd moet kunnen worden. Voor 3,215 ha verhard oppervlak komt dit neer op een vereiste retentie van 1.929 m^3 . Inmiddels is door het waterschap reeds een watervergunning afgegeven voor de ontwikkeling van de eerste fase van bestemmingsplan De Poort-Staakberg, zijnde de nieuwbouw van de Gamma Bouwmarkt (met een nieuw verhard oppervlak van 5.500 m^2); hiervoor moet volgens de afgegeven watervergunning een retentie van 330 m^3 worden gerealiseerd.

In een eerder stadium is in het gebied reeds afvoerend verhard oppervlak afgekoppeld in de Dahliastraat en in De Poort, waarbij in totaal 3,145 ha is afgekoppeld. Ook voor dit afkoppelen dient retentie aangelegd te worden. Voor bestaand verhard oppervlak dat wordt afgekoppeld van de gemengde riolering wordt, conform de beleidsregels van het waterschap, een benodigde retentie van 150 m^3 (15 mm) per hectare afgekoppeld verhard oppervlak aangehouden. Voor de 3,145 ha, die reeds zijn afgekoppeld in de Dahliastraat en in De Poort, resulteert dit in een benodigde retentie van 472 m^3 . In totaliteit ligt er voor Poort Staakberg derhalve nu reeds een retentieopgave van 2.401 m^3 (1.929 m^3 voor uitbereiding van verhard oppervlak plus 472 m^3 voor compensatie van reeds afgekoppeld verhard oppervlak). Dit houdt in dat er in de te realiseren retentie Poort Staakberg (met een retentie-inhoud van in totaal 3.750 m^3) momenteel nog 1.349 m^3 retentievolume beschikbaar is voor toekomstige afkoppelprojecten.

Momenteel werkt gemeente Bergen op Zoom aan het Masterplan riolering Halsterseweg-Zuid. In het kader van dit plan wordt gestreefd naar afkoppeling van verhard oppervlak aan weerszijden van de Halsterseweg, door bij herinrichtingsplannen de huidige gemengde riolering te vervangen door een hwa-riool en een dwa-riool. De retentievijver Poort-Staakberg kan daarbij dienst doen om te voorzien in de, bij afkoppelen benodigde, retentie. De nog beschikbare retentiecapaciteit van 1.349 m^3 komt overeen met de benodigde compensatie voor het afkoppelen van nog eens 9 ha verhard oppervlak.

De vertraagde afvoer uit de retentie vindt plaats via een knijpvoorziening, met afvoer naar de bestaande te handhaven A-watergang langs de Randweg-West. Voor de dimensionering van deze knijpvoorziening is uitgegaan van de eindsituatie, waarbij de retentiecapaciteit maximaal wordt benut (dus inclusief 9 ha nog af te koppelen verhard oppervlak langs de Halsterseweg). Er zal dan in totaal 15,36 ha verhard oppervlak op de retentie zijn aangesloten. Volgens de beleidsregels bij de Keur 2015 van Waterschap Brabantse Delta, mag de afvoer vanuit een retentievoorziening naar het oppervlaktewater maximaal 2 l/sec/ha zijn. Dit resulteert voor de waterretentie Poort Staakberg in een maximaal toegestane afvoer, via de knijpvoorziening, van 30,7 l/sec. De knijpvoorziening wordt uitgevoerd in een PVC 315-leiding, die aan de instroomzijde is voorzien van een schotbalkstuw met knijpgat. De schotbalkstuw wordt uitgevoerd als een betonnen instroombak met schotbalkspooningen en schotbalken. De bovenzijde van de schotbalken komt op NAP +1,60 m. Berekend is dat de gewenste afvoerreductie kan worden gerealiseerd door middel van een rond gat met een diameter van 0,15 m, aan te brengen onderin de schotbalkstuw, waarbij de onderkant van het gat op een niveau van NAP +1,15 m wordt gelegd.

De knijpvoorziening wordt aan de zuidwestzijde van het plangebied gesitueerd. De retentie krijgt daarnaast nog een overloopvoorziening op een niveau van NAP +1,60 m. Deze overloopvoorziening wordt uitgevoerd aan de noordzijde, als een verlaging van het maaiveld, over een lengte van 5 m. Deze verlaging wordt voorzien van een puinfundering en grasbetonstenen om erosie ervan tegen te gaan.

Als bijlage zijn separaat twee ontwerptekeningen van de retentie bijgevoegd:

- Retentievijver situatie (Retentie Staakberg V5 10022017.pdf)
- Aanlegtekening riolering/duikers (Retentie Staakberg Rio V3 10022017.pdf)

3.3 Waterkwantiteit

De effecten die de aanleg van retentie Poort Staakberg heeft op de vermindering van wateroverlast, zijn in de planvormingsfase onderzocht met behulp van modelberekeningen die zijn uitgevoerd met het volledige rioleringsmodel (in SOBEK) van Bergen op Zoom uit het BRP van 2009. Ten behoeve van deze berekeningen werd de ingemeten waterloop vanaf Randweg-West tot aan de Theodorushaven aan dit model toegevoegd. De in het kader van dat onderzoek uitgevoerde berekeningen en de resultaten daarvan, zijn weergegeven in de notitie 'Analyse waterkwaliteit De Poort Staakberg en wateroverlastlocatie Randweg-West' (Grontmij, 9 maart 2015).

Als referentiesituatie werd het hydraulisch functioneren van de riolering en de waterloop langs de Randweg-West en de Plasticweg in de huidige situatie doorgerekend. De referentiesituatie is doorgerekend met Standaardbui 08 + 10% uit de Leidraad Riolering met een piekintensiteit van 120 l/s/ha en een totale neerslaghoeveelheid van 21 mm. Uit de berekeningsresultaten bleek dat in de huidige situatie bij bui 08+10% in de Ringersweg net geen water-op-straat werd berekend.

Vervolgens werd de toekomstige situatie, na realisatie van de retentie, doorgerekend. Daarbij bleek dat de berekende waterstand in de waterloop lager werd: in de waterloop naast Randweg West werd een waterstandsverschil (verlaging) van circa 0,27 m berekend. Langs de Ringersweg bleek de aanleg van de waterretentie te resulteren in een waterstandsverlaging tussen de 0,07 m en de 0,19 m.

Het maximaal toelaatbare waterpeil van de retentie heeft invloed op de berekende waterstanden in de riolering van De Poort. Daarom zijn in de planvormingsfase met het rekenmodel een aantal varianten voor het maximaal peil (=het niveau van de overloopvoorziening) in de retentie doorgerekend. Daaruit is gebleken dat bij een maximaal waterpeil in de retentie van NAP+1,60 m net geen water op straat wordt berekend in de hwa-riolering in de Dahliastraat, die gaat afvoeren naar de retentie.

De eerder uitgevoerde modelberekeningen hebben tot de volgende conclusies ten aanzien van waterkwantiteit geleid:

- aanleg van de retentie leidt bij standaardbui 8 + 10% tot een verlaging van 0,27 m van berekende waterstanden in het oppervlaktewatersysteem langs de Randweg West;
- in de Ringersweg levert het een verlaging op van maximaal circa 0,19 m;
- het maximaal waterpeil in de retentie mag niet hoger zijn dan NAP +1,60 m.

3.4 Waterkwaliteit

Met behulp van modelberekeningen is in de planvormingsfase onderzoek gedaan naar de te verwachten waterkwaliteit van de retentie in de toekomstige situatie. Om de waterkwaliteits-effecten te bepalen, is daarbij het strengenmodel van het BRP doorgerekend met een buienselectie uit de 10-jarige neerslagreeks 1955-1964 uit De Bilt. De in het kader van dat onderzoek uitgevoerde berekeningen en de resultaten daarvan zijn eveneens weergegeven in de eerder genoemde notitie 'Analyse waterkwaliteit De Poort Staakberg en wateroverlastlocatie Randweg-West' (Grontmij, 9 maart 2015).

De waterkwaliteitstoetsing werd uitgevoerd met een TEWOR-toets. Deze TEWOR-toets is gedaan in een spreadsheetomgeving, waarbij alle waterkwaliteitsprocessen werden opgenomen. In deze spreadsheet wordt de ontvangende vijver als één gemengde bak berekend. De uitstroom van de retentievijver wordt automatisch beperkt tot de opgegeven gelimiteerde afvoer.

Bij de modelberekeningen werd de retentievijver belast met de overstortvolumes uit het gemengd stelsel en de regenwaterlozingen van afgekoppeld verhard oppervlak. De vuilconcentraties in het overstortende water werden conform de TEWOR-richtlijnen overgenomen.

Omdat de vijver relatief klein is en beschut ligt, werd een re-aeratieconstante van 0,2 m/dag aangehouden.

Met bovenstaande uitgangspunten werd, conform de TEWOR-systematiek, voor de T=1, T=2, T=5 en T=10 bui een minimale zuurstofconcentratie en een TEWOR-score uitgerekend. Conform de TEWOR-methodiek werd een TEWOR-eindscore berekend die aangaf dat de kans op aantoonbare ecologische schade gering is.

Naast de TEWOR-toetsing werd ook de belasting met nutriënten berekend. Voor de retentievijver vormt het gemengde rioolstelsel de grootste bron van nutriënten. De totale belasting vanuit de externe bronnen bleek ruim onder de kritische belasting te liggen. De berekende externe belasting vanuit het geloosde regenwater bleek zodanig onder de kritische belasting te liggen dat er een redelijke marge overblijft voor andere externe bronnen zoals bladval.

De eerder uitgevoerde modelberekeningen hebben tot de volgende conclusies ten aanzien van waterkwaliteit geleid:

- bij de aan te leggen retentie is de kans gering op aantoonbare ecologische schade ten aanzien van de zuurstofhuishouding;
- voor de nutriënten huishouding is berekend dat de externe belasting vanuit het geloosde regenwater zo ver onder de kritische belasting ligt, dat er een redelijke marge overblijft voor andere externe bronnen, zoals bladval.

3.5 Landschappelijke inrichting

De retentie maakt deel uit van het gebied tussen Burgerhout en Groenewoudseweg. In het kader van het opstellen van het bestemmingsplan De Poort-Staakberg (vastgesteld in september 2014) is de invulling van dit gebied, in overleg met de omwonenden, nader bezien. Dit overleg heeft geleid tot een inrichtingsplan op hoofdlijnen voor de te realiseren landschapszone, waar de retentie is gesitueerd. Het doel van het inrichtingsplan is om op hoofdlijnen de gewenste inrichting van de landschapszone vast te leggen en enkele belangrijke aspecten te benoemen die bij de verdere uitwerking als uitgangspunten dienen. Het inrichtingsplan is onderstaand samengevat weergegeven.

Uit de gesprekken met de bewoners en de inventarisatie zijn een aantal wensen gedestilleerd:

- zoveel mogelijk bestaande bomen handhaven, om zo het zicht op de industrie aan de westzijde van de Randweg te maskeren;
- het realiseren van een voorziening (aarden wal) om de door de bewoners ervaren geluidshinder van de Randweg-West te reduceren;
- handhaven van het huidige 'ommetje' door het gebied, langs de voet van de Brabantse Wal.

Op basis hiervan zijn de volgende uitgangspunten voor de inrichting benoemd:

- het huidige werfterrein wordt afgegraven en verbonden met het ten noorden ervan gelegen perceel dat eveneens afgegraven wordt. Deze twee percelen samen vormen de retentievoorziening;
- de ontgraven grond van de twee plassen wordt zoveel als mogelijk ingezet voor het maken van een op de oostelijke oever gelegen wal. De hoogte van de wal is afhankelijk van de breedte van het profiel. De wal volgt de huidige contouren van het wandelpad en de achterkanten van de bestaande percelen van de Groenewoudseweg. Voorgesteld wordt om de wal hoofdzakelijk met inheemse groenblijvende opgaande beplanting te beplanten (bijv. Hulst en Taxus);
- midden op de wal tussen de bestaande bomen wordt middels een halfverharding een wandelpad aangelegd, dat aansluit op het voetpad langs het Burgerhout en aan de noordzijde sluit het pad aan op de Groenewoudseweg. Dit wandelpad volgt zoveel als mogelijk het huidige tracé, waarbij een oversteek over de retentievoorziening is gedacht;
- bestaande bomen rond de huidige werf, op het walletje en langs de Randweg, worden zoveel als mogelijk geïntegreerd in de nieuwe inrichting. Voor de zichtbaarheid van de bebouwing op de hoek Burgerhout – Randweg-West wordt de bestaande onderbegroeiing aan de westzijde van de huidige werf verwijderd en worden de bestaande bomen opgesnoeid. Dit gebeurt zodanig dat een transparante zone ontstaat, waardoor de te realiseren bedrijvigheid vanaf de Randweg zichtbaar wordt;
- er zal zoveel als mogelijk gewerkt worden met een gesloten grondbalans.

4 Wet- en regelgeving

Bij het uitvoeren van het werk dient het waterschap en de gemeente (als projecttrekker) zich aan de Nederlandse wet- en regelgeving te houden. Dit projectplan levert primair een bijdrage aan de doelstellingen uit de Waterwet. In onderstaande paragrafen is beschreven welk beleid en regelgeving relevant zijn voor dit plan. Het projectplan houdt rekening met het geldende omgevingsbeleid en -regelgeving. Een project als dit heeft immers effect op hoe de omgeving eruit ziet en hoe deze door mensen ervaren wordt.

4.1 Waterwet

Voorliggend projectplan is opgesteld in het kader van de Waterwet artikel 5.4. en komt in de plaats van de watervergunning.

De uitvoering van dit plan past binnen de Waterwet. De Waterwet hanteert een aantal doelstellingen, waaraan binnen dit plan in meer of mindere mate invulling is gegeven. Deze doelstellingen zijn:

- a) voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
- b) bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
- c) vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem.

Onderhavig plan draagt bij aan de doelstelling tot het voorkomen van wateroverlast door het realiseren van extra waterretentie in het gebied. Daarnaast draagt het plan bij aan de doelstelling tot het verbeteren van de kwaliteit van het watersysteem door het creëren van meer doorstroming in het watersysteem.

4.2 Waterschapsbeleid

Met de komst van de Waterwet geldt dat de waterbeheerder zichzelf geen vergunningen geeft voor het uitvoeren van werkzaamheden die nodig zijn voor de taakuitoefening. Het Waterschap Brabantse Delta stelt, gelet op artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet, het onderhavige Projectplan waterretentie Poort Staakberg vast, waarna de gemeente de uitvoering ter hand neemt in overeenstemming met het bepaalde in dit projectplan.

Leggerwijziging

De leggerprofielen van A-watgangen worden met dit projectplan niet gewijzigd.

Wijziging peilbesluit

Een wijziging van het peilbesluit is niet aan de orde met dit projectplan.

Keur Waterschap Brabantse Delta en beleidsregel toepassing Waterwet en Keur

De Keur stelt regels over waterstaatswerken, beschermingszones, profielen van vrije ruimte en grondwaterlichamen. Het doel van de beleidsregel is aan te geven hoe het dagelijks bestuur van het waterschap omgaat met zijn bevoegdheid om vergunning te verlenen van de gebods- en verbodsbepalingen die in de 'Keur Waterschap Brabantse Delta 2015' zijn opgenomen en anderszins uitvoering te geven aan de Keur en de Waterwet. De voor- genomen aanleg van waterretentie is conform het in de beleidsregel aangegeven beleid.

4.3 Overige wet- en regelgeving

Voor de ontgraving van de waterretentie is een omgevingsvergunning (gemeente) en een melding in het kader van de Ontgrondingenwet noodzakelijk (provincie Noord-Brabant).

Voor het toepassen van de vrijkomende grond is een melding in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit noodzakelijk. De vrijkomende grond wordt in principe binnen het plangebied verwerkt voor de aanleg van de wal op de oostelijke oever. Indien grond overblijft, waarvoor door de gemeente of het waterschap geen afnemer wordt gevonden, dan vervalt de grond aan de aannemer die het plan realiseert. Daarom zal de meldingsplicht in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit middels de werkomschrijving of het bestek opgedragen worden aan de aannemer.

Voor de aanleg van de waterretentie Poort Staakberg hoeft geen bestemmingsplanwijzigingsprocedure te worden doorlopen. In het bestemmingsplan 'De Poort – Staakberg' (vastgesteld in september 2014), is voor het gebied tussen Burgerhout en Groenewoudseweg, grenzend aan de Randweg-West, binnen de bestemming Groen (G) een aanduiding 'waterberging' opgenomen om zo de aanleg van een retentievoorziening mogelijk te maken.

4.4 Rechtsbescherming

Het ontwerpprojectplan wordt vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van Waterschap Brabantse Delta. Na vaststelling ligt het plan gedurende zes weken ter inzage. Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerpprojectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een zienswijze moet voor de afloop van de termijn van zes weken bij het waterschap zijn ingediend. In beginsel kunnen uitsluitend degenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend, tegen het definitief vastgesteld plan later beroep instellen.

Als het projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het vastgestelde plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Gedurende zes weken, vanaf de dag van ter visie leggen van het besluit, kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Belanghebbenden kunnen beroep indienen. Voor het indienen van een beroepsschrift is griffierecht verschuldigd. Tegen de uitspraak van de rechtbank kan vervolgens hoger beroep worden ingediend bij de Raad van State.

Het projectplan treedt na vaststelling in werking, ook al wordt er een bezwaar- of beroepsschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen, opgenomen in het projectplan, kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van een beroepsschrift een 'verzoek voor het treffen van een voorziening' vragen bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. Ook in dit geval is griffierecht verschuldigd.

5 Beheer en onderhoud

Het onderhoud van de retentievijver is in twee delen op te splitsen:

1. onderhoud van het nat profiel;
2. onderhoud van de kunstwerken.

Conform het beleid van Waterschap Brabantse Delta zou het onderhoud van de waterretentie door één overheidsinstelling gedaan moeten worden. In het kader van dit project wordt dit uitgangspunt aangehouden.

Het onderhoud van de retentie wordt gedaan door het waterschap via het waterlopenbestek. Het onderhoud wordt één keer per jaar uitgevoerd, in het najaar. Gezien de breedte van de retentie, zal varend onderhoud met de maaiboot nodig zijn. Hiertoe is in het plan voorzien in de aanleg van een maaibootinlaatplaats (hellingbaan) voor het in en uit het water laten van de maaiboot. Voor neerleggen van het maaisel is voorzien in een maaiselverzamelplaats. Zowel de maaibootinlaatplaats als de maaiselverzamelplaats worden gesitueerd aan de zuidzijde van het plangebied, nabij de aan te leggen knijpvoorziening. De ontvangstplicht voor het maaisel ligt bij gemeente Bergen op Zoom als eigenaar van het aangrenzende terrein.

De bij de retentie behorende knijpvoorziening zal regelmatig geïnspecteerd en zo nodig schoongemaakt moeten worden.

Het beheer- en onderhoudsplan is als bijlage 1 bij dit projectplan gevoegd.

6 Monitoring

Naar aanleiding van de aanleg van de waterretentie wordt hydrologische monitoring niet nodig geacht. Er worden geen negatieve hydrologische gevolgen verwacht. De oppervlaktewaterstanden zullen door de retentiemaatregel – in geval van neerslag – lager blijven dan in de huidige situatie. De hoogte van de grondwaterstand verandert naar verwachting niet, omdat de bodem van de retentie wordt verdicht met aanwezige leem.

Bijlage 1 – Beheer- en onderhoudsplan

1. Inleiding

In het plangebied Poort Staakberg in gemeente Bergen op Zoom liggen drie verschillende wateropgaven, waarvoor zowel de gemeente als Waterschap Brabantse Delta een verantwoordelijkheid dragen. In samenwerking tussen gemeente en waterschap is gekomen tot de inrichting van een waterretentie, waarmee de drie wateropgaven gelijktijdig worden opgelost: er wordt voorzien in benodigde retentie, er wordt een knelpunt in de waterkwaliteit aangepakt en de wateroverlast wordt verminderd.

Voor de inrichting van de retentie wordt het huidige maaiveldniveau afgegraven. Aan het omliggende watersysteem zijn geen aanpassingen nodig. Na vulling door een hevige neerslaggebeurtenis, kan het water vanuit de retentie vertraagd tot afstroming komen op de aanliggende categorie A-leggerwatergang.

De retentie Poort Staakberg dient na aanleg (voorzien in 2017) periodiek te worden onderhouden. Om de afspraken ten aanzien van het beheer en onderhoud te borgen is dit beheer- en onderhoudsplan opgesteld. Ten aanzien van het toekomstige beheer- en onderhoud geldt dat Waterschap Brabantse Delta verantwoordelijk is voor het onderhoud van de retentie, met uitzondering van de taluds. Het onderhoud van de taluds berust bij de gemeente Bergen op Zoom. Dit beheer- en onderhoudsplan is opgesteld conform de 'format beheer en onderhoudsplan projecten, sector watersystemen, versie 2, Waterschap Brabantse Delta, juli 2010'.

Het doel van dit beheer- en onderhoudsplan is het beschrijven van de benodigde beheer- en onderhoudsinspanningen.

2. Beheer en onderhoudsplan

2.1 Eigendom

De retentie Poort Staakberg wordt ingericht op percelen die in eigendom zijn van gemeente Bergen op Zoom. De retentie wordt gerealiseerd door gemeente Bergen op Zoom. Na realisatie wordt de retentie in beheer en onderhoud overgedragen aan het waterschap. De eigendom van de ondergrond blijft bij de gemeente Bergen op Zoom..

Het waterschap is verantwoordelijk voor het toekomstige beheer- en onderhoud. Met betrekking tot de retentie zijn twee onderhoudselementen te onderscheiden, namelijk: de retentievijver zelf en de knijpvoorziening, waarlangs het water vertraagd uit de retentie wordt afgevoerd naar de aanliggende A-watergang.

2.2 Werking watersysteem

In de huidige situatie wordt vanuit verschillende gebieden hemelwater en, in pieksituaties, overstortwater uit het gemengd rioolstelsel, geloosd op de A- watergang ten noorden van Burgerhout. Deze watergang, gelegen aan de oostzijde langs de Randweg-West, voert middels een aantal duikers en aansluitende watergangen af naar de Theodorushaven. Deze duikers en watergangen zijn in beheer bij Waterschap Brabantse Delta (categorie A-status).

In de nieuwe situatie gaan enkele hwa-uitlaten en de uitlaat van een overstortleiding lozen op de retentievijver. Vanuit de retentie wordt het hemelwater vervolgens vertraagd afgevoerd richting de Theodorushaven. De afvoer uit de retentie wordt zodanig geknepen dat hiermee de beoogde werking van de retentie wordt gerealiseerd.

Ten westen van de retentie blijft de huidige A-watergang gehandhaafd aan de oostzijde van de Randweg-West. Deze A-watergang voert af naar de Theodorushaven. Een bestaande overstort van het gemengd rioolstelsel blijft ook in de nieuwe situatie aan de noordzijde van Burgerhout lozen op deze A-watergang. De vertraagde afvoer vanuit de retentie zorgt voor doorspoeling in de A-watergang en draagt daardoor bij aan een betere waterkwaliteit in de A-watergang achter de overstort uit het gemengde rioolstelsel. De A-watergang achter de gemengde overstort wijzigt niet, daardoor verandert het gemiddelde peil in deze watergang ook niet. De bodem van de retentie komt op een hoogte van NAP +0,15 m te liggen. De retentievijver krijgt een normaalpeil (zowel in de zomer als in de winter) van NAP +1,15 m, wat resulteert in een vijver met een waterdiepte van 1 m. De retentievijver krijgt een overloopvoorziening op een niveau van NAP +1,60 m.

Om de afvoer vanuit de retentie naar de A-watergang tot het gewenste niveau te beperken, wordt een knijpvoorziening aangebracht. Deze knijpvoorziening wordt uitgevoerd in een PVC 315-leiding, die aan de instroomzijde is voorzien van een schotbalkstuw met knijpgat. De schotbalkstuw wordt uitgevoerd als een betonnen instroombak met schotbalkspooningen en schotbalken. De bovenzijde van de schotbalken komt op NAP +1,60 m. Om de gewenste afvoerreductie te realiseren, wordt een rond gat met een diameter van 0,15 m aangebracht, onderin de schotbalkstuw waarbij de onderkant van het gat op een niveau van NAP +1,15 m wordt gelegd. De knijpvoorziening wordt aan de zuidwestzijde van het plangebied gesitueerd. De noodoverloop wordt aan de noordwestzijde gesitueerd en is (evenals de taluds) in onderhoud bij de gemeente.

2.3 Onderhoud

Onderstaand is beschreven wat voor soort onderhoud en met welke frequentie door het waterschap wordt uitgevoerd.

Het door het waterschap uit te voeren onderhoud van de retentie is in twee delen op te splitsen:

1. onderhoud van het nat profiel;
2. onderhoud van de knijpvoorziening.

Het onderhoud van de taluds wordt, net zoals dat bij andere waterpartijen in Bergen op Zoom het geval is, uitgeoerd door de gemeente.

Ad 1: Onderhoud van het nat profiel

Het onderhoud van de retentie wordt gedaan door het waterschap via het waterlopenbestek. Het onderhoud wordt één keer per jaar uitgevoerd in het najaar. Gezien de breedte van de retentie en de waterdiepte van 1 m, zal varend onderhoud met de maaiboot nodig zijn. Hiertoe is in het plan voorzien in de aanleg van een maaibootinlaatplaats (hellingbaan) voor het in en uit het water laten van de maaiboot. De ontvangstplicht voor het maaisel ligt bij gemeente Bergen op Zoom als eigenaar van het aangrenzende terrein. Voor neerleggen van het maaisel is voorzien in een maaiselverzamelplaats. Hier kan de gemeente het maaisel opladen en vervolgens afvoeren. Zowel de maaibootinlaatplaats als de maaiselverzamelplaats worden gesitueerd aan de noordzijde van het plangebied, nabij de aan te leggen noodoverloop.

Ad 2: Onderhoud van de knijpvoorziening

De aanwezige knijpvoorziening wordt één keer per maand geïnspecteerd. Deze frequente inspectie wordt noodzakelijk geacht om te voorkomen dat de afvoer belemmerd wordt door verstopping van het knijpgat. Eventueel aanwezig drijfvuil wordt verwijderd.

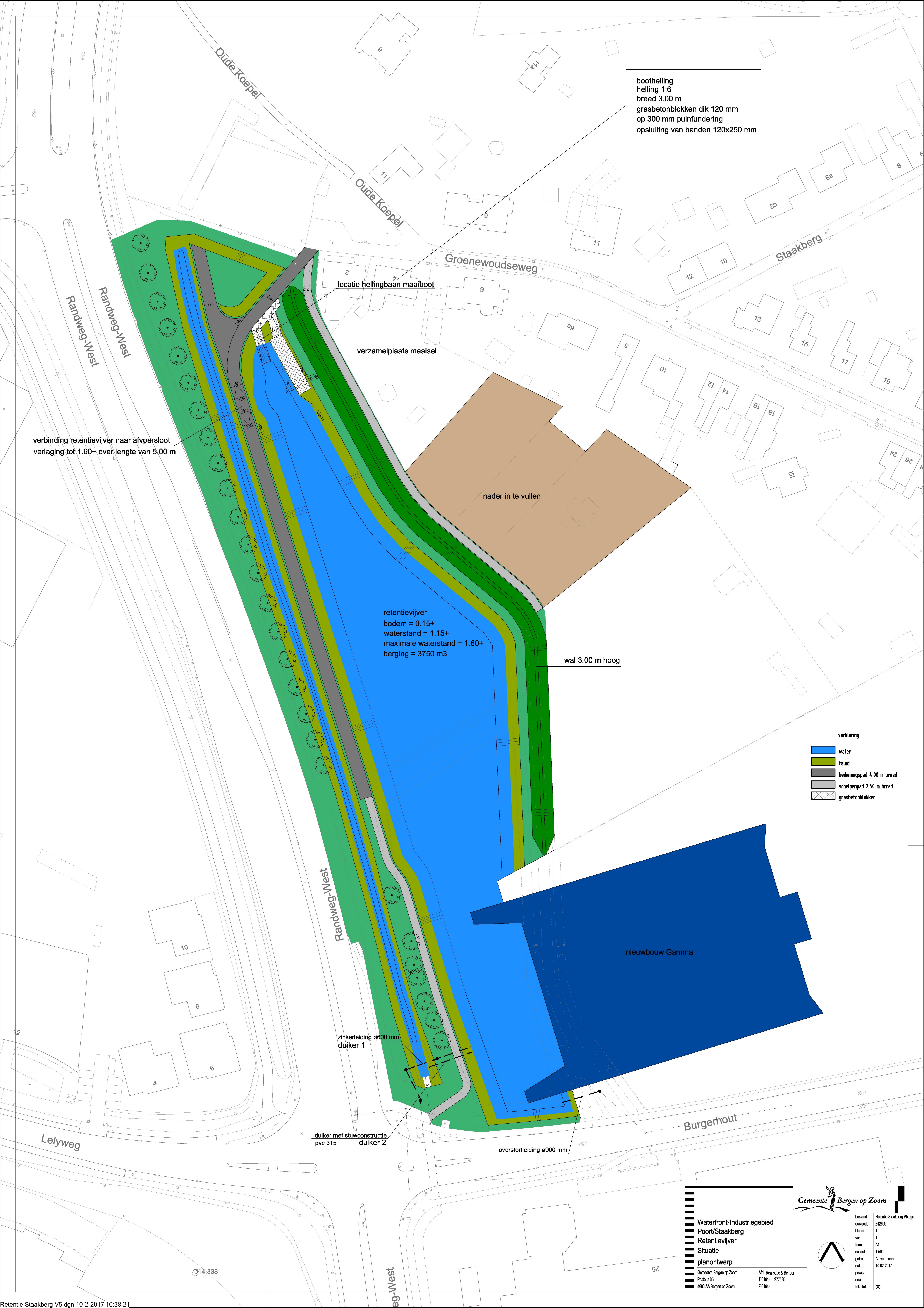
3. Kosten

Per onderhoudstype is op basis van oppervlakte-eenheid, lengte of aantal bepaald welke kosten voorzien worden voor het beheer en onderhoud. Voor het opstellen van de kostenraming zijn eenheidsprijzen gebruikt op basis van ervaringscijfers van het waterschap.

Voor het varend onderhoud van het nat profiel met behulp van een maaiboot, worden de onderhoudskosten geschat op $2 * 250$ (= lengte van de retentie) * €1,44 = € 720,00 excl. btw. De eenheidsprijs is gebaseerd op de business case maaiboten 2012 van Waterschap Brabantse Delta.

Voor het inspecteren van de knijpvoorziening worden de kosten geraamd op € 20,00 per inspectie. Uitgaande van maandelijks inspectie, betekent dit een kostenbedrag van € 240,00 per jaar.

De totale kosten voor het jaarlijkse beheer en onderhoud worden daarmee geschat op een bedrag van € 960,00 exclusief btw.

boothelling
helling 1:6
breed 3.00 m
grasbetonblokken dik 120 mm
op 300 mm puinfundering
opsluiting van banden 120x250 mm

locatie hellingbaan maaiboot

verzamelplaats maaisel

verbinding retentievijver naar afvoersloot
verlaging tot 1.60+ over lengte van 5.00 m

nader in te vullen

retentievijver
bodem = 0.15+
waterstand = 1.15+
maximale waterstand = 1.60+
berging = 3750 m3

wal 3.00 m hoog

verklaring

- water
- talud
- bedieningspad 4.00 m breed
- schelpenpad 2.50 m breed
- grasbetonblokken

nieuwbouw Gamma

zinkerleiding ø600 mm
duiker 1

duiker met stuwconstructie
pvc 315 duiker 2

overstortleiding ø900 mm

Burgerhout

Lelyweg

014.338

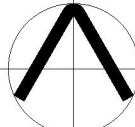
eg-West

25

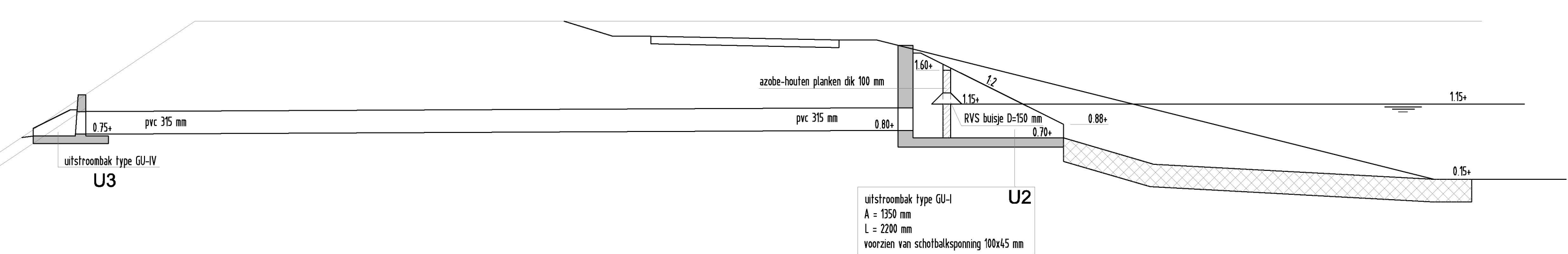
Waterfront-Industriegebied
Poort/Staakberg
Retentievijver
Situatie
planontwerp
Gemeente Bergen op Zoom
Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

AtG: Realisatie & Beheer
T 0164- 277585
F 0164-

Gemeente Bergen op Zoom

bestand	Retentie Staakberg V5.dgn
doc. code	242659
bladnr.	1
van	1
form.	A1
schaal	1:500
getek.	Ad van Loon
datum	10-02-2017
gewijz.	
door	
tek. stat.	DO

Retentie Staakberg Rio v3.dgn 10-2-2017 9:59:39

Zaaknr. : 17.ZK05101/17.B0178

Kenmerk : 17IT021479

Barcode :

Vergoedingen interne leden commissies

Mededeling voor het algemeen bestuur van 13 september 2017.

Portefeuillehouder:	Kees Jan de Vet
Beleidsveldbeheerder:	Hein van Stokkom

Aanleiding

Op dit moment is het niet mogelijk dat AB-leden een extra vergoeding krijgen voor bijzondere commissiewerkzaamheden die zij verrichten naast hun AB-werkzaamheden. Denk bijvoorbeeld aan de interne leden van de rekenkamercommissie die hiervoor geen extra vergoeding ontvangen. De Waterschapswet en ook het Waterschapsbesluit staan dit niet toe.

Naar aanleiding van een verzoek van de rekenkamercommissie heeft het dagelijks bestuur de Unie van Waterschappen verzocht dit onderwerp (het regelen van de bezoldiging van leden van het algemeen bestuur voor het lidmaatschap van zware commissies, waaronder rekenkamercommissies) binnen Unieverband te agenderen. Doel van deze mededeling is het algemeen bestuur informeren over het vervolg van het initiatief van de rekenkamercommissie en het dagelijks bestuur richting Unie van Waterschappen om voor zover het leden van het algemeen bestuur betreft tot vergoeding van rekenkamercommissie werkzaamheden te komen.

Voorstel

De Unie van Waterschappen heeft het onderwerp verder opgepakt en contact gezocht met het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Dit ministerie is verantwoordelijk voor de waterschappen. Met het ministerie van I&M heeft de Unie van Waterschappen ambtelijk overeenstemming bereikt over een voorstel waar nu verder over gesproken wordt.

Belangrijk om te weten is dat bij alle rechtspositionele voorstellen getracht wordt deze zoveel mogelijk op te harmoniseren voor /met bestuurders van alle bestuurslagen (provincie, gemeente en waterschap). De voorstellen worden dan vervolgens vastgelegd in het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden, rechtspositiebesluit raads- en commissieleden en het Waterschapsbesluit (dit zijn alle drie AMvB's).

Voor de vergoeding van werkzaamheden voor drie zware commissies (de vertrouwenscommissie, de onderzoekscommissie en de rekenkamer-functie) waarin PS-leden, gemeenteraadsleden en AB-leden zitting in kunnen hebben is er nu een voorstel dat als volgt luidt:

- Voor alle decentrale volksvertegenwoordigers (dus zowel voor de leden van provinciale staten, gemeenteraden en de leden van de algemene besturen) gaat inhoudelijk hetzelfde gelden.
- Er wordt voor de hoogte van de toelage voor het werk in de drie zware commissies (de vertrouwenscommissie, de onderzoekscommissie en de rekenkamer-functie) geen percentage meer gehanteerd, maar een vaste belaste vergoeding van € 120,= per maand. Het werk en de verantwoordelijkheden van deze commissies zijn immers vergelijkbaar binnen provincies, gemeenten en waterschappen, en niet als zodanig afhankelijk van schaalgrootte. Dit bedrag wordt naar rato van de duur van het lidmaatschap of van de activiteiten toegepast. Dit maximum wordt geïndexeerd.
- Ook aan leden van een andere bijzondere commissie kan op dezelfde voet een vergoeding worden toegekend, mits:
 - a. die commissie bij verordening ter uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordiging is ingesteld,
 - b. het commissiewerk een zodanig belang, belasting en tijdsbeslag kent dat die, net als de vertrouwenscommissie, de onderzoekscommissie en de rekenkamer-functie, niet redelijkerwijs tot het reguliere werk van volksvertegenwoordiger geacht kan worden te behoren,
 - c. de hoogte van de toelage is vastgesteld bij verordening.
- Omdat men op lokaal niveau een betere inschatting kan maken van de zwaarte van het commissiewerk, wordt de hoogte van de (belaste) toelage bij verordening bepaald, maar ook voor een dergelijke "andere bijzondere commissie" is die ten hoogste €120,= per maand. Dit bedrag wordt, net als bij de zware commissies, naar rato van de duur van het lidmaatschap of van de activiteiten toegepast. Dit maximum wordt eveneens geïndexeerd.

Vervolgstappen

Bovengenoemd voorstel wordt nu op 12 oktober 2017 besproken in het Overleg Rechtspositie Decentrale Politieke Ambtsdragers (ORDPA). In dit gremium overlegt het ministerie van Binnenlandse Zaken met het Interprovinciaal Overleg (IPO), de VNG, de Unie van Waterschappen (UvW) en daarnaast met afgevaardigden uit de verschillende beroepsgroepen van decentrale politieke ambtsdragers (o.a. met de voorzitters van de bestuurdersverenigingen waterschappen) over de rechtspositie van decentrale politieke ambtsdragers zoals AB-leden.

Als de voorstellen op 12 oktober worden goedgekeurd, dan volgt het gebruikelijke wetgevingsproces dat wil zeggen dat voor wat betreft de waterschappen dit verwerkt zal worden in het Waterschapsbesluit. Het wetgevingsproces zal enige tijd in beslag nemen (en mogelijk ook afhangen van het aantreden van een nieuw kabinet). Het is dan ook niet mogelijk om nu op voorhand een indicatie te geven wanneer een en ander in werking zou kunnen treden.

Datum: 15 augustus 2017
Naam schrijver: A.M.W.J.H. Merks

Zaaknr. : 17.ZK03662

Kenmerk : 17IT021649

Barcode :

Verslag commissie geloofsbrieven Nevenfuncties 2017

Aan het algemeen bestuur,

De commissie geloofsbrieven van het algemeen bestuur heeft alle nevenfuncties en financiële belangen bekeken, die schriftelijk zijn gemeld door de AB-leden.

Bijgaand treft u het verslag met bevindingen aan van de commissie.

Wij verzoeken u kennis te nemen van dit verslag.

De Commissie Geloofsbrieven,

G. de Neve,
H. Schouwenaars,
N. Raedts

Datum: 29 augustus 2017

Naam schrijver: A. Merks i.s.m W.Thijs (coördinator integriteit)

Bevindingen over de nevenfuncties en financiële belangen 2017 door de Commissie Geloofsbrieven van het algemeen bestuur

De voorzitter (dijkgraaf) bevordert de bestuurlijke integriteit van het waterschap, zo stelt artikel 94, tweede lid van de Waterschapswet. Het instellen van een commissie Geloofsbrieven van het algemeen bestuur draagt hieraan bij. De commissie Geloofsbrieven heeft tot taak het onderzoeken van de geloofsbrieven van de leden van het algemeen bestuur en hierover advies uit te brengen aan het algemeen bestuur. Aan de commissie Geloofsbrieven is ook de taak opgedragen om ten minste eenmaal per jaar aan het algemeen bestuur te rapporteren over door de leden van het algemeen bestuur ingediende formulieren Nevenfuncties en financiële belangen.

Het algemeen bestuur heeft bij besluit van 27 januari 2016 de leden van de commissie Geloofsbrieven benoemd¹. (16IT006189)

Deze commissie toetst jaarlijks de (geactualiseerde) nevenfuncties en financiële belangen van de AB-leden. De commissie brengt hiervan vervolgens verslag uit aan het AB.

Aan het algemeen bestuur kan het volgende worden gemeld.

Inleiding

In het vastgestelde Integriteitsbeleid van waterschap Brabantse Delta is over van de opgaven van nevenfuncties en financiële belangen door de leden van het algemeen bestuur en de dijkgraaf het volgende vastgelegd:

Het is aan bestuurders om beide opgaven actueel te houden. Er zal jaarlijks een vragenlijst aan bestuurders worden toegestuurd om de nevenfuncties en financiële belangen te actualiseren. De opgaven worden vervolgens beoordeeld door een door het algemeen bestuur aangewezen commissie. De commissie brengt hierover verslag uit aan het algemeen bestuur.

Op 24 mei 2017 is aan alle AB- gevraagd om opgave te doen van hun nevenfuncties en financiële belangen. De DB-leden ontvingen een apart formulier waarin ook werd gevraagd naar hun nevenfuncties uit hoofde lidmaatschap DB. Naar aanleiding van ervaringen in 2016 zijn beide formulieren uitgebreid met een kolom "onkostenvergoeding".

Elf AB-leden hebben hieraan voldaan. Na een dringende oproep van de waarnemend dijkgraaf hebben nog vijf AB-leden het formulier ingeleverd. Dit brengt het totaal op 16.

Ook de DB-leden hebben hun opgave geactualiseerd. In het kader van de waarneming van de vacante functie van dijkgraaf heeft de wnd. dijkgraaf op 1 maart 2017 zijn opgave al gedaan en deze nogmaals bevestigd op 27 juni 2017.

Op 4 september '17 heeft de commissie Geloofsbrieven, in het kader van het geldende integriteitsbeleid, de opgaven van nevenfuncties en financiële belangen door de leden van het algemeen bestuur en de wnd. dijkgraaf besproken en beoordeeld.

Naar aanleiding van sommige opgaven is bij bestuurders nog een verhelderende vraag gesteld over de nevenfuncties en/of financiële belangen.

Achtergrond

De nevenfuncties en financiële belangen zijn getoetst aan de formele wetten zoals de Waterschapswet, Algemene wet bestuursrecht en aan de eigen regelgeving en beleid. Een aantal uitgangspunten en bepalingen licht de commissie eruit:

Vermijden (schijn van) belangenverstrengeling.

De kern van deze verplichting is gelegen in het feit dat in het openbaar bestuur in Nederland zoveel als mogelijk is (de schijn van) belangenverstrengeling dient te worden vermeden, dit in het belang van het vertrouwen dat burgers en bedrijven in de overheid moeten kunnen hebben.

Onverenigbaarheid

Er zijn "functies" die onverenigbaar zijn met de bij het waterschap beklede bestuursfunctie en die leiden tot het niet kunnen toelaten van gekozen of benoemde bestuurders tot de bestuursfunctie of – in een later stadium – tot een van rechtswege vervallen van het bestuurslidmaatschap.

¹ De commissieleden (en de vervangers) zijn in beginsel benoemd voor de zittingsperiode van het algemeen bestuur. Met het aanvaarden van de functie van DB-lid heeft de heer De Jong zijn plaats in de Commissie Geloofsbrieven opgegeven.

Transparantie

De beslissing om een nevenfunctie (anders dan genoemd in artikel 31 Waterschapswet) te aanvaarden of aan te houden is primair de verantwoordelijkheid van de individuele bestuurder zelf. Deze moet hierover – in het belang van een transparant en geloofwaardig openbaar bestuur – wel zo open mogelijk zijn en zich daarover zo nodig kunnen verantwoorden.

Bevindingen ten aanzien van de ontvangen formulieren leden algemeen bestuur

De opgegeven nevenfuncties zijn niet onverenigbaar met die van het lidmaatschap van het algemeen bestuur. Deze functies leveren dan ook in beginsel geen belangenverstrengeling op. Ook van de financiële belangen van de AB-leden kan gezegd worden dat deze in beginsel geen belangenverstrengeling opleveren.

De woorden 'in beginsel' zijn gekozen omdat t.a.v. de nevenfuncties en financiële belangen in *concrete aangelegenheden* waarin het AB bevoegd is, sprake kan zijn van een persoonlijk belang, of een functioneel belang. Dan kan (de schijn van) belangenverstrengeling ontstaan. Dit wordt opgemerkt omdat een aantal AB-leden nevenfuncties en financiële belangen heeft, die bij *concrete aangelegenheden* tot (de schijn van) belangenverstrengeling kunnen leiden.

Uitgangspunt voor AB-leden is dat zij mee *moeten* stemmen als een besluit in stemming wordt gebracht (is een fundamenteel recht van volksvertegenwoordigers.) Dit wordt ook in het eigen Reglement van Orde zo verwoord.

Wanneer echter sprake is van een persoonlijk belang of functioneel belang, dient de betreffende bestuurder volgens artikel 38a van de Waterschapswet niet mee te stemmen over de betreffende aangelegenheid. Het is aan het AB lid zelf om de afweging te maken of hij van oordeel is of er sprake is van een persoonlijk of functioneel belang op grond waarvan hij wel of niet meestemt².

Een aantal AB leden is bestuurder (bijv. voorzitter, secretaris of anderszins) van een stichting of vereniging. Het meestemmen in een aangelegenheid waarbij die stichting of vereniging een belang heeft, kan leiden tot functionele belangenverstrengeling als het betreffende AB lid tevens bestuurslid van de betreffende vereniging of stichting dit orgaan kan vertegenwoordigen. In die gevallen kan dit bij kwesties over de stichting, vereniging, waarbij het AB bevoegd is om te besluiten, tot een onrechtmatig besluit leiden als er sprake is geweest van beïnvloeding van het besluitvormingsproces. Als een AB lid 'slechts' lid is van een stichting of vereniging, dan kan onder omstandigheden de schijn van functionele belangenverstrengeling ontstaan. Bij slechts schijn van, kan mee gestemd worden. Wel is het goed om vooraf goed na te denken over de beeldvorming die kan ontstaan.

De Commissie Geloofsbrieven heeft de AB-leden waarbij deze mogelijke belangenverstrengeling in bovengenoemde zin aan de orde kan zijn, een aparte e-mail (met cc aan de waarnemend dijkgraaf) verstuurd met het verzoek zich telkens te beraden of meestemmen aan de orde is wanneer er een kwestie van hun vereniging of stichting staat gaagendeerd in het AB.

In 2016 is geconstateerd dat er twee AB-leden zijn dat gronden pachten van het waterschap. Zij hebben toen alsnog een doorlopende ontheffing hiervoor gekregen van gedeputeerde staten onder de voorwaarde dat het gebruik van de grond niet wijzigt en dat de pachtprijs jaarlijks overeenkomstig het waterschapsbeleid tot stand komt. De Commissie heeft geconstateerd dat er geen wijzigingen zijn in de situatie van de twee AB-leden zodat de ontheffingen nog steeds geldig zijn.

Bevindingen ten aanzien van de formulieren leden dagelijks bestuur

Wat hiervoor is gezegd over AB-leden is ook van toepassing op de DB-leden (incl. de wnd. dijkgraaf). De opgegeven nevenfuncties zijn niet onverenigbaar met die van het lidmaatschap van het dagelijks bestuur. Deze functies leveren dan ook in beginsel geen belangenverstrengeling op. Ook van de financiële belangen van de DB-leden kan gezegd worden dat deze in beginsel geen belangenverstrengeling opleveren.

De leden van het dagelijks bestuur hebben ook opgave gedaan van de nevenfuncties die zij bekleden uit hoofde van hun lidmaatschap van het dagelijks bestuur. Van belang daarbij is dat de Waterschapswet voorschrijft dat de leden van het dagelijks bestuur geen vergoedingen, in welke vorm ook, genieten voor werkzaamheden, verricht in nevenfuncties die zij vervullen uit hoofde van het lidmaatschap van het dagelijks bestuur ongeacht of die vergoedingen ten laste van het waterschap komen of niet. Indien deze vergoedingen worden uitgekeerd, worden zij gestort in de waterschapskas. Voor de in dit kader door de DB-leden opgegeven nevenfuncties is dit niet aan de orde. Er werden geen vergoedingen uitgekeerd.

Tot slot

² Dit is niet van toepassing bij stemmingen over een DB-benoeming. Kandidaten voor het DB-lidmaatschap mogen deelnemen aan de stemming en het staat hen daarbij vrij een stem op zichzelf uit te brengen.

De nevenfuncties en financiële belangen zullen op de website van het waterschap gepubliceerd worden. Ook in 2018 zal weer gevraagd worden naar een geactualiseerde opgave (wederom met behulp van een formulier), waarna de commissie Geloofsbrieven de opgaven kan toetsen en hiervan verslag kan doen aan het AB.

Indien er echter tussentijdse mutaties zijn, dan worden de AB-leden verzocht deze toe te sturen aan het secretariaat. De commissie zal de mutaties beoordelen.

Zoals gezegd is het de verantwoordelijkheid van de AB-leden om hun opgave van nevenfuncties en financiële belangen volledig en actueel te houden.

17IN013742 - 07/06/2017

Waterschap Brabantse Delta
t.a.v. het Algemeen Bestuur
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Raamsdonksveer, 6 juni 2017

Ons kenmerk : B&W/ER/1701
Onderwerp : Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak

Geacht Algemeen Bestuur,

De gemeenteraad van Geertruidenberg heeft met grote teleurstelling kennisgenomen van het besluit van uw Dagelijks Bestuur van 16 mei jl. over het onderdeel dijken Slikpolder in het voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak.

Ons college van B&W heeft met een brief (zie bijlage) vorige week al zijn ongenoegen uitgesproken over enerzijds het genomen besluit en anderzijds over de bewoordingen die de verantwoordelijk portefeuillehouder Van der Kallen heeft gebruikt aangaande het advies van de gemeente Geertruidenberg. Wij sluiten ons daar volledig bij aan. Wij vinden het onacceptabel dat, op herhaaldelijke wijze, ons advies wordt gebagatelliseerd. Als volksvertegenwoordigend orgaan van onze gemeente hebben wij een zorgvuldig opgesteld advies verstrekt en hebben ook wij alle belangen gewogen. Als direct betrokken gemeente vinden wij het niet meer dan normaal dat ons advies zwaarwegend wordt gewogen in de besluitvorming van het waterschap.

De gemeenteraad van Geertruidenberg kiest in de Slikpolder zeer bewust voor dijkversterking in plaats van een dijkverlegging. Er zijn o.i. onvoldoende argumenten op tafel gekomen voor de keuze voor dijkverlegging. Beide alternatieven voldoen immers aan de gestelde veiligheidsnormen. Een financieel voordeel, uitgesmeerd over een zeer lange termijn, mag geen doorslaggevend criterium zijn ten opzichte van de vele ander belangen die spelen. Wij zijn zeer verontwaardigd over het besluit van uw Dagelijks Bestuur omdat het niet alleen het advies van onze gemeente maar ook die van de bestuurlijke stuurgroep, de klankbordgroep én het eigen ambtelijke advies vanuit het waterschap naast zich neerlegt. Al deze adviezen pleiten voor dijkversterking. Onze verontwaardiging is versterkt door de memo die de verantwoordelijk portefeuillehouder richting uw Dagelijks Bestuur heeft gestuurd om hen te overtuigen van een dijkverlegging. Wij hebben hierdoor niet het gevoel dat ons advies op een serieuze wijze meegewogen is in de besluitvorming.

Als gemeenteraad verzoeken wij u als Algemeen Bestuur een interpellatiedebat aan te vragen met uw Dagelijks Bestuur c.q. DB lid Van der Kallen over de gang van zaken rondom besluitvorming over het voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak. Wij achten het uw taak om te waken over de wijze waarop het waterschap omgaat met belangen en adviezen van overheden en partijen die betrokken zijn bij een dijkversterkingsopgave. Uiteraard vragen wij u ook het Dagelijk Bestuur te bewegen tot heroverweging en het nemen van een ander besluit. In onze raadsvergadering van woensdag 24 mei is met een brede meerderheid een motie aangenomen het AB van het waterschap aan te sporen tot het houden van dit interpellatiedebat. Voor de volledigheid is deze motie bijgevoegd.

Ons kenmerk : B&W/ER/1701
Onderwerp : Voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak

De gemeenteraad van Geertruidenberg kiest naast dijkversterking ook heel bewust voor natuurlijkontwikkeling in de Slikpolder. In ons programma Dongeoevers wordt de Slikpolder gepositioneerd als Natuurpark Slikpolder. Met de versterking van de dijk op de huidige plek zien wij volop kansen om de huidige natuur te versterken en meer beleefbaar te maken. Hierin willen wij met belanghebbenden in de omgeving optrekken om te komen tot een concrete inrichtingsschets.

Wij hopen dat u uw Dagelijks Bestuur kunt bewegen tot het nemen van een besluit dat beter aansluit bij de wensen vanuit de omgeving zelf. Dit legt voor ons de basis om op positieve wijze, samen met het waterschap, te werken aan de dijkversterkingsopgave en de verdere inrichting van de Slikpolder.

Wij zien uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
de raad van de gemeente Geertruidenberg,
de griffier,

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere

de voorzitter,

drs. W. van Hees

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

De Raad van de gemeente Geertruidenberg in vergadering bijeen op woensdag 24 mei 2017

Onderwerp: Aansporen AB Waterschap Brabantse Delta tot houden van interpellatiedebat met DB c.q. DB-lid dhr. L. van der Kallen in de casus voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg

De Raad,

Gelet op:

- Het raadsbesluit van 30 maart 2017 waarin de gemeenteraad – op voordracht van het college van B&W van Geertruidenberg- heeft besloten om aan het DB van het waterschap Brabantse Delta het advies te geven te kiezen voor dijkversterking van de bestaande dijk bij de Slikpolder.
- Het ambtelijk advies (pro dijkversterking) van het Waterschap Brabantse Delta

**De versterking kan plaatsvinden zonder ruimtelijke consequenties, waardoor risico's op vertraging klein zijn. Hiermee wordt beantwoord aan de intentie van het DB om deze dijkversterking met urgentie uit te voeren. Ook wordt invulling gegeven aan de motie betreffende versnellingsmogelijkheden, die in het AB van 25 februari 2015 is aangenomen.*

** Het voorkeursalternatief (VKA)dijkversterking beantwoordt aan de visie om het waterschap IN de maatschappij te plaatsen en doet recht aan het "van buiten naar binnen denken". Voor wat betreft het aspect draagvlak is er een grote meerderheid voor dit Voorkeursalternatief.*

**De versterking laat opties open om eventueel later aan te sluiten met dynamische keermiddelen en geeft een garantie voor de strijklengte op de dijk aan de oostkant van de Donge.*

- Het uiteindelijke besluit van het DB van het Waterschap Brabantse Delta d.d. 16 mei 2017 om af te wijken van de adviezen van de gemeente, de provincie en de klankbordgroep en te kiezen voor dijkverlegging bij de Slikpolder.

Overwegende:

dat het DB volledig voorbij gaat aan **het enorme draagvlak en de inspanningen bij het lokaal en provinciaal bestuur, bij inwoners, bij maatschappelijke groeperingen en bij bedrijven.** Dit draagvlak is tijdens talrijke informatiebijeenkomsten en formele raadsvergaderingen duidelijk naar voren gebracht. De inspanning om te komen tot een dergelijk unaniem gestemd standpunt was groot.

Dat DB-lid dhr. van der Kallen met zijn starre, solistische optreden onmogelijk gezien kan worden als uitdrager van het nieuwe denken van het Waterschap "van buiten naar binnen denken" EN ook nog eens zorgt voor vertraging op een urgent project als de dijk rondom de Slikpolder.

dat een interpellatiedebat door het AB met het DB c.q. met dhr. van der Kallen, als aanhanger van oude politiek, voor de hand ligt nu de waterveiligheid absoluut niet in het geding is met het versterken van de dijk bij de Slikpolder.

Verzoekt het college:

1. Het AB van het Waterschap Brabantse Delta aan te sporen tot het houden van een interpellatiedebat met het DB c.q. DB lid dhr. L. van der Kallen inzake het besluit van het DB van 16 mei jl inzake voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg.
2. Bijgaande motie te doen toekomen aan het AB en het DB van het Waterschap Brabantse Delta

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie van de PvdA

M. de Groot-Platenkamp

Fractie van de SP

Piet de Peuter

Motie aangenomen.
24-5-2017
De griffier,
K.M.C. Millenaar

Mw. drs. W. van Hees
Burgemeester

Waterschap Brabantse Delta
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Raamsdonksveer, 24 mei 2017

Betreft: voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak

Geacht Bestuur,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Geertruidenberg heeft met grote teleurstelling kennisgenomen van uw besluit van 16 mei jl. over het onderdeel dijken Slikpolder in het voorkeursalternatief dijkversterking Geertruidenberg en Amertak.

“Met het oog op burgerparticipatie kan dit project fungeren als voorbeeldproject voor andere dijkversterkingen of waterveiligheidsprojecten binnen Waterschap Brabantse Delta”, luidt het in de ambtelijke nota van uw waterschap. Juist met het oog daarop getroostte onze gemeente zich de nodige inspanningen en juist daardoor voorzagen wij u van een breed gedragen advies. Mede dit advies leidde tot een u ambtelijk aangereikte voorkeursvariant, waarvan de binnen uw bestuur voor dit traject verantwoordelijke portefeuillehouder, de heer Van der Kallen, toegeeft dat het **“volledig valt binnen de doelstellingen en scoop van het project en daarmee volledig voldaan wordt aan de vereiste veiligheidsnormen”**.

Ofschoon wij beseffen dat het uiteindelijke besluit tot uw verantwoordelijkheid behoort, menen wij wel dat u door af te wijken van het u ambtelijk aangedragen advies en de adviezen van de klankbordgroep en bestuurlijke stuurgroep, een kans voor open doel heeft gemist wat het creëren van draagvlak onder (onze) burgers aangaat.

Waar uw besluit ons teleurstelt, storen wij ons in hoge mate aan de aanmatigende bewoordingen waarmee de heer Van der Kallen in zijn memo aan u het proces van totstandkoming, de kwaliteit en de uitkomst ons advies meent te moeten desavoueren: **“Niet de veiligheidsinhoud maar de vox populi was met de komende gemeenteraadsverkiezingen sturend”**.

Wij herinneren er u aan dat de beide aan ons voorgelegde varianten aan de vereiste veiligheidsnormen voldoen. Dat geldt tevens voor de variant die wij u geadviseerd hebben en dat geeft de heer Van der Kallen ook toe. Daarom konden wij ook op verantwoorde wijze andere belangen dan het veiligheidsbelang meewegen, zoals de mogelijke toekomst van de Slikpolder, een inderdaad puur gemeentelijke aangelegenheid, maar waarvan de exacte invulling wel mede afhankelijk is van de uiteindelijke in het kader van uw opgave te maken keuze. De advisering over de dijkverbetering staat in onze ogen echter los van de door ons gemaakte keuze om de Slikpolder te positioneren als ‘Natuurpark Slikpolder’. Draagvlak creëren vergt luisteren – ook naar de vox populi – en daarom zijn door de gemeente Geertruidenberg inwoners, belangengroepen, aangrenzende bedrijven en een ondernemer met een plan voor het gebied gehoord. Waar de inbreng van een van

de belangengroepen de heer Van der Kallen kennelijk niet bevalt, betitelt hij die zonder motivering als misleidend. Deze wijze van omgaan met een belangengroep keuren wij af.

De heer Van der Kallen schrijft dat het voor hem als bestuurder van het waterschap moeilijk te verteren is "dat, zelfs als het gaat om de toekomstige veiligheid, de korte termijn wordt gediend en niet de lange termijn". Voorts wil hij staan "voor een waterschap wat zich de waterautoriteit voelt en wilt zijn" (letterlijk citaat). Het lijkt er sterk op dat hij de gemeente Geertruidenberg verwijt qua veiligheid alleen naar de korte termijn te kijken. Als dat zo is, adresseert hij zijn verwijt verkeerd. De gemeente Geertruidenberg stelt namelijk de vereiste veiligheidsnormen niet vast. Daar komt bij dat wij van de Rijksoverheid mogen verwachten die normen niet op het vrolijkste scenario te baseren en bij de vaststelling een gedegen risicoanalyse voor de toekomst te hebben gemaakt. Kennelijk rijkt de ambitie van de heer Van der Kallen – en daarmee van het Waterschap Brabantse Delta – verder dan de (landelijk) vereiste veiligheidsnormen. Dat is op zich niet verkeerd, maar uit dat dan ook expliciet in de verwachting van het advies dat gevraagd wordt. Toon dan op dat moment het geambieerde autoriteitsniveau.

In het gesprek dat een delegatie van ons college met een delegatie namens uw bestuur nog diezelfde dag over uw besluit van 16 mei jl. had, is onzerzijds aangegeven onder geen beding te zullen accepteren dat ons het verwijt wordt gemaakt dat wij lichtzinnig met de veiligheid van onze burgers zijn omgesprongen. Met de integrale publicatie van het memo van de heer Van der Kallen liggen dergelijke verwijten nu toch op straat. Dit wringt te meer daar uit niets afstand blijkt tussen de door de heer Van der Kallen in onze richting gemaakte verwijten en de opvattingen daarover van uw bestuur.

Het belang van onze burgers is gediend bij een goede verhouding tussen uw waterschap en onze gemeente. Daarom vragen wij van u afstand te nemen van uitlatingen van de heer Van der Kallen over het proces van totstandkoming, de kwaliteit en de uitkomst van ons advies en over de bijdragen daarin van andere betrokkenen. Daarnaast zou het de heer Van der Kallen sieren daar zijn verontschuldigungen voor aan te bieden. Wederzijds respect vormt immers het fundament van een gezonde en werkbare relatie. Wij zien met belangstelling naar uw reactie uit.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

R.C.J. Nagtzaam

Drs. W. van Hees

cc. leden van de Gemeenteraad van Geertruidenberg

Gemeente Geertruidenberg
De gemeenteraad
Postbus 10001
4940 GA RAAMSDONKSVEER

Uw schrijven van : 6 juni 2017
Uw kenmerk : B&W/ER/1701
Zaaknummer : 17.ZK04009
Ons kenmerk : 17UT006136
Barcode :
Behandeld door : K.Sloots/J.Lauwerijssen
Doorkiesnummer : 076 564 11 86
Datum : 24 juli 2017
Verzenddatum :

25 JULI 2017

Onderwerp: Dijkversterking Geertruidenberg en Amertak

Geachte gemeenteraad,

Op 7 juni 2017 hebben wij uw brief (met bovengenoemd kenmerk) aan het algemeen bestuur ontvangen. In uw brief spreekt u uw ongenoegen uit over het besluit van het dagelijks bestuur om in de Slikpolder in Geertruidenberg de dijk terug te leggen.

Op 14 juni heeft in het algemeen bestuur een debat plaatsgevonden over de besluitvorming. Tijdens dat overleg heeft het dagelijks bestuur toegezegd het communicatie- en participatieproces te evalueren, zodat we hier lessen uit kunnen trekken voor het vervolgproces en andere projecten. Belangrijke aandachtspunten die wij nu al signaleren zijn het helder maken van de relatie tussen participatie en besluitvorming (welke rol hebben de participanten en tot hoe ver reikt die) en het transparant zijn over het afwegings- en besluitvormingsproces van het waterschap. Het dagelijks bestuur benadrukt het belang van het participatieproces met de omgeving en wil hier ook op transparante wijze vorm aan blijven geven. Een motie om het besluit te heroverwegen werd ingediend, maar is met ruime meerderheid door het algemeen bestuur verworpen.

Via deze brief lichten we graag nader toe waarom er bewust is gekozen voor dijkverlegging in plaats van dijkversterking. Het dagelijks bestuur heeft diverse criteria waaronder veiligheid, draagvlak, ruimtelijke inpassing en kosten zorgvuldig afgewogen. Het bestuur heeft in aanloop naar de variantkeuze, op 4 april 2017, besloten om bij twee gelijkwaardige alternatieven het aspect 'veiligheid' te laten prevaleren boven de andere criteria en daarmee het alternatief te kiezen dat de hoogste bijdrage aan de veiligheid genereert. Dit uitgangspunt is uiteindelijk op 16 mei de basis geweest om de twee overgebleven alternatieven te beoordelen en te kiezen voor dijkverlegging. Het dagelijks bestuur heeft zich bij die keuze gebaseerd op de concept MER. Uit de concept MER blijkt dat de twee alternatieven bij een ongewogen som van de verschillende criteria gelijkwaardig scoren, maar dat het alternatief dijkverlegging veel beter scoort op het criterium veiligheid. De evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden maar waarschijnlijk is het besluit van 4 april niet voldoende helder naar buiten toe gebracht.

In Nederland zijn dijken aangelegd om de waterstand op de rivier te keren en om de economische waarde binnendijs te beschermen. Deze economische waarde bepaalt hoe veilig een dijk moet zijn. De te beschermen economische waarde van Geertruidenberg heeft in de afgelopen 50 jaar een grote ontwikkeling doorgemaakt, bijvoorbeeld inwoneraantal en industrie. Dat zal in de komende decennia ook het geval blijven. Daarnaast worden rivierafvoeren elk decennium bijgesteld onder meer door klimaatverandering. Dit stelt hoge eisen aan de dijk. Door te kiezen voor de variant dijkverlegging, kiest het waterschap voor een kortere dijk met een voorland. Een korte dijk is niet alleen heel veilig omdat er minder plekken zijn waar de dijk kan falen, maar ook onderhoudsvriendelijker en eenvoudiger aan te passen aan veranderende eisen. Hierdoor

kunnen wij Geertruidenberg voor de lange termijn zo goed mogelijk beschermen. Dat is onze kerntaak en verantwoordelijkheid.

We kunnen ons oprecht voorstellen dat de gemeenteraad en bewoners, juist uit oogpunt van participatie, teleurgesteld zijn dat de variant die door de stuurgroep en andere betrokkenen was geadviseerd uiteindelijk niet is gekozen. Er is zeker geluisterd naar alle inbreng van betrokken partijen. De omgeving is actief betrokken door onder andere informatieavonden en keukentafelgesprekken. Die inbreng is ook heel belangrijk voor de volgende fasen. Daarnaast heeft op uitnodiging van de provincie op 27 juni 2017 een gesprek plaatsgevonden tussen gedeputeerde, wethouder en portefeuillehouder. Met dit gesprek hebben de drie overheden een basis gelegd voor het vervolg van het project.

Het project voor de dijkversterking is nog niet afgerond, het vaststellen van het voorkeursalternatief is een eerste fase. Hierna volgt de uitwerking van het ontwerp waarbij ook verder zal worden gekeken naar de meekoppelkansen die zijn aangedragen. De gemeente heeft eerder de ontwikkeling van natuur in de Slikpolder als meekoppelkans in het project ingediend. Volgens ons zorgt de dijkverlegging voor kansen voor het ontwikkelen van een natuurrijke Slikpolder. Wij verwijzen hierbij naar de, op 18 januari 2017, door de gemeente gepresenteerde inrichting van de Slikpolder als natuurpark (als onderdeel van Programma Dongeoevers). In deze presentatie is een inrichtingsschets getoond waarbij de dijkverlegging als basis is meegenomen.

Zoals we ook in de brief aan het college van Geertruidenberg hebben aangegeven, doen wij ons uiterste best om in goed overleg met de gemeente en met alle belanghebbenden het vervolg op een zo transparante en goed mogelijke wijze vorm te geven.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De wnd. dijkgraaf

mr. H.B. Hieltjes

De plv. secretaris-directeur

dr. A.F.M. Meuleman

17IN019253 - 26/07/2017

Dagelijks bestuur van Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Dijkversterking Geertruidenberg en Amertak

Geacht bestuur,

In uw brief d.d. 22 mei 2017 heeft u ons uw besluit toegelicht met betrekking tot het voorkeursalternatief (VKA) voor het project dijkversterking Geertruidenberg en Amertak. In reactie op uw brief willen wij het volgende onder uw aandacht brengen.

Met het oog op onze rol als bevoegd gezag participeert de provincie zowel in de ambtelijke als de bestuurlijke voorbereiding van het project. Ook de betrokken gemeenten en Rijkswaterstaat nemen hier aan deel. Het doel hiervan is om tot een plan te komen waarvoor een gemeenschappelijk draagvlak bestaat. Wij hebben de voorbereidende ambtelijke en bestuurlijke overleggen als constructief ervaren, waarbij ook duidelijk werd welke oplossingsrichtingen breed worden gedragen.

Het besluit van uw bestuur volgt in grote lijnen het advies van de ingestelde bestuurlijke stuurgroep over het VKA, maar wijkt voor het dijkvak Slikpolder daarvan af. U kiest voor dat dijkvak voor dijkverlegging in plaats van versterking van de bestaande dijk. Deze keuze heeft ons verbaasd, omdat het – naast het gegeven dat het afwijkt van de voorkeur van de bestuurlijke partners – op zich niet logischerwijs volgt uit het uitgevoerde onderzoek. Versterking van de bestaande dijk is zonder problemen mogelijk en leidt tot een veilige oplossing (ook voor de lange termijn), terwijl er uit het VKA ruimtelijk gezien geen aanleiding blijkt om tot een dijkverlegging te komen. Ook is uit de reactie van de gemeente op uw besluit duidelijk dat deze oplossing lokaal niet gedragen wordt.

Op grond van deze constatering heeft gedeputeerde Van den Hout met leden van uw waterschapsbestuur en de betrokken wethouder van de gemeente Geertruidenberg overleg gevoerd op 27 juni 2017. In dat overleg zijn de opvattingen onderling uitgewisseld.

Datum

25 juli 2017

Ons kenmerk

C2210331/4214093

Uw kenmerk

17UT005137

Contactpersoon

J.W. (Jaap) Sonnevijlle

Telefoon

(073) 680 80 91

Email

jsonnevijlle@brabant.nl

Bijlage(n)

-

Van de zijde van de provincie hebben wij aangegeven dat onze voorkeur uitgaat naar het versterken van de huidige dijk en dat wij daarin de gemeente steunen. Van uw zijde heeft u aangegeven dat u het VKA ongewijzigd in procedure wilt brengen.

Datum

25 juli 2017

Ons kenmerk

C2210331/4214093

Bij het uitwerken van plannen voor dijkversterking is waterveiligheid de centrale opgave, terecht vraagt u daarvoor veel aandacht. Echter, juist bij een alternatief als dijkverlegging dient de ruimtelijke inpassing een voorname rol te spelen bij de overwegingen om tot een dergelijk alternatief te besluiten.

Het VKA voorziet nu alleen in een nieuw dijktracé, terwijl sprake is van een grote ruimtelijke en landschappelijke impact. De ruimtelijke invulling van het gebied rond de beoogde nieuwe dijk en van het buiten te dijen gebied is niet opgenomen. Een buitendijkse status van de Slikpolder is niet in overeenstemming met de plannen van de gemeente voor de ontwikkeling van dit gebied.

Daarnaast is onduidelijk welke status de huidige primaire kering rondom de Slikpolder zal krijgen en ontbreekt het aan draagvlak voor dit alternatief.

Dit zijn belangrijke ontbrekende aspecten in uw voorgenomen plan, die om aandacht en uitwerking vragen. Het ligt voor de hand dat wij deze aspecten zullen betrekken bij onze beoordeling van het (ontwerp-)projectplan in het kader van de Waterwetprocedure.

Een en ander leidt er toe dat we als provincie – mede gelet op het ontbreken van draagvlak bij de gemeente en omwonenden – serieuze procesrisico's zien bij de nu voorliggende oplossingsrichting. Tevens zou op grond van onze wettelijke bevoegdheden met betrekking tot de planologische regeling van de ruimtelijke inpassing van de nieuwe dijk (als het uiteindelijke plan niet in overeenstemming is met de opvattingen van de gemeente) het nemen van een vervangend besluit door ons college in beeld kunnen komen; dat achten wij ongewenst.

Wij adviseren u dan ook om in het vervolgproces de door ons geschetste procesrisico's in ogenschouw te nemen.

Voor de goedkeuring van het projectplan en ten behoeve van het voorkómen van procesrisico's in een later stadium, is het van groot belang dat er een compleet en breed onderbouwd plan ligt. In het bestuurlijk overleg van 27 juni j.l. overleg heeft u aangegeven actief in gesprek te blijven met de gemeente en heeft de gemeente bereidheid getoond dit gesprek met u aan te gaan.

Wij onderstrepen het belang hiervan, met name om op korte termijn te komen tot een goede ruimtelijke invulling van het plangebied (bij het alternatief dijkverlegging betreft dit zowel het gebied rondom de dijk als het gebied tussen de bestaande en de nieuwe dijk) en tot een integraal plan te komen. Wij adviseren u daar ook de bestuurlijke stuurgroep en omwonenden bij te betrekken. Vanzelfsprekend zijn wij als provincie bereid om hierin mee te denken.

Wij vertrouwen er op dat u alles in het werk zult stellen om tot een goed doordacht integraal projectplan te komen dat kan rekenen op een breed draagvlak van zowel bestuurlijke partners als lokaal betrokkenen en wensen u hier veel succes mee.

Datum

25 juli 2017

Ons kenmerk

C2210331/4214093

Een afschrift van deze brief zenden wij aan het College van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

ir. S. Terpstra MPA,
programmamanager Verbindend Water

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

17IN017709 - 12/07/2017

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Retouradres Postbus 24103 3502 MC Utrecht

RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK -
Waterschap Brabantse Delta
t.a.v. de heer mr. H.B. Hieltjes
Postbus 5520
4801 DZ Breda

**Programmabureau Ruimte
voor de Rivier**

Griffioenlaan 2
3526 LA Utrecht
Postbus 24103
3502 MC Utrecht
T 088-7972900
info@ruimtevoorderivier.nl
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
Mvr. M. Ransijn
marjolijn.ransijn03@rws.nl

Ons kenmerk
RvdR/2017/460

Uw kenmerk
-

Bijlage(n)
-

Datum 3 juli 2017
Onderwerp Bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Overdiepse
Polder

Geachte heer Hieltjes,

Op 10 juni 2009 heeft uw organisatie de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst voor de realisatie van de maatregel Ontpoldering Overdiepsche Polder mede ondertekend. Het doel van deze bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst is het zorgdragen voor een goede bestuurlijke overgang van de Planvoorbereidingsfase naar Realisatiefase van de Maatregel en het vastleggen van de afspraken over de publieke samenwerking tussen partijen ten aanzien van de afstemming van de publiekrechtelijke bevoegdheden in de realisatiefase van de maatregel.

Sinds 10 juni 2009 is er enorm veel werk verzet door alle partijen.
Ik memoreer graag aan een aantal bijzonder momenten:

Op 21 april 2010 is het Inpassingsplan en inrichtingsplan onherroepelijk geworden.

Op 13 september 2010 vond de definitieve gunning plaats aan de aannemerscombinatie De Hollandse Waard.

In 2011, 2012 en 2013 zijn alle terpen bouwrijp opgeleverd zodat begonnen kon worden met het bouwen van de nieuwe agrarische bedrijven.

Op 6 juni 2014 is begonnen met het verlagen van de oude primaire kering.

Op 9 september 2015 vond in aanwezigheid van een groot aantal bewoners en de betrokken partijen de officiële ingebruikname plaats van de Overdiepse Polder.

Op 3 december 2015 heeft de overdracht plaatsgevonden aan de beheerders van de Overdiepse Polder.

Op 15 juni 2017 heeft de waarnemend dijkgraaf van het Waterschap Brabantse Delta een verzoek ingediend bij de Minister van I en M met het verzoek van decharge. Op 26 juni 2017 is aan het Waterschap decharge verleend.

RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK -

Programmabureau Ruimte
voor de Rivier

Ik wil u bedanken en mijn waardering uitspreken voor de geleverde inzet van de afgelopen jaren. Mede dankzij de inzet van u en de medewerkers van uw organisatie is de maatregel Overdiepse Polder tijdig gerealiseerd.

Datum
3 juli 2017

Ons kenmerk
RvdR/2017/460

Ik beschouw hiermee dan ook de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst als afgerond.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
programmadirecteur Ruimte voor de Rivier,
RWS Grote Projecten en Onderhoud
ir. H.L. Broens
b.a. de Directeur realisatie Ruimte voor de Rivier,
RWS Grote Projecten en Onderhoud

C.M.J Hoenderkamp

17IN021164 - 24/08/2017

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Waterschap Brabantse Delta
Secretaris-directeur
H.T.C. van Stokkom
Postbus 5520
4801 DZ Breda

Bestuurskern

Hoofddirectie Bestuurlijke en
Juridische Zaken
Afdeling Water, Infrastructuur
en Ruimte
Rijnstraat 8
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

mr. drs. D. van Twist
Wetgevingsjurist
M +31(0)6-11649566
danny.van.twist@minienm.nl

Datum 23 augustus 2017
Betreft Benoeming voorzitter Waterschap Brabantse Delta

Ons kenmerk

IENM/BSK-2017/...

Bijlage(n)

1

Geachte heer Van Stokkom,

Hierbij zend ik u een afschrift van het koninklijk besluit van 19 augustus 2017, nr. 2017001232, houdende de benoeming van de heer drs. C.J.G.M. de Vet als voorzitter van het waterschap. Een afschrift is tevens verzonden aan de heer De Vet en de provincies Noord-Brabant en Zeeland.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
AFDELINGSHOOFD VAN DE HOOFDDIRECTIE BESTUURLIJKE EN JURIDISCHE
ZAKEN,

mr. P.H.J. Smeets-MPA
Afdeling Water, Infrastructuur en Ruimte

WIJ **W**ILLEM **A**ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van 19 augustus 2017, nr. 2017001232

houdende benoeming van een voorzitter van een waterschap

Op de voordracht van Onze Minister van Infrastructuur en Milieu van 14 juli 2017,
nr. IenM/BSK-2017/169462, Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken;

Gelet op artikel 46, eerste lid, van de Waterschapswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 september 2017 voor een periode van zes jaar te benoemen tot
voorzitter van het Waterschap Brabantse Delta in de provincies Noord-Brabant en
Zeeland, de heer drs. C.J.G.M. de Vet te Leusden.

Onze Minister van Infrastructuur en Milieu is belast met de uitvoering van dit besluit.

Wassenaar, 19 augustus 2017
w.g. Willem Alexander

's-Gravenhage, 22 augustus 2017
DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
w.g. mw. drs. M.H. Schulz van Haegen